ספר

כתר שם טוב

והם כל דברי קדשו של הקדוש והנורא רבינו ישראל בעש"ט זלה"ה אשר הובאו ביתה יוסף שהם ספרי קודש של תלמידו ה"ה הרב הגאון הגדול החסיד הקדוש מו"ה יעקב יוסף זלה"ה אב"ד דק"ק פולאני ה"ה ספר בן פורת יוסף וספר תולדות יעקב יוסף וספר צפנת פענח והנה לקטתי אני הצעי' אהרן במוהר"ר צ"ה כהן מק"ק אפטא את כל דברי קדשו של מוהרי"י בעש"ט זלה"ה מתוך הספרים הנ"ל וגם קיצור הדרושים של הרב הגאון מוה' יעקב יוסף זלה"ה ושאר אריכות הדרושים הנחתי במקומם, ולא הבאתי בספר הקדוש הזה אלא השייך לדברי קדשו של מוהרי"י בעש"ט זלה"ה אשר מלאה כל הארץ עושר וכבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו והאירה תבל מחכמתו וגם לקטתי דברי קדשו של הבעש"ט זלה"ה מן ספרי לקוטי אמרים ויקרים שנדפסו. והנה בספר הזה לא כתבתי שום פי' על דברי קדשו של הבעש"ט זלה"ה אבל הם כתובים בספרים הנמצאים אתי הנק' ספר מקדש השבת על מסכת שבת וספר רזא דשבת על מסכת עירובין וספר מגן אבות על מסכת אבות:

נדפס כעת מחדש ביופי גדול ונחמד למהלה כמש"כ מקדם

בסלאוויטא

הסכמה מרבנן קדישי אשר נתנו עדיהם בהדפסה ראשונה

וישא אהרן את ידיו להניף את חזה התנופה מחזה שדי יחזה מזה בן מזה והוציא אור החכמה ושמש ת"ת עוזה ממתיקה להראות השרים הם החכמים את יפיה בהראותו את עושר כבוד החכמה ואת יקר ת"ת גדולת הבינה הרואה אומר ביקאר האיר והבהיק הזהר הנותן אחרי שכר והם דברי קדשו של הרב רבינו הקדוש **הבעש"ט** זלה"ה אשר בספרי קדוש של תלמידו הרב הגאון מוה' יעקב יוסף הכהן אב"ד דק"ק פולנאי זלה"ה ומאחר ספרים וכתבים והנה אף שלא נחשדו ישראל לעבור על אסור מסיג גבול כו' אעפ"כ באתי כמזכיר שמגילה לכל בר ישראל להדפיס הספר כתר שם טוב תוך משך עשרה שנים וגם שלא יוסיפו המדפיסים להדפיס בשעת הדפוס ואח"כ מיום כלות הדפוס של הרבני מוהר"א במוהר"ר נ"ה כהן מק"ק אפטא והוקה הקמתי גזירה גזרתי בח"ת להיות כל הדפוסין מסורין במתכונתו לא יעשו כמוהו בלתי רשות מוה' אהרן הנ"ל והעובר ע"ד דברי חכמים יהיה הנחש כרוך על עקיבו והשר ישים אל הנחש והי ד' יריק לו ברכה עד בלי די הכ"ד העומד על התורה ועל העבודה:

הק' **מנחם מענדיל** חופ"ק ליסקא יע"א. הק' **שלמה מקארלין** ולע"ע בק"ק לאדמיר. הק' **אברהם משה** מפרשווארסק.

צוואה מהבעש"ט זלה"ה

א) להיות תמים בעבודתו י"ת עבודה תמה וללמוד בכל יום שיעור מוסר הן רב הן מעט ולראות תמיד לדבק א"ע במדות טובות והנהגות ישרות ושלא להניח שום יום מעשיית מצוה בו הן קלה הן חמורה וסימנך הוי זהיר במצות קלה כבחמורה פי' זהיר מלשון והמשכילים יזהירו כזהר ר"ל הנשמה תאיר ותזהיר ממצות קלה כבחמורה כי רחמנא לבא בעי וז"ש שומר מצוה לא ידע דבר רע שומר מלשון ואביו שמר את הדבר היינו מצפה כן צ"ל ממתין ומצפה מבוקר עד ערב אולי יזדמן לו איזה מצוה וסי' חסד אל כל היום:

ב) לרקדק בק"ש בכל תיבה ותיבה והוא דבר גדול הגם שא"א לו להתפלל בלי מ"ז ירגיל עצמו בק"ש בלי מ"ז וסי' כל הקורא ק"ש מזיקין בדילין ממנו הן היזק הגוף הן היזק הנפש:

ג) לעשות טבילה כל מה שיוכל ובפרט בעת הצורך:

ד) לשמור שבת כהלכתו בכל דקדוקיו ופרטיו וסימנך תשב אנוש עד דכא תשב אותיות שבת ודרז"ל אנוש פי' אפי' עע"ז כדור אנוש מוחלין לו:

ברה״ה שנת תק״ז עשיתי השבעת עליית הנשמה כידוע לך וראיתי דברים נפלאים במראה מה שלא ראיתי עד הנה מיום עמדי על דעתי ואשר ראיתי ולמדתי בעלותי לשם בלתי אפשרי לספר ולדבר אפי׳ פא״פ אך בחזירתי לג״ע התחתון וראיתי כמה נשמות החיים והמתים הידועים לי ושאינם ידועים לי בלי שיעור ומספר ברצוא ושוב לעלות מעול׳ לעולם דרך העמוד הידוע ליודעי חן בשמחה רבה וגדולה אשר ילאה הפה לספר וככד האזן הגשמי משמוע וגם רשעים רבים חזרו בתשובה ונמחל להם עונותיהם כאשר שהיה עת רצון גדול שגם בעיני יפלא מאד שבמה וכמה נתקבלו בתשובה שגם אתה ידעת אותם והי׳ ביניהם ג״כ שמחה רבה ועלו ג״כ בעליות הנ״ל וכולם כאחד בקשו ממני והרצו בי עד בוש באמרם לרום מעלת כבוד תורתך חננך ד׳ בבינה יתירה להשיג ולדעת מענינים האלה עמנו תעלה להיות לנו לעזר ולסעד ומחמת השמחה הגדולה שראיתי ביניהם אמרתי לעלות עמהם. ובקשתי ממורי ורבי שלי שילך עמי כי סכנה גדולה לילך ולעלות לעולמות העליונים כי מיום היותי על עמדי לא עליתי בעליות גדולות כמוהו ועליתי מדריגה אחר מדריגה עד שנכנסתי להיכל משיח ששם לומד משיח תורה עם כל התנאים והצדיקים וגם עם שבעה רועים ושם ראיתי שמחה גדולה עד מאד ואיני יודע לשמחה מה זו עושה והייתי סובר שהשמחה הזו ח״ו על פטירתי מהעה״ז והודיעו לי אח״כ שאיני נפטר עדיין כי הנאה להם למעלה כשאני מייחד יחודים למטה ע״י תורתם הקדושה אבל מהות השמחה איני יודע עד היום הזה ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר והשיב בזאת תדע בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת ויכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמוך ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה ותמהתי ע״ז והי׳ לי צער גדול באריכות הזמן כל כך מתי זה אפשר להיות. אך ממה שלמדתי בהיותי שם שלשה דברי סגולות ושלשה שמות הקדושים והם בנקל ללמוד ולפרש ונתקרר דעתי והשבתי אפשר שע״ז יוכלו גם אנשי גילי לבוא למדריגה ובחינה כמותי דהיינו הבזת׳ יכולים לעלות וילמדו ויהיו כמו אני ולא נתנה רשות כל ימי חיי לגלות זאת ובקשתי עבורך ללמד אותך ולא הורשיתי כלל ומושבע ועומד אני על זה. אך זאת אני מודיעך והשם יהיה בעזרך לנכח ה׳ דרכך ואל יליזו בעת תפלתך ולימודך וכל דיבור ודיבור ומוציא שפתיך תכוין לייחד כי בכל אות ואות יש עולמות ונשמות ואלהות ועולים ומתקשרים ומתייחדים זה עם זה ואח״כ מתקשרים ומתייחדי׳ האותיות ונעשה תיבה ומתייחדים יחוד אמיתי באלהות ותכלול נשמתך עמה׳ בכל בחינה ובחינ׳ מהנ״ל ומתייחדי׳ כל העולמות כאחד ועולים ונעשה שמחה ותענוג גדול לאין שיעור בהבינך בשמחת חתן וכלה בקטנות וגשמות וכ״ש במעלה העליונה כזאת ובוודאי ה׳ יהיה בעזרך ובכל אשר תפנה תצליח ותשכיל תן לחכם ויחכם עוד:

כוונת המקוה מהבעש״ט זלה״ה

קודם יכוון סוד הנז׳ בגמרא ו׳ מעלות במקואות ועפ״י סוד כזה יהו חסד יוה נצח הוי גבור׳ היו הוד ויה ת״ת והי יסוד והמים שבמקוה הם מ׳ יודין דע״ב ס״ג מ״ה ב״ן גימ׳ מים וכולם נמשכין משם ע״ב שהוא הראשון שהוא חסד גי׳ ע״ב והוא בחי׳ מים לבן הם מ׳ סאה נגד ד׳ יודין דע״ב גם מקוה גי׳ קנ״א כמנין אהי׳ במילוי ההין שהו׳ בסוד הבינה שהוא בית קיבול לקס״א קמ״ג והנה בנין הגוף הוא ע״י שם קנ״א כמ״ש האריז״ל והגוף הוא כלי חרס ואין לו טהרה במקו׳ כי כלי חרס שבירתן זהו טהרתן והענין שקודם כניסתו למקוה צריך לשבור לבו בקרבו ומקבל עליו עול מ׳ שמים לעזוב פשעיו ומערה מוכן לעבוד באהבת חסד ויראת גבורה בכדי שיוכל השי״ת להתפאר ת״ת בו כמ״ש ישראל אשר בך אתפאר וימסור א״ע על קדושתו וע״ז ינוצח נצח החטא בבטחונו בהש״י שישוב את נדחו וצריך להודות הוד לו שניצול ממצולת ים ואז הוא נכלל בכלל צדיק יסוד עולם ואז ע״ז יתגדל ויוכר כבוד מלכותו מל׳ ש״ש לעולם ועד. ועוד יכוין בהיותו בהמקוה כי שם אדני מלכות הוא סוד הדבור ושם הוי׳ הוא ז״א סוד הקול ושם אהי׳ סוד המחשבה ובמקוה הנג של המקוה נגד

שם

כתר שם טוב

שם אהי' והד' רוחות של המקוה נגד ד' אותיות הוי' וקרקע המקוה נגד שם אדני וג' שמות הם גי' יב"ק הוא סוד יהוד ברכה קדושה ויכוין שנכנס לבקש מהשי"ת טהרה וקדושה למחשבתו ולקולו ולדבורו ואז ע"י כוונות הנ"ל שבע יפול צדיק וקם אף אם ירד שבע מעלות אחורנית ירפאהו הש"י ויכרות ברית חדש אשר לא תופר ואז יאיר על נשמתו קומה הרוחניות אותיות מקוה סאה גי' אדם ס"ה וא' שבסאה הוא סוד חכמה שהוא י' ראשונה דשם הוי' י' במילוי כזה יוד מרומז הואו לששה קבין שבסאה וי"ל לששה מעלות שבמקוה כנ"ל ושורש מילוי דע"ב ס"ג מ"ה גי' ק"ב ו"פ ק"ב גי' ברית לתקן הפגם של הברית קדש וד' של מילוי יו"ד רומז לד' לוגין כי יהו במילוי אלפין גי' לוג ועי"ז יזכה לעבודת השם יתברך ויאמר פסוק זה עם הכוונה מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה ויכוין ר"ת מקוה ישראל הוא מי ה' מושיע הוא ר"ת ים שה"ס השכינה שממנה מתערין דינים שבהשם אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה כנ"ל שהוא גי' מקוה ושם נמתקים בסוד הלידה ע"י המים שבמקוה דהיינו ט יודין דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שעולים גי' צ' כמנין מים וע"י ד' יודין דע"ב שהם מ' סאה כי גילוי הגבורות ה"ס שם אלא ר"ל שמתגלים הה"ג שהם שורש כל הגבורות ומתגלים בשבינו, תהאה סוד אדני אמנם כשמתעלים הגבורות לשרשם שה"ם מי שנק' בינה ונמתקים שם בסוד הלידה חדשה נרמז עם הנ"ל שמספר' אל"ד לכן יכוין כששוחה ראשו לתוך המים לטבול יכוין בשם אהי' אל"ד בשילוב כזה אאהלידה ועוד יכוין ויצייר אלו הד' שמות בהיותו בתוך המקוה, כזה אלד אדני הוי' אהיה ויכוין הא' משם אלד רומז לכ"ע שהוא אלף אותיות פלא ול' רומז לג' קוין ימין חח"נ קו שמאל בג"ה קו אמצעי דת"י ד' רומזות למל' סוד אדני ע"כ העתקתי אות באות מדברי קדשו של הבעש"ט זלה"ה :

מהבעש"ט ביאור הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו פ' כי הידיעה שלא נדע אמנם יש ב' בחינות שלא נדע א' מיד שאינו נכנס לחקור ולידע מאחר דא"א לידע ב' שחוקר ודורש עד שידע שא"א לידע והחילוק בין זה לזה מלה"ד שנים שרוצים לידע את המלך וא' נכנס בכל חדרי המלך ונהגה מחצרי והיכלי המלך ואח"כ לא יוכל לידע המלך והשני אמר מאחר שא"א לידע המלך לא נכנס כלל לחדרי המלך ולא ידע מיד וזה יובן ודאי בשני סוגים הנ"ל אותי עזבו מלידע שא"א מ"מ הלואי אותי עזבו מתוך החקירה והידיעה אחר שתורתי שמרו

מהבעש"ט כל אחד צריך להתנהג עפ"י מדריגתו משא"כ אתופס מדריג' של חבירו זה וזה לא נתקיימ' בידו וז"ש הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם שר"ל שלא היו בבחינה זו רק שעשו כרשב"י שהוא היה בבחי' זו ולכך לא עלתה בידם

מהבעש"ט כי' הש"י יצא ב"ק ואמר כל העולם ניזון בשביל חנינא בני כו' כי שבי' הוא צנור שבאת צנור ושביל השפע וז"ש בשביל חנינא בני והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי כי' הבעש"ט בשם הרמב"ן שצוה לבנו אם יסתפק לך בהיזה דבר איך לעשותו כשיש בו דרכים לצדד לכאן ולכאן או שיש לך ספק אם היא מצוה אם לאו ואם יש לעשותו או למנוע ממנו והדבר שיש לאדם הנאה ממנו יטון למצוה להיות להזיר המכשול ע"כ אז נראה קודם כל לסלק מעסק דבר זה הנאת עצמך או כבודך ואח"כ תראה לצדד לכאן ולכאן אז השי"ת יודיעך האמת ותלך לבטח וז"ש הדבר אשר יקשה מכם שאינכם יודעים איך לעשותו או למנוע הספק נולד מכם שיש בו הנאתכם ע"כ תסלקו מדבר זה הנאתכם והקרבון אלי והכוונה שיהי' לשם שמים בלי שום פניה והנאה אז ושמעתיו אתן לו הבנה איך יתנהג וק"ל

מהבעש"ט כי' ע"פ נשיו הטו לבבו שאין לך שום בריה בעולם שאינו כולל ב' משמעות שהוא בחי' דכר ונוקבא כו' א"כ אין לך שום דבר נברא בעולם שלא יהיה כלול מהכל והבחירה נתונה לו להטות לאיזה בחינה שירצה לכך נשיו הטו לבבו ·

מהבעש"ט ז"ל יפקוד ה' איש אשר יוציאם ואשר יביאם כי ראש הדור יוכל להעלות כל הדיבורים והסיפורים של אנשי דורו לקשר הגשמי ברוחני כיון הגהו הלי בדהי ט' . מי שהיה חכם לב יקח מצות כי' לקשר מעשה המצוה שעושה שנק' מצוה תתאה לייחדא אל מצוה עליונ' שהיא המחשבה וכוונה של המצוה וזהו שאומרי' על מצוה ה' אשר קדשנו במצותיו (ויהבעש"ט) ע"פ ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד וכו' הענין כי אהרן ע"י שקר שאמר כמה הבילך מתחרט ושלחני אצלך ט'כת"ב במדר' עי"ז עשה שלו כי רופא מומחה' ע"י סמים ממיתים רפאי להשתמש בהם כדי להחיות הנפשות וזהו בש"ס דחולין האמנם אלם צדק תדברון יכול יגיש דעתו שאת בניהואה ע"ע הקב"ה נק' איש שהוא איש מלחמה וישראל נק' אשה וז"ב האשה ניקניה לבעלה שיהיו נק' אשתו כביכול

כביכול בג' דרגים ה' בכסף בחי' חסד וזהו רחסד שהקב"ה מסייעו בחסדו הגדול בההל' וזה כוסף וחושק ומתלהב בתורתו ועבודתו י"ת וזה נק' גדלות ראשון ואח"כ נסתלק זה ונק' ימי הקטנות וגם שאינו כוסף וחושק מ"מ על כל זה צריך לדבק עצמו בשטר שהם אותיות הכתובים בספר שנק' שטר בין באותיות התורה בלימודו ובין בתפלה כאשר קבלתי ממורי הבעש"ט זלה"ה זה סים סגולה כו' עד שיחזור אח"כ להתענג בו ע"י שבאו המוחין בתורה ותפלה שנק' בביאה שהוא זווג ב' הנ"ל·

בס' עץ החיים בפעלה ברצונו הפשוט לברוא העולם כו' ולהי' מוכרחת לזה מאדם המחדש בתורה

שאדם יש מאין ובתחלה לא הידם ועכשיו השכל מוליד ומחדש דבר יש מאין ומהבעש"ט ז"ל שיש בשכל אדם עשר ספירות כי אבא ואימא הם המולידי' דבר שמחדש בתורה נק' או"א ובתחל' נק' חסד כשמתחדש הדבר שיתפשט לחוץ תכלית שהוא בחי' חסד כנודע ואח"כ צריך בחי' גבורה סוד הצמצום שיוכל לתפוס לאחרו בבני אחרים והכל ע"י קו האמצעי כו' ואח"כ צריך האמנה כמ"ש בש"ס דאית בה דקדוק והעיון על אחת וצדיק באמונתו יחיה ובחי' האמונה הם תרי סמכי קשוט נצח והוד ואח"כ התענוג שיש לו בזה שחידש נק' יסוד שהוא הבר התענוג ונגלה ע"י הדיבור שהוא מ' והיינו כי קודם הי' הקב"ה בורא עולמות עליונות ע"י עסק בתורה ברזין סתימין ואח"כ בעסקו בתורה בנגלה נבראו עולמות אלו הנגלין·

כי ביה ה' צור עולמים עה"ז נברא בה"א בג' אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ועה"ב נברא ביו"ד מפני שצדיקים שבו מועטין וראיתי שרשמתי ממורי הבעש"ט שאמרו לו כשהלכו תחת עץ הדעת טוב ורע היו עמו אנשים הרבה מישראל יחד רק שהעבירו אותו תחת עץ החיים היו מועטין ואח"כ שהכניסו אותו בג"ע הפנימי נתמעט עוד עד שנשארו מעט מזער ורוח אלהי' מרחפת היינו רוחו של אדם שמרחף על פני המים היא התורה אז ויאמר ה' יהי אור ר"ל שיאיר ה' עיניו ע"י אור התורה ויהי באות הלילה שנשכב רוח כהגות לכאן ולכאן אז אני ה' יוצא בתוך מצרים ברגל שלו להאיר עיניו

מהבעש"ט ג' אינות הן הן יקום על יושבו וכו' ביחוד ש"ס דחולין קיפל כל א"י תחתיו הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה פי' שלא יצטרך לנסוע ממקום למקום לברר ניצוץ שלו כי יבררם במקומו וגם מלא הן כו'

מהבעש"ט ז"ל מבשרי אחזה כיון בזווג גשמי אינו מוליד כ"א כשמשמש באבר חי ותשוק ושמחה רק בזווג הרוחני הוא הדבור בתורה ותפלה כשהוא באבר חי בשמחה ותענוג אז הוא מוליד כו': משנה כל העושה מצוה א' מטיבין לו דעיקר הכוונה שצריך לכוון להמשיך רוחניות מהמדריגות עליונות אל האותיות כדי שיוכלו האותיות לעלות עד המדריגה עליונה לעשות שאלתו עוד ראוי לכוון בדבריו ובשמות וכשיין לעולם הספירות ואל רוחניות הבנויי' הנעשה לבוש אל עלמות שיתלבש מאור א"ס המיוחד בתכלית היחוד א"כ צריך אדם להתבונן בעוסקו בתורה ותפלה שאותיות התורה ותפלה הם כלים כמו הגוף וצריך להמשיך בתוכה רוחניות ובתוכו אור א"ס שהוא אחדות האלהי' כמו הנשמה לגוף ובשפתו בנשמה מאות שהוא גשמי וכלי שצריך להמשיך בו רוחניות ואלהות א"ס וז"ש כל העושה מצוה אחת דייקא מטיבין לו מכח"כ ל"ט מלאכות שהם כנגד הקליפות לברר מהם ניצוץ הקדושה והקליפות הם חסר אחת כי משלים הבירור הפה והבן ת"ש יש עוד כלל א' גדול שצריך לדבק ע"מו דהיינו בבחינתי' התורה והמצוה לקשר מחשבתו ונשמתו אל שורש התורה והמצוה אשר הוא עושה דאל"כ עושה ח"ו קלון ויחוד בנשמות וכאשר קבלתי ממורי הריב"ש וכן בתס"ל כי הנשמה היא מענה הבינה והתורה הוא מה שמשכה מהבינה ולימה בה"א כו' וכאשר יתקשר ויתיחד נשמתו במקורה במקום התורה ישיג משם דברים סתומים ונעלמים

מהבעש"ט שצריך להתפלל על שגיונו שהם רוחו של צדיק בגלגול כו' וע"י התפלה נמתק בשרשו ויוכיח משם רוחו ונשאר בהם כלה תחלי'·

מ"ש לשם יחוד קב"ה ושכינתיה הכוונה להבין הת"ת למל' שיתחבר הקב"ה עם השכי' תמיד דהיינו המדריגה תחתונה עולם הדבור שזאת המדריגה תחיה את כל העולמות כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו ונקייל ותחת תחיה את כולם והדבור של הקב"ה הוא תמיד יחיה את כל העולמות וכשאדם עושה מצוה הקב"ה יתגלה במלכות דהיינו בדיבור שלו שב"ח בתוך העולמות וזה מיקרי האדם מלכות אל הקב"ה דהיינו שהקב"ה מתגלה עם עולם הדיבור וזה יחוד קב"ה ושכינתיה שיתחבר הקב"ה במלכות שהיא בתוך העולמות ויתגלה מלכותו דהיינו שיכירו הכל בהיות מלך בעולמות וזהו תענוג גדול להקב"ה ומדת המלכות היא מלכינו ובדינו דהיינו שהם מכירים גדולתו ומלכותו וזה האב כשלם בודעת מלכותו כי אין מלך בלא עם שמחמת העם נתגלה המלכות ויש להקב"ה תענוג גדול מזה

מהבעש"ט וכבר הקליד כי ב"ל הרחבת לי כו' ע"י שים מלידין מהקדב יותר לה"ש חכו הרחבת לי שיודע שזה הסר בשמיה ויתפלל בעד השכינה אלין י"ה ונעש' יחוד קב"ה כי לדיקיא היכון שלוהי דמטרוניתא·

שנים בנים אים והבתו באו אל התיבה כו' יש ב' פרושים בכל תיבה ה' בחי' זכר רחמים ב' בחינה דין וצדיקים מהפכים מדה"ד לחדה"ר

מהב עש"ט

מהבעש"ט דרש בהכנעה של תורה כו' דתני' בריש' אבות הלומד מחבירו פרק א' או הלכה אחת או אות אחת כו' מצינו בדוד המלך ע"ה שלא למד מאחיתופל אלא ב' דברים בלבד כו' ק"ו הלומד מחבירו פרק א' עאכ"ו שצריך לנהוג בו כבוד וקשה מאי קאמר ב' דברים בלבד ע"ק הל"ל דיו לבא מן הדין להיות כנדון וכו' דכשאדם לומד מרב הגון התורה היא פרה ורבה אלו כנודע וכשלומד מרשע אזי אינו פרה ורבה אלא נשאר כפשוטו כמו שלמד ממנו ולז"ה מה דוד שלמד מאחיתופל ב' דברים בלבד דהיה רשע ולא היה פרה ורבה רק נשאר ב' דברים לבד כמו שלמד ממנו והכ"ה קראו רבו אלופו ומיודעו דהיינו שניהם צדיקים דאז התורה פרה ורבה עאכ"ו שצריך לנהוג בו כבוד ובזה מתורץ שפתחו בהכנעה של תורה שהיו כולם צדיקים עוד כו' בעה"א כי עשרת הדברות כולל כל התורה כמו שביאר רב סעדי' גאון וכמו שיכלול כל התורה בי' דברות כך נכלל כל התורה בתיבה אחת כו' ולכ"ז אם נשמת הרב שלומד ממנו משרשו מעולם האחדו' משא"כ כשהוא מעול' הפירוד גם התלמוד הלומד ממנו מקבל ממנו ג"כ דברים נפרדים וז"ש שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד כו'

מהבעש"ט בשם רב סעדי' גאון כי עיקר בריאת האדם בעה"ז לשבר מדות רעות הטבעיות שלו ובזה יעלה מדריגה הנקרא טבע בעולם עליון שנק' עולם לשון העלם והסתר וז"ש לך לך מארצך וממולדתך דהיינו הטבעי שנולדת עמו וכח לשבר אותה כנ"ל ומבית אביך כי אביך הו' חכמה אבא ובית אביך הוא בינה עולם המחשבה והכוונה שירצה לתקן המחשבות הרעות וז"ש ומבית אביך שידע לשבר את מכלול המחשבות שהן בית אביך שיחזור לשרשן וע"ז יזכה אל הארץ העליונה אשר אראך שהודיע טבעך בעולם.

מהבעש"ט כאשר יודע האדם נגעי לבבו שהוא חולי הנכנס בסוד הקטנות אחר שיש לו דעת זה אז ימתיק ע"י הדעת זה וזהו רפואתו משא"כ כשהוא בסוד ההסתר כמ"ש ע"כ ואנכי הסתר אסתיר שאינו יודע שהוא חול' ברוחני אז אין לו רפואה למכתו האנושה

מהבעש"ט ז"ל אמר שהשכינה כוללת כל העולמות ולנה"ת וכל הנבראים טובים ורעים והיחוד האמיתי היא השכינה ואיך כוללת ב' הפכים בנושא אחד כו"ל שהם ב' הפכים והיא היחוד הכל באמת ח"ש כי הרע הוא כסא להטוב כיון וכרעה הקריב כו' או ע"י שרואה מעשה הרשעים יש לו הנאה שהוא צדיק ויש לו הנאה ותענוג ע"י הרע וכיוצא שע"ז יש לרע ג"כ עליה רק כשעולה משם יתפרדו כל פועלי און וכן מחשבה רעה הוא כסא ע"ד הנ"ל וכו' וכן אמר שניצוץ נשמה מן אצילות יורד בעשיה לפעמים ורואה איך מקילין בכבוד המלך מלכו של עולם ומצטער של כבוד המלך שאין מקילין בו ואח"כ יש לו תענוג שאינו מהם.

ובזה יובן ויאמר ה' אל אברם ר"ל אל הנשמה שנקראת אברהם כמ"ש בזוהר לך לך מארצך היינו מאצילות לבריאה וממולדתך היינו מבריאה ליצירה ומבית אביך מיצירה לעשיה שהיא הארץ אשר אראך והכוונה אשר אראך שתראה שם מעשי אנשי עולם העשיה איך מקילין בכבודו י"ת ותוכיחם. ויהי רעב בארץ להם שהם חסירי מהימנותא כמ"ש בזוהר דהיינו שמקילין בכבודו י"ת ולכך וירד אברם מצרימה שהיה מצר על כבודו י"ת שמקילין בו עולם העשיה חייב ע"ז ויעל אברם ממצרים להתענג יותר בעבודת הש"י כי יש יתרון האור מן החשך על שהיו כאחד יחד ולכך ולוט הוא היצה"ר עמו הנגבה שע"י הרע יתענג יותר בעבודת הש"י ונעשה כסא ונוגע שאחז ביין ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב כי שהוציא מאלו קדושה כענין וילקט יוסף את כל הכסף

נודע מ"ש בס' עץ החיים ענין מילות הערלה והמתק וכ"ל להלביש הדברים שזה שייך בין בתורה בין בתפלה בין בעסק המצות וז"ש המשל שקבלתי ממורי הבעש"ט סוד הכנעה והבדלה והמתקה שצריך בכל עסק תורה ותפלה וז"ש ה"ש מ"ל שצריך להשהות עד שמל וכורת הקליפה אז ימלל וידבר למתק הדינין בשרשן שהוא סוד התפלה שביאר מורי בשם רבו ולכך נק' מולידי הקלא ולכן צריך להכריע ממחשבתו מחשבות זרות ועי"ז גורם להבדיל ולפרוש מהשכינה הקליפות ולכך תיבת מ"ל סובל ב' פירושים א' דבור ב' כריתה והבדלה וזה נמשך מזה וז"ש ה"ש מ"ל שצריך להכרית הקליפות ואח"כ מל דיבור בעסק תורה ותפלה שהוא הבדלה והמתקה אם הרב דומה למלאך הם אותיות כאלם להיות מל שהוא הב' עד שכורת ומל הקליפה ליזהר מבני החיצונים אז תורה יבקשו מפיהו כי אז נכנס בלב השומע ופרה ורבה ובזה יובן לך לך מארצך שיתרחק מג' בחינות הנ"ל הכנעה הבדלה והמתקה שביאר מורי זלה"ה כי נגד הרצון ועכירו' החומר והקליפות נמשך גסות הרוח לכך הזהירו לך לך מארצך שיבוא להכנעה וממולדתך שהוא תרח עע"ז שורש הקליפות ויש כח האב בבן כמ"ש הראב"ד בס' יצירה כי כח האב בבנין ולכך צריך הבדלה להפריש ולהבדיל הקליפה שתולד האב המולידו ומבית אביך שיהיה בחרן כמ"ש וימת תרח בחרן ודרז"ל עד אברהם היה חרון אף של עולם שהוא דין וגבורה ואברם בחי' חסד ימתיק הדין בשורש החסד שיש בגבורה והדין ההוא כמ"ש במ"א בשם מורי ז"ל איך למתוק הדין בשרשו ואחר המתקה אז תשיג בחינת הארץ אשר אראך והבן:

מהבעש"ט אתה הוא ה' אלהינו פי' כשסובר האדם שהוא נוכח ה' תואר אתה אז הוא רחוק מהשם תואר הוא נסתר משא"כ כשסובר שהוא נסתר ורחוק מהשם תואר הוא

אז

אז הוא קרוב וזהו ה' אלהינו :

מבעש"ט ביאור פ' הלוך ילך ובכה כי' שאם חושב להליכה ובוכה ומצטער על הליכתו מעבודת השי"ת אז סופו נושא משך הזרע משא"כ מי שחושב לעצמו לגדולה ח"ו בא יבוא ומיכה זה היה ברנה ושמחה לבסוף נושא אלומותיו בלי זרע .

ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל כי' שיהיה עמו ומדריגת מה ועי"ז יראה יהיה מלתא זוטרתי כמו למשרע"ה וז"ש כ"א ליראה ובזה יובן ובלגבו דהיינו ענוה כשולה ושפיה ראויה לומר לאו מה וכוונתו לאו שיש בי בחינה מה שהוא מדת ענוה ותלד את בנה שע"ז הלא"ל עוכח אותו עד שאמר ראובן שמעון לוי יהודה כמו שיש בחינות השבטים בקדושה כן יש בקליפה והוא ראובן ראו שאני בן שמעון שעושה הטוב כדי שיהיה שמעו בכל העולם לוי שיתחבר להכפי מעשה כדי יהודה כו' כדי שיודו וישבחו אותו ·

מהבעש"ט דימבוק והנות היום אל הבין יצא גם של קליפת הארץ גם ביאר משנה לאוי מדברת עם אחד בשוק ע"פ אין דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד כי' עם האחד וזה יובן לאוי מדברת עם א' בשוק פי' כי גם בשוק שעוסק בעסק עה"ז מ"מ דבוקו עם אחד ע"י יחודים .

מהבעש"ט ביאור ב"ב לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מה דעבדין מן שמיא לטב עבדין וכהוא מעשה דר' עקיבא ובג"מ דתענית דנחום איש גם זו לטובה ויש להבין שינוי לשון בין זה לזה וכו' ביאור למיתוק הדינים בשרשן ע"י שיודע שבשורש הדין הוא חסד אז נמתק הדין בשרשו וחסד זה ונעשה הכל חסד ולכך נחום איש גם זו מלה החסד בשורש הדין ונעשה מייד חסד משא"כ בשאר בני אדם שאינו יודע שורש החסד מ"מ יהיה רגיל לומר כל דעבדין מן שמיא לטב עבדין מן השמים גם שאינו יודע בב"ב דמיתות אמר מים לקיים פעמים שביטולה של תורה זהו יסודה דכתיב אשר שברת ואמר דה"ל הקב"ה יישר כחך ששברת והוא תמוה איך אפשר שביטולה של תורה זהו יסודה וכו' הבעש"ט כי והחיות רצוא ושוב לכי שכל דבר מתלהב לשוב לשרשו ולכך ע"י אכילה ושתיה ועסק משא ומתן מתבטל האדם מלימוד תורה ועבודת ה' אז נהנה הנפש מהתלהבות' ומתחזקת לשוב לדביקות יותר עליון ובזה הרמ"ל פעמים שביטולה של תורה זה יסודו בסוד והחיות רצוא ושוב והבן

במדרש משל כעס ה' כעס מלך שאהוב על הבית ויצא מי ילך לפייס הילך אמר השושבין אני אלך פיים לי ג' מלות מפלים כו' ובסוף אמר השושבין שבקת הכל וכ"א יפייס המלך כפי כחו וכוונתו הי' שיכנסו לילך ועכ"ז התפלה שיודע כדי שילכו והוא הגמון שאמר הבעש"ט משל על בעלי תפלות בימים נוראים שלא יסמכו עליהם כמי שלם רק ישתדל כל אחד להתפלל עבור עצמו הרי משל זה כעס כו' :

מהבעש"ט לעולם יכנס אדם לבה"כ שיעור ב' פתחים כי' בזוהר שהם מדות יראה ואהבה ובשם הרמב"ן שא"א ביסים אלו ב' מדות יחד כ"א בעבודת הבורא י"ת .

מהבעש"ט ענין מלתא דבדיחותא קודם הלימוד כי החיות רצוא ושוב והאדם בסוד קטנות וגדלות וע"י השיחה ומלתא דבדיחותא יוצא מקטנות לגדלות ללימוד ולדבקה בו י"ת וח"ש בהני תרי בדחי שהיו משמחין לבר האדם ע"י מלתא דבדיחותא ואז יוכלו לקרבו ולהעלותו וז"ש ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו כי ע"י הצחוק לפ"ש יכול להעלות השנים של נערות ג"כ עמו .

מהבעש"ט כי יראה חיצונית הבא לאדם הוא יד ימינו י"ת כשופט שיתעורר האדם מזה ליראה פנימית וכאשר ידע האדם שזה הסבו י"ת לעוררו כו' נעשה מיראה אהבה שמקבלו באהבה וכשמל מיראה חיצונית כו' כי בחינת היראה הוא מתלבש בכל הנבראים ובכל העולמות ובורא עולם הוא יראה פנימית יראת הבורא י"ת ורק גם יראה החיצונית הבא על האדם הוא כדי לעורר אותו אל היראה הפנימית והוא החסד ה' יד ימינו כשופט ומוהל ומבקש מהאדם שיתעורר מזה אל יראת ה' וז"ש מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה את ה' שהוא יראה פנימית והנה אם ידע האדם זה החסד ואהבת הבורא י"ת עליו בחמלתו שגלה לו יראה חיצונית כדי לעוררו אל יראה פנימית אז נעשה מיראה אהבה שמקבל היראה חיצונה באהבה גמורה ואז נפטר מיראה חיצונית רק אם כוונתו בזה כדי לפטור מיראה חיצונית לא מהני כלום ובזה ביאר אין לגבי משה מלתא זוטרתי היא כי מיראת ת"ה הוא מגיע לבוא ליראה את ה' :

מהבעש"ט ביאור ש"ס דברכות א"ר זירא כל האומר שמע שמע משתקין אותו א"ל ר' פפא לאביי דלמא מעיקרא לא איכוין דעתי' כו' א"ל חברותא כלפי שמיא מי איכא אי לא כיון דעתיה מעיקר' מחינן לי' במרזפתא דנפחי עד דמכוין דעתיה . והקשה דאכתי הקושי' במקומה עומדת מ"מ דלמא מעיקרא לא איכוין והשתא בא לצאת י"ש ולבוין ע"ק למה נקט ר' זירא דוקא האומר שמע שמע ב' פעמים ולא פסוק אחר בק"ש או בזוגא וביאר מה הוא ענין קבלת עול מלכות שמים והענין כי האדם מחויב להאמין כי מבה"כ י"ת לית אתר פנוי מיניה וכל המחשבות של אדם יש בו מציאותו י"ת וכל מחשבה

מחשבה היא קומה שלימה וכאשר יעלה במחשבתו של אדם בעת עסקו בתפלה איזה מחשבה רעה וזרה היא באה אל האדם לתקנה ולהעלותה ואם אינו מאמין בזה אין זה קבלת עול מלכות שמים שלימה כי מקצר ח"ו במציאותו י"ת ובזה יובן האומר שמע שמע וקש' למה אמר ב' פעמים ונ"ל כי מעיקרא לא איכוין דעתיה דהיינו שהיה לו איזה מ"ז אמנם אם ידע שגם ג"כ הוא מציאות הש"י לא היה צריך לומר ב"פ שמע וזהו צחות לישון הש"ס מחינן לי' במרזפתא לנפחי הכוונה כי המחשבה עצמה היא מכה את האדם כמו במרזפתא כדי לתקנו ולהעלותו ולמה הוא חוזר פעם ב' לומ' שמע כאלו הן בפעם א' לא היה גם מציאות הש"י ונמצא הוא מקצר במציאותו י"ת ובקבלת עול מלכות שמים ולכן א' מתקן אותו אמנם לפעמים יש מחשבה שצריך לדחותה ואם נפשך לומר במה אדע איזה מחשבה לדחותה ואיזה לקרבה ולהעלותה יתבונן האדם אם בשעה שבא המ"ז מיד עלה במחשבתו במה לתקנה ולהעלותה אז יראה לקרבה ולהעלותה ואם לא יעלה במחשבתו במה לתקנה אז בסתמא באה לבטל את האדם מתפלתו ולבלבל מחשבתו אז רשות לדחות המחשבה ההיא כי הבא להורגך השכם כו' ואם אמר כמה תיבות בק"ש ובתפלה בלא כוונה לא יאמרם פעם שנית רק יהרהר במחשבה ובכוונה התיבות שאמר בלא כוונה כ"ז ממורי הבעש"ט זלה"ה:

מהבעש"ם מי שהיה רגיל לדבר שקר אז תשובתו שלא לדבר שקר גם לעשות שלום כמו לוקחי ריבית גם מעכו"ם לא יקבל עכ"א בלועי קרח משה אמת ותורתו אמת ואנחנו בדאים:

מבעש"ט כי' סור מרע ועשה טוב דירמיה הנביא נענש מה שהושלך לבור וכיוצא לפי שלא התפלל על ישראל כששמע הנבואה לרעה על ישראל משא"כ ישעיה שמו מורה על ישועה וכו' והאדם יכול להפך חלום או נבואה מרעה לטובה כמו שרואה בחלום מת יכול להפוך לעשות תם מצרת צוהר וז"ש סור מרע ועש' טוב:

מבעש"ט כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה פי' לקשר המעשה בכח המחשבה וז"ש לעשות בכחך שזהו מעלת חנוך מט"ט שהיה מייחד קבה"ו על כל תפירה וזהו מעלת מרע"ה ואתה פה עמוד עמדי כו' וישא יעקב רגליו כח ע"י האמונה מעלה רגלי המלכות אשר רגליה יורדות מות ומקשרה עם סמכי קשוט דז"א:

מהבעש"ט ביאור ש"ס ב' תלמידים הי' להלל כו' עד עוף הפורח נשרף בהבל פיו דיונתן בן עוזיאל להבין זה גם ביאור הש"ס באלישע שלא נראה זבוב על שלחנו והענין לפי מחשבתו של אדם כך יש עולמות למעלה ממנו העומדים עליו אם מחשבתו בקדושה ורוחני כך הם העולמות שלמעלה הימנו ואם מחשבתו בטומאה כך הם העולמות וכפי המחשבה והעולמות כך עוברים לפניו בגשמי עופות טהורים או טמאים וה"ה שאר מיני ב"ח טמאים או טהורים עוברים לפניו ויש בזה ג' בחינות א' טהורים ב' טמאים ג' ממוצע כו' ולמעלה מזה יש עולם השכל שאין שום דבר משיגו כו' וז"ש כל הפורח נשרף כו' וזהו שלא נראה זבוב על שלחנו וירעה שהוא איש קדוש ומחשבתו קדוש כו':

ענין הדביקות בו ית' הוא ע"י אותיות התורה והתפלה שידבק מחשבתו ופנימיותו לפנימיות רוחנית שבתוך האותיות בסוד ישקני מנשיקות פיהו דביקות רוחא ברוחא כמ"ש אם תשכבון בין שפתיים וכשמאריך בתיבה הוא דביקות שאינו רוצה ליפרד מאותו תיבה:

מהבעש"ט בכל אות נכללו כל האותיות כי שורש כל האותיות הוא אות א' והוא קרוב לאחדות הא"ס ואח"כ נתפשטו כי אות ב' הוא ב' אלפין כו' עד אות ת' הוא ד' מאות אלפין ואות ת' הוא אחרון ורחוק מן המאציל וע"י הצדיק מקרב כל האותיות לשרשן לאות א' ואז נמתק הדין בשרשו כו':

מהבעש"ט ביאור ש"ס לא גלו ישראל עד שכפרו בה' ובדוד וביאור ש"ס אין בין עה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכות בלבד דאמרו בש"ס מי שעברו עליו מ' יום בלא יסורין קיבל עולמו ה"ד יסורין הושיט ידו לארנקי ליטול דינר זהב ונטל מטבע פחותה והקשה הא אין יסורין בלא עון וכי כ"ד זה נחשב לכפרת עון וביאר כי צדיק באמונתו יחיה כי המאמין בהשגחה פרטית של הש"י ויודע שכל מאורעותיו

של

של האדם הוא ממנו י"ת הן דבר קטן או דבר גדול הכל הוא בדין אדני דינא דמל' שמיא והוא לסיבת הטאו ומיד נתהרט ומלא חרדה ופהד ה' מיד מוחלין לו מאהר שהוא מאמין והוזר ומדבק מחשבתו בו י"ת לכך ום המושיט ידו ליקח דינר זהב ועלה בידו דינר כסף אהר שהוא לסיבת הטאו ומתחרט נחשב לכפרת עון ובהי' זו נק' דוד כי א"ם שנק' אין בהי' ד' ומזה נמשך שהיא ו' אל ד' כ' שהיא תכלית השפלות הכל בהשגהה פרטית ממנו י"ת וכשאינו מאמין זה שהכל בהשגהה פרטיות נמנו י'ת רק אומר כוהי ועוצם ידי עשה לי זה נקרא כופר בהש"י ובבהי' דוד הנ"ל כי כופר בדין מ' א'ד רק מ' הוא מכוסה ומשועבד אל הקליפה המכסה ומסתיר עיני השגחתו י'ת מבני אדם ולעתיד בימות המשיח אשר את רוח הטומאה יעביר כן הארץ אז יתגלה השגחתו י'ת בפרטי פרטות כו' ובזה יובן לא גלו ישראל עד שכפרו בהקב"ה ובמלכות בית דוד וזהו שבין עה'ז לימות המשיח שעבוד מלכיות בלבד והבן שכל מה שאדם משיג בענין אלהות הוא בהי' מל' אבל למעלה מזה א"א להשיג:

הקשו התוס' למה הוצרך הקב"ה לכפות ההר על ישראל הא אמרו מעצמן נעשה ונשמע ופי' הבעש"ט לכך כפה הקב"ה על ישראל הר כגיגית ללמד שגם שאינו הושק בתורה ועבודת ה' מ"מ אינו בן חורין ליבטל רק יעשה על כרחו וידמה כמו שכופין אותו לעשות בע"כ:

מהבעש"ט ביאור ש"ס כל הדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בח"ל דומה כמי שאין לו אלוה והקשו הדיוקים אהדדי וגם יציבא בארעא כו' וביאר זה ע"פ מה שביאר על משנה מה בין תלמידי א'א לתלמידי בלעם הרשע כו' וה'נ כך מי שהוא מתלמידי א"א ומתמיד בתורה ובעבודת ה' כל היום ונקרא דר בא"י ופעם א' נזדמן לו ביטול תורה או תפלה שאז דר בח'ל דומה לו כמי שאין לו אלוה ובהיפוך כו': כל מה שתמצא ידך לעשות בכחך עשה פי' להעלות אנשי עשיה אל המחשבת שנק' יו"ר יד"ו:

מבעש"ט אם כבר בא לידי נסיון דהיינו דעייל ונפיק שוב אינו בא לידי נסיון ויוכל להיות עומד על מצב ומדרינה אחת שלא לירד וז"ש לא אמות כי אחיה שלא יצטרך לירד כדי להעלות זולתו: אע"פ שאלו אוסרין ואלו מתירין היינו בז"ק דז"א אבל למעלה בבינה שנק' אלהים חיים הכל אהדות אחד וז"ש אלו ואלו דברי אלהים היים ויש להבין הא הש"י מכה"כ לית אתר פנוי מיניה ובמקום שאדם שם כבודו ית' מצוי וא"כ ל"ל שיקובל התפילה ע"י מלאכים שילכו מהיכל להיכל וי"ל דהקב"ה עשה זה כדי שיראה לו לאדם שהוא רחוק וישתדל להתקרב מאד כמ"ש הבעש"ט ז"ל משל שאמר קודם תקיעת שופר שהי' מלך אחד חכם גדול ועשה כאחיזת עינים חומות ומגדלים ושערים, וצוה שילכו אצלו דרך השערים והמגדלים וצוה לפזר בכל שער ושער אוצרות המלך ויש שהלך עד שער א' ולקח ממון וחזר ויש כו' עד שבנו ידידו התאמץ מאד שילך דווקא אל אביו המלך אז ראה שאין שום מחיצה מפסיק בינו לבין אביו כי הכל היה אחיזת עינים והנמשל מובן דהקב"ה מסתתר בכמה לבושין ומחיצות ובידוע שהש"י מכה'כ וכל תנועה ומחשבה הכל ממנו י"ת וכן כל המלאכים וההיכלות הכל נברא ונעשה כביכול מעצמותו י'ת כהדין קומצא דלבושי' מיניה וביה ואין שום מחיצה מבדיל בין האדם ובינו י'ת בידיעה זאת ועי'ז יתפרדו כל פועלי און:

בשם הרמב"ן ולא תגעל נפשי אתכם לקשר ראיה ושמיעה והילוך הגשמי ברוהני כו' מבואר בכוונת האריז"ל ענין ברורי נצוצות הקדושות שנפלו בעת שהיה הקב"ה בונה עולמות ומחריבן וצריך האדם להעלות ולבררם מדומם לצומח הי' מדבר לברר הניצוץ הקדוש שבתוך הקליפה וזהו תכלית עבודת איש ישראל בתורה ומצות וכוונת אכילה במבואר כל אחד במקומו ונודע כי כל ניצוץ שבתוך דומם וצומח כו' יש בו קומה שלימה מן רמ'ח איברים ושס"ה גידים וכשהוא בתוך הדומם והצומח הוא בבית האסורין שאינו יכול לפשוט ידיי ורגליו ולדבר כ"א ראשו על ברעיו וקרבו ומי שיכול בטוב מחשבתו להעלות הניצוץ הקדוש מצומח להי' מדבר הוא מוציאו לחירות ואין לך בדין שבוים גדול מזה כמ"ש הבעש'ט ז"ל ובכרט אם הוא בן המלך בבית האסורין ובא אדם א' בהשתדלותו והוציאו מבית האסורין מעבדות לחירות ששכרו כפול ומכופל

אמנם

אמנם כל זה הוא בדין ומשפט עליון אשר קין שם לחשך עד מתי יהיה בבית האסורין ואימתי יזכה לצאת חבשו וע"י מי יהיה היציאה לחירות :

מהבעש"ט ז"להה אם אדם רוצה לשבח ישבח את הקב"ה ואם רוצה לגנות יגנה א"ע שהמשבח מורה באחדות ומגובר משא"כ המבזה ומגנה שנפרד מהאחדות :

מהבעש"ט העושה מצוה גדולה או למד תורה הרבה והתפלל בכוונה לא יכנים בלבו שום התפארות שהוא עשה זאת כ"א מלכות שנק' אני מן אדני היא עשתה זאת משא"כ אם מתפאר לומר שהוא בעצמו עשה זה אז גורם ה"ו שמסתלק י' מן אני ונשאר אן וז"ש מאין באת בשאתה חושב א"ע ראין באת בהתקרבות להש"י משא"כ במתכאר שהוא העושה זה נק' הילך ומרוחק מהש"י ואז מסתלק י' ונשאר אן וזהו ולאן אתה הולך והבן : מבעש"ט כי במקום שאדם חושב במחשבה שם הוא כולו : מבעש"ט ואשיבה רגלי אל עדותיך פי' ההרגל וה"נ כך אם תשיב משבת רגליך ההרגל של עה"ז אז והאכלתיך נחלת יעקב וכן וישא יעקב את רגליו ר"ל ההרגל שיצא מגשמיות לרוחניות :

מבעש"ט ז"ל הנהו תרי בדחי שהיו מייחדים כל עניני הגשמי לקשרו ברוחני זולת מי שהיה בעצבות לא הי' אפשר לייחדו כ"א ע"י שהיה מבדחתו תחלה וכו' : דנשקן ארעא ורקיע לקשר ולחבר מעשה הגשמי ברוחני דעי"ז נעשה יחוד קב"ה : שקלי לסילתאי ואנחתיה בכוותא דרקיע כי' שביקש שיכתחו לו כוי הרקיע לענין עה"ב בתורה ועבודה ותפלה כמ"ש הבעש"ט משל שבירש א' ממלך שידבר עמו ג"פ ביום וז"ש תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו ואז ניתן לו גם העושר וכו' :

ויהי יעקב בארץ מצרים מהבעש"ט בצר הרחבת לי כי צדיקיא אינון שלוחי דמטרוניתא להתפלל על החסרון של השכינה וזה נודע מהסרונך וז"פ ויהי יעקב בארץ מצרים ר"ל ע"י הגלות והצרות והמצירים שהיה ליעקב ידע להתפלל מזה על הסרון שנק' ג"כ יעקב ויהי יעקב שחיבר השכינה אל חי החיים ע"י המצירים ובצר הרחבתי לי :

מהבעש"ט הנמצא כזה איש כו' ות"א הנשכח בדין אם נלך ונבקשנו הנמצא כמוהו אין נבון וחכם כמוך וגו' כי לחקיר מי נבון וחכם צריך שיהיה זה יותר נבון וחכם שיחקור אותו וזה לא נמצא יותר נבון וחכם ביוסף שיחקור אותו לכך אין נבון וחכם כמוך כו'

מהבעש"ט משל למלך שהיה לו בן ורצה ללמדו כמה מיני חכמות שצריכין לו ושכר לו כמה חכמים שילמדו עמו והוא לא יצלה שיקבל שום חכמה עד שנתייאשו מללמדו ונשאר חכם א' עמו ופעם א' ראה בן המלך איזה בתולה וחמד יפיה והיה החכם קובל למלך על בנו בענין זה והשיבו המלך א"כ מאחר שיש לו חמדה אפי' גם בגשמי מזה יבוא לכל החכמות וצוה להכנים הבתולה להצר המלך וצוה עליה המלך שאם יתבענה לא תשמע לו עד שיקבל חכמה אחת וכן עשתה ואח"ז אמרה שילמוד עוד חכמה עד שעי"ז קיבל כל החכמה וכשנעשה חכם אז מאם בבתולה הנ"ל כי ישא בת מלך כמותו והנמשל מובן א"כ ע"י מדה רעה שיש בתלמידי א"א אוכלין בעה"ז כו' משא"כ כשיש מדה זו בתלמידי בלעם הרשע הרשיעו בזה יותר עד שעי"ז יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת ושפיר אמר ומה בין תלמידי א"א כו' : בשם רב סעדיה גאון שראוי לאדם שילמוד מחשק דברים גשמיים איך להשוק עבודת הש"י ואהבתו :

מבעש"ט שידבק מ"ע בה"ק ת' מן התחתונות דבוק בכולו וה"ה הסיפור שקבלתי מה שהתבה נכבד ולא מלתחילה המשל הנ"ל במלך הגדול ית"ש הקב"ה מסתתר בכמה לבושין ומחיצות והם ע"ז וביטול תורה ותפלה כמ"ש בזוהר כי הבוטל הגנות מסבב חותו המלך משל למלך הנ"ל תיכף תבנית דעת היודעים דלית אתר פנוי מיניה א"כ אין זה הסתלקות אלו כת"ם הלובשים מסוגלים כמודע שהלבוש בכל עולם הוא בכ"י הוא סיבת הכל

מהבעש"ט מ"ל נקרא דיבור ורחמנא וכוונה נק' בינה וכאשר יחבר בין בעסק תורה הוא התפלה ב' בחי' אלו דהיינו הדיבור עם הכוונה אז יתחבר ויקבל מלכות עם הבינה בסוד מי זאת עולה מן המדבר וכן כבודו הוא לויד חוזה מכ"ה היה הו"ל לו מה שיהיה לעתיד בגופו כ"ש בריה מה בין תלמידיו של ה"ח כו והקושי' מבואר ונראה מורי זלה"ה כי גם תלמידי ת"ח יש להם ידיעת של רוח נבואה וה"ה חכמה דהם יש להם ידיעות של נבואה שבלה כו' רק בזה לוקח בנפשו וזה ברוחני פי' תלמידי ת"ח ע"י לוי גבוה ויגבה לבו

בדרכי

בדרכי ה' לעשות מצות גדולות ואלו ע"י נפש שפלה הם שפלים בעיני עצמם שלא לעשות מצות. סור מרע ועשה טוב פי' שיעשה מרע טוב

מהבעש"ט וירא ה' כי סר לראות כי מרע"ה ירא שיאחז הוא קליפות עד שאמר משה משה אז אמר הנני והענין כי משה שהוא כולל כל העולמות ולכך שמו הוקשה לו והענין כמו שהשכינה כוללת כל העולמות דומם צומח וטובים ורעים כן אות מ' מן משה הרומז למלכות כולל כל הענינים ג"כ ואות ש' כולל כל הצורות ואות ה' הנשמר ולכך שמו הוקשה לו ודרז"ל מנורה שקלים החדש ר"ח משה כו' אבל באמת שהיו עצמו הוקשה לו שהוא כולל כל מיני טו"ר וג"כ זה היה קשה לו איך שהיחוד האמיתי היא השכינה ואיך כוללת ב' הבחי' במשא ה' טו"ר שהם ב' הבחי' והוא היחוד וכן ג"כ שהיה משה ג"כ כולל הכל ואיך נעשה היחוד על ידו וז"ש בש"ס משה רבינו קדיוקסטוס אבל באמת ה"ש כי הרע הוא כסא אל הטוב כמו ופרעה הקריב כו' או ע"י שרואה מעשה הרשעים יש לו הנאה שהוא צדיק ויש לו הנאה ותענוג ונעשה זה בכל העולמו' התענוג ע"י הרע וכיוצא שע"ז יש לרע עלי' ג"כ רק כשעולה משם יתפרדו כל פועלי און וכן נתהפכה רעה הוא ככה ע"ד הנ"ל וז"ש משה כעת ה"ל אחר הנני שהיה קשה לו איך נעשה יחוד כי כשנגלה בסנה מדריגה התחתונה נפתחו כל מקורות עליונות עד לתתא ומ"מ לא יבער הסנה שכלו ויתבערו הרע שהוא הסנה עד שא"ל כעת ב' משה שנעשה עי"ז יחוד וחיבור וקישור מדריגה התחתונה בעליונה כו' אז אמר הנני

מהבעש"ט בענין עבודת הש"י אף שאינו עולה לו לפי דעתו יכוין כי בכל אבר נשבעתי בהפי כי גם כשיש ח"ו אף יכוין כי הוא שינה מדריגות מבינה ואף שהוא כ"א בו ג"כ נתעלם אות א' אלופו של עולם ועי"ז נימתק האף בענין התהפכות יש כאן מהפכות טובים ורעים ובתוך שקר יש אמת כי יתפרש שקר ת"כ ובו מובלע אמת שהוא המ"ל והבן

מהבעש"ט ז"ל בענין משל שהיה למלך ג' אוהבים ודיברו עליהם שאינם אוהבים וצוה להם שיזונו ויפרנסו כ"א כלב מחצר המלך א' היה חכם ועשה עגלה למלך מהעגלה שהיה רצוי שיוליך על פרנסת הכלב ב' פירנס וזן בדוחק את הכלב שלא ימות ג' השביה לגו בריות ועי"ז גירה שהלך הכלב בו משא"כ לזה שעשה עגלה ובענין כל הנעל מל' לבד כי כל הדברים הנבראים נק' מלכות ושהיתו מושג הוא למעלה מן מלכות וצריך להבין שיש למעלה מימנה וכו'

מבעש"ט איך יתפלל על שונאו והתועלת הוא זה כי שבע יפול צדיק וקם ר"ל בז' ספירות נתגלגל כו"ן שלו דהיינו נפש הם עבדים והבהמות שלו ורוח הוא אשתו והדיבור הוא ג"כ זווג שבשפה נק' אשתו זכה עזר לא זכה כנגדו דהיינו שפגם בדבורו כגון לה"ר וכיוצא נעשו אזי החכמים שונאיו המדברים עליו ופגם שבאות בי"ה שבה גורם שיש לו צער מבניו ובכהם ג"כ אם פגם באמצעיו ובשובדא גורם לו צער מעבדיו ובהמתו ובכל הספירות יכול להעלות כו"נ משא"כ בספי' ז' הוא בחי' ואבא יונקים הקליפו' נוגה קשה לו להעלות כו"נ ושם נראה אויבים שבאו לו ע"י פגם הדיבור צריך לתקנם להעלותם ע"י דיבור התפלה ובאם לאו שדוחה אותם נעשו יותר שונאים ע"י עביות והיתריות לכך גם עניש לצדיק לא טוב כי הוא רוצה של צדיק עצמו לכך צריך להתפלל על שונאיו לתקנם ולהעלותם וע"י התפלה נימתק בשרשו ומוציא מהם רוחו ומה שנשאר בהם הם כלים מאליהם ישמע חכם ויוסף לקח וזהו ענין מעלת מרע"ה שהעלה ותיקן דבורו ותהלה היו לאן שהיה רועה יתרו ואח"כ בגלגול נעשו תלמידיו שנתן להם התורה וליד עיין ע"כ וסוד עירוב תחומים קתה ס' כי אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה והענין כי בכל ד' שבעולם יש בו ג' אותיות הד' הוי' והסי"ה כמו בית נק' אדני ויה שהוא תרינו כגון שיש לו הנאה יבית מקושט וכיוצא נק' הוי' ואור המקיף הבית להציל מן הקליפ' נק' אהיה מבעש"ט

מהבעש"ט ביאור משנה דאבות הוי זהיר בגחלתן כו' כגחלי אש כי קודם היחוד צריכו לצאת דכדיחות' והענין כי יש קטנות וגדלות בעש"ן וע"י צאת דכדיחות' עולה מן הקטנות ויתדבק בגדלות והנה בזמן הגדלות שבעולם אז הוא דבוק בו ית' כשנוטה משא"כ בימי הקטנות שיש בעולם אז צריך האדם מלחמה גדולה ביותר להתקרב אליו ית' וזהו עיקר השכר שיש להאדם שזוכה על צד ההכרח גם שלא יוכל לעשות הטוב בפועל ית"ש בלבי צפנתי אמרתיך ובהול יעשה ענינים גשמיים וז"ש חז"ל תורה ומלאכה שיגיעת שניהם משכחת עון וכיוצא בזה וכשבת היזה תלמיד לרבו בימי הקטנות ולומד מיינו דברים גשמיים רנק' גחלת בלי אור"כ וז"ש והוי זהיר בגחלתן כו' עקרב ר"ל עקרב ז' מדריגות הנ"ל הנק' ע' הוא מקרב לבישן וזה הינו יודע מזה כו'

מבעש"ט כי' הש"ס הכותב דלית הייב משום צובע וה"א משום כתיבת כתיבה כו' כי היצה"ר נידון לצ"ל וק' הא לכך נברא ג"ל שעושה עליו לצ"ב כו' ובזה יובן השוחט דעלמא הייב וק' הא לכך נברא ויתני משום צובע שהוא צובע בדמות י"ב ועי"ז נוטל נשמה וצריך כו' ויתני אף נטילת נשמה וז"ב היצה"ר דברי כיון און שהם עבירות בנק' לון ובריאה כי' מבריא את האדם לעייר שהוא מלוה ועי"ז יהדל להשכיל להיטיב כי' אינו עושה תשובה כי מי שעשה תשובה על עבירות תאות און יחשוב על משכבו בהלין מפתהו היצה"ר שיתכלל שיעזור לו ה' עבור אותן מצות אבל באמת יתגלגל

על

על דרך לא טוב כו׳

מבעש״ט ענין התפלה בא״ל העיקר הוא האמונה שיאמין שהש״י מכה״כ ועי״ז נעלה ונשאת השכינה כו׳

וגם יאמין יעד כשיצא מפיו נוסח התפלה יהיה שפוחל מיד רוח נענה וכ״ה הא לכעיים שלא מצא מבוקשו הענין הוא שהוא בהעלם ממנו לתשל שנעשה בקשתו בכללות העולם הגם שבפרטות הוא יתברך להסיר הצער ובאיית הוא למובתו או לתקן עון או כיוצא כו׳ כי הם יש בכוונה שאלתו שמלכה שיהיה נענה אז ימכים גופניות בתוך שאלתו שהיה ראוי שיהיה רק ברוחני לתועלת השכינה ולא לתועלת עה״ז לכך הוי יאכך יבדיל כו׳ וז״ש וישא יעקב רגליו שהוא רגלי השכינה ע״י האמונה ובטחון בלב כמ״ש הזקן ויאמן לבבכם וז״ש שנשאו לבו משהובטח והבן

מבעש״ט פי׳ כ׳ וישלח יעקב מלאכים הקשה בייות הגמית שיבטלו הגלות וכל ענינים שצריך להתפלל עליהם

א״כ התפל׳ שהוא לצר השכינה וכי ה״ז השפר לבעלה גם הקפה ע״פ ביום האיבוקש עון ישראל ואיננו ואת חטאת יהודה וקשתה יבוקש וכי צריך לעון בית ישראל ופי׳ כי יש ד׳ סוגי התפלה ה׳ שאר לו על כבודו י״ה שנתחלל בין א״ה ומתפלל ב׳ על עונות כי הצרה היא העון עליו וגם העבירה אתורה ימיתה כי הרע״ז מכברת ומתרקת עון משא״כ העון גורם כיה מיתה וכריתות ג׳ התפלה על הפרנס׳ ד׳ על חיים והנה אחרי השכינה ישוטף בד׳ עניני לצער הנ״ל כדי שידע ויתפלל ויפרד הגשמי׳ ויעלה ניצוצי השכינה הכניעי לתעלה ומש״כ בדלינא ד׳ סוגי הנ״ל אינו יודע על מה להתפלל וז״ש יבוקש עון בית ישראל כדי שיתפלל עליו ואיננו וגם העאה והסרון שאר סוגים הנ״ל ולא תמצאנה על מה להתפלל כ״א שיהיה התפלה דרך יהודים כי כל תענוגים גשמיים שנעשה בעולם הכל נרמז בתורה והוא ג״כ בעולם העליונות גם שכ׳ בזוהר שהוא דרך משל היינו ג״כ עד״ז ורעיקר האמונה שיאמין כי דרך דבורו ותפלה הוא נעשה כך מיד בלי שום ספק ובזה יובן וישלח יעקב השכינה כי י׳ הוא גולתי שנתלבש בז׳ ימי הבנין שהיה ע׳ כ״א כלול מי׳ ובאיה ע״ם כ״א כלול מן י׳ הוא ק׳ והכל ע״י הבינה שהיא ב׳ מלאכים כמ״ש בכהנים מלאכים ראוני מעלה כו׳ אל עשו אחיו הוא עולם העשיה כו׳

מבעש״ט פי׳ הענין בהעת ה׳ שהמא אדם נזדמן לו הפוא אחר כדי שישוב מימנו עי״ז יהיה כפרת חטא ת׳

וכשרואה ית״ל כך מתגבר עליו בהעת ב׳ וז״ש הש״י מליץ בעדו של ג׳ פשעי ישראל כו׳ וכאשר הוא ג״כ אז נתלבש כנ״ל בקליפות ועבירה גוררת עבירה ודרכי התשובה נתנע ממנו עד שילוחם משתיש וז״ש הנביא נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה אליך כי אחר שנעשה כדרך מישור בעיניו ע״י כי השמן לב העם הזה וגליך הכוש ותקול שיידע שחטא אז ישוב אליו י״ת וק״ל [מבעש״ט] יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחוה דעת כי תחלת דינו של אדם על ביטול תורה שנאמר כוער ימים ראשית יזון אדם שסובר שיוכל לכתוב יתהדין עבור עבודת כרכנה ביום ובלילה שובה ימרדהו אך דיום הוצף יכריעו כו׳ וליל הקיץ כוהרו וכו׳ הירכיר את מקומו והשיח בהלכו והעושה שיג לדבריו וק׳ איך שייך זה לקנין תורה להכיר מקומו וגם בי״ת אחז״ל איזהו עשיר השמח בחלקו ע״ך שייג מהו וי״ל דאנו הורים בקדושה דשבת וי״ט וז״ל כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו לעומתם משבחים ואומרים . וק׳ כיון דאמרנו כבודו מלא עולם איך שייך הו השאלה איה מקום כבודו וגם ק׳ דשאלת איה בלה״ה אינו שייך אל הבורא ית״ש דבת״ה ונשאל קלא התכיים כו׳ תנה הוא א״ל גלכי׳ ע״ש וי״ל דבס׳ הקנה וירא אלהים את האור כי טוב שאלו לר׳ מהו הכי׳ טוב א״ל אליהו ז״ל אמר בזיו בהשיטו את הנרות תרגויו באדלקותי׳ והנה כוונת הענין כמדליק נר לנר וק׳ הלא הקב״ה מוציא אורה מאין תיורה כי׳ דהאדם כשרואה בלילה שיכב׳ הנר ידליק נר אחר ממנו והוא תיורה של נר ה׳ וזהו הוראת יש מיש אבל הקב״ה יוצא אורה של אור הראשון יש מאין בזהו מאין תמורה ואם כן איך אמר כי טוב כמדליק נר לנר ויש לומר דבסוף הכ׳ דרז״ל וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל ראה הקב״ה שאין העולם כדאי להשתמש באור הראשון וגנזו לצדיקים לע״ל והקשה הרב הקדוש יע׳ א״כ זלה״ה בשם רבו היכן גנזו דהרי החמה ולבנה כוכבים ומזלות ג״כ אינם ברקיע א׳ ותפ״ה נראים דרך זהר הרקיע ואע״פ דנר גשמי אפשר לגנוז האור ע״י שגונז הנר מפני שרוא הויר המכם בשלהבת ובנר אך כיון שאויר בתיקונים על הק״ם לית מחשבה תפיסא ביה כלל וכו׳ בס׳ הקנה דה״ל תפ״ע למרע״ה מפני שכ״ד שנתכם בהרהור המחשבה הוא כלל בשם קצות א״כ רוא מוגבל וכל מוגבל הוא מחובר ומחודש כי׳ כי כיון שהאדם הוא בעל מדה כל דבר הנתפס במחשבתו הוא מוגבל ובעל מדה ומוגבל בו״ק הוא מחובר כי ע״כ אחז״ל אין למעלה לא מטה ימין ושמאל כנים והאור לא ערף ולא עיכוי כי ע״כ בדבר מוגבל זה מעלה מכני שנוטה ליסוד אש וזה מטה מכני שנוטה ליסוד עפר ימין מיסוד המים שמאל מיסוד הרוח וא״כ כל מוגבל הוא מחובר מדברים אשר חובר מהם קודמים לו הקדמה טבעית ונתחברו קודם לו הקדמה זמנית וטבעית א״כ צ״ל דהק״ם לית מחשבה תפיסא בי׳ כלל דאלה״ה א״כ הוא מחובר ומחודש ואיננו קדמון כן אור הראשון כ׳ בס׳ יצירה ואבנ עמודים גדולים מאויר שאינו נתפס א״כ איך אפשר לגנוז ותירץ דהורה זו תורה מתחלה רצה ליתן אור נגלה של התורה וסודותיה לעולם וא״כ

ואח"כ גנזו הקב"ה והיכן גנזו בספורי מעשיות של התורה אבל
לצדיקים כמ"ש אם תבקשנה ככסף וכמטמונים כו' אז עתיד
לבוא עליהם האור וז"ש וגנזו לצדיקים לע"ל ר"ל שעתיד לבוא
לצדיקים האור ע"י דרושיהם את הש"י ע"י התורה וז"ש לע"ל
תורה חדשה מאתי תצא וק' הא לא יחליף ולא ימיר דתו אלא
שיבינו הסודות שבה ושדיבר הכל מאת הש"י ויבינו עולמות
העליונים והנה הירו ז"ל א"ל לריב"ק ז"ל בלבפל מ"ז
יחייל פ' אש תמיד תוקד כו' וק' איך שייך זה וי"ל דכ רוש
ואתם הדביקים בה' כו' דשבת קי תת ההיות רוח הדביקות
ושיש לו דביקות בהש"י שזהו היו החיים הוא הי' בעצם
וכשיופסק מהדביקות רוח מי ביקרה כי' דחיות הוא ע"י
בהש וכמ"ש היה מ"רה שלא יתייד כשיופסק ויופרד מהאש
וכן הדביקות הרז"ל ע"כ ולדבקה בו אלא ה' אש אוכלה
הוא הל"ה הדבק במדותיו כי' ע"י התורה ובשם ה"ל דל"מ
כשאדם עוסק בתפלה ותורה שהו' כולה שמותיו של הקב"ה וודאי
צ"ל בדביקות עכוס אלא אפי' כל היום יקיים שויתי ה' ויהי'
לו קצת דביקות מלא"ד לנר חו נחלים שאם יש בהם עדיין
ניצוץ יוכל להבעיר משא"כ אם לא נשאר אפי' ניצוץ שצריך
להביא אש מאחר וז"ש אש תמיד פי' יהיה לו קצת דביקות
שיתקבל לאש רשפי אש שלהבת יה על המזבח לאו שזובח יצרו
בקרבו לא תכבה כנ"ל וז"ש ואתם הדביקים כו' ל"מ לעה"ב
ודאי יגיע חיים הנצחיי' אלא אפי' חיים כולכם בעה"ז שנק'
היום. וזה כי' שאלו לר' מהו וירא אלהים את האור כי טוב
פי' דהרז"ל ויקרא אלהים לאור יום אלו מעשיהם של צדיקים
ולחושך קרא לילה אלו מעשיהם של רשעים וה"ה גם הפ'
וירא אלהים את האור כי טוב נ"ל דקאי על התורה כנ"ל
וגנזו דבריאת האור כבר נאמר ויאמר אלהים יהי אור ויהי
אור והרי התורה היא מעשיהם של צדיקים וק' לי' נ"ל כי טוב
דכיון דקראו אור ודאי הוא טוב א"ל אליהו ז"ל א"ר לשיטתו
מה יהי' מעשיהם של צדיקים בהטיבו תרגומו באדלקותיה פי'
שיהיה תמיד קצת בדביקות. וז"ש ה"ה כונת הענין כנדליק
מנר לנר שאם יש עדיין קצת אור על נר א' יוכל להדליק
משא"כ כשכבה והנה בש"ע א"ח סי' א' כ' רמ"א שויתי ה'
כו' דכמו שהקב"ה מקומו של עולם כן האדם שנק' עולם
הקב"ה מקומו עומד עליו ורואה במעשיו וז"ש הראיני
נא את כבודך וא"ל קב"ה לא תוכל לראות כי לא יראני אפילו
מה"ש שנאמר בהם ודמות פניהם פני אדם והי שהי לעולם תכני
שכל נברא הוא מוגבל וכן ראייתו הוא מוגבלת והנה מקום
אתי ואינו אומר אני במקום שהקב"ה מקומו ש"ע כי' ברוך
א"ס והאיך אפשר שמי שיש לו סוף יוכל לראות הא"ס וכן א"ר
מרע"ה וידעת היום כו' בשמים ממעל כו' וק' דממעל ומתחת
מיותר ע"ק מה שייכות פה אין עוד וי"ל דנ"ל דהגבורה הוא

א"ס דא"ת דהיא מוגבל א"כ רוא מחובר כנ"ל ונ"ל דהוא
אחד דא"ת דיש ב' נ"ל בינייהם הברא וכל נברא מוגבל כו'.
וז"ש וידעת היום כי ה' מדה"ר הוא האלהים והכל אחדו' א'
דהרי הוא בשמים וממעל לשמים וכן על הארץ ומתחת לארץ
כי' ברוך מקורו ב"ע דהוא א"ס א"כ נ"ל אין עוד דא"כ נ"ל
הברא וכל נברא מוגבל ובגמרא כשרצה שלמה להכניס הארון
לבית ק"ק דבקו שערים כו' א"ר שאו שערים ויבא מלך
הכבוד רהטו בתריה למבלעי' א"ר מי זה מלך הכבוד ה' כו'
וק' מה"ת השנות וי"ל דהרמ"א פי' דק' הלא מכה"כ אפילו
בח"ל ובא"י מיוחד יותר לשריית שכינה כ"ש ירושלים ובהמ"ק
ומכ"ת ופי' כיון הנשמה דמליאה כל הגוף והפ"ה לא תוכל
הוא לחיה ודיבור כ"א בעינים ופה מכ"מ כח הנכנס כן העולם
דהרז"ל דיש לו כל האיברים לחם עכבות להנה ידים נמלא
הבהמ"ק וק"ק הוא כמו רחיה כ"ש הארון דשם הדיבור מבין
ב' כרובים וזה נק' מלך הכבוד וכן י"ל על שלמה דהי' מלך
ונביא ומוכן יותר להשראת שכינה נק' מלך הכבוד אלא דהוא
יחודא ע"כ רהטו למבלעי' עכ"א מי זה מלך הכבוד ה' השוכן
על הארון והכרובים ובמשנה רמ"א אם עשית בתורה נותנים
לך שכר הרבה ואם בטלת יש בטלים הרבה כנגדך פי' מד"ש
דעכ"א הרבה דבש' השידים דכשד"ק עוסק בשירות ובתורה
בעה"ז שירה השמיה שמחת כסה"כ וכל מלאכים שנבראו ע"י
מצותיו משוררים למעלה בעולם עליון עכ"א אם עשית בתורה
נותנים לך שכר הרבה פי' גם שכר עסק שלהם ואם בטלת
מן התורה הם בטלים וז"ש כבודו כי' התפשטות כבוד השכינה
מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו כי' עיקר
השראת שכינה ומודים שהיא על ישראל ואומרי' השי' הוא לעומת'
כי' בזין שהם אומרים שירה משבחים ומודים גם למעלה שם
היא עיקר השראת הכבוד וז"ש הוכיר את מקומו כמו
שהקב"ה מקומו של עולם כן הוא מקום עומד ורואה במעשיו
וא"ת הנה כתב ברואים שאינם משגיחים ע"ז עכ"א והבהמת
בחלקו הצדיק יש לו נפשיה חלק אלוה ממעל ע"כ והעושה סייג
לדבריו שיהיה בד"ו. אני ה' לא שניתי הכל לגבי הייבא אמתני
קב"ה ולאסתתר בכייה לבושין ובכתה כשויין כו' דהימן
תהו ובהו כו' וז"ש חבוידה כי מהם חבל איתן דהליין מיני'
ומבכינתיה לא תפתני לעלמי דרי שיש כתה לבושין וכשוין
שהקב"ה מסתתר בהם אמנם כ' הבעש"ט שאם ידע האדם
שהקב"ה מסתתר שם אין זה הסתרה כי יתפרדו כל פועלי
און וז"ש ואנכי הסתר אסתיר פני כי' שיסתיר שלא ידעו
שהקב"ה שם בהסתרה זו וז"ש כי ר"ת אמר אויב ארדוף וגו'
הם ה' אלפין שהם אלופו של עולם מסתתר בסוד שם כהל
ג' יהוד יאיה אדני ואהיה שידע אדם כלל זה שהוא כלל
גדול שאין שום מסך מבדיל בינו לבין אביו בשעת תורה ותפלה

גם שיעלו לפניו כ״ה מ״ז שהם לטובין וכשיין שהקב״ה מסתתר שם מ״מ אחר שידע זה שהקב״ה מסתתר גם הוא זה הסתרה׳

מבעש״ט ז״ל נודע כי אות א׳הוא חכמה ומחשב׳ כמ״ש ואאלפך חכמה ובזה יובן בראשית ותרגומו בחכמתא שהיא אות א׳ בזה ברא אלהים את השמים כי כל כ״ב אותיות הם לבושין זה לזה כי א׳ נתלבשה תוך אות ב׳ כי ב׳ב׳ אלפין ג׳ ג׳ אלפין וראשית הבריא׳הי׳ ע״י אות א׳ שהוא חכמה וברא הכל ע״י חכמה כמ״ש בחכמה עשית כו׳ הרי רוחניהו י״ת בתוך אות א׳ ונתעטף בו וברא אור מן אות א׳ והוא אור אצילות ואח״כ נתעטף עם א׳ בתוך אות ב׳ וברא עולם הבריאה כו׳ :

מהבעש״ט מה שבא בכתבי האריז״ל למתק הדינין בשרשן פ׳ כי הגז״ד הוא אותיות ויכול התפלה לעשות צירוף אחר כמ״ש לנח צהר תעשה להתיבה שיהפך מדה״ד למדה״ר מן צרה צוהר וכי תבואו מלחמ׳ על הצר והרעותם בחצוצרות שהוא תואר שמחה היפך תואר לשופר שהיא חרדה וע״י שקיבל בשמחה נהפך מצרה רצה ולקשר דין המל׳ בבינה או למצוא בדין שורש חסד בתוך הדין אז נמתק הדין בשורש חסד זה ונעשה באמת הסד :

מהבעש״ט שיש באדם ע״ס כי הוא עולם קטן כמ״ש הראב״ד כי מה שיש בעולם הוא ג״כ בשנה ונפש אדם וסי׳ והר סיני עשן ומדריגה אחרונה שבאדם כגון צער ועוני ויסורין הוא נק׳ מדת מל׳ שהיא מדה אחרונה כי רגליה יורדת מות ונו״ה שבאדם הם עמודי קיימין שמאמין אמונת הבורא על אמתתו ומדת יסוד הוא כשיש לו תענוג בעבודת ה׳ יותר מכל התענוגים :

מהבעש״ט שאם נזדכן לאדם שראה דבר עבירה או שמע על א׳יבהין׳שיש בו שמץ עביר׳ זו שירגיש להקן א״ע ואמר הפ׳ תחבושת לזה שינצור לשונו סור מרע ועשה טוב ואז גם הרשע יחזור בתשובה אחר שיכלול אותו עמו ע״י אחדות שכולם אדם א׳ ואז הגרום שיהיה מכלל ועט׳ טוב שתעשה את הרע טוב ואז תבא למדת בקש שלום ורדפהו כו׳ : יש בחי׳ שאחר עלותו למעלה החזר ויורד כדי להעלות מדריגות התחתונות בסוד רחצתי את רגלי ח״ם רצוא ושוב ונק׳ קטנות וגדלות ובכל ירידה צריך אזהרה איך לחזור ולעלות שלא ישאר ח״ו כמ״ש הבעש״ט יש במה שנשארו :

מבעש״ט פירוש הפ׳ כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי ענין תנוך מט״ט שהיה מייחד קבה״ו על כל תפירה הוא דהמחשבה נק׳ א׳ס הויה והמעשה הוא אדני וכאשר מחבר המעשה עם המחשבה בעת עשיית המעשה נק׳ יחוד קבה״ו וז״ש כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה ר״ל כי המחשבה נק׳ חכמה כח מה והעשה המעשה בכחך שהוא המחשבה לחבר שניהם כי אין בשאול ותיבת אין משמש למעלה ולמטה רצו לומר אם אינך מאמין בזה תשאל והסתפק בזה אז אין בשאול דעת וחשבון כו׳ :

ענין רצוא ושוב אפי׳ בגשמי הוי מתחמם נגד אורן של חכמים ר״ל שלא לחמם מרחוק ולא להתקרב מאד עד גחלת האש כי והזהר בגהלתן שלא תכוה :

מהבעש״ט כשיש רשעים בעיר או מדינה המתנהגין בשקר ויש ביניהם צדיק המתנהג באמת כאשר עוסק בתורה או בתפלה ומדבק א״ע אל האמת אז יתפרדו כל פועלי און ושקר : וז״ש אם תשקור לי וכל הבארות אשר הפרו בימי אברהם שהם צנור החסד ואהבה סתמום במות אברהם וישב יצחק ויחפור באר וצנור היראה כמדתו ע״ב ויריבו לאמר לנו המים פי׳ אנחנו רוצים לעבוד ה׳ ע״י מדת אהבה כי יש יראה הצוניות ג״כ ע״כ ויחפור באר אחרת יראה פנימית ונק׳ רחובות כי הרחיב ה׳ לנו ופנימות היראה נק׳ רחובות והבן . וכאשר נודע לבעלי בינה לעשות יחוד גם בספורי דברים עם חבירו ולהסיר העצבות יפקח באיזה עסק והוא ג״כ יחוד כו׳ ע״ש על הני בדחי שהיו מייחדין ומעלין העולמות בכל עניני עה״ז . אבן יש ה׳ במקום הזה ר״ל במקום גדודי הי׳ יש שם שמו י״ת וממילא גם בכל מ״ז ורעות שהם גדודי הי׳ וליסטים וקליפות יש שם ג״כ ניצוצי קדושה של השכינה שירדו שם ע״י השבירה ויירא ויאמר מה נורא ר״ל שנפלה עליו יראה ורעדה שציער א״ע בצער השכינה וירידתה בין הקליפות כ״כ ועי״ז נעשה יחוד יראה ונורא ויתפרדו הקליפות :

מבעש״ט ידביק מחשבתו באור א״ס שבתוך האותיות

האותיות שהוא אור כני מלך חיים והוא כלל גדול בתורה ותפלה גם מסוגל לבטל הדינין :

כדהבעש"ט זלה"ה איתא בש"ס דתענית א"ר אמי מ"ד אם ישוך הנחש בלא לחש וגו' אם השמים נעצרין כה תקנתי' ילך אצל חסיד שבדור ויתפלל ואם לחש ונענה והגיס דעתו מביא אף לעולם שנ' מקנה אף על עולה והקשה אם הוא חטא והגיס דעתו העולם מה חטאו להביא אף על העולם וביאר כי מהראוי שמי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר להומין וידליק כר' חנינא בן דוסא ואם היו כל בני עולם נוהגים בחסידות לא היה כלא על א' שאמר להומין וידליק וכך הי' כי כולם עושין כך משא"כ מחמת שבני עולם הולכין בעבירות לבם הרע ואינו עולה להם כ"א ליחיד בדורו שאם נענה בתכלה רוא דבר נפלא בעיניהם לכך זה מגים דעתו א"כ הוא בסיבת דורו ובני העולם לכך מביא אף בעולם :

מהבעש"ט ענין ד' שנכנסו לפרד"ס פרש"י עלו לרקיע ע"י שם ותוס' כי' ולא עלו ממש אלא נ"ל כאלו עלו וי"ל פרד"ס ר"ת פשט רמז דרוש סוד שעיקר עסק תורה היא שידבק א"ע אל פנימות רוהניות אור א"ס שבתוך אותיות התורה שהוא נקרא לימוד לשמה שבזה אר"מ כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ומגלין לו רזי תורה ר"ל שידע עתידות וכל מאורעותיו מתוך התורה וידע איך יתנהג בתורה ועבודת הש"י מלבד שרואה עולמות שלמעלה וז"ש ויקח מאבני המקום ר"ל שיש אבני שיש טהור שהוא סוד א' שבו הש"י שנקרא מקום ויעם מראשותיו לדבק מחשבתו לתוך פנימיות האותיות ולהעלותן גם כראשותיו ר"ל להמשיך אור מראש אל תיו להעלותה אל א' שהוא ראש ע"י ת' כנ"ל להתקרב מן ת' עד א' והוא מזכה להעלותן וזוכה עמהן ויחלום והנה סולם שעה"ז אינו ארא כמו סולם מיצב ארצה שע"י יעלה ראשו מגיע השמימה אדם השלם אם יזדמן לו איזה ביטול תורה ותפלה יש לו להבין שגם זה הוא ידו י"ת שדוחה אותו כדי שיתקרב יותר כסוד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

מהבעש"ט פי' פ' תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו ע"פ משל שהכריז המלך ביום שמחתו כל מי שיבקש דבר מן המלך ימלאו לו בקשתו ויש מי שביקש שררה וכבוד ויש שביקש עושר ונתנו לכ"א מבוקשו והי' שם חכם א' שאמר ששאלתו ומבוקשו שידבר המלך בעצמו עמו שלשה פעמים ביום והוטב מאד בעיני המלך מאחר שדבורו חביב עליו מן עושר וכבוד לכן ימולא בקשתו שיתנו לו רשות ליכנם בהיכלו לדבר עמו ושם יכתהו לו האוצרות שיקה מן עושר וכבוד ג"כ וז"ש תפלה לעני וגו' לפני ה' ישפוך שיחו שזה מבוקשו :

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני דא' בברכות לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל ובמס' ע"ז איכא דס"ל איכבא ופי' הבעש"ט דמא"ח ומא"ה ולא פליגי דב' הרמב"ן כי כח הפעל בנפעל ובריאת העול' כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' ובכל מיני צער כגשמי וברוחני שם יש ניצוין קדוש ממנו י"ת אלא שהוא בתוך כמה לבושין וזה ענין ז' הנערו' הראויות לתת לה מבית המלך וכאשר יתן לב להבין שגם כאן י"ת אתו עמו אז הוסר ונתגלה הלבוש ונתבטל הצער כו' וז"ש יסדר שבחו שזהו שבחו מכה"כ ובכל צרתם לו צר אז לא יצער ויתפלל כי ממילא יתבטל הצרה אהר שידע לסדר שבחו בענין זה ומר ס"ל יתפלל תחלה והוא ע"י שמאמין שהש"י שם הוא ג"כ ואז יוכל לסדר שבחו :

מהבעש"ט צריך להעלות מ"ז דרך ג' קוין וצריך לתת לב על כל מ"ז מאיזה קו היא להעלותה לשרשה וג' קוין אלו נקראים אבות כנודע והקליפ' נקרא קללה שהיא המ"ז והיא גלות השכינה בתוך עמקי הקליפה וז"ש קרבה אל נפשי גאלה ר"ל להעלות חלקי הנפש שהיא ניצוצי הקדושה מתוך הקליפה אל הקדושה נקרא גאולה כי צריך להתפלל על גלות נפשו רוחו ונשמתו שאצל יצה"ר.

וארא אל אברהם כו' באל שדי מבעש"ט דברי' נוראים בענין מיתוק דינין ש"ד ופ"ר והמתק' הירהורים ע"י שם שדי והלוכו כה"ת וגם שם היו"ה בהלוף ב"ו וכשיאור שמהה בעולם ידע שהוא מדת אברהם איש החסד כו' ז"ש באל שדי פי' אל שדי שאמר לעולמו די כי העולמו' היו יורדין ומתפשטין עד עמקי הקליפות ופן ה"ו שלא יהיה אז מחמת עמקי הקליפות הרע גובר עד שאמר די כו' א"כ יש למתק ולהעלות כל ענינים לשרשן על ידי שם

זה וגם הקימותי את בריתי אתם פי' הבעש"ט בא הבקוק והעמידן על אחת שנא' וצדיק באמונתו יחיה כי מתחלה היה תענית יום א' מספיק לכמה דברים נוראים. וארא אל האבות באל שדי שהוא סוד ו"ק ואכתי שמי ה' לא נודעתי שיתן הדעת בכל דרכיך דעהו שהוא דבר נפלא כי צריך ליתן הדעת בכ"ד גשמי להעלותו ולקשרו ולחבר האהל להיות אחד וכן בלומד דבר עמוק ואינו מבין הוא מדה מלכות וכשנתן דעת להבין וירד לעמקו אז קישר וחיבר מלכות בבינה:

אחור וקדם צרתני כשהוא בגשמיות בסוד אחור אח"כ כשחוזר ועולה למדריגה הנק' קדם מעלה גם אותן המדריגות הנק' אחור וקדם צרתני וז"ש ראה חיים עם האשה דאפי' עם האשה שהם ספורי ודבורי ועסקי' גשמיים ראה חיים כי' להעלות הדבורים ושיהיו בקדושה:

מהבעש"ט ואלה שמות ב"י כמו שתפיסת הגוף הוא בגשמי שאוחז בגופו כך תפיסת הנשמה הוא ע"י קריאת שמו גם בישן ניעור משנתו בקראו שמו:

יש ב' סוגי רשעי ישראל א' בהסתר וא' בפרהסיא וההפרש ביניהם דפי' הבעש"ט ע"פ ראיתי רשע עריץ כו' ויעבור והנה איננו ואבקשהו ולא נמצא והק' ולמה יבקשהו לרשע שכבר איננו וביאר כי אחריו יקום רשע יותר גרוע ממנו לכך יבקשהו לראשון:

ופרעה הקריב פ' הבעש"ט כשהרע הוא גורם טוב נעשה כסא אל הטוב והכל טוב גמור כמעט ביטול הקליפות מעין העתיד הגם שיש בזה דברים עמוקים לענין מ"ז וכו' ודי בזה וזשארז"ל אליעזר עבד אברהם ע"י הטובה שעשה לא"א יצא מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך והכוונה ע"ד הנ"ל:

טעם לענג חומר בשבת הוא מצוה שע"ז יכול הצורה לשמוח יותר בדביקות הש"י והוא עפ"י משל לבן מלך שבא לו כתב מאביו בהיותו בשביה כו':

והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה והשבות אל לבבך כו' וקשה בשלמא ע"י יסורין אדם עושה תשובה אבל למה הזכיר הברכה ופי' הבעש"ט ע"פ אל נקמות ה' אל נקמות הופיע ע"פ משל לאיש כפר א' שמרד במלך שהכה וגם איקונין של מלך או כיוצא בזה ומיד עשה אותו המלך לראש והעלהו ממדריגה למדריגה עד שנעשה משנה למלך ובכל מה שהטיב המלך עמו יותר והביאו ליותר מדריגה וראה יותר כבוד המלך ומשרתיו והנהגותיו היה יותר צער לזה שהיה בן כפר בזכרו שמרד נגד המלך הגדול הרחמן הזה ומה שהיה ראוי לענש הוא מטיב עמו יותר והמלך עשה בכוונ' מכוונת שאם הי' ממיתו היה צער לפי שעה ותו לא משא"כ בדרך הנ"ל מצטער כל ימיו ומוסיף תמיד בשעולה ליותר גדולה מוסיף יותר צער על צערו איך מלאו לבו למרוד עיני כבודו וז"ש אל נקמות ה' ר"ל שנקמות ה' הוא ע"י מדה"ר שלא כמלך ב"ו והוא כי אל נקמות הופיע ר"ל שהנקמה הוא במה שהופיע לו מגדולתו ובראותו גדולת המלך ובזכרו שמרד נגד מלך זה אין לך צער גדול מזה וא"כ ה"נ ר"ל כי שיבואו עליך הברכה והקללה והשבות אל לבבך ר"ל האדם שחטא ומרד עיני כבודו י"ת המלך הגדול והנורא רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין והיה ראוי לעונשים קשים ומרים והש"י משפיע לו הברכה א"צ יותר קללה וצער מזה שיודע שמרד בו והש"י ברחמיו משפיע לו כל טוב בודאי ראוי שיתמרר כל ימיו בבכי' וצער על מעשיו שמרד בו וע"ד הנ"ל ואז בראות המלך צערו זה שהוא יותר אפילו מעונשים מתכבר לו:

מהבעש"ט פי' פרעה לשבור מזה'גר היאור והיה נושא הקריב ישראל להפך יולדת בהלכה נ' יקום האב לפטור מחבלי לידה והגבר הולך הקריה ועל היעולה שיתפלל להש"י ויפטר ויתלבד וז"ש מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וז"ש והנה מצרים נוסע אחריהם אז רצונו זה לכך ויצעקו בני ישראל אל ה' ובחירת נהייל אז כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהי' דרך ארץ פלשתי' כי קרוב הוא מהבעש"ט ז"ל כי כשהזכרים קודם בשם הוי"ה ר"ל י"ו קודם ההין אז יוצא חסד גובר ואם לאו גובר הנקבה הנקרא פרעה כי האדם עולם קטן ויש בו פרעה וישראל והולך דכתיב סדר התשובה שיהיה בדרגא להשב דרך ולא בשם ה' שאח"כ יתבטל יצר וכל ח"ש עכשיו ויהי בשלח פרעה את העם שהם חיילי דהאדם שהיו עד עכשיו יוצ"בי' תחת יד פרעה ועתה שלח את העם שהם חייליו להיות ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי יש בחי' הנקרא דרך שם

מ"ג ושם אהי"ה קס"א גי' דרך השר ישם מאזנים אכי' הרשעים כי עד שם הינו מגיע כגם והעת בגי' אדם התחתונים ועז"נ הם תרשע אתה תכשל בו ולכך התשובה מהני כי שם לא רגיע כגם ההמא אם ימא בזות לא מתעורר שם רק בהי' ההכה רק לימה עשה רשיות רעות ע"י חטאו ובעושה תשובה עשה רשיות טובים וניתקן הכל כי העלה התדריגות עד בינה שהיא אהי"ה וכו' והייר בזה בעניות הזה דבריו כגחלים והמשכיל יבין וי"ל ואת נחש אלהים דרך ארץ כלשתים כי מן הדרך הזה הרי שם כלשתים שהם הקליפות ג"כ מאזנים ואת נחש דרך הרוח כי קרוב רוח ר"ל כי השכינה הנקרא כרעה קרוב הוא וכן ירחם בה' זו הנקרא דרך ע"ד הנ"ל ויש מקום בזה כו' והוסף בהעלות על דעתו זה אז קרוב לחזור אל בינה שהיא השכינה לכך ויסב ודכח"ת והש"י יכפר והגב שזכינו לזה אזכיר מ"ש הבעש"ט ז"ל על עשר מכות לפרעה כי השכינה הנקרא כרעה מכה דם שהוא שם מ"ה הכל א' היא מכה לכרעה שהיא השכינה משא"כ לישראל היה דם שם מ"ה חיים שהין להם גוף כו' וכן לצפרדע כי צפר לשון צפרא נהיר ודעה היא היפך השכינה הנקרא כרעה וכך היה זה מכה לפרעה משא"כ לישראל היה צפר דעה והבן ודכח"ת (נודע שהאדם מורכב מחומר וצורה שהיא הנפש והגוף והנה הנפש מתלהב תמיד לידבק בקונה רק שיבוב החומר מעכב הדביקות ותהוה גם להויליות מבגל וחכיל'ושתי' שהיה ג"כ צורך גבוה לברר ניצוצין וכיוצא בזה כ"א לזמני' ידועים יכול לגבור הצורה ע' החומר לידבק בו י"ת בסוד והיות רצוא ושוב ונקרא קטנות וגדלות כמ"ש הבעש"ט כיד הנ"ל' שהוא מעיה ופי' וסוד ג' ריסין)

מהבעש"ט בשם הראשונים ראוי לידע סוד אחדותו י"ת כי בכ"מ שאני תופס ואוחז בקצה וחלק מן האחדות הרי אני תופס כולו והנה מאחר שהתורה והמצות נאצלו מעצמותו י"ת שהוא אחדות האמיתי א"כ כשמקיים מצוה אחת על מכונה ובאהבה שהיא הדביקות בו ותופס במצוה זו חלק האחדות א"כ כולו בידו כאלו קיים כל המצות שהם כללות אחדותו וכשנכל עליו איזה שמחה ידבק בשמחתו י"ת שהוא שורש הכל :

מהבעש"ט ז"ל מ"ז שבאין לאדם באמצע תפלתו הם מסוד השבירה ורפ"ח ניצוצין שצריך האדם לברר בכל יום והם שיתקן אותם ולהעלותם ואין מ"ז של יום זה דומה למ"ז שלמחר והוא בחון למי שנותן לב על זה ופי' הבעש"ט איך יתקן מ"ז אם הוא הרהורי נשים יכוין להעלותן בשרשן שהוא חסד בסוד ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא ומחשב' ע"ז פגם בת"ת ישראל ודי בזה :

מהבעש"ט בשרוצין ליכרע העונש ממי שהוא ראוי לעונש א"י נוטלין ממנו מדריגות הבטחון ע"כ ראוי לדתפלל לפניו שיתחזק בבטחון בו י"ת זכאה מאן דאחיד בידא דהייבא אין הכוונ' לומר להם דברי מוסר כדי שישובו דאם כן שמא לא ישמעו לו ולא עלתה בידו כלום ועוד דזה כלל גדול בכל פעולתיך שתעשה לש"ש תראה שיהיה מיד בעשותך הדבר יהיה בו עבודת השם הן באכילתו שלא יאמר שיהי' כוונת אכילתו לש"ש שיהיה לו כח אח"כ לעבודת ה' הגם שזה ג"כ כוונה טובה מ"מ עיקר השלימות שיהיה בו עובדא לש"ש מיד והיינו להעלות ניצוצין קדישין וה"ה לכל מעשי אדם יהי' עד"ז וא"כ באומר מוסר ותוכחה לבני עירו יראה לקשר א"ע תחלה בו י"ת ואח"כ יראה לדבק ולקשר א"ע עמהם מצד האחדות והתכללות כי שורש אחד להם לראשי הדור עם בני דורו וכשעושה כך אז ה'אלהיו עמו ויעל עמהם לדבק אותם בו י"ת וז"ש דאוחז בידם להעלותם וא"כ עושה פעולה מיד באמירתו להם תוכחה ומוסר לעם ב"י וכמ"ש הבעש"ט בענין התפלה להעלותם ג"כ עד"ז וז"ש ראיתי בני עליה והם מועטים ·

ביאור משנה קדשי קדשים שחיטתן בצפון וקדשים קלים בכ"מ שהיצה"ר בא אל הת"ח בדמו' יצ"ט לעשות מצוה משא"כ להמוני עם :

מבעש"ט משל למלך א' שמושל בכיפה ושלח א' מעבדיו שיכבוש המדינו' כאלו הוא עבד מורד באדונו וקצת המדינות עשו מלחמה עמו ושלטו עליו וקצת מדינות השלימו ובמדינה אחת היו חכמים והרגישו שזהו רצון המלך עושה והנמשל מובן שיש ב"א שעושין מלחמה עם היצה"ר שעושה עצמו כאלו הוא עבד מורד באדונו שמפתה ב"א שלא יעשו רצון הבורא י"ת שהוא מלך עולם ועומדין בנגדו עד ששלטו בידם ע"י גודל המלחמה וסיגופים גדולי' ויש ב"א שהרגישו שהוא עושה רצון הבורא ושם מלובש שמו הקדוש מן ע"ב שמות הקדושים שהוא סא"ל שהוא ממתיק לסמאל וזהו שכוונת שם הקדוש כוזו שבכ"מ יש כ"ו גי' שם הוי"ה

הוי'ה בזו ובזו והבן ·

מבעש"ט אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ע"כ בהור שבנה איזהו חכם הלומד מכל אדם ע"פ משל שיסתכל במראה יודע הפגום כו' כך ברואה החסרון זולתו יודע שיש בו קצת מזה וכו'

מבעש"ט ז"ל משל למלך שהיה מיתה על חולה ד' פעמים ונצלו החולה וכיון א' נתיישב בדעתו וחזר ושאלו ב' נתיעץ עם חכם א' ודיבר על לבו מה לחה על ככה וחזר הג' הגיע לפיקוס שדנין ב"ה כיוצא בזה וחזר ויאמר יורה ד' לא שב בכל ורייק לזה שחזר מעליו נתן לו יותר גדולה מאחר שנתיישב בטוב שכלו לחזור משא"כ להבני חייל אלו לא תלא הכם שיעצו כך לא היה חוזר והמשל שחזר ויאמר שראה שדנין לבני אדם תנאו הילך להיות מיונה שם לרחות זה הצער והיר הבעש"ט זה על עליו והבן

מבעש"ט שם בניס הזרע שדך כו' ר' שאינו הולך בדרך טובה ואינו מרגיש בו וזהו בנוקבא דתהומא רבא ב' שיודע בעצמו שאינו נוהג בדרך טובה ות"מ הולך בדרך ההוא ואינו מתבלבל על עצמו ג' שיודע שאינו הולך בדרך טובה ומתפלל אל השם שיעזור לו זה עושה יחוד כו'

מבעש"ט ענין הנס הוא שנתחדש הדבר בכנס דאתון על הטבע נק' נס והה"כ נעשה זה טבע ג"כ וז"ש תקעו בחדש שופר והקשה דהל"ל תקעו שופר בחדש ופי' כי ירצה אדם הדיר שיהיה בחודש ר"ל לחדש תמצ"ע שלא יהיה כמו חק קבוע וז"ש כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב עיין על זה

מבעש"ט כי יש שצריך להתחזק תורה קודם תפילה כדי שיהיה לו מוחין להתפלל בלי מ"ז עכ"פ או בדביקות ורואה ע"י מזמורים או תורה שיתעסק תחלה ומתוך כך הוא עומד להתפלל מתוך ד"ה שיש לו מוחין ויש שאם ירצה מזמורים או תורה קודם התפלה לא יהיה לו מוחין בתפלה וז"ש א' המרבה וא' הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים שיהיה לו מוחין בתפלה לכך הם שוין והא שאדם עצמו עושה תחבולות להתעורר בתפלה נקרא זכר מ"ד משא"כ שיש לפעמים שמעוררין אותו מלמעלה בבכיה זהו נקרא אשה מ"נ והא ה"י ותפלתו תהיה להטלה שיש עליו דינים הרבה ומזלי' חזי והתקנה לזה שיתהדר האדם בזכרו שלא התעורר מעצמו רק שהוצרכו לעוררו תחלה מלמעלה ויבכה על הבכי' הראשונ' שבאה מעצמו' והא נתהפך מ"נ למ"ד ונעשה זכר ויותר מזה שיש להרהיב בזה להאריך לא ניתן לכתוב והשי"ת יכפר.

מבעש"ט ז"ל ענין החיות רצוא ושוב כי הנשמה אחר שהוצבה מתחת' קדום רצוי שתתלהב תמיד אל מקום מחצבה ופן תתבטל ממציאות לכך שיבנה בחומר שתעשה ג"כ ענינים חומריים כמו אכילה ושתיה ומשא ומתן וכיוצא בזה התהלך תמיד בעבודת הש"י בסוד תיקון ויחוד עם הנשמה וכן רוא במדריגות הספירות קטנות וגדלות ע"י והויות רצוא ושוב כי תענוג תמידי נעשה טבע והיינו התענוג לכך האדם עולה ויורד בעבודת הש"י כדי שיהיה לו תענוג שהוא עיקר עבודת הש"י וז"ש זאת תורת העולה כי המיעוט שאין עולה לו עבודה תמיד ויצטער על זה הוא התכלית של עליה שיהיה לו אז יותר התענוג

מבעש"ט ז"ל פי' הכ' נושא עון ועובר על פשע ור"ל שהיה עד"מ שהיה ריב בין ב' ב"א וכשרוצין להתפייס זע"ז אז מתוכחין לידע מי חטא נגד מי משא"כ כשאין רוצין להתפייס אינו נושא עונו להוכיחו על כמו מה שחטא לו וז"ש נושא עון ר"ל שנושא עונו ויוכיחהו על פניו היינו כשרוצה לעבור על פשע.

והבגד כי יהיה בו נגע כ' הבעש"ט ענין קטנות וגדלות שיש בספירות העליונות למעלה כך הענין למטה בכ"ד הן בבגדים כו' וזה שלפעמים עושה מלאכות הבגד מקולקלין להגיד לאדם והוא בסוד קטנות כו' והתקנה שיעשה כדיון או שום דבר הבגד היפך לענייה או שיתן לפי ערך שווי הבגד לצדקה.

מבעש"ט מעם הגון כי כשהאדם בשוגג בלא דעת אז יש תקנה בתשובה בכוונה שנותן בו דעת לרצונו משא"כ כשחוטא בדעת אין תקנה וזה פי' הש"ס החוטא החטא ותשוב כו' והבן ·

מבעש"ט כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה היינו כי האדם נקרא עולם קטן וכן ישראל בכללם זה עם זה ענין וזה שנקראו לאבי הדור עיני העדה וכשעושה עליו ילכלכה להברחות שכינה מאחר הדור והיינו מתפשט לשאר בני דורו וז"ש שרוח הבריות נוחה לשון הבראה ונייחא רוח היינו כי רוח המקום וזה לכל העולם היינו ולכך הוא מה רוח הבריות נוחה היינו וההיפך כשאין השראת שכינה לא יהלה השראון בדור רק בעצמו וז"ש כל שאין רוח הבריות נוחה עליו הוא **הימנו** ר"ל שהוא עצמו גרם זאת הסבה לא הדור.

על זאת יתפלל כל חסיד ר"ל כל ההתקשרות דבדו עליו יתן לב להבין שהוא בשכינה ולא נצרך זה רק כדי שיתפלל עבור השכינה הנקראת זאת שנקרא' את כלולה מן כ"ב אותיות ויכוין לחבר עמה ז' ספירות שלה שנקראת בת שבע הרי זאת גם יכוין לחבר מדריגה תחתונה שבמלכות הוא אות ה' עם ז' מדריגות שלה אל אות ח' שהוא כלא והבן

מבעש"ט בשם הרמב"ן ז"ל שאמר לבנו שידע בעצמו שאדם בעסק בתורה עוסק בה לשמה כשמתמלא יראה ואהבה בעוסקו בתורה ידע שתורתו עולה לרצון לפניו י"ת

וטעם

וטעם הלומד לשמה זוכה לדברים הרבה ומה ענינה של לימוד לשמה וביאר מורי כי כל מעשה בראשית הן דבר קטן או גדול נברא ע"י אותיות בכ"ב שערים כנודע וע"י פגם עונות האדם מוליד בריות קדושות שהם אותיות הקודש ממקום היותם אל מקום הקליפות ח"ו הן בדומם או חי בלתי מדבר וכיוצא ובתיקון האדם מעשיו ולומד לשמה היינו לשמה של האות ההוא שהורידה למטה שעתה ע"י שלומד בד"ו ומכוין להעלות האות שהיא נשמה ממקום הקליפות ולהעלותה ולדבקה בשרשה והנה ממקום הקליפות עד מעלה למעלה שהוא שורש האותיות יש כמה וכמה מדריגות לאלפים ולרבבות וע"כ מעלה כל המדריגות שעברה בירידתן מן האות הזה עד למעלה בשרשן א"כ שפיר אמר התנא זוכה לדברים הרבה כי דברים נעשה מזה האות ואת כולם מעלה לשרשו ע"כ נקרא אוהב אוהב את המקום וכי יש לך אוהב גדול מזה שמעלה בן מלך שהי' בין שבים בשבי למלך׃

ענין שחיטת היצה"ר לע"ל שיוציא ממנו הרע שהוא אות מ' ונאמר כו' והוא שם קדוש׃

מבעש"ט שכר מצוה מצוה שאין לך שכר גדול מזה שיש לו התענוג מצוה עצמה בעשותה בשמחה אף אם לא הי' שכר יותר די ובאמת יש שכר עד אין תכלית על מצוה שעושין בשמחה׃

שמצות היום בשופר כ' מורי מה שהזהירו חכמי הקבלה בכל מצוה ותורה ותפלה שיהיה בדחילו ורחימו שיהיה אהבה ויראה שוין מ"מ בר"ה היכן שיהיה היראה יותר מאהבה משא"כ בשבת וי"ט יהיה אהבה יותר מיראה ע"כ בר"ה תוקעות תקיעות ושופר מחריד שתוקע היום בשופר תתעורר יראה׃

את אשר יאהב יוכיח אבל אלו שרוצין להתגדל ח"ו ע"י זה או להנאת ממון וכדומה שהוא לש"ש ומעורר בקול בכי' כמ"ש היתה לי דמעתי להם ושי"ת שח"ו גורם ע"ז מדנים בין ישראל לאביהם שבשמים כד'א וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים שהם ב' מיני מוכיחים והוא עפ"י משל ששמעתי שמלך שבנו יחידו מעל כנגדו ושילח את ב' עבדיו והזהיר א' והלבין את הבן אל אביו והשני אחר כדברים האלה רק שדיבר מגד שהוא לצער בצער המלך ובנו שנפלה מעל פניו זיו רב עד שנשכח ממנו נימוסי מלכות וכל מכבדו הזילוהו ואז כשמלא המלך רחמים כו' כך יש מוכיח שמדבר בגנות ישראל וח"ו ע"י זה גורם קטרוג נחש הקדמוני כו' וז"ש וישלח ה' בעם את הנחשים שורפים בחרם שבפיהם ובאמת שצריך לכלול עצמו עמהן כמ"ש הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא׃

מכה אשר לא כתובה זו מיתת ת"ח ביאור הבעש"ט ע"פ משל שהי' למלך שרים ועבדים ופעם א' חטא למלך אחד מהשרים וא' מעבדיו וצוה להכות להשר דרך כבוד כגון להלביש הרצועה בבגד משי ולעבד שלא בכבוד ואח"כ שב המלך בזה השר מתנהג בזה שנלקה דרך כבוד ואמר להעבד הוי חשוב ממך אז צוה המלך להלקותו כמו לעבד ובזה יובן כמודע כי ע"י הכאתו בשפתיו במוסר ותוכחה כו' מיתה אל הירידה רעה של הת"ח שמלוי בהם רבמות וז"ש מכה אשר לא כתובה בתורה שיהיה הכאה בלא כשוני התורה רק שאחר לו מבורש דהל"כ אלא יאמר לו דרך כבוד להלביש המוסר בכשוני התורה והלכותיו א"כ יהיה זה סיבה להתגאות יותר ולכך מכה אשר לא כתובה בתורה זו מיתת ת"ח שיורד ממדריגתו שהוא לו כמו מיתה וזה ע"י מכה אשר לא כתובה בתורה.

אשרי העם יודעי תרועה כ'י"פ הבעש"ט משל למדינה שהיה להם גבור ובטחו עליו כל בני המדינה ולא למדו מיוחדי המלחמה כי סמכו עצמם על הגבור שהיה ביניהם ואח"כ בעת המלחמה שרצה הגבור להכין כלי זיינו והשונא נתחכם וגנב ממנו כלי זיינו אחד לאחד עד שלא נשאר לו בידו להלחם וגם אנשי המדינה שבטחו עליו נלכדו עמו וז"ש׃

אשרי העם יודעי תרועה ר"ל כשהעם אינם סומכים על הגבור רק הם עצמם יודעים תרועת מלחמה ואז בחור שניך ילכון לקראת המלך וכו"מ העיר נהגו להתענות ער"ה ואין סומכין על הגדולים ואם חיל זה בדורו כ"ש עתה אפשר שהגבור בעצמו אינו יודע מיוחדי המלחמה ואין לו כלי זיין.

מהבעש"ט ביאור כי תצא למלחמה על אויבך ושבית שביו כי ע"י טענת היצה"ר ע"י זה כובש היצה"ר כו' שאם הוא היצה"ר זריז במלחמתו לכבוש את האדם בעבירה כדי לעשות שליחותו י"ת כמ"ש בזוהר משל הזונה מזה יקח אדם מוסר לעצמו שיהיה זריז במלחמתו שלא לשמוע ליצה"ר בהיות רצון קונו י"ת וז"ש ושבית שביו דייקא

מהבעש"ט ענין רוחני שכל המלחמות בעולם וכל הויי"ז שבאדם נמשך מהיות שהמלכות היא ביחוד עם דודה וכאשר יתן האדם דעת לזה אז יראה ולא יבוא בו וכעס' יחוד ירא' ונורא ויתפרדו כל פועלי און׃

מהבעש"ט ז"ל פי' תכין לבם תקשיב אזנך ור"ל כי ענין זה מסור ביד האדם שאם נזדמן שיוכל להכין לבו להתפלל לפניו בלא שום פניה ומ"מ עכ"פ או בד"ו כ"א לפי מדריגתו אז ידוע כי נתקבלה תפלה ההיא וז"ש תכין לבם תקשיב אזנך כי בשעה שמתפלל יוכל לידע אם נתקבלה תפלה ההיא כמרז"ל ברה"ד אם שגורה תפלתי בפי כו' וכוונ' זו שהזמן ישר ומוכן להתפלל בשם עליה יכונה ויש עוד בחי' שצריך האדם לעשות כמה וכמה הכנות והתגלות כדי שיבוא בבירה גדול אולי יוכל להתפלל כולי האי ואולי וע"י אל יאמר נוהג כי

כתר שם טוב

ק שירלה שהזמן הולך וסובל בכמה ביטולים וכמה קטיגורים
עבודת הבו"י מ"מ יקן לב בזה הבחינה הנקרא ירידה כמה
דריגות של כתה הנשים פרם ירידה זו והם אוכלי הבכינה
ה אדם השלם ירד בעת ההיא כדי להתחבר עם כל אותן
המדריגות להעלותן כמו בייבל הספר הנ"ל
בעש"ט יפל כעם א'תש סוהרים מהלך ונחו שם לבונעד
שגדתן להם תום ה' לרורות נהם הדלך ומזמן ה'
ולכם לייקום גדולי היה ולבפיס ויש בהולכן לייקום יבר
מכל כי אותיות התורה בבהם ברא העולם נחו כעב"ז
יום סוהרים ותגו מהלך ויגי' בה ה' ולוחד לבייה מולך
אן לדלך היבר נדבון בבלבן תמ"כ כפתיו לויד לבייה
מולכן לסבפים ·

בעש"ט כי' הגי' כמוס זולת לב"א דברים העוידים
כרוין של עולם וכ"א מזלזלין בה והכוונה לכי
פעולה של התפלה היה ברויו של עולם ולא לחיה לבעיים
ד ב"א מזלזלין בה להשגם פתפלתם ה"ו לריק וזה הינו :
כ' החור וקדם לרהגי והבת עלי כבך וכי' כי ההוית
ליזה ובוב והיות האדם היה נבנוד קטנות וגדלות
בל יקן דעתו לידע שהיא בקטנות ע"י דעת זה נייתקן
הדינין בשרבן כי ה"נ מלכ"ך בדעת ז"ה

בעש"ט ז"ל כל רב בבבל וכל רבי בא"י כי בהו'
הו'ב נתבשם בבל העולם והוא ר'
ושית חכמה כ' הוא בינה וכל עניני ומעשה
"ז הכל הוא זווגים ויחודים רק שאין עם
יע הוא אות י' ועם נביע מא"ם שהוא אות
י' נקרא רבי והוא בא"י :

הבעש"ט פי' חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל
עדותיך והענין כי אין צדיק בארץ
אשר יעשה טוב ולא יחטא ר"ל שיהיה בטוב ההוא
אשר יעשה מבלי שום בניה וחטא זה א"א וביאר
י כשיעשה טוב בלי שום דבר רע מתגרה בו
צה"ר משא"כ בשרואה היצה"ר שיש בו חלק
ז"ר מניהו והולך לו ואז נגמר הדבר ויעשה
מה אה"כ וז"ש ישראל גנבים הם כי צריך
נגוב דעת היצה"ר בב"ד מצוה וז"ש חשבתי דרכי
ל בכ"ד מצוה או קדושה בתחלה חשבתי דרכי
חנאתי הגשמי ואח"כ ואשיבה רגלי אל עדותיך
ל רגלי הרגל שהורגל אצלי שלא לשמה אז עשית
שמה וז"ש חצות לילה אקום ר"ל להועלתי הגשמי
מיד שיתעורר משנתו לש"ש א"א אלא חצות לילה
גם לצרכי ואז בדבר הטבע יכול לגבור על
הטבע שינת חצות :

ענין לשמה לשם האות עצמו אחי' השילוני
שקיבל ממרע"ה והיה מיוצאי מצרים ואח"כ
מבית דינו של דוד המלך ע"ה והיה רבו של
אליהו הנביא ז"ל ורבו של מורי הבעש"ט זלה"ה :

מהבעש"ט משל למלך ששלח בנו ידידו למרחקי'
כדי שיהיה לו אח"כ יותר התענוג
וברבות הימים נשכח מבן המלך כל תענוגי המלך
והלך אחריו ולא רצה לחזור לאביו וכל מה ששלח
המלך יותר שריב חשובים אחריו לא הועילו כלום
עד שהיה שם שר א' חכם שבשות ולשון שינה
כדמות הבן ההוא ונתקרב אליו במדריגותו
והשיבו אל אביו וזהו התלבשות התורה בספורים
גשמיים :

מהבעש"ט שמרוב ענותנותו של אדם גורם
שנתרחק מעבודת הש"י שבשב
שפלותו אינו מאמין כי האדם גורם ע"י תפלתו
ותורתו שפע אל כל העולמות וגם המלאכים נזונין
ע"י תפלתו ותורתו שאלו היה מאמין זה כמה
היה עובד ה' בשמחה וביראה מרוב כל והיה
נזהר בכל אות תנועה ומלה לאומרה כדקא יאות
וגם לתת לב על מה שאמר שיבה ע"ה אם
תשכבון בין שפתיים שהקב"ה שומר ושוקד על
שפתי האדם לנושקה בשהיא אומרה בתורה
ותפלה בד"ו ואם ישים אל לבו בוודאי כי הוא
זה האיש אשר לא יאחזנו רתת וזיע מהמלך גדול
ונורא שומר ושוקד על שפתים של אדם נבזה הדיל
אישים והוא מעין שאחז"ל ענותנותו של ר' זכריה
גרם החרבן כו' כך האדם ראוי לשום לב ולומר
כי הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה
וכל תנועותיו ועסקיו ודבורו עושה רושם למעלה
למעלה בוודאי יזהר בכל דרכיו ועסקיו שיהיה
לש"ש משא"כ בשחושב האדם מה אני ספק לפנים
או לתקן למעלה ולמטה שיהיה נרשם עסקי
למעלה ובזה הולך בשרירות לבו ויאמר אך שלום
יהיה לי ובאמת ז"א כל האדם ע"י מעשיו הטובים
הוא דבוק בו י"ת ממש וכמ"ש והלכת בדרכיו וע"י
שהוא רחום למטה נתעורר מדה זו של רחום למעי'
בכל העולמות וכמ"ש דע מה למעלה ממך ר"ל
ממך תדע איזה מדה שנתעורר בך כך הוא
למעלה וז"ש ונתן לך רחמים ורחמך :

קושיא מהבעש"ט בענין מ"ש בכל יום בת קול
יוצאת מהר חורב ומכרזת אוי להם לבריות
מעלבונה

מעלבונה של תורה וכן מ"ש אמר שומר שדרשו שהוא כרוז וק' שאם אין שומע הכרוז למה מכריזין ואם יש שומע קשה שהו"ש מכחישו כי מי זה יאמר ששמע כרוזין שלמעלה ואף אם ימצא א' שאומר ששמע מי הוא הפתי אשר יאמן לדבריו וידינהו כנביא שקר וא"כ לאיזה תועלת הוא הכרוז ללא יועיל. ותירץ דאית' בש"ס ריב"ח הוי קאי קמי קיסר אחוי לי' אפקורתא עמא דאהדרינהו מריה לאפיה מיניה אחוי ליה עוד ידו נטויה וכו' מאן דלא ידע במחוג לחוי קמי מלכא ויש להבין למה לא דבריו במפורש וגם לאיזה תועלת מביא הש"ס זה :

ופי' דיוצא לנו מזה רמז מוסר בענין הכריזין שלמעלה שאינו דיבור כי אין אומר ואין דברים שם למעלה אלא עולם המחשבה כי הדיבור היא גשמי וראיה לזה כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע ואין דרך ארץ לדבר המלך עם שריו ועבדיו ויועציו כ"א ברמז ופא נ"ר שגם עתה במלכות ישמעאל הנהגתו כך וזה שהודיענו הש"ס שגם הכרוזין היוצאין ממלך מלכו של עולם הוא ברמז וצריך לידע במחוג רמז הכרוז ע"י המחשבה שבאין לאדם בכל יום הרהורי תשובה שהיא מחמת הכרוז או ע"י שאר דברים הנודעים למי שעיני שכל לו שלא יהיה מכלל אלו הנאמר בהם אל תהי כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן כו' רק כשנתעורר בעולם איזה פחד ויראה ידעו שמרמזין להם מלמעלה שידבקו בשרש היראה וכנ"ל וכשנתעורר איזה שמחה בעולם ידבק בשמחת עבודת ה' וכיוצא בזה ישמע חכם ויוסיף לקח :

מהבעש"ט פי רצון יראיו יעש'ואת שועתםישמ' ויושיעם דק'אם כבר עשו רצוןיראיו מה צריך עוד לשמוע שועתם להושיעם ועכ"פ איפכ' הל"ל ששומע שועתם ורצון יראיו יעשה וביאר כי מצינו מדתו י"ת ששומע לכל הקוראים אותו הן לטובה או לרעה ח"ו כמרז"ל גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי' וכמש"ל על הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו וב"ת א"כ מה הפרש יש בין צדיק לרשע וביאר כי יש הפרש גדול בניהם כי הגנב נשמע תפלתו שיוכל לגנוב ואח"כ שנתפס על גניבתו חוזר וקורא לו י"ת שוב לא נענה מאחר שבחר בזה משא"כ הצדיק המתפלל על איזה דבר גם שיודע ה' שאין זו לטובתו מ"מ ה' עושה מבוקשו וז"ש רצון יראיו יעשה ואח"כ כשרואה שאין זה לטובתו חוזר קורא אל ה' ואז ברחמיו י"ת שועתם ישמע ויושיעם מ"מ :

מהבעש"ט זלה"ה פי' על מה שוא בראת שהוא טענת היצה"ר והיה התשובה כל בני אדם כי בעת רדת נשמה קדושה מלמעלה לגוף האדם נתעורר קטרוג מלמעלה מס"ם לומר מערא לא יוכל לפעול פעולתו להסטין ולפתות מאחר שזה יחזור העולם למוטב וא"כ למה נברא לריק עד שנותנים לו נגד זה איש בליעל ת"ה שירין דיהודאין שנברא ג"כ אשר יתלוצץ מזה האיש השלם ומי שירצה ידבק בזה או בזה והבחירה חפשית ונודע מרז"ל :

מהבעש"ט הנכנע נמשך אחר החכמה כמ"ש הולך את החכמים יחכם ומי שהוא גבה לב לא תתקיים בידו החכמה שמתנשא מלכת אחר החכמה שנ' רשע בגובה אפו בל ידרוש : בכל עסקי עה"ז יש בו תכלית פנימי :

יש דעייל ונפיק וכמ"ש ויעל אברהם ממצרים שירד ועלה עם כל מדריגות התחתונות משא"כ סיג ב' היורדים אינן יכולים לעלות כמ"ש הבעש"ט זלה"ה משל שהיה מעבר דרך יער מושב ליסטים והיה סכנה מאד לכל עובר דרך שם ונזדמן שהלכו שנים א' היה שכור וא' היה בדעת מיושבת ולשניהם פגעו הלסטים וחמסו וגזלו הכום ופצעום ונשאר להם רק נפשו לשלל ובעבים משם ולהלן פגעו אנשים לאלו השנים וקצת מהם שאלו לזה השכור איך עבר דרך היער בשלום או לא והשיבו שלום אין שום סכנה כלל ושאלו מה הכאות והבורות ופצעי' ולא הי' יודע להשיב וקצת שאלו לזה חפקה ואמר ה"ו שיזהרו כי יש שם לסטים והאריך באזהרתו להם והנפקותא כזה שזה הפקח ידע להזהיר אחרים שלא ילכו שם כ"א בזריזות מזויינים וכיוצא משא"כ זה השכור אינו יודע להזהיר כלל וכן הצדיק עובד ה' יודע ממלחמות היצה"ר ומלסטים שבדרך עובד ה' שהוא מסוכן ותמיד היי צער יהי' איך להנצל ממצודתו ויודע להזהיר אחרים מסכנת ליסטים משא"כ הרשע ששמח בשמחת יצה"ר תמיד ואומר שלום כי אין שום סכנה בזה העולם וכן בעה"ב הם ב'

הפכים

הפנים כי לצדיק לשמחה יחשב לו שנפטר מזה העולם שלכך נקרא מיתת צדיקים פטירה שנפטר מצער עה"ז מעלמא דשקרא ובבואו לעה"ב לשמחה יחשב לו משא"כ הרשע ששם יראה פנקסו פתוח והחשבון ערוך ליתן דין וחשבון :

כתב המחבר הרב הגאון מ' יעקב יוסף הכהן זל"הה . ואלה הדברים ששמעתי ממורי הבעש"ט ז"ל וכתבתי רק ראשי פרקים מהבעש"ט פי' הש"ס דר"ה נושא עון חד אמר נושא וחד אמר כובש ועון עצמו אינו נמחק וכך הוא המדה וביאר כי אלו ג' קוין חג"ת מתפשטין מן רום המעלות עד התהום מקום הקליפה וחסד במקום הקדושה למעלה הוא ענג וכשנתפשט למטה בקליפה הוא זנות וז"ש למעלה ענג ולמטה נגע וקו הת"ת בהתפשטו למטה במקום הקליפה הוא הגאוה וקו הגבורה למטה הוא כעס וכ"ז והוא כשלהבת קשורה בגחלת זה בזה עד למעלה רק למטה הוא בלי דעת בסוד נשים דעתן קלה שהרשעים הם בחי' נוק' דעתן קלה עליהם ולמעלה הוא עם הדעת שנותן דעתו שיתענג יותר בעבודת הש"י ולא במקו' הגופת ובחי' התשוב' הוא הדעת כו' וכמ"ש האומר אחטא ואשוב כו' ובזה יובן נושא עון כו' ועון עצמו אינו נמחק כי דבר גשמי ומאום אינו יכול לעלות למעל' במקו שורש התענוג כו' וכך היא המדה ר"ל מדת רב חסד שהוא התענוג שהוא חסד התענוג נתלבש זה בתוך זה כו' וה"א כובש כו'. עוד פי' פ' תהלים יתיצב על דרך לא טוב רע לא ימאס ואגב ביאר עוד המשך הפסוקים נאום פשע לרשע וגו' אין פחד אלהים לנגד עיניו והטעם שסילק הש"י פחד ממנו כי החליק אליו בעיניו שיהיה הכל הלק ויושר בעיניו כדי למצוא עונו לשנוא ר"ל שישיג וימצא העון ויהי' מקום להש"י לשנוא אותו רשע וסילק הבחירה ממנו דברי פיו און ומרמה ר"ל שאינו נוגע לומר על רע טוב רק במרמ' חדל להשכיל להיטיב ר"ל גם בפעולה לפעמים במחשבתו להשכיל להיטיב שיחקור וישכיל אם הוא דרך טוב להיטיב מיד חדל ומונע פן ישוב כו' און יחשוב על משכבו כי האדם נקרא עולה ויורד כי לפעמים מונע הש"י מן האדם דרכי עבודת ה' כדי שיטריח יותר ויקבל שכר ואז און יחשוב על משכבו דפי' הבעש"ט מעם שכ' הרמב"ן כשרוצה הש"י לענוש הרשע מזמן לו איזה חטא כדי שיענש והקשה א"כ אין בחירה ותירוץ כי החיות רצוא ושוב ונקרא קטנות וגדלות וכשהוא בקטנות עלול לעביר' בסוד אין אדם עובר עבירה אא"כ כו' וכמ"ש בע"ה בסופו א"כ החטא והעונש בא כאחד וז"ש און יחשוב על משכבו בקטנות יתיצב על דרך לא טוב כי מהפך מעשה הצדיקים שהם אור לחושך ומעש' הרשעים חושך לאור כמ"ש במכילתא מסירת המן בפני אחשוירוש שחשב פרעה לצחוק מרישא לסיפא ושניצל אברהם בזכות ישמעאל כו' עד עמלק הצדיק וישראל בהיפך וז"ש רע לא ימאס וכבה עושין הרשעים בכל דור להכך וז"ש יתיצב ואפ"ה על דרך לא טוב וגו' :

שמעתי ממורי הבעש"ט ורשמתי ראשי פרקים כי יראתי פ' אל יתהלל חכם בחכמתו עשיר בעשרו כ"א בזאת וגו' השכל וידוע אותי והקשה מאי בחכמתו בעשרו וביאר כי היא מדה מגונה המתפאר א"ע וכמ"ש בספרא דשלמא מלכא מובא בזוהר סימן דלא ידע כלום שבוחי וכשהוא רוצה להתפאר ולשבח א"ע והיינו משום שנתפשט מדת הת"ת בעולם וכן מדת אהבה בהתפשטותה הצדיק אוהב מצוה והרשע אוהב דבר עבירה וכן יראת הצדיק הוא ירא ה' והרשע ירא שלא יעני ע"כ אינו נותן צדקה וכשמתפשט מדת הת"ת ויורד עד אדם זה שהוא בקליפה אז רוצה לשבח ולפאר א"ע רק שהוא גנאי כנ"ל ועשה תחבולה לפאר לאחרים שיצא מזה תפארת לעצמו כגון פלוני חכם מאד שלא נצחו שום אדם כ"א אני וכן גבור ועשיר וז"פ אל יתהלל חכם בחכמתו של אחר כדי שיצא מזה שבח לעצמו כ"א בזאת יתהלל שיתן לב שנתפשט מדת הת"ת שבעולם עד מדריגה אחרונה הנקרא זאת והחכם יבין שנתפשט מדה זו השכל וידוע אותי משא"כ הטפש לוקח תפארת לעצמו וכו' : עוד שמ"מ הבעש"ט ביאור ש"ס אין לגבי משה מלתא זוטרתי היא והקושי' מפורסמת הא לישראל אמר זה וביאר דכ' המהרש"א את ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח כי אין בור ירא חטא וע"י שהוא ירא מן ת"ח בא ליראת ה' ושפיר דרשו לרבות ת"ח והנה במשה מצינו ויראו מגשת אליו א"כ כבר נכנסו ליראת ת"ח אז בנקל יוכלו לבוא ליראת ה' וז"ש אין לגבי משה ר"ל מאחר שכבר נכנסו

בוראת

ביראת ת"ח שהיה לגבי משה שנא' ויראו מגשת אליו א"כ זוטרתי לבוא ג"כ ליראת ה' שזה נמשך מזה (ושמעתי ממנו משל למלך שנהג ליכנס בין עניים לפקח בעסקם וא' היה משיב תמיד כל מה שאדם עושה בין טוב בין רע הכל עושה לעצמו וחרה למלך על שאינו מחזיק לו טובה ומשיב לו כך וצוה לעשות תרנגול מפוטם בסם המות ונתן לו והשיב ג"כ כך ילקח העני זה לביתו שהי' בקצה העיר והצניעו לימים בא בן המלך עיף ויגע מצידת חיות ועוף ובקש מעני זה שבא אצלו ליתן לו שום דבר מאכל ונתן לו זה התרנגול לאכול כשרצה לאכול אמרו הרופאים שטעמו בדוק תחלה ונמצא סם המות ובא הדבר למלך והתנצל שהוא ממנו ואז הודה המלך שאמת אתו והמוסר היוצא מזה כו' :

מהבעש"ט ביאור למה ע"י מכות בכורות יצאו ממצרים כי בכור נקרא דבר היותר הנבחר ג"כ הם והוא דבר שכל ומשכיל בשכלו הקדוש איך לנהוג בעבודת הש"י רק בכור השפחה שהם הקליפות מבדילין בין השכל ובין קונו כו' וכשהכה לקו בכור השפחה ואבד הקליפה ממילא יצאו מהגלות כו')·

ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד ה' לאשר לא עבדו ופריך הש"ס היינו צדיק היינו עובד היינו רשע היינו לא עובד אלא אינו דומה שונה פרקו ק' פעמי' לשונ' פרקו ק"א פעמים וק' וכי בשביל שחסר א' יהיה נקרא רשע לא עובד וביאר ע"פ משל בא יבא ברנה נשא אלומותיו אם יכוין תורתו ועבודתו ליראה גם שהוא עובד אינו כלום מאחר שחסר ממנו אחד פי' שיכוין לשמו י"ת סוד אחד האמיתי ובזה גם שהוא עובד ה' ת"מ מקרי לא עבד והטעם שאינו דומה שונה ק' פעמים לשונה מאה פעמים וא' שחסר אחד :

עוד פי' הבעש"ט כשהלך בנסיעה הידועה הראה לו רבו במקום זה היה נרמז הנסיעה שהיו מסעין ישראל במדבר, במסע זה וכל נסיעות האדם מרומז בתורה כו' וכן כשנשברה לו הספינה והיה בעצבות גדול ובא רבו ותמה עליו והראה לו באיזה שליחות הוא עכשיו והיה פתות אחיה וגרופי הסיה וגו' ואז התחזק בלבו למתקן בשרשן כידוע לו .

בש"ס חשיב דברים השפה אותו שינצל מחיבוט הקבר ואחד מהן אם ימות בע"ש והק' הבעש"ט הא כוונת הש"ס להשמיענו איך לעשות תקנה להנצל מחיבוט הקבר משא"כ בזה שימות בע"ש אין זה בידו לעשות וביאר שהוא מוסר גדול שימות בע"ש ר"ל לכוות א"ע מכל עסקי עה"ז כאלו מת כדי לעשות הכנה לשבת ובזה ינצל מח"ה הנ"ל וישמע חכם ויוסף לקח .

בפ' לך לך ביאור סוד אותיות א"ב וגו' ומנצפ"ך שיורד אות א' מההויות כו' ומלובש במנצפ"ך שהוא דינין וצריך להמתיקן ואות ל' הוא כ"ו והוא ך' הוא סוף מנצפ"ך וזהו ענין הויית האותיות ושית שהוא בסוד הדעת והוא סוד עה"ב והנה ע"י מעשי האדם המשיך על עצמו בעה"ז ע"י בינה שלו שמבין לעשות כל מעשיו בבינה ודעת כו' ·

עוד פי' הבעש"ט כ' והכלתו תהיה להשמה יהיה בניו יתומים ואשתו אלמנה ינקש כו' והקשה מה שייך לרשע שתהיה אשתו ובניו וגו' וביאר ש"ס תלמוד גדול שמביא לידי מעשה והקשה א"כ משמע דמעשה גדול וביאר כי התלמוד יש בו שניהם כי העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה א"כ שניהם בידו משא"כ מעשה הוא נגד והנה נפש הוא מלבוש לרוח ורוח מלבוש הנשמה א"כ נגד רוח נקרא אשתו וכן רוח נקרא נגד נשמה אשתו וכמו שצדיק ימנו בולע ה"נ אחר דהתפ"ה נגד דוגא ואמיתוכל שלחדו עכ"פ תורה שהוא מ"נ לתפלה וכו"ם מהרש"א שכל התורה הוא הכנה לירלה הנק' תפלה ובתפלה משפיעין למתפלל מ"ד עד מ"נ וכשלומד לשמה כיון שהוא מ"נ כך הוא מ"ד משא"כ כשלומד שלא לשמה כך משפיעין לו בתפלה ואז תפלתו להשמה שיתלבלין אותו בתפלתו בת"ז ורז אשתו שרוח נכם היה קלתנה שאינה מלבוש לנות להיות מ"נ וגם בניו שהם מעש"ט הם יתומים כי התורה שנקרא משפה כנ"ל אחר שהיה שלא לשמה הם נע ונד דלא פרחית לעילא והם יתומים ינקש נושה לכל אשר לו כי היצה"ר מלוה לו להאכילו לו איזה מלוה שיעשה להתפאר או שילמוד תורה להתכבד וכן משפיעין לו מ"ד שלמעלה רבות רעות וצרות וזהו היצה"ר נושה שלו בא להכריע תן הלוה וז"ש ינקש נושה לכל אשר לו דהיינו לבזבן כו'

עוד מהבעש"ט ביאור סוד א"ב כו' איך שצריך לעשות בכל תיבה הכנעה והבדלה והמתקה ר"ל כי דיני מ"ך ופ"ר הרמוז בתיבת אדני דפתיחת הכלת י"ה כל הכוונות שיש שם צריך לכוין בכל תיבה ודיבור להמתיק הדינין כי אות א' הוא סוד פלא ומלובש באות ב' שהוא ב' אלפין עד אות ת' ד' מאות אלפין וכל שמתרחק האות נתרחק מההויות ונתלבש בקליפות עד מל' שבית' שהם מ"ז וכאשר יתן אל לבו גלות השכינה שהי' ניצוץ השכינה מלובש בתוך ניעור הקליפו' יתחרד חרדה גדולה ואז יתפרדו כל פועלי און ונעשה יחוד ויתהא עם עולא ונתברר ניצוץ הקדוש ונתחבר למעלה אל ההויות בסוד והחיות רצוא ושוב והוא גאולת השכינה וזהו הכנעה כאלו אינו מדבר רק השכינה והבדלה להפריד הקליפו' כו' והמתקה להמתיקן להמתיקן בשרשן כו' ושיעור כלל גדול זה.

עוד מהבעש"ט ביאור דברי התוס' הדן דין אמת לאמתו לאפוקי דין מרומה כי ב' מדות הו"ג לוין ז"א ונכללין זמ"ז וכאשר מתחברין זא"ז נעשה ת"ת כו' וע"י הדיינים שהם

סוד

סוד ג' ריחין כו' לכך צריך שיהיו שולחי' בלא שהוא אותיות שניות מן האבות אברהם כו' וכאשר מדבר ומייחד במחשבה נעשה ריח לאחיו והנה לריחה יש ג"כ סוסביהם דדהבא וכספא שהם חופפין ונוזלין זה מזה וע"י הדיין נתברר כנ"ל ·

מהבעש"ט ביאור הקוס' בפ' ירושלמי יוחא הד בעי חיכוון כי צריך להעלות במחשבתו ממטה למעלה בסוד רפ"ח ניצוצין כו' וכל מ"ז הוא במל' שבמל' ובבוא הת"ז צריך לפחד ולירא ממנו וע"י היראה מחבר יראה עם נורא ויתברר ניצוץ הקדושה מתוך הקל כה שהוא הת"ז והנה זה הנהגה שהיה מחשבתו ברורה וגלולה מת"ז לא מנח להעלות ממטה למעלה כ"א ע"י בעלה מחשבתו לינות קורות ביתו או אפרוחים כו' ובפרטות אלו צריך לייחד כו'

עוד מרבעש"ט ביאר כ' ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את וגו' אמרי נא אחותי את והייתה נפשי בגללך והקשה נא מיותר ושאר ספיקות וביאר כי נא פרושו שירדה מאיגרא ג' מדריגות מן האיות היא א' שירדה כ"כ וחשקה להזור להתקרב אל האיות שהיא ה' כו' והנה קודם הכורעניות בתה מ"ז כיוו מחשבה זרות הו מחשבת ע"ז רק שמחשבה זרות מורה על החריס ומחשב' ע"ז על עצמו איזה עונש מיתה מפיי' והתקנה לתקן מחשבה זו שיתן דעתו שיש בתוך המ"ז זו ניצוץ השכינה שבתוך הקליפה מחמת השבירה כנודע וישתתף א"ע עם השכינה ויראה ורעד יבוא ואז יתפרדו כל פועלי און ונעשה יחוד יראה ונורא וניצול גם רוח תמיהה ובזה יובן הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את וגו' בע"י שנכנס לו מחשבת זרות וע"ז הם והרגו אותי לכך אמרי נא אחותי את וכמ"ש בזוהר המור להכותה אחותי ולדרש זה יתואר את ר"ל שישתתף א"ע עם השכינה שנקראת אחותי וע"ז ותיחה נפשי בגללך ובזה ביאר את ככה את עושה לי וגו' שיש לכוין שם בקדושה כתר ככה ר"ה כתר כל ה' כתרים והוא סגולה להעלות הגבוה מתעייקים כו' ·

מהבעש"ט כשרוצה שיש כ"ו הוזה דינין אזי ילמוד בבקר בדביקה והשיקה שידבק א"ע אל כמיות אור א"ס שבתוך האותיו' כו' עוד פי' שיעשה אלו ד' אותות של הלכה בהיא מל' שירדה כו' ויוצא ס"ח וג' דיינין בסוד ג' ריחין ג' אחי' כו'

מורי הבעש"ט עשה עליית נשמה וראה איך מיכאל הסטרוסא רבא דישראל המליץ עבור ישראל שכל חוב שלהם יוצא הכל זכות כי כל שעושין פסלנות ושאר דברי חוב הכל כדי שיוכל לעשות שידוך עם ת"ה או לעשות צדקה וכיוצא בזה הכל מוכרחס כו'

צעק נבא אל ה' צריך אדם ללמוד ולהרגיל א"ע שיתפלל אפי' זמירות בקול נמוך ויצעק בלחש בכל מחו וכן בלימוד שנאמר כל עצמותי תאמרנה כו' והצעקה שתהיה מחמת דביקות תהיה בלחש ·

בדורותינו שאנו בירעו השכל מאד יחד צריך להתחזק ביראת ה' ולהתבודד ימחשבתו תמיד ביראה ובחימה ואפילו בעת הלימוד טוב לנוח מעט בכל פעם מלמודו ולהתבודד מחשבתו ואף שמחמת זה יתבטל קצת מלמודו כי לא המדרש כו'.

יחשוב קודם התפלה שהוא מוכן לימות מרוחה תפלה מחמת הכוונה ויש מכווני' כ"כ עד שעפ"י דרך הטבע הי' יכול למות בהתפשה או שבה תיבות שאותר לכניו י"ת וכשיהשוב כך בודאי יאמר בלבו נתה לי הזה פניה וגאוה בזאתה תפלה כיון שבדעתו לימות הכילו אחר כמה תיבות ובאמת שהיא חסד גדול שהש"י נתן לו כח ומשלים התפלה והוא חי.

מעלה גדולה כשאדם מחשב תמיד שהוא אצל הבורא י"ת והוא מקיף אותו מכל צדדיו כמ"ש אברי אדם לא יחשוב ה' כי' כשרגע אינו מחשב בדביקות הב"י לו עון ויהי דבוק כ"כ שלא יהיה צריך לישב א"ע בכל פעם שהוא אצלו י"ת רק שיראה הבורא י"ת בעין השכל ושהוא י"ת מקומו של עולם וכן של האדם שנקרא עולם קטן ויקיים שויתי ה' לנגדי תמיד כמ"ש בס"ע ח"א סי' ח'

ידע מה בהשוכא פי' הקב"ה מהבב את זה האדם שעשה א"ע למה ר"ל נלא כלום ולא עוד אלא אפילו בהשוכא כלומר אפילו כבואא בין עניים שנק' השוכים הוא מבטל א"ע נגדם מגודל ענוה עם זה האדם והורא עמיה ברא

איזהו גבור הכובש את יצרו ק' דרל"ל מי רוא גבור י"ל כמו בעסקי עולם השומר בהדר לשמור סחורה ושומע גנב חותר יש נועק ועי"ז בורח הגנב ויש תכין בלשלחום וכשבא הגנב להדר תופס חוסרו בכבלי ברזל וכן בצדיקים יש אינו מניה לקרב אצלו שום הרהור וכדר' עתרס הסידא ויש לוקח התידה הו אהבה ויראה רעה לעבודת ה' להאהבה וליראה אותו י"ת וז"ש א זהו גביר יותר הכובש הה לנו ויודותיו והמדהו לעבודת הב"י

כתב הבעש"ט מ"ש האריז"ל שהלכה ר"ת הריעו לה' הארץ ר"ל שהלכיכה זו צריך לשבר כל הקליפות והומריו"ת ונתן לנו מנסה א' היא הלה"ר לנצוחינו בה כדרך שמכשין התינוק בהלכה והוא מקשה ויבלבל השטנו שהביכנו לדרך עקום וכשאנו הכריים ואין אנו תמיהים אותי לנצחים אזי יש להש"י תענוג גדול כאבל בן נחמד והרין שיש לאביו תענוג כשהבורה תנשאו ומקשה לו והבן אינו מניח א"ע להגיה

שרפים עומדים ממעל לו כי' שרפים עומדים הם הצדיקים שבועל בלבם אהבת הבורא מחמת שיתעל לו הלק אלוה ממעל ע"ד דע למעלה ממך :

נגמרא

בגמרא דבר גדול ודבר קטן ד"ג מעשה מרכבה דבר קטן הוויות דאביי ורבא וק' שיקראהו ה"ו להוויות דאביי ורבא דבר קטן כי זה עיקר תורתינו הנאמר בסיני אלא ה"פ באמת הן תורה נגלות הן הנסתרות הכל סוג א' כי הכל הולך אחר כוונת האדם אם כוונתו לידע עניני' לבד אינו זוכה לשום דבר ועליו נאמר וכל חסדו כציץ השדה אבל אם כוונתו שחושק לדביקות השי"ת להיות מרכבה לו והנה לזה דרך כ"א ע"י התורה והמצות הזי הן ע"י תורה נגלות הן ע"י תורה נסתרות יזכה להיות מרכבה לו י"ת א"ש דבר קטן הוויות דאביי ורבא ר"ל מי שלומד להגדול להתענג ועניך עצמו הוא דבר קטן פי' שעובד השי"ת בדבר קטן וכאין הוא שהרי הוא רק כמו שחושק לדבר הכרח אחרת אבל מי שחושק להיות מרכבה לו י"ת ע"י התורה הוא דבר גדול וזהו דבר גדול מעשה מרכבה ר"ל לעשות עצמו מרכבה להשי"ת ע"י התורה

ביאור משנה דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת כו' כי יש ראיה ושמיעה וידיעה ראיה גדול משמיעה ושמיעה מידיעה והנה אם יבוא א' ויספר לומר שהיו ירושלים בעולם מכני ש.א רואה ולא שמע תמיה יש אלפים אנשי' שיכחישורו שהם ראו ושמעו מאגיאותה וז"ש משה לפרעה כה אמר ה' שלח את עמי ויחוגו לי במדבר ויאמר פרעה מי ה' כי' נא ראיתיו וא"ת כי הוא רואה ואינו נראה אשר אשמע בקולו כי' היה לי לשמוע קול דיבור נבואה ממנו כמו אתם ואח"כ כיון שאין לי ראי' ושמיעה ממנו ואתם רוצים שיהיה לי הרגשה בו מגד ידיעה לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח והשיב לו משה ואהרן אלהי העבריים נקרא עלינו כו' הפי' שאתה לגמרותך אין לך ראי' ושמיע' ממנו מ"מ תאמין שמעוהו ותדע לך כי נגלה נא דרך שלשת ימים במדבר ומ"ע אמר דרך ג' ימים שה"א לך להביע כח המדבר והר האלהים לא ע"כ ראי' אבי' ע"י כי מחזה כמו שעם לכן דרך ג' ימים בין האם ולא ע"י שמיעת קול ממנו דהיינו רבת קול הולכת מהר חורב והקב"ה לא תוכל להכירם ולויר' שאין מדבר סיני והר חורב בעולם תכני שיש הרבה שראו ושמעו ומוכרח אתה להאמין מגד הידיעה כן מוכרח אתה להאמין בהשי"ת וז"ש דע מה למעלה ממך עין רואה כו' מגד שהוא עין ראוי שיסתכל ולראות תסוף העולם ועד סופו ולראות השגת אלהות והאזן ראוי שתהא שומעת הכרוזין של ב"ד של מעלה ובת קול היוצאת מהר חורב והיית יודע בחוש ראיה ושמיעה שיש אלוה בעולם הזה וכל מעשיך הרעים בספר כתובים והשפילות והבזיונות של הגוף נמשך נכתבין וע"ז מדה אתה ומכריח אותה על הבריאה מכני שעונותיו מבדילין ע"כ דע מה למעלה ממך ע"י ידיעה לבד.

שמ"מ כי השכינה נקרא תפלה כמ"ש בכתבים ואני תפלה וכו' וגם מבואר שם כשיתפלל ישים מגמת פניו לשכינה ליהדא כו' ולא יכוין לתועלת עצמו שא"ו עליו נאמר' נתנני ה' בידי לא אוכל קום וכו' יעו"ש וביאר מורי זלה"ה הטעם יותר כי אם יכוין לתועלת צרכיו הגשמיי שיהיה נענה בתפלתו לתועלתו הגשמיי אז נעשה מזה מבדיל ע"י שהכניס הגשמיי ברוחני שם והינו נענה כלל ודפח"ח.

שמ"מ כי יראת העונש שהוא יראה חיצונית מורה על ידו י"ה פשוטה לקבל שבים ויתעורר מזה ליראת רוממות הנקרא אהבה לקבל באהבה ואז יבטל יראת חיצונית וכו' ודפח"ח

שמ"מ ענין החיות רצוא ושוב כי כ"ד חושק ומתלהב תמיד לידבק בשרשו למעלה ע"י העסק בתורה ובעבודת ה' ואם מתלהב תמיד בטל ממציאותו כמו קודם עולם התיקון וז"ש קבלות התהוה שכ' ש' בריות מגומה הוא סוד ביטול נשמתו הרוגות הגיים לכך תיקן השי"ת שיבוא לנעריים זמן מה בצרכי הגוף אכילה ושתיה ויעוס להתעסק בצרכי פרנסתו גם שיב לו מדת התקשרות וע"י ביטולו מעבודת ה' בזמנים אל ימות הנשמה וכח השכלי יתחזק לחזור ולעסוק בעבודת הש' אח"כ וזה והחיות רצוא ושוב ודפח"ח.

שמ"מ הבעש"ט כיצד מרקדין לפני הכלה בש"א כלה כמות שהיא ובה"א כלה נאה וחסודה ויבואר כי לפי' השכינה נקרא כלה כו' משא"כ עתה השכינה נקרא זא"ת כו' ובזה יובן כיצד מרקדין לפני הכלה רצו לומר שאתהי' כיצד מרקדין בזמן הזה בגלות השכינה שהוא לפני וקודם שנק' כלה כי הריקוד הוא להעלות ניצוצין ומדריגה התחתונה להע והם אל העליונה כמו רקוד קדוש מ' והין זה עולה יכה בזמן הגלות כי מי יוכל לעשותה עד הבלימותו כמבואר בסוד נפילת הכים שרוצה להגות כ לוני, מן עשיה עד סוד המעלות וכו' ור' מהרח"ו ז"ל שאין אתנו יודע עד מה כו' יעו"ש לכ"א ב"ש כלה כמות שהיא ע"ד שכ' בזוהר סוד נודע בשערים בעלה לכי מה שמשער כ"א בדעתו ויכלהו אף בדרך כלל אם אינו יכול בדרך פרט לייחד השכינה ולקשרה מ"מ ישבר כלה כמות שהיא כו' ובה"א ש"ע כלה נאה וחסודה צריך לידע בפרט איך להסיר בגדים צואי' ולהלביש מהניצוצין ולקשטה בפרט שתהי' השכינה כלה נאה וחסודה וכו' ודפח"ח.

שמ"מ לבאר ענין קושי' הפילוסוף שאמר שהקב"ה נקרא אורח למה צריך לצוותו בתורה על היראה הא יבוא מאליו כנודע מאורח יוצא ב"ו שהוא בלא צווי וביאר כי ענין היראה הוא ירא מן הגדל כבוד ועושר וחיים וכיוצא משא"כ אחר השעדל אין יראה שלם הוא נעדר החיים ואת שזכ אין לו יראה משעדל חיים וכיוצא בעושר ואיך והנה יראה זו ירות
ירתה

כתר שם טוב

יראה חיצונית שהוא בכל הנבר' כי הנברא יכול להתפעל ויראה ירא מכלב וגנב מאדם וכיוצא בזה גם האדם אחד ירא מחבירו ומש"ה מזה ויש יראה פנימי' יראת הבורא י"ת אמנם גם יראה חיצונית הבאה על האדם הוא כדי לעורר אותו אל יראה הפנימית והיא מאת ה' כדי שיזכה לשובה ובואו ומבקש שהאדם שמתעורר מזה אל יראת ה' וז"ש מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה את ה' כו' שהוא יראה פנימית והרגיל ביראה פנימית רוצה לומר ידבק א"ע אל חי החיים ושם הוא העדר המציאות ולומר אין לו יראה זו אז ידע שכבר הוא נבדל מחיים שכבר מת וכמ"ש רשעים בחייהם קרויים מתים ולכך אין לו יראה ובזה סרה קושי' הפילוסוף שהקשה א"ל למי על היראה כי היא מושלת ומ"ש מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה את ה' היינו מאחר שיש יראה היראה בכל הנבראים א"כ מהו שיהיה לאדם מעלה יתירה זו שמעורר מן יראה החיצונית אל יראה פנימית אשר בידו י"ת שמעה לעוררו בזה וז"ש מה ה' שואל מעמך דייקא וכנ"ל והבן והנה אם ידע האדם זה החסד ואהבת הבורא י"ת עליו בתחלתו ששלח לו יראה חיצונית כדי לעוררו אל יראה פנימית ביד הבינה אלף בינה אז נפשה מיראה הבאה שיקבל ה' יראה פנימית באהבה ואז נפטר מיראה חיצונית שנעשה מן מות ואמת שהוא חיים כי מקבל מל' ה' אותה אל ה' עילה ונעשה מן אני אין ויבטל כל גזירות רעות כמו שת"י והבן והש"י יכפר אך אם כוונתו בזה כדי לבטל מיראה חיצונית לא מצד כלום וז"ב ואהבת את ה' בכל לבבך שיהיה בלב שלם כאשר בא היראה חיצונית בנגעך ובמאדך שיהיה בכוונה הראוי וכנ"ל דפח"ח והבן

פי' מורי ביאור קושי' זה דשמעון העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה עד שהגיע לאת ה' אלהיך תירא כיון עד שבא ר"ע ול' ??? את ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח וק' מ"ט לא דרש שמעון כך וכו' כי דבר כמוט דת"ח להשוות שום דבר למוראו י"ת לכך כי' מדרגה זו משא"כ ר"ע שהי' ע"ה והיה שונא לת"ח ורוי' מיוחד מיראת הש"י ונכנס בנפשו ת"ח דהיה מרבנן מקורב למוראת השי"ת ג"כ לכך דרש את ה' לרבות ת"ח כי מורא ת"ח מביאו למורא הש"י והנה ישראל במדבר היה להם יראה מת"ח מ' וראו מגפת אלו א"כ בעגל הוא שזכו הם גם כן ליראת ה' ובזה יובן אין לגבי משה זוטרתי ר"ל מאחר שהי' יראה להם לגבי משה זכו ליראת הת"ה ה' זוטרתי היא שזכו ג"כ ליראת ה' והבן ודפח"ח

שמ"מ פי' כי צדיקייא אינון שלוחי דמטרוניתא ע"י הצער והסרונו יודע חסרון השכינה להתפלל שימולא שם החסרון ונעשה על ידו יחוד קב"ה ושכינתיה וזהו מעלת התפלה וסרה קושי' הקדמונים למה צריך תפלה הלא השי"ת יודע מה שצריך האדם כי הוא בוחן כליות ולב ומורי ביאר ע"פ הנ"ל כי תפלה הוא צורך גבוה שידע אדם מחסרונו שהוא נמשך מחסרון של מעלה ויתפלל שימולא החסרון שם למעלה בשבינ כי צדיקי' אינון שלוחי דמטרוניתא ואיזה חסיד המתחסד עם קונו וממילא ימולא החסרון גם שלו רק שלא יכוין לתועלת עצמו רק לתועלת השכינה ודפח"ח:

שמ"מ משל מלך ביקש רפואה שיהי' לעולם ונתנו לו רפואה להרחיק מגאוה כו' וכל מה שנהג ענוה ביותר נכנס בלבו גאוה יותר שהוא מלך גדול יענו ביותר עד שבא רבו אצלו ולמדו לנהוג מלכות מבחוץ ובקרבו ישפיל דעתו ע"י שהראה לו בית הכסא שהוא מן האדם כו' ודפח"ח:

שמ"מ דיש ג' בחי' בסדר עבודת הש"י א' שיעלה גם הקטנות בימי הגדלות וזה ביאור פ' אחור וקדם צרתני בחינה ב' אם הוש שמא לא יזכה לבוא למדריגת הגדלות מ"מ אם יודע שהוא במדריגות הקטנות אז ממתיק הדינין ע"י מנצפ"ך בחי' ג' כשהיא בגדר השכחה בלי דעת וזש"ה ואנכי הסתר אסתיר ודפח"ח:

שמ"מ פי' איש אשר יעשה במוה להריח בה שיהיה ריחו נודף שיצא לו שם באנשי חסידים שנק' קטרת שמקשרין ומייחדין קבו"ש והם עושים להריח בה ונכרת מעמיו ודפח"ח:

שמ"מ דיש בשו"ת של הרמב"ם ששלחו מדינה א' להרמב"ם והתמו על שאלה זו במספר ע' אלף ילמדנו רבינו מאחר שאין תחיית המתים מפורש בתורה רק בש"ס רמזו ודרשו מהוכחות שלהם א"כ גם לנו יש להוכיח ולדרוש אפכא כו' והרמב"ם לא רצה בעצמו להשיב וצוה לתלמידו מהר"י אבן תבון לכתוב תשובתם ותוכן ענין תשובתם הוא זה אבאר לכם מאחר שנמשך לכם ספק זה א"כ אין נשמתכם נמשך מבני אברהם יצחק ויעקב רק מאנשי סדום ועמורה כו' כי יש נשמות הנמשך משמים וארץ וז' כוכבי לכת וביוצא בזו':

פי' מורי טעם שנותן למרע"ה מ"ט שערי בינה ולא שער נ' כי שער הנ' הוא הוזר ומתחיל כו' יעו"ש:

פי' מורי משנה דאבות ד' מדות בנותני צדקה וק' איך הוא ד' מדות דמדה זו לא יתן ולא יתנו

יתנו אחרים אינו מגותני הצדקה וכן ד׳ מדות בהולכי לבהמ״ד וביאר לי שאלת הלום וכו׳ וביאר פ׳ השבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך ופי׳ מדרש ויהי ערב אלו מעשיהם של רשעים ויהי בקר אלו מעשיהם של צדיקים ואיני יודע באיזה מהם חפץ כשהוא אומר וירא אלהים את האור כי טוב הוי במעשיהם של צדיקים חפץ יותר והוא תמוה וגם ס״ד שחפץ במעשה רשעים וביאר מה שקיבל מרבו כי דהמע״ה היה במזל שלא עלו לו מחשבותיו בעבודת השי״ת כהוגן והוא מצד מזל שבתי המקבל מבינה וכו׳ לכך היה חושב בדרכיו הגשמי ומילא הי׳ בהיפך וז״ש חשבתי דרכי ואז ואשיבה רגלי ר״ל אשיבה להרגיל בו אל עדותיך והבן והלבנה שהוא בסוד דוד מלך ישראל חי וקים אין לה אור מעצמה רק מה שמקבלת מן השמש כנודע לחכמי התכונה אמנם יש תועלת ויתרון לאור מן החשך דהיינו מעלת יתרון האור ניכר מצד החשך וכן הרבה מצד השיפש וניכר מעלת הגדיק מצד הרשע והתענוג מכח הנגע ויסורין ומעלת הדעת נודע מכח השכחה א״כ נעשה זה כסא לזה כמו יד האדם המושיט דבר למעלה אז הוא בעצמו שם וזה מעלת גזירה שוה כי ברוחני אחר שיש לו שווי בצד מה נעשה אחד ולכן דנין בגז״ש גם למיתה החמורה וכ״כ הרמב״ם גרגיר חרדל מצד עגולו ובידירו שוה לרקיע אפס כי יש הבדלה וכו׳ רק התענוג שנמשך אחר שכר השבחה הוא נכנס באחדות והשאר יורד למטה בסוד הבדלה וכו׳. וז״ש ואיני יודע באיזה מהם חפץ מאחר שגם מעשה הרשעים היא כסא למעשה הצדיקים א״כ הכל אחדות א׳ לכך נא׳ וירא אלהים את האור כי טוב אלו מעשיהם של צדיקים כי במעשה הרשעים צריך הבדלה וכו׳ ובזה יובן כי יש ד׳ מדות בהולכי לבהמ״ד כי זה שאינו הולך נעשה כסא לההולך בדרך הנ״ל כשמפרנסו ודפה״ח:

שמ״מ באשר מקשר האדם מל׳ במחשבה בסוד כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה אז נעשה מן אני גליא נעשה אין דאתכסיא ר״ל לקשר המעשה שהיא מל׳ דעשי׳ מצד השביא׳ אל המחשבה בינה המיוחד בחכמה כח מה קו ימין שהוא יחוד קב״ה ושכי׳ מבטל גזירות רעות לקשר מל׳ הנקרא אני אל המחשבה הנקרא אין וכו׳ ודפח״ת:

שמ״מ על מ״ש הרמב״ם בשכליים הנבדלים אין שייך הזואר ריבוי ומספר ופי׳ דה״נ אין שייך באותיות רוחניות התורה ריבוי ומספר כי אם מצד עילה ועלול כי א׳ ראש כל האותיות נק׳ עילה וכל האותיות עלולים ממנו כי אות ב׳ הם ב׳ אלפין וכן אות ג׳ ג׳ אלפין כו׳ עד אות ת׳ הם ד׳ מאות אלפין וכו׳ ודפה״ח:

ולך ה׳ החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו וק׳ א״כ מהו החסד וא״ל עפ״י מ״ש התנא אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע״מ לקבל פרס אלא כו׳ ויהי מורא שמים עליכם וק׳ הדא מ״ט קראו התנא פה רב ע״ק מהו השייכות ויהי מורא שמים לכאן וי״ל ע״פ משל לעבד אצל האדון ואם העבד עובד את אדוניו כראוי משל׳ לו שכרו משלם אבל זאת לא יעלה על לב שום עבד שאף אם יעבוד האדון עצמו עבודת העבד שישלם לו שכר לעבדו בשביל זה:

והנה בענין הדביקות יש הדביקות הוא כשאומר תיבה אחת והוא מאריך באותה תיבה הרבה שמחמת דביקות אינו רוצה לפרוד עצמו מהתיבה כו׳ וי״א הדביקות הוא כשעושה מצוה או עוסק בתורה ועושה הגוף כסא לנפש ונפש לרוח ורוח לנשמה והנשמה כסא לאור שכינה שעל ראשו וכאלו האור מתפשט סביבו והוא בתוך האור יושב ויגיל ברעדה וגם ע״כ השמים הם כרצי בדור בכל מקום: כ׳ ם חרידים הצדיק המביט לשמים ירמוז אל עולם עליון נברא ביוד מן הארץ עד לרקיע מהלך ה׳ מאות שנה רומז להא האדם שבארץ עומד על רגליו רומז ליו״ו הארץ אשר הוא עומד עלי׳ רומז להא׳ אחרונה שבשם וירמוז ויהי מורא שמים עליכם דייקא וכאלו השמים ואור שכינה שעליהם שנק׳ מורא שמים היא עליכם ממש וכאלו האור מתפשט סביבו והוא בתוך האור זהר הרקי׳ יושב ויגיל ברעד׳ והוא יחוד שלם. והנה האדם העושה מצוה כגון עטיפת טלית ציצית אע״פ שנראה לאדם שהוא דבר קטן אעפ״כ הקב״ה עושה מן מצוה או הדושי תורה לנשמה שמים חדשים וארץ חדשה כמ״ש כן התעטף נשמתי באור הציצית העולה תרי״ג הרומז לתרי״ג אורות דעוטה אור כשלמה נאוש לבש ה׳ עוז התאזר התאזר גי׳ תרי״ג במ״ת ברוכים

ברוכים אתם לה׳ עושה שמים וארץ הדשים ע״י מצוה וחדושי תורה שלכם ומפרש השמים שמים לה׳ ע״י הכוונה הקדוש׳ שהיא לשם הקב״ה עושה שמים חדשים והארץ נתן לבני אדם פי׳ ע״י עשיה נשמיית של המצוה עושה הקב״ה מהן ארצות החיים ואז היא פעולה חשובה גמורה וז״ש אל תהיו כעבדי׳ המשמשין את הרב פי׳ עם הרב פי׳ הקב״ה שנקרא רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין א״כ ודאי הוא פעולה חשובה ונכבדת ודי לך שזכית להיות מסייע לאותה פעולה והרי אתה כמו מסייע שאין בו ממש שהוא עושה עיקר הפעולה למעלה ויהיה ע״מ לקבל פרס וזה פתיות גדול. וזהו שסיים ויהיה מורא שמים עליכם פי׳ יהיה לך מורא מנה שהקב״ה מצמצם בהירות שלו באור זוהר הרקיע ואור שכינה השורה עליך בשעת עשייתך המצות ותורה חדשה לעשות מהם שמים חדשים וז״ש ולך ה׳ החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כאלו האיש עשה הכל . אע״פ שאין האיש עושה כלום אלא כמסייע שאין בו ממש אעפ״כ אתה משלם כמעשהו כאלו היה האיש עושה הכל בעצמו וזהו חסד גדול והבן :

ויענך וירעיבך ויאכילך את המן כו׳ למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האד כי על כל מוצא פי ה׳ יחיה האדם וק׳ דההוין של ב פעמים האדם מיותרים דהל״ל כי לא על הלחם לבדו יחיה אדם כי על כל מוצא כי׳ ה׳ יחיה אדם י״ל דאית׳בס׳לקוטי תורה מהאריז״ל דהחוקרי הקשו מאין הוא חיות הנשמה דאין הדעת נותן שיהיה חיות הנשמה מלחם ומאכל גשמי ואין לומר דהנשמה יכולה להיות בלי מזון כמו מלאך דא״כ מ״ט אם עובר אדם ושודה כמה ימים בלא מזון ימות ברעב והמיתה הוא פירוד הנשמה מן הגוף וק׳ מ״ט תצא הנשמה מחמת מניעת אכילה כיון שאינה נהנית ממנו ונבוכו הרבה בזאת החקירה ותירץ האריז״ל שלא ידעו והיו סכלים בשורש הבריאה דארז״ל בעשרה מאמרות נברא העולם פי׳ ע״י המאמרות עצמן נתהוה הכל דמאמרו של הקב״ה הוא מרום וקדוש ותיכף כשאמר הקב״ה יהי רקיע נתהוה הרקיע כמ״ש בדבר ה׳ שמים נעשו ונכנס המאמר ההוא בחוות כנימי להחיות הרקיע כל ימות עולם שיעמוד כמ״ש לעולם ה׳ דברך נצב בשמים וכן כשאמר תוצא הארץ נפש חיה או תוצא הארץ דשא ועץ פרי אותו המאמר הי׳ מהוה הכל והמאמר הזה הוא חיות פנימי להם וכשנוטל אדם פרי או דבר מאכל ומברך עליו בכוונה ואומר ברוך אתה ה׳ כשמזכיר את השם מת״ורר אותו החיות שעל ידו נברא הכרי ההוא כי נברא הכל ע״י השם ומוציא מין את מינו וניעור וזה החיות הוא מזון הנשמה וכל זה במאכלים המותרים וכשירים שצוה הקב״ה להעלותן מגשמיות לרוחניות וז״ש ויענך וירעיבך כי המן היה רוחני מאד וההדיוטות לא הי׳ להם קורת רוח ממנו דעכ״א ונפשנו קצה כו׳ וז״ש ויאכלך את המן שהוא רוחני מאד להם אבירים שמה״ש אוכלין אלא שנתגשם קצת כדי שיהיה בו תפיסת יד לב״א למען תודעך אפי׳ בזמן שתבוא לא״י ותאכל להם גשמי שתקדים כבוד ישמתך לכבוד גופך ולהעלות הכל מגשמיות לרוחניות כי לא על הלחם לבדו פי׳ בזמן שהוא לבדו גשמיו׳ בלי התעוררו׳ הרוחניו׳ בו יחיה האדם פי׳ הנשמ׳ שנקרא האדם בה״א הידיעה כי הגוף נקרא בשר אדם והנשמה נקרא האדם כי על כל מוצא פי ה׳ פי׳ כשאתה מוצא השם בכוונה ע״י הברכה שמברכת עליו שע״ז מתעורר בו הרוחניות מזה יחיה האדם שהיא הנשמה ניזונת מרוחניות המאכלים כי הקב״ה עשה כן בכוונה מכוונת ע״י שהיה בונה עולמות ומחריבן נפלו ניצוצין קדישין ד׳ חלקים שהם דומם צומח חי מדבר שראוי לאדם להעלותם והמשל למלך שנאבדה לו אבן טוב מטבעתו והנה עבדו לפני המלך בעת ההיא הרבה מעבדיו ושריו הפרתמים והפחו׳ והסגנים מאנשי מלחמתו עד אין מספר עב״ז לא רצה המלך לצוות להם שיחפשו אחר האבן טוב רק צוה לבנו יחידו וחביבו שיחפש וימצא האבידה ויחזירנה לאביו המלך הגם שהיה המלך בטוח מכל אחד משריו ועבדיו שכאשר ימצאנו יחזירנו בשלימות אעפ״כ לא הי׳ ברצונו שהם יחפשו כי רצה לזכות את בנו חביבו וכדי שיקרא המציאה על שמו ולא עוד אל גם רמז לבנו חביבו בכמה רמזים מקום מציאותו כי מתחלה היתה האב ידה מדעת , המלך את מקומה ועלה הכל רק למען לזכות את בנו חביבו וכדי שיגיע גם להמלך מזה גודל שעשוע והתפארו׳ מבנו לאמר ראו כי שום בן אדם בעולם לא הי׳ יכול

יכול לחפוש ולמצוא זולת בנו חביבו :

והנמשל מובן שתחלת בריאת העולמות היה כדי לברר הניצוצין קדישין ע"י אומה ישראלית כמ"ש בשביל ישראל שנקר' ראשית שע"י יבררו ממאכלים מותרים וכשירים וז"ש ריב"ש ע"פ רעיבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף :

פי' בכאן סוד גדול והוא למה ברא הקב"ה דברי מאכל ומשקה שאדם תאב להם והטעם שהם ניצוץ אדה"ר שהיו מתלבשים בדצח"ם ויש להם חשק להדבק בקדושה והם מעוררים מ"נ בסוד אין טפה יורד מלמעלה שאין טפיים עולה בנגדה ובכל אכילה שאדם אוכל ושותה הם ממש חלק ניצוצות שלו שהוא צריך לתקן וז"ש רעיבים גם צמאים שאדם רעב וצמא להם למה זה ואמר נפשם בהם תתעטף בסוד גלות בלבוש ויחשבה לזונה כי כסתה פניה וכל הדברים שהי' משמשין לאדם הם ממש בסוד הבגין שלו שהלבישו והבן :

והשי"ת רמז להם לישראל בכמה רמוזים שימצאו האבידה ויחזירו לבעליהם לאביהם שבשמי' ולא צוה כן למלאכים ושרפים ואופנים והאבידה ההוא מדעת היתה כמרז"ל שהיה בונה עולמות ומחריבן :

ריב"ש אמר כשהוא דבוק בבור' י"ת ונופל לו איזה מחשבה מאיזה דבר מסתמא הוא כך כמו שנופל במחשבתו וזהו רוח הקודש מועט :

גם אמר ריב"ש ז"ל מכח התורה שלמד היום ואח"כ באותו יום מזדמן לו דבר לעשות ואינו יודע אם לעשות אם לא יוכל להבין מכח אותו הענין שלמד איך יעשה ובלבד שיהיה תמיד דבוק בהש"י אז יזמין לו הש"י תמיד שידע מכח התורה כו' :

הנשמה אמרה להרב זצ"ל שמה שזכה שנתגלו אליו דברים עליונים לא מפני שלמד הרבה מסכתות ופוסקים רק משום תפלה שהיה מתפלל תמיד בכוונה גדולה משם זכה למעלה עליונה

מיד כשאומר אדני שפתי תפתח השכינה מתלבשת בו ומדברת בו כל הדברים וכשיהיה לו האמונה שהשכינה מדברת יפול עליו יראה וגם הקב"ה מצמצם עצמו ושורה עליו כו' התפשטות הגשמיות הוא שאינו מרגיש כלל הרגשת הגוף ונעדר זה העולם רק ציור העולמות העליונים דהיינו המלאכים ושרפים ואח"כ כשבא אל עולם האצילות אינו מרגיש רק דק מן הדק דהיינו אלהותו י"ת ושם יודע עתידות ולפעמים בעולמות התחתונים ידע ג"כ עתידות שגם מכריזין הכרוזים

ריב"ש אמר בענין עבודת זו כשאני מדבק מחשבתי בבורא י"ת אני מניח הפה לדבר מה שירצה כי אני מקשר הדברים בשורש העליון בבורא י"ת שכ"ד יש לו שורש למעלה בספירות

צריך שיהיה דבוק כ"כ שעיקר ראייתו יהיה בבורא י"ת ולא שתהיה עיקר ראייתו בעולם ואגב בבורא לא כן אלא עיקר ראייתו תהי' בבורא י"ת כי אין אדם יכול לעשות שום תנועה בלא שכנו והיותו כשידבר ד"ה ברבים יהי' כוונתו שיתכבד ויתפרסם הקדושה ·

כשאדם עובד תמיד את הבורא י"ת בכל רגע אין כנאי להתגאו' ולאהוב שאר מדות רעות וישם א"ע כמו שאינו בעוה"ז ומה תועלת שיהיה חשוב בעיני ב"א אם הושב לאיזה מצוה ישתדל לעשותה ואל יבטלנו היצה"ר לומר שהוא דבר שיכול לבוא לידי יוהרא אלא ידחוק א"ע בחוזק ובהתלהבות ובוודאי שלבסוף יעשה לשמה ממש בלי שום התפארות ומשלא לשמה יבוא לשמה

להבין מהו קטנות ומהו גדלות ד"ת כשאדם יושב ולומד תורה שלא בהבנה אז הוא הקטנות שאין שכלו שלם אבל כשהוא לומד בהבנה ובהתלהבות אז הוא בדרגת גדלות שמקושר במדריגות העליונים וכן בתפלה ובכל מצוה יש קטנות וגדלות :

גם יחשוב כשיושב ללמוד או אפי' בדברי חולין אזי יחשוב באיזה ענין הוא מדבר אם באהבה או ביראה או לאמונה או בניגון או בהודיה או בהתקשרות או באיזה ממשלה ויתקשר א"ע במדה ההיא

העוסק בתורה לשמה כי' לשם ה' זוכה לדברים הרבה פי' ממילא נתרבה אליו הדיבור בחכמת התור' כי כשאדם מדבר דיבור טוב הדיבור הוא החיות של האדם והחיות הוא ממנו י"ת הנה הדבור סלקא לעילא ומתעורר הדיבור העליון ומשפיע עליו יותר חיות מלמעלה ·

הלואי שיהיה מורא שמים עליכם כמורא ב"ו למשל כשיושן ובא רבו והקיץ אותו בידו מיד הוא נרתע ומזדעזע לפניו ומכ"ש שכהשי"ת מקיצו משנתו שהוא בחצות לילה כידוע .

אין כאלהינו הוא בעולם העשיה שהוא כמו ספר שבודאי א"א לטעות מי כאלהינו הוא ביצירה שאפשר חלילה לטעות כמו ההר שראה מט"ע כו' אך אני איני טועה כי מי כאלהינו נודה לאלהינו הוא בבריאה שגם א"א לטעות מפני שקרובה לאצילות ובאצילות אומר לנוכח ברוך וגם אתה הוא הוא אלהינו טעם למה אנו או' אלהינו ואלהי אבותינו כי יש מיני בני אדם המאמינים בהש"י א' שמאמין בהקב"ה מחמת קבלת אבותיו ועכ"ז אמונתו חזקה והב' מי שבא על אמתת הדת מחמת החקירה והחלוק ביניהם הוא שהא' יש לו מעלה שא"א לפתות אותו אף אם יאמרו לו כמה הקירות הסותרות ח"ו כי אמונתו

אמונתו חזקה מצד קבלת אבותיו ועוד שלא חקר מעולם אבל יש לו חסרון שאמונתו אצלו היא רק מצות אנשים מלומדה בלי טעם ובשכל אבל הב' יש לו מעלה שמחמת שהכיר הבורא י"ת מחמת גודל חקירתו הוא חזק אצלו באמונה שלימה ובאהב' גמורה אבל ג"כ יש לו חסרון שבקל יכול לפתותו אם יביאו לו ראיות הסותרות אמונתו יתפתה ח"ו אבל מי שב' המדות בידו אין למעל' ממנו דהיינו שסומך על אבותיו הקדמונים בחוזק וג"כ באה לו שחקר בעצמו זו היא המעו' שלימ' וטובו ולזה אנו אומרים אלהינו מצד חקירותנו ואלהי אבותינו מצד קבלתינו וכ"כ בתשובת פנים מאירות דעכ"ת אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ואין אומרים אלהי אברהם יצחק יעקב לומר לך דיצחק ויעקב לא סמכו על קבלתם מאברהם אלא חקרו האלהות בעצמם ·

יראה חיצונית נתנה לאדם הוא כדי לעוררו ליראת אלקים מלה"ד לאיש חיל שלוח מהמלך לקרות לאדם והוא בכעס גדול ובפחד אין ליראה מהשליח כ"א תיכף ילך להמלך לרצותו וכן אהבה הגופי הבאה היא כדי לעוררו לאהבת ה' מלה"ד לפעמים בא איש מהמלך שלוח לאדם בתענו' אהבה ומי שהוא טפש הוא מתע"ג ומשתעשע עם השליח והחכם אומר מה לי להשתעשע עם השליח אלך לשורש האהבה של מלך וז"ש תמים תהיה עם ה' אלהיך והתיו גדולה דלכאור' התיו רחוקה מן האלף לרמוז להעלות כל דבר רחוק מן חרבה כמו יראה או שמחה ותענוג גשמי אל האלוף הרומז לאלופו של עולם והנה ידוע שהאותיות נק' כלים והנקודות הם חיות ונשמות הכלים והנה האדם כשחושב איזה מחשב' מה שיהי' הוא אותיות וכבר ידעת שאם באה לאדם איזה מ"ז בלימודו או בתפלתו איזה מקריות כי יש עת לכל חפץ וכמ"ש ובהגיע תור נערה ונערה לבוא כו' שהוא הגלות הגדולה בעמקי הקליפות שמונעת מכל טוב ורוצ' להתדבק בקדושה ומגיע עת וזמן לעלות בקדושה הנה אז צריך להתעורר מאד כי לא לחנם באה זאת המחשבה אלא להעלותה ואם לא עכשיו אימתי אפשר לא יהי' עוד עת ותור הנערה היא כי ע"י רוב המחשבה באה מענין הדומ' לענין התפלה והברכה ההיא ומלה"ד לבן חביב שלקח אביו מנסה לנסות בנו בדבר הלכה והנה המנסה מקשה אותו קושיו' שונות ורוצה להטעותו מדרך הפשוטה להעקו' והנה לא היה ח"ו כוונ' האב לסתור דברי בנו ולהטעותו שיסחר מבוכ' ותועה אלא לחדודי קמיכוין שיעשה הבן תשובות נגד הקושיות ויתרגל וידרוך בדרך האמת והישר בפשט ההלכה וזהו רצון האב ושמחתו כמ"ש חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר והנמשל מובן שהמנסה הוא היצה"ר והמ"ז והאמת הוא לסיבת שיעלה אותו האדם ע"כ כאשר בא מ"ז צריך להתעורר מאד להעלותה בקדש עם אותן מחשבות קדושות שמכוין ומייחד ועם הדיבורים שהוא מדבר · וז"ש מטבילין כלים בתוך כלים הם אותיות המ"ז יטביל ויטהר בתוך כלים שהם אותיות הקדושה ועי"ז יחבר הכל לקדש העליון וז"ש אם בחוקתי שזהו לימוד התורה תלכו ממדריגה למדריגה ונתתי גשמיכם כלומר שגם הגשמיות שלכם יזדככו וגם רצון יעלה בעתו ר"ל בעת הצורך שיוכל אדם להעלותו יזדמן לכם המ"ז כדי לזכותכם בהעלות העליון ולא כמו שאר ב"א שבא רמ"ז מחמת מחשבותם שלא מטוהרה ומדברים גשמיים ולא כן אתם ההולכים בחוקותי :

חומר בקדש מבתרומה כי הלא נודע שעיקר עבודת ה' הוא הדביקות והתלהבו' בעבודת הב"י ובלימוד תורתו כדז"ל כי ע"י שהבל שבדיבורים מתדבק בהבל העליון והקול בקול העליון והדיבור בדיבור העליון וכן המחשבה וזהו רמז חומר בקדש כלומר אם תרצה לזכות חומר שיהי' בקדש העליון שהוא המחשבה העליונה א"א אלא מבתרומה פי' ע"י הקול והדיבור שהם הרי מאה ברכות שצריך אדם לברך בכל יום ע"י קול ודיבור וזה ידוע שמקום שהאדם מחשב שם הוא ג"כ במקום רצוה ואח"כ כשתתמיד ותרגיל עבודתך בכך בוודאי תרום ותעלה במקום המחשבה העליונה שנקרא קודש ואז גם חומר שלך תזדכך בקדש העליון כנ"ל ·

שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב ואע"פ שלקח רמוניא מינו מ"מ מצטער מאד על שנשאר הון רב שא"א לקחתו כולו כן אע"כ שלומדי תורה הרבה מ"מ נשאר הרבה מאד שא"א ללמדו כולו כי ארוכה מארץ כו' ·

יעקב ראה בעין השכל שמן ההכרח שיש בהנהגת העולם מדה הממוצעות והמכריע בין מדת החסד ומדת הדין דאל"כ לא היה העולם מתקיים אם היה נוטה לא' משני הקצוות לכן התדבק במדת ת"ת שהוא מדה"ר המכריע בין חו"ג ומתוך זאת המדה שהשיג והכיר יותר מאבותיו ע"כ הוא מובחר שבאבות כי בזאת המדה העולם מתנהג בתמידות כמרז"ל ראה שאין העולם מתקיים בדין ושיתף עמו מדה"ר :

צריך האדם להעלות הדיבורים מתתא לעילא אל שרשם דהיינו כשאדם מדבק ומחבר דיבור עם דיבור וקול עם קול והבל עם הבל ומחשבה עם מחשבה שהם ד' אותיות שם הוי' כידוע ואם האדם עושה כן כל דבוריו פרחין לעילא אל שרשם ובזה הוא גורם שהדבורים באים לפניו י"ת ומסתכל בהם ובזה הוא נענה בתפלתו כי ההסתכלות הוא כענין ההשפעה מעילא לתתא כאשר הש"י מסתכל בהם הוא קיום העולמות כולם כי למעלה אין שם שעות וזמן כי ברגע א' בא ההשפעה מהמעיין העליון הנובע תמיד ודרכו להטיב ולהשפיע לבריותיו רק שיהיה המקבל ראוי לקבל ואם הוא מתפלל או למד תורה בענין הזה הוא נעשה כצנור אל המעיין העליון הימשיך ומשפיע שפע טובה

לו

לו ולכל העולם כולו:

עניין איסור אפי' שאלת שלום קודם להתפלה כי ידוע שהעולם נברא ע"י מחשבה ודיבור ומעשה וראשית הכל הוא המחשבה והדיבור הוא ענף המחשבה והמעשה הוא ענף הדיבור וכמו כן האדם בכל מה שהוא נעשה בריה חדשה כמ"ש חדשים לבקרים אם ידבר תחלת דבריו דברי הרשות וכ"ש דברים אסור לא כן אף אם יתפלל ויעסוק בתורה אח"כ הכל מסתעפין ונמשכין אחר הדבור הא' כי כמו שהדבור הוא ענף המחשבה ותפילה אליו כן הדיבור השני אל הראשון כמ"ש בזהר ובכתבי האריז"ל בענין כיבוד אח הגדול ולכן יזהר האדם ש[י]קדש ויעשה דבורו הראשון בקומו ויזכך מחשבתו הראשונ' דבוקה בקדושה כדי שיימשך אלי' כל שאר הדברים שאחריה ואח"כ כשיעמוד בתפלה מתוך שמחה של מצוה כנ"ל כיון שיקדש דבורו ומחשבתו כנ"ל בודאי יהיה נענה בתפלתו וכן יקדש ת"ע ודבורו בשכבו כדי שלא יבוא לידי מקרה לילה ח"ו וז"ש הדלת תיסוב על צירה כי' על ב' הצירים ציר העליון והתחתון סובבות הדלת וכן העצל על מטתו פי' להתקדש בשכבו ובקומו:

שמ"ם הבעש"ט כי' משנה כל תורה שאין עמה מלאכה וביאר דיש ג' מיני דיבור שהם ג' מיני זווג א' זווג המלך ומטרוניתא ב' זווג בן המלך וזוגתו ג' זוג דעבד ושפחה וכו' ורצה הדיבור בתורה ותפלה זווג הקב"ה כנ"ל ע"ש וזהו לשון הש"ס לעולם יעסוק בתורה שלא לשמה לשון נווי כדי שאם יעסוק אח"כ לשמה או מתוך שלא לשמה בא לשמה כאשר שמעתי בשם מורי שיעלה הפניות של שלא לשמה וכו' ודפח"ה.

חשב ה' להשחית חומת בת ציון נטה קו ענין כשהצדיק מתפלל וצועק על הזיקו שבעה"ז ואינו נענה ואין משגיחין עליו האמת הוא כי הכל הוא מגודל האהבה והחבה שיש לו י"ת אל הצדיק ובשביל כך אינו נענה בעניני עה"ז מלה"ד לבן המלך שהוא קטן ועשה לעצמו בית קטן מקסמין ובא אדם וסתר אותו ובא התינוק אצל אביו בקובליני רבא ובוכה ע"ז ואביו היה משחק ולא ענהו להנקם תיכף מזה האדם שסתר בנין גרוע זה כי במחשבת המלך לבנות לו פלטרין גדולה וז"ש רומה ה' בעוזך לבנות בהמ"ק העתיד ואז נשירה ונזמרה גבורתיך והנמשל מובן שמחמת אהבת ה' להצדיק ויודע שינחילו עה"ב לכן אינו משגיח על הצער שיש להצדיק בעה"ז שהרי עי"ז הצער לסוף נערה אגרא שינחילהו לעה"ב:

ריב"ש ע"ה אמר כשאדם טובע בנהר והוא מרחה במים כמו תנועות שיוציא עצמו מן המים השוטפים אותו בודאי הרואים לא יתלוצצו עליו ועל תנועותו כן כשמתפלל ועושה תנועות אין להתלוצץ עליו שהוא מציל עצמו ממים הזדונים שהם הקליפות ומ"ז הבאים לבטלו מחשבתו בתפלתו:

צריך שירגיש במחשבתו שהוא בעולם העשי' בתחלת התפלו ואח"כ ירגיש שהוא ביצירה עולם המלאכים והאופנים ואח"כ בעולם הבריאה עד שירגיש במחשבתו שפרח במחשבותיו גבוה מאד לעולם האצילות וכמו אדם שמטייל מחדר לחדר כ יטייל במחשבתו בעולמות עליונים ויזהר שלא יפול ממחשבתו הגבוה מאד בעולמות העליונים רק יחזיק עצמו בכל כחו שישאר למעלה במחשבותיו ביותר ורסן שעשה כמו גדר שלא ירד וכוונה לעשות כן לצורך דביקות בלא שעת תפלה צריך שלא יהיה שום אדם באותו בית שאפי' בצפצופי עופות יכולים לבטלו וכן מחשבה של אחר יכול לבטלו:

ירגיש בשבת תוספת נפש ואח"כ תוספות רוח ואח"כ תוספו' הנשמ' שירגיש בכל פעם שהולך גבוה יותר בעליות עליוני' אפי' כשהולך לעסקיו יקיים שויתי ה' לנגדי תמיד ובכל דרכיך דעהו ויהי' דבוק בבורא י"ת במחשבה קטנה לפעמים יש ג"כ קטנות למעלה בז"א ומכח אותו הקטנות יבוא לגדלות כמו בגחלים אם יש ה ניצוץ א' שנשאר יכול לנכה בהם הרבה עד שיהיה מדורה גדול' כבתחלה לאפוקי אם לא יהי' ניצוץ קטן לא יוכל לנכה אם כך אם לא יהיה דבוק במחשבה קטנה תמיד בו י"ת יכבה נשמתו לגמרי וז"ש הרה"ק ז"ל לומר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה פי' הדביקות הנמשל לאש רשפי אש כו' תמיד תוקד על המזבח בהצדיק הזובח יצרו בקרבו לא תכבה דא"כ יצטרך להביא אש מהדם לפעמים כשיתקבע הניצוץ הקדוש של השכינ' שיש בנשמתו ואז הוא מדברת הדברים שבפיו ונרא' כאלו אינו מדבר שהדברים יוצאים מאליהם מפיו וזהו מדריג' גדולה וכן אנו רואים להיפך במשוגעים:

התורה חסה על ממונם של ישראל ולמה כך כי זה כלל גדול שכל דבר שאדם לובש או אוכל או משתמש בכלי הוא נהנה מהחיות שיש באותו הדבר כי לולא אותו הרוחניות לא היה שום קיום לאותו דבר ויש שם ניצוצין קדושים השייכים לשורש נשמתו וכשהוא משתמש באותו הכלי או אוכל מאכל אפי' לצורך גופו הוא מתקן הניצוצין כי אח"כ עובד ה' בכח ההוא שבא לגופו מהלבוש או מאכל או שאר דברים

ובזה הכח שעבד להש"י נמצא מתוקנים לכך פעמים שיאבד מינו הדבר ההוא שכבלה לתקן כל הניצוצין שהיו באותו הדבר השייכים לשרש נשמתו אז לוקח ממנו הש"י אותו הכלי ונותן לאחר ששייכים הניצוצות הנשארי' באותו הכלי לשורש של אחר שהוא משורש נשמתו ואמר ריב"ש ע"ה שאוכלין בני אדם ויושבי' על כ"א ומשתמשי' בכ"א היינו בניצוצין שיש באותן הדברים לכך צריך אדם לחוס על כליו ועל כל דבר שיש לו דהיינו הניצוצין

שיש

שיש בכלי זה בכדי לחוס על הניצוצין הקדושים ·

אמרו עליו על ריב"ש ע"ה שזכה לכל האורה והמדריגות שהיה לו מכל מחמת התקוותות שהי' תמיד בשפלות ומקוותות ואל בחיידות טוב יותר מהתענית שהתענית מחליש הגוף מעבודת השם ועוד יותר טוב שהכח שהוא מניח בתענית יתן הכח ההוא בלימוד התורה ותפלה שיתפלל בכל כח וכוונתו ובזה יבוא למדריגה .

שויתי ה' לנגדי תמיד שויתי לשון השוות בכל דבר שיתרע לו יהיה הכל שוה אצלו בין בענין שמשבחין אותו בני אדם או מבזין אותו וכן בכל שאר דברים וכן בכל האכילות בין שאוכל מעדנים בין שאוכל שאר דברים הכל שוה בעיניו שהוסר בזה היצה"ר ממנו מכל וכל וכל דבר המאורע יאמר הלא זה נשלח מאתו י"ת ואם בעיניו הגון כו' וכל כוונתו יהי' לש"ש אבל מצד עצמו אין חילוק וזה מדריגה גדולה מאד :

וכן האדם צריך לעבוד השי"ת בכל כחו שהכל הוא צורך גבוה שהשי"ת רוצה שיעבדו אותו בכל האופנים הכוונה כי לפעמים אדם הולך ומדבר עם ב"א ואז אינו יכול ללמוד וצריך להיות דבוק בהשי"ת במחשבתו ולייחד יחודים וכן כשאדם הולך בדרך ואינו יכול להתפלל וללמוד כדרכו וצריך לעבדו באופנים אחרים אל יצער א"ע בזה כי השי"ת צריך שיעבדהו בכל האופנים פעמים באופן זה ופעמים בזה לכן הזדמן לפניו לילך לדרך או לדבר עם ב"א בכדי לעבוד אותו באופן זה הכלל גדול גול על ה' דרכך ויכוין מהשכותיך שבכ"ד שיזדמן לו יחשוב שהוא מאתו י"ת וגם שיבקש מהשי"ת שיזדמנו התי'מה שהשי"ת יודע שהוא לטובתו ולא מה שנראה לאדם טובה ע"פ שכלו כי אפשר מה שבעיניו הוא טוב רוא רעה לו רק ישליך הכל כל ענינו וצרכו עליו י"ת כמ"ש השלך על ה' יהבך כעמי' האדם כשכור מחמת שמחת התורה שבוער בלבו אהבה גדולה כעמים יכול לומר התפלה בייחודים יאלד מהרית בבוער בלבו אהבת השם מאד והתיבות יוצאים מכיון מעצמם האד' צריך ללמוד גאוה ולא יתגאה כעס ולא יכעוס וכן כל המדות כי האדם צריך להיות שלם בכל המדות כי גם אצלו י"ת יש דין ורחמים :

בשם ריב"ש כאשר בא לאדם מ"ז בתפלה או בלימוד ישבור הת"ז וידבק עליו בבורא י"ת ובזה מתקן ניצוץ קדוש שיש במחשבה ההיא והוא משל האדם שהיה מונה מעות והיה בנו בשביה ובא אצל אביו וא"ל הרי יש לך מעות כדי להשביה .

בשמתענה אדם אפי' משבת לשבת והיה לו פניה אפי' קטנה שיאמר בלבו שהוא עושה דבר גדול שעינה א"ע כ"כ הרבה ויזדכך מאד זה התענית בא לסט"א רק יחשוב בלבו מה מעשי נחשבים נגד עבודת הצדיקים שעבודתם בהתמידות לבשי"ת ואני עכ"ס כרוחה וטופי לעפר :

יהי זהיר מאד לקום תמיד בחצות לילה ואם אינו קם שלא מחמת אונס הוא בנידוי למעלה ויהפוך הלילות לימים ויישן ביום כמה שעות כדי שיספיק לו מיעט שינה בלילה סוג להכמה שתיקה שכשהוא בשתיק' יכול הוא לדבק עצמו בעולם המחשבה שהוא הכמה · ארז"ל אור חלו מעביהם כו' כי' כי אדם החכם יכול לאכול דברים טובים ושאר תענוגים ומ"מ יכול הוא לכנף עצמו בהם וכן לראות בכ"ת שירצה ולא להסתכל הוא לד' אמות לראות תמיד בשם בן ד' שיש באותו דבר בסוד שויתי ה' וגו' בסוד אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו דעיקר כל דבר שבעולם הוא הרוחניות שבו הבא מהשי"ת שנותן בו טעם ומקימו וכן בתפלה לעבוד עבודת התפלה להשי"ת שלא יהיה עבודתו נראה בבני ב"א כלל שלא יעשה שום תנועה באיברים רק בפנימיות בנשמתו יהיה בוער בלבו ויצעק בלחש מחמת ההתלהבות בענין שתהיה עבודתו בפנים יותר גדולה משתהא עבודתו נראות באיברים כמ"ש צעק כו'

יחשוב שבתפלתו הולך מהיכל להיכל וכשנופלת לו מ"ז מגרשין אותו מן ההיכל כי דנין אותו בכל היכל אם ראוי ליכנס ויראה וישגיח על המ"ז ההוא אם ח"ו חשב באהבה רעה כגון ניאוף יתחרט תיכף ויאמר בלבו מה עשיתי שלקחתי חלק מעולם המחשבה והולכתי אל מקום הטנופת ובזה יכנע וישוח עד לעפר ויביא זאת המחשבה למדת אין ואח"כ תבוא אל עולם אחר בזכרו אם אני אוהב את הדבר הרע הזה כמו אשה שהוא טפה סרוחה כמה יש להאהב את השי"ת וכן אם שומע א' מדבר בדברי שחוק ועי"ז נולד לו איזה שמחה יאמר בלבו הלא זה החלק מעולם האהבה וכן אם רואה או אוכל דבר שיש לו תענוג מאתו יחשוב בלבו הלא זה חלק מעולם התענוג ויראה מאד שלא יגשם התענוג ההוא אלא יבוא גם הוא אל עולם התענוג נמצא הוא יושב כאן ואוכל בעולם התענוג של השי"ת וכן בהתפארות הם מפארים אותו ואם בא לו באמצע התפלה התפארו' כמה אני מתפלל בכוונה יחזיק בהתפארו' של עולם התפאר' כנ"ל ואם בא לו אז' ירחם רעה כגון שמתירא ליתן צדקה שלא יעני יחזיק א"ע בירא' הקדושה שהוא בושה מהשי"ת ואם בניצוח יגלה את המדה הזאת ויחזיק א"ע במדת נצח העליון וכן בהודי' וכן בהתקשרו' שלא יהיה מקושר רק בהשי"ת עליו

צריך אדם לידע כלל גדול כאשר בא לו מ"ז מן ז' ימי הבנין ר"ל או התפארות רעה או אהב' רעה או יראה כנ"ל וכן מכל ז' ימי הבנין צריך לקשר אותה כ"א בשרשה כיצד יעשה ימתם הדבר ההוא ואז הרע נופל למטה והטוב יקח מתנו ר"ל שיבוא עליו צירוף אחר ליתל כשבא לאדם במחשבתו אותיות של ניאוף ישבר המחשבה הזאת ויבוא עליו צירוף אחר וזהו פי' כשבא אל הבינה נמתקין הדינים וד"ל :

התפלה

התפלה כשהיא בשמחה גדולה בודאי יותר חשוב ומקובל לפניו יותר מתפל' בעצבות ובכי' ומשל ע"ז כשעני שואל ומבקש ומתחנן לפני מלך ב"ו בבכיה גדולה אעפ"כ אינו נותן לו אלא דבר מועט אבל כשהשר משבח לפני המלך בשמחה גדולה ומתוך השבח מבקש גם בקשתו אז נותן לו המלך מתנה מרובה כמו שנותנין לשרים

והבוטח בה' חסד יסובבנו וכפשוטו להיכן שאדם מתירא תמיד ממדת ד' ומהשגה זו הוא מתדבק עליו דינים וח"ו שלא יבוא לו רעה כמ"ש ומגורתם אביא להם שבכ"מ שאדם הוא חושב הוא מתדבק והם מחשב בדין הוא מתדבק בדין וכשהוא בוטח בחסד גם ידבק נשמתו והחסד סובבהו וכ"ש יעשה ה"ג כלו בשם יתעלה

מריב"ש ע"ה כשחסר גופו חולה גם נפשו נחלשה ואינו יכול להתפלל כראוי אע"פ שהוא נקי מעבירות לכך צריך האדם לשמור בריאות גופו מאד:

זה מדריגה גדולה לאדם שיראה תמיד בעין שכלו השי"ת כמו שמסתכל על אדם א' ויחשוב שגם הבורא י"ת מסתכל עליו כמו אדם אחר המסתכל עליו כ"ז יהיה תמיד במחשבתו ובמחשבה זכה וברורה וגלולה:

פעמים יש לעבוד הש"י בנפשו לבד דהיינו במחשבתו ולפעמים יכול אדם לומר התפלה באהבה ויראה והתלהבות גדול בלי שום תנועות ויהיה נראה לאדם אחר שהוא אומר אותן הדברים בפשוט בלי שום דביקות וזה יכול אדם לעשות כשהוא דבוק מאד להש"י אז יכול לעבוד אותו בנפשו לבד באהבה רבה וגדולה וזה העבודה היא יותר טובה והולכת במהירות יותר ודביקות יותר להש"י מהתפלה שנראה בחוץ על האיברים ואין הקליפה אוחזה בזו התפלה שכולו הוא בפנימיות.

גבורי כח עושי דברו כו' שצריך האדם להיות במדרגה זו שהדיבור יהיה לו עשי' ר"ל כשבא אל הדיבור צריך לו לילך דרך ז' מדריגות כי תחלה צ"ל בבינה לחשוב היך לדבר ואח"כ צ"ל דרך אהבה ויראה ואח"כ דרך התפארת כשהוא חושב שיהי' דבר בלייה אז נעשים אותיות ואז מתפארים בעיניו לדברם כך ואח"כ צ"ל דרך הגלות שיגלה האותיות ההרים בנענוע השולחת יגלה חוצה ומדבר הדבר הצריך לו ואח"כ צריך ללכת דרך יסוד דהיינו כשמחשבתו דבוק לדבריו הוא נקרא יסוד שהוא דביקות המחשבה בדיבור ואח"כ בא דרך מלכות והוא מל' והיא מדריגה התחתונה וצריך האדם להיות במדריגה זו שיהיה דבורו נחשב לו למעשה וד"ל

המהלך בדרך יחידי ושונה ומפסיק ממשנתו כו' קשה דהל"ל ומפסיק ממשנתו והוא ילעג דהי' שונה ע"כ מעלה עליו הכתוב ולא מיבעיא היה כתוב וי"ל הכי כי ההולך בדרך היכל ולכי' הוא יחידי שאינו דבוק בהש"י ושונה ומפסיק ממשנתי ר"ל ומפסיק א"ע מהש"י מחמת משנתו דהיינו שבא לו גדלות והתפארות מחמת משנתו שסובר שהוא משנתו שלו והומר מה נאה אילן זה ועל עצמו אומר כן בלבו כמ"ש כי האדם עץ השדה דהוא אומר די רבא ותקיף ומה נאה ניר זה כמ"ש נירו לכם ניר כו' שאומר שתכין לעצמו חלק לעוה"ב ע"י משנתו מעלה עליו הכתוב כו' כתוב של תורה תמים תהיה עם ה' אלקיך כו' אפי' כשעוסק בתורה שנאמר בה תורת ה' תמימה וז"ש תמים תהיה אפי' בעסק התורה תהי' עם ה' אלהיך ול"ת בלא התורה ממילא נקרא תורת ה' ומ"מ מעלה עליו הכתוב הזה שכולל כל התורה כאלו מתחייב בנפשו

הורני ה' דרכך כו' הפי' הדרך הכבושה בקפתי הארץ ואז אלך בה מעצמי ונהגי כתורה מישור באורח שאוכל לעשות בה בקפתי בתנאי בשוב ועזר שאלך במישור ולא בעקלתון כי זולת העזר אוכל ח"ו לטעות וז"ש בכל דרכך פי' דרכים הכבושים דעהו תעלוו והוא י"ת ישר אורחותיך אפילו הדרכים שאינם כבושים שגם הצדיקים בעה"ז והם כאלו הקב"ה מתרחק מהם כדי שיתקרבו יותר מלה"ד לבן קטן שאביו מלמדו לילך כו' וריב"ש נתן סימן ע"ז ואח ינהגו עליות

האדם אע"פ שיש בו גדלות וגאוה ונדמה לו שהוא למדן גדול ויחסן ובעל מדות טובות וצדיק וירא ונעים ונחמד ולפי מעלתו היה ראוי שלא להתחבר ולפנות לשום אדם רק שלא יהזיקהו לבעל גאוה וסובר שמצוה להיות עניו ומלה"ד ליושב על עגלה וישן כשנסעו עמו בעל העגלה על הר גבוה ואח"כ כשהוא בא על ההר הדרך ישר ואח"כ אם נתעורר האדם הישן ואומרים לו שהוא על ההר אינו מאמין מפני שאינו רואה שום סימן אך יתודע לו כשירד מן ההר בשפוע הב' וכן האדם נולד על זה ההר שהיא הגבהות כו' ולא יבחין זה אלא בשירגיל א"ת עצמו בתכלית השפלות ע"י עיבור גדולת יוצר בראשית ושפלותו כי א"א למי שהוא דבוק בהש"י באהבה ויראה שיבוא לידי חטא ק"ו לחמור ק"ו שיהי' דבוק באיזה תאוה או גאוה ח"ו כי הלא הש"י קדוש ומובדל מכל החומרות וענין אהבת הש"י ויראתו צ"ל בלב האדם שיהי' לבו מלא פחד ויראת מהש"י [תמיד ויהיה בוער אהבתו בלבו תמיד כמ"ש הרמב"ם סוף ס' המדע כיצד היא אהבה הראוי' כו' ע"ש וזה א"א לקנות כ"א ע"י תורה לשמה ותפלה בדביקות ובהתלהבות הלב ובכפיות כל הכוחות למחשבות זכות וטהורות להש"י תמיד ובפרישות כל התענוגים ואצ"ל פרישות עבירות קלות

קלות וחמורות אבל ב״א המזלזלים בתפלה האיך יהיה להם דביקות בהש״י ע״י באמת אינם לומדים רק מצות אנשים מלומדה למען יתכבדו ועז א הכת ב היו חכמים בעיניהם וזה קורא בזוהר חסד דעבדין לגרמייהו ועיקר התורה לשמה היא לבוא להתדבק במי שנ״ל בה ויהיה מרכבה אליו וז״ש חז״ל דבר קטן וז״ג דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הוי״ת דאביי ורבא עמ״ש ז״ל:

במיעוט תענוג כי מחמת גודל התלהבות לתורה ולעבודת הש״י למען שמו באהבה לא יחשוב אך התענוג של העה״ז כמו אם האדם שמח במו מ שהרויח אינו מרגיש כלל בתענוג קטן של אכילה וזהו במיעוט תענוג ואינו אומר במעט תענוג רק במיעוט כי למעט אכ״ל כי אכילה ההכרח במעט היינו שירבה תענוג וחשק דביקות אלהי בלבו ע״י התורה עד שיבבה בשרגא בטיהרא ואם יהיה מעט תענוג אז יהיה בזה כמו שאר״ל הנאה לאדם בע״ב:

והעיקר שיהיה לא אפשר ולא מכוון ואפי׳ אפשר שרי רק העיקר לא מכוון כידוע הדין

וזה הכל בענין המותר לאכול ולשתות ומוכרח בו וזהו עיקר התפשטות הגשמיות שיהיו נמאסים בלבו ובעיניו כל התאוות הע״ה ז ומכ״ש כל המדות רעות שיהיו מופשט מכולם מחמת גודל תשוקתו לבורא ית״ש אשר כל תאוות וחמדת עה״ז ורהבו וקנאתו הכל הוא למי שזכה לטעום בנפשו חשוקה זו אבי׳ באפס קצתו שיהיה באמת דהיינו שיהיה ביראה ואהבה כי בלתי יראה ופחד לב אין זה רק דמיונות אהבה כי כל מה שאדם עובד ועוסק בתורה בלתי יראה ר״ל פחד הלב ר״ל שתפול עליו פחד בלב מן הש״י ובלתי זה הכל הוא מבוהין אבל ביראה נאמר זה השער לה׳ כי מי שבא בשער שהמלך בו נופל עליו יראה בטבע כן האדם שנופל עליו פחד הש״י בלבו סימן הוא שנכנס במחשבתו בשער המלך וזהו מדת מלכות כי כן מדת המלכות בו ק״ו ב״ב של ק״ו מלכות הש״י כשמרגיל א״ע ביראה זו תמיד אזי ממילא נמאסין בעיניו כל התאוות והמדות רעות מחמת בושה של הש״י ופחדו ממנו וזהו התפשטות הגשמיות והתגברות כח השכלי המבואר בש״ע סי׳ צ״ח וז״ש יעקב מה נורא כו׳ ש״מ וזה שער השמים:

יהיה מופשט מגשמיות והאותיות כי אם הוא דבוק בגשמיות ובתאות ומקבל תענוג מהם לרצונו אז בודאי אינו יודע כלל מאהבת הבורא ויראתו והתפארותו כי לא טעמו כלל והכתוב אומר טעמו וראו כי טוב ה׳:

ואם היא מופשט מגשמיות ואפ״ה מתעורר בלבו לפעמים אהבה רעה או מיראה רעה כי עדיין לא נברר ונפשט כל גרבו והפסולת רוצה להתאחז בו ולהדפו יתעורר עי״ז לאהבת הבורא ויראתו ועי״ז יברר נ״ק מפסולת המאנין תבירין כי באמת אילו השבירה לא היה שום רע וטוב חומריות בעולם רק כל הברואים היו דביקים בבורא י״ת כמו האופנים שרפים וחיות הקודש אבל השבירה גרמה התרחקות והתעבות ופירוד מן הש״י והכל למען נסותינו להטיבנו באחריתנו כשנזדכך במעשים ונברור טוב מרע ע״י מצות הבורא של מאכלים בשרים וטהורים ועיקר הבירור של השבירה א״א להיות אם הוא דבוק ומתאוה ומתענג לתענוג החומריות ח״ו כי האיך יברור אם הוא חושק לפסולת ברצונו אבל הבירור ע״י שיהיה דביק בהש״י באהבה ויראה ומביא הכל על ידי מדת היראה לאין שהוא הכמה ור״ל שמבין שתענוג הגשמי הוא הבל ונמאס בעיניו וברצונו לא הי׳ נהנה מזה התענוג הגשמי כמו אכילה ושתיה ומשגל רק מחמת מצות הבורא וגם יש בזה ניצוץ מאהבה ותענוג הבורא:

ועי״ז התענוג מבריר עצמו מן הפסולת ונמאס בעיניו הגאוה על פסולת מחמת חכמה כמו מי שהוא חכם ומביאים לו איזה דבר גרוע מטבע או בגד והוא צבוע בצבע טוב מאד מי שהוא כסיל דומה לו שהוא טוב מאוד והחכם מבין שהצבע הוא טוב לבד וז״ש בזוהר הכל בחכמה אתבירו:

החכמה נקרא נסתר כ״כ נסתר נקרא מה שאין אדם יכול להשיגו כמו טעם של המאכל א״א לספר לאחד שלא טעם טעם זה מעולם א״א לפרש לו בדיבור איך ומה ונקרא זה דבר סתם כמו כן ענין אהבת הבורא ויראתו ית״ש א״א לפרש לחבירו איך היא האהבה בלב וזה נקרא נסתר אבל מה שהם קוראים נסתר חכמת הקבלה האיך הוא נסתר הלא כל מי שרוצה ללמוד הספר לפניו ואם אינו מבין הוא ע״ה ולפני איש בזה גמרא ותוס׳ ג״כ נקרא נסתר אלא ענין הנסתרות שבכל הזוהר וכתבי

ובכתבי האריז"ל הכל בנויים ע"פ דביקות האלהות: פי' הפ' נעשה אדם בצלמינו למשל אדם שיש לו בן אף שהבן עבר מנגד פניו והלך מאתו עכ"ז נחקקה הצורה של הבן במחשבת האב אך מי שלא הי' לו בן מעולם לא שייך בו לומר שיהי' נחקק במחשבתו צורת הבן שיהי' לו אח"כ כי עדיין לא ראה אותו ולא הכיר צורתו וזהו דרך ב"א אבל בהש"י שייך לומר אף קודם שנברא ישראל היה נחקק צורתן במחשבה כמרז"ל ישראל עלו במחשבה כי אצלו ית' העבר והעתיד א' וז"ש נעשה אדם ר"ל ישראל הנקרא אדם בצלמנו פי' באותו צלם וצורה שהיה נחקק במחשבה וזהו כדמותינו ר"ל באותו דמיון שהיה במחשבה קדומה נעשה אדם עתה:

כי תורה חדשה מאתי תצא וקשה הלא לא יחליף ולא ימיר דתו כו' אלא ה"פ לפי שעתה נתלבשה התורה בספורי מעשיות כגון דלבן ובלעם ולע"ל יפרש איך דבר הכל מאתו מבנין עולמות העליונים והתחתונים וז"ש תורה חדשה מאתי תצא אפרש הפי' איך מדבר הכל מאתי:

בכתבי' בשם ר' בער משל ע"ז הענין שיש לכל מסגר מפתח שפותחת בכיוון ולפי המסגר כן מכוון המפתח ויש גנבים שפותחים בלי מפתח דהיינו ששוברים המסגר כן הענין יש לכל דבר נעלם מפתח והוא הכוונה המכוונת לאותו דבר אבל עיקר המפתח הוא להיות כגנב ששובר הכל דהיינו לשבור הלב היטב בהכנעה גדולה וישבר המסך המבדילה למעלה שע"י היא ההסגר לאדם:

בשם ריב"ש הזהר בגחלתן שלא תכוה וכו' שכל דבריהם כגחלי אש והקשה ממ"נ אם גחלת סתם פי' לוחשת למה לי כגחלי אש ואם סתם גחלת משמע עוממות ק' מ"ש הזהר בגחלתן שלא תכוה הלא סתם גחלת הם עוממות ואמר ז"ל כי הנה לפעמים צדיק גמור נפל ממדריגתו ועובד להשי"ת בקטנות דהיינו שאינו מתפלל בכוונה גדולה וגם הולך בטל לפעמי' יהרהר אדם הרואה את הצדיק במדריגה כזו ושאין תורתו ותפלתו כ"כ בכוונה שגם הוא יעשה כן מה אם זה שהוא צדיק וחסיד עושה כך מכ"ש הוא ולזה הזהיר התנא שלא ידמה א"ע להת' הצדיק כי צדיק זה כשיתעורר ויתחיל ללמוד ולהתפלל בכוונה עצומה יעלה כל הדברים בטלים שדיבר וכל המעשי' שעשה עד הנה כידוע מסוד העלאת ניצוצין אף מדברי בטילים אבל אתה אדם הרוא' אדם פשוט שאינך יודע כלל בסוד עבוד' הבורא ית' איך מלאך לבך לדמות א"ע אליו וזהו הזהר בגחלתן ר"ל בשעה שנפל ממדריגתו ונקרא אז גחלת עוממ' דהיינו שמדבר דברים בטלים ושאר מעשים הזהר שלא תלמוד מהם שכל דבריהם אפי' דברים בטלים שלהם כגחלי אש כנ"ל:

והאלהים נסה את אברהם וק' מה הלשון את אברהם הל"ל נסה אברהם ויובן עפ"י הידוע כי מדת אברהם הוא חסד כמ"ש חסד לאברה' ואריז"ל ש"כ מלאכי שאין אומרי' שיר' כ"א פ"א בשבוע וי"א פ"א ביובל ומה שאומרים אומרי' בקיצור יש שאומרים קדוש ויש שאומרים ברוך ויש אומרים פסוק א' כמ"ש על מלאכים ידועים שאומרים פסוק א' מן מזמור הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו וכיוצא:

והנה לאיש הישראלי הרשות לזמר ולקלס בכל עת וזמן להאריך בכל מיני קלוסין ושירות ותושבחות ולהבין זה משל למלך שבאו כל עבדיו ושריו לומר שירה לפניו לקלסו והנה לכל א' ואחד יש זמן ושיעור לקילוסו לפי ערכו וחשיבותו וכל זה הוא כאשר יש רצון לפני המלך אבל אם פני המלך הוו בכעס אזי יראים הם לקלסו כלל עיקר כמ"ש מה לקלס המלך בעת הזעם ומחמת חשש זה שהם מסופקים אולי הו' המלך בכעס בשביל איזה דבר לכן דרכם לקצר בכל היכולת ותיקף לצאת מאת פניו:

והנה בבוא בן המלך חביבו ואהובו לקלס המלך הנה הבן אינו חושש לכל זה דאפי' אם המלך הוא בכעס כאשר רואה בנו חביבו נכנס שמחה ותענוג לאביו והנה בבוא השמח' ואהב' נסתלק הכעס והזע' פי' שנמתקי' הדינים בשרש' וזהו פי' הפ' והאלהים נסה אברהם ר"ל אלהים שהם הדיני' במה נסה נתעלו ונסתלקו למעלה ונמתקו ולמה את בשביל אברהם כלומר מבחי' האהב' והחסד שהוא אברהם שהוא נמשל לבן המלך כנ"ל:

כי שמש ומגן ה' אלהי' פי' כי שם הוי' נקרא שמש וז"ש שמש ומגן פי' כמו מחיצה המגין בעד אור השמש הוא הדמיון כמו ה' אלהים ר"ל כמו שא"א להסתכל

כתר שם טוב

להסתכל בשמש מגודל אור בהירתו אם לא ע"י מגן ומסך המבדיל שהוא המגן בעד אור השמש שיוכלו חלושי הראו' להנו' מאורו כך הוא שם הוי' ב"ה אורו רב מאד מגודל אור בהירותו לכך הוצרך לצמצמו ולהגבילו בתוך שם אלהים ני' הטבע שהוא המגן וזשארז"ל לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה כו פי' שלע"ל יוציא שם הוי' מנרתיקה שהוא שם אלהים גי' הטבע שעתה הוא מלובש בתוכו וצדיקים מתרפאין בה שיקויים בהם והיו עיניך רואות את מוריך ויהי' ההנהגה עמהם למעלה מהטבע ו וכלו לקבל בהירותו ורחמיו הגדולים אבל לא כן הרשעי' אלא מתלהטין כמ"ש הנביא ה' כגבור יצא כלומר אע"פ שהוא ה' מדה"ר עכ"ז כשיוצא שם הוי"ה מנרתיקה ילבוש נקם כגבור כו' שיתהפך לרשעים מדה"ד למדה"ד כמ"ש וה' הכה כל בכור ויאמר ה' אמחה כו':

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור כלומר ויאמר הש"י מדת מדת אלהים שהוא מדת גבורה שנעלם האור ויהיה זה. יהי אור שנתקיים שיוכל העולם לסבלו. י"ז הנהגות מבוארים בספר חרדים ואלו הם הנהגו' הפרישה מעבירה כל העובר עבירה א' קונה לו קטיגור א' ההנהגה הב' להרהר בכוונה עד היכן מגיע פגם העבירה שרוצה לעבור ונגד מי מורד ומי הרואה אותו אפי' במסתרים ובאיזה זמן האם הכפות נתונה לבטל זה הזמן מעבודת הש"י כ"ש לירוד בו ההנהגה הג' היראה הגדולה והחרדה ופחד ורתת מעשיית העבירה הנהגה הד' העצבות הגדול דע"י עבירה זה הוא משחית דיוקנו של מלך והוא כמו טובה שבזיזה שנתן לו הוא מורד וזולת הוא מורד להש"י ונסיון הוא דמרד ליה קב"ה. ההנהגה הד' שלא יעשה מהעבירה לא כלה ולא מקצתה. ההנהגה ה' הדיקדוק הגדול בעבירה להזהיר מכל פרטיה ודקדוקיה. ההנהגה ו' הניסה והבריחה והמלטה מעביר' כמרז"ל ובורח מן העבירה וירוץ לעשות מצות כמרז"ל הוי רץ למצוה קלה וגו' דרך מעוקש ארוך כי' צדקה ומצילה. ההנהגה הז' שלא יעשה העבירה לא ע"י עצמו ולא ע"י שלוחו ההנהגה הח' עבירה בתבוא לידו ידחנה ויבריח שלא יכשל בעבירה אחרת מפני שעבירה גוררת עבירה. ההנהגה הט' לא יעשה ב' עבירות יחד והרי בעבירה יש שני עבירות אחת העבירה נגד הקב"ה ב' שמבזה נפשו ודוהו ט' ההנהגה הי' שתהא העבירה בזוי' מאד בעיניו ההנהגה הי"א לא יתייאש בעצמו ולא יתעלם תמיד מתוך המורא הגדול והשמירה פן יבוא לידי עבירה ח"ו וזהו ירא חטא ההנהגה הי"ב שיבזה ויפול עצמו ויבכה על רוע מזל שבא לידי הרהור עבירה והכל יחד יעשה לו קודם עשייתה כמו שמתאבל אדם על קרוביו כ"ש דאדם קרוב אצל עצמו והרי ע"י העבירה ממית ע"נו. ההנהגה הי"ג שיתבונן מה הוא מאבד בשעה עולם יצא כמרז"ל לא זכה חיי לו שהכריע עצמו וכל העולם כולו לכף חובה שנא' וחוטא א' יאבד טובה הרבה ולכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש א' מישראל כאלו איבד עולם מלא כ"ש נפשו של עצמו ובניו שנא' פוקד עון אבות על בנים. ההנהגה הט"ו כביכולו כשיבא היצה"ר לעבירה יזכור אל מקום הרבה בני אדם כי גם יתביישו ויבוש על שלא טוב מהבורא ית"ש. ההנהגה הי"ז שיתבונן שיתנו לו עונש על העבירה כי אין הקב"ה וותרן ויתבונן במרירות העונשים או בתשובת המשקל ויהיה הזיד לבו נשבר בתשובה על העבירות שכבר עבר ויהיו כל ימיו בתשובה ושב ורפא לו

תם ונשלם בעזרת השם

חלק כתר שם טוב שני

מהבעש"ט זלה"ה במדרש ויהי ערב אלו מעשיהם של רשעים ויהי בקר אלו מעשיה של צדיקים ואינו יודע באיזה מהם חפץ כשהוא אומר וירא אלהים את האור כי טוב הוי אומר במעשיהם של צדיקים חפץ ייתר והוא תמוה וכי ס"ד שחפץ במעשיהם של רשעים וביאר כי יש מעשה הרשעים אכיל' ושתי' ישמח' ושחוק וביוצא ויש מעשה צדיקים תענית וצום ובכי ומספד וכיוצא אמנם כשנתגברה חולי המ"ה שהורה ע"י עצבות וסיגופים וכיוצא אז צריך לאחוז במדת הרשעים לאכול ולשתות ולשמוח להסיר החולי הנ"ל ולפעמים כשרואה שהיצה"ר מתגבר בו ילבש שחורים ועצבות וכל זה צריך לשקול במאזני שכלו וז"ש ואינו יודע באיז' מהם חפץ וכו' ואם אין לו דעת להכריע איזה דרך טוב ילך לת"ח שהם רופאי הנפשות ובמ"ש הרמב"ם פ"ב מה' דיעות יעו"ש ובזה יובן א"כ כי תשטה אשתו שהוא החומר והגוף שעל ידי נטה ושטה מדרך הישר ואינו יודע באיז' דרך יבחור וכו' אז והובא אל הכהן שהם הת"ח רופאי הנפשות וז"ש ולקח הכהן מים קדושים הם דברי תורה אל כלי חרס ר"ל להלביש במשל ומליצ' ויאמר לו תוכחות מוסר שיהיה לו רפואה ע"י מאזני שכלו הקודש אמנם אם יתגאה בזה שוב אין דבריו נשמעים לכך עצה היעוצה מן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן וגו' ר"ל שיקח הכהן מדת השפלות כעפר שבקרקע המשכן ויתן אל המים של תורה ומוסר ודפח"ה:

מהבעש"ט זלה"ה כל העוש' מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין לו ימיו כו' מהמבינ' שלא אמר הקב"ה רק מצות עשה אחת במפ"ש אנכי ה' אלהיך והיינו לכוונ' זו דגם בקיום מצות עשה אחת כראוי סגי ובאמת יש סברא ברורה לזה אפ"י החקיר' שכתבו הראשונים שראוי לדע סוד אחדותו י"ת כי בכל מקום שאני תופס ואוחז בקצה וחלק מחלק האחדות הרי אני תופס כולו וכן שמ"מ והבן. והנה מאחר שהתורה והמצות נאצל מעצמותו י"ת שהוא אחדות האמיתי א"כ כשמקיים מצוה אחת על מכונה ובאהבה שהוא הדביקות בו ותפס במצו' זו חלק האחדות א"כ כולו בידו כאלו קיים כל המצות שהם כלולות אחדותו פרצוף שלם כביכול והבן ודפח"ר:

מהבעש"ט זלה"ה ויגש אליו יהודה פי' כי יש ב' סוגים אנשים א' המתנהג על פי הטבע שהוא ני' אלהים הנקרא יהודה מלכות ב' המתנהג למעלה מהטבע בחינת צדיק מושל ביראת אלהים שהוא מבטל גזירת אלקי' וזה נקרא יוסף הצדיק וכאשר אחד באחד יגשו ויתחברו ב' סוגים הנ"ל נעש' הכל בחינה אחת כנודע כי זה כסא לזה ובהתחברם א' באחד יגשו ונעשה הכל אחד וז"ש ויגש אליו יהודה ר"ל שנגש ונתחבר בחינת יהודה אל בחינת יוסף ויאמר

ויאמר בי אדוני פי' כי נקראת אדון למעלה
מהטבע כמו אברהם וז"ש זכאה מאן דאחיד
בידא דחייבא כי באומר מוסר לבני עירו יראה
לקשר את עצמו תחלה בו י"ת ואח"כ יראה לקשר
א"ע עמהם מצד האחדות והתכללו בשורש
אחד יראשי הדור עם בני דור ובשעושה כן
אז ה' אלקיו עמו ויעל עמהם לדבק אותם בו
ית"ש וז"ש דאוחז בידם להעלותם וא"כ עושה
פעולה מיד באמירתו הוכחת מוסר לעם בני
ישראל וכן שמעתי זה הדרך ממורי ז"ל בענין
התפלה להעלותם ג"כ: עמ"ש ענין וידוי אשמנו
וכ"י מגל שהמליך בעצמו כבות ויש [illegible] שינה ובא
לגבות המלכה כו: מהבעש"ט מיבת על ענין
מחשבות זרות שבאין לאדם באמצע התפלה כי
הם בסוד העבירה ורפ"ח ניצ' גין שצריך האדם
לברר בכל יום והם באים לתקן אותם ולהעלותם
ואין מה זה על יום זה דומה למחשבה של מחר והוא
בדרך רבי שנותן לב וז"ש אשר ראית את מצרים
שהם המה על היום שהם הצרים לאדם לא
תוסיפו לראותם עוד עד עולם:

מהבעש"ט זלה"ה חוך [illegible] קדם לול"ר [illegible] עבירה
[illegible] לגמרי [illegible] שעושה לצון קונו
[illegible] וז"ש כי [illegible] ונתנו ה' אלקיך בידך
ושבית שביו

מהבעש"ט זלה"ה בענין [illegible] בכל יום ב"ק יוצאת מהר
חורב [illegible] כו' [illegible] ק"ה לגוס
הדם [illegible] הכרוז [illegible] כלל והם [illegible]
[illegible] כי לתעלה [illegible] דברים
[illegible] נלחם [illegible]
[illegible] וכו' [illegible] הכרוזים [illegible] בכל
[illegible] טובים [illegible]
[illegible] לבו [illegible] בנפשו [illegible] לו תולד
[illegible] כמו [illegible] נגלך
[illegible] על [illegible] ה' [illegible]
[illegible] ה' [illegible] על לבו [illegible]
[illegible] למקים [illegible] ב"ה על [illegible]
[illegible] כלל [illegible] לזה [illegible] ניתן
לו יותר גדולה מהר [illegible] בטוב שכלו [illegible] מש"כ
להבי [illegible] לא [illegible] היה [illegible]
והג' [illegible] ב"ח [illegible] ממונה
שם לכתות זה [illegible] זה על עצמו והבן
ודפח"ח

מהבעש"ט זלה"ה פי' כל העולם מזון בשביל חנינא בני
פי' שהוא כתת לגור ובשביל הטבע [illegible]
ענין [illegible] הדבר בכעס [illegible] על הטבע נקרא
[illegible] ג"כ [illegible] ב"ה
[illegible] על פי' [illegible] ואח"כ [illegible]
[illegible] ג"כ [illegible] לתה פתחת הלגור
[illegible] כי קהר בכתת לגור [illegible]
[illegible] כמו [illegible] לגור [illegible] ועבודת
ה' [illegible] זה [illegible] יהיה [illegible] במדריגה
זו [illegible] ולכתות עוד לגור
[illegible] כנים נתדם לגור הטבע
[illegible] ג"כ לכך [illegible] וגו' [illegible] כי'
[illegible] ספר וגו' כי [illegible] רוח והקפה רז"ל
[illegible] כי [illegible] ר"ל
להדם [illegible] כמו [illegible] כי [illegible] רוח אז
[illegible] עיין על זה וכו'

מהבעש"ט זלה"ה כי יש עשר ספי' באדם [illegible] עולם קטן כי
[illegible] לכה [illegible] להעלות נק'
[illegible] וכו' עד [illegible] ותענוג בעבודת
הש"י [illegible] יסוד הצדיק ברית [illegible] כו' [illegible] כמו שיש
[illegible] כך יש [illegible] וכו'

מהבעש"ט זלה"ה בענין תכלת היום [illegible] על דרך אמי
[illegible] פי'
[illegible] במדריגה עד [illegible] נגד
עולם העשיה [illegible] יכון יותר
[illegible] ג"כ
כמו [illegible] עד [illegible] יותר ובעשיה הוא
[illegible]
[illegible] ותה"כ [illegible]
זכר [illegible] נחדס [illegible] ה' [illegible]
[illegible] בסוד [illegible] על
לבו זאת ויתחלד [illegible] גדולה [illegible] יותר מעומק הלב
[illegible] מה'
והפח"ח [illegible] בן [illegible] ולא יחזירו
[illegible] כמו [illegible]
[illegible] ה' [illegible] גבור עריץ
והיה [illegible] הגבור ולא [illegible]
[illegible] גם הם [illegible] והגבור היה לו [illegible]
[illegible] כלי זיינו [illegible]
[illegible] רשע [illegible]
זיינו [illegible] עד [illegible] לו [illegible] להלחם.

מהבעש"ט זלה"ה [illegible] כמ"ש אשר יאהב
יוכיח

נופליך יש להשי"ת ב"ה בזה התענוג גדול מלה"ד לבן מלך שנפל לשביה שמביאין אותו לפני המלך הוא נהנה ומתענג יותר מזה הבן שיש אצלו תמיד

מהבעש"ט זלה"ה וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ כמ"ש ופרעה הקריב וכמו ששמעתי ממורי ע"כ

ר"ל אויב לרדוף ש"ש ה' אלפין כי אלופו של עולם כנ"ל כדי שיתקרב יותר לעבודתו י"ת לכך כן ירבה וכן יפרוץ כו'. גם מי שירצה לקשר א"ע בגבורה י"ת יקשור א"ע ע"י התורה למדת החכמה וזהו ומלט את העיר בחכמתו. אל תעש תפלתך קבע ר"ל אל יתפלל אדם על עסקי צרכיו לבד רק יתפלל תמיד בשביל השכינה שתגאל מהגלות וז"ש אלא רחמים ותחנונים ר"ל שיתפלל תמיד לפני המקום כלומר עבור השכינה דנקרא מקום כנודע וזה פי' אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש ר"ל בשביל השכינה אני מבקש ומתפלל לפניך לתקן הפגם יה שנעשה ע"י עונות ישראל. אם עושין מצוה שלא לשם שמים דהיינו שעושה עם היצה"ר כנ"ל שעושה בזה יחוד דהתנת נגלין ה"ו מכני כי אורייתא וקב"ה כולא חד כיוצא אם עושה מצוה כתיקונה נעשה מצוה זו וקב"ה חד הכל קדושה אחת ומרוכבות מהד' הס עושה שלא כתיקונה כראוי שנעשה קליפה סביב המצוה זו שלא תוכל להתיחד עם הקדושה של הקב"ה ונעשה פירוד בין הקדושה של המצוה זו ובין קדושה של הקב"ה וזאת נק' קליפה שנעשית קליפה סביב מצוה זו כדי שלא תוכל להתאחד עם קדושתו י"ת והמשכיל יבין איזהו שוטה המאבד מה שנותנין לו פי' אדם בי' מ"ה וכו' שם הוי' במילוי דאלפין שנותנין לו מעולמות העליונים ואין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות כי כשמתדבק בהקב"ה שהוא אלופו של עולם נעשה אחד והקב"ה עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות כדי שיהיה אחדות עם אדם שלא היה יכול לסבול בהירתו ואדם צריך לפרוש א"ע מכל גשמיות כ"כ עד שיעלה דרך כל העולמות ויהיה אחדות עם הקב"ה עד שיבוטל מציאותו ואז יקרא אדם. משל אחד שיושב לפני המלך ש"ש לו בושה גדולה מאוד עד שאין מחשב מה שהמלך אוהב אותו כדי שיחשבנו אלא מחשב גדולתו כדי שיבוש מאוד וזהו בראשית ירא בשת כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה מפני שכאשר הוא מדבר באותן הדיבורים ביראה ואהבה אז הוא נותן חיות אדם באלו דיבורים אבל כשהיה בהמ"ק קיים והיה מקריב קרבן עולה היה נותן כח חי בעולם המעשה כשנבראו העולמות נבראו בשם הוי' אלהי' כך כאשר מזכיר האדם דברי קדושה צריך להיות בו דחילו ורחימו בשם הוי' אלהי' תמיד. יראה אדם במחשבתו איזה מדה נולד בו אם מאהבה אם מיראה או מת"ת ויעלה אותה המחשבה למעלה אע"פ שהוא מעניני פה"ז בתאות גופניות הוא יכול להעלות אותה וידע שאותה המחשבה צריך לתקן בזו השעה אם באהבה אם ביראה אם בהתפארות שנתקלקלה מחמת השבירה ועכשיו הוא עת להעלות אותה ולכך ירדה המחשבה מעולמות עליונים ובאה לאדם כדי להעלותה משבירה היינו שידבק עצמו בבורא י"ת לפי אותה המדה הנ"ל אם באהבה אם ביראה אם בת"ת ובשאר מדות של ז' ימי הבנין וכן באכילה ושתיה כשנולד בו אהבה אז לוקח התענוג שהיה מאכילה ושתיה זו ומעלה אותו התענוג לבורא י"ת וזה המשל שייך ג"כ בענין שאחז"ל שינה בשבת אכילה ושתיה פי' כי כיון שבכל צרתם לו צר כן כשישראל שרויים בתענוג יש לו י"ת תענוג וגם לכאורה קשה מה הגלה יש לנשמה יתירה בתענוג אכילה ושתיה ולפי הפשט הזה א"ש שהנשמה יתירה יש לה ג"כ תענוג וזה כמ"ש בזהר ע"פ באתי לגני כו' אכלתי יערי עם דבשי וכן כשנולד בו התפארות יעלה אותו התפארות שיש באותו דבר שיכה זה נולד אותו התפארות וידבק אותו לבורא י"ת שבכ"ד נמצא התפשטות הבורא י"ת שמלכה"כ ויעלה אותו הפנימיות שיש באותו דבר כ"א לפי מדתו יח' את הבנין וידבק הפנימיות של אותו הדבר בבורא י"ת

מהבעש"ט זלה"ה כי צדיקייא אינון שלוחי דמטרוניתא ומה שחסר להם ידעון שהחסרון זה הוא בשכינה ויתפללו שימלא החסרון שם ולא שיכוין להנאת עצמו והוא כלל גדול שהוא חסיד המתחסד עם קונו ולא עם עצמו והסיד אשה מזרעת תחלה יולדת זכר:

מהבעש"ט זלה"ה משל לסוחר אחד שהיה בים והיה סוער הים והולך למאוד עד סכנת מיתה אז הסוחר עמד בתפל' שינצל בזכות אשתו הצנועה והיה שם עכו"ם ע"ז ותמה על זה הסוחר שהתפלל עבור זכות אשתו והשיבו שבאמת ראוי להפליג בשבחה ויאמר זה העכו"ם אני אלך ואפתנה ואיזה אות אתה מבקש ממנה והשיב שיש לה טבעת אחד חשוב על ידה ואם יביאנו אזי ידע וכו' והסכימו על איזה קנס שיתן כל אחד סחורתו לזה שכנגדו שינוצח והלך אצלה לפתות' ולא הי' יכול להתקרב אצלה כלל וחזר ובא אליה כמה פעמים באומרו שיש לו סוד מבעלה ולא השגיחה עליו עד ששכר את שפחתה לגנוב ממנה הטבעת זה בכמה תחבולות שעשה ועלת' בידו ובא עם טבעת זה הסימן לבעלה ולקח הסחורה ממנו ובא בספינ' רקנית אל ביתו וכשמוע האשה מביאת בעל' אז קשטה

קשטה א"ע ויצאה לקראתו בדברי ריצוי ואהבה שהיה בניהם מאז ומקדם וכל זה לא נכנס באזניו והיתה תמה עליו ולא ידעה על מה ולמה זז מחיבתה ואהבתה ובא עמה לביתה ולבו כל עמה וסיבב הדבר עד ששלחה מעל פניו בספינה על הים בלי מנהיג רק הבעל הבטות ולשון שינה כאלו הוא מלח אחד ממנהיגי הספינה לבדו והלכה בספינ' כמה ימים בלי מאכל ומשתה והתחנן מזה המלח שיתן לה מעט אוכל להשיב נפשה ואמר אם תנשק אותי אזי אתן לך וכך עשתה בהכרח ואח"כ תבעה לתשמיש כו' ויהי היום באה הספינה לחוף הים וזרקה הספינה וקפצה ליבשה וביקשה אוכל ומצאה ב' אילנות אחד שהאוכל ממנו נעשה מצורע והשני האוכל ממנו מתרפא מצרעתו ולקחה זה בתימילה עד שבאה לבית המלך ברמות איש והוצרך שם לרפואה זו והיא עשתה רפואה ונתנו לה הון רב וחזרה לביתה ומצאה לבעלה והתרעמה עליו מה שעשה לה ושלחה מביתו בספינה עם מלח אחד מבוער והוצרכה לנשקו ושאר דבר מבוער עבור גודל אכילה כו' והבעל שמח בלבו על גודל תערומת' וצניעות' והקר הבעל וימצא הדבר ששקר ענה בה העכו"ם שגנב טבעת' ונתברר הדבר ואז עשה בו שפטים וכו' והנמשל מובן בכל עניני עה"ז מימות החורבן עד ביאת משיחנו ב"ב א"ס כי מורי הבעש"ט זלה"ה עשה עליית נשמה וראה איך מיכאל אפטרופסא רבא דישראל המליץ עבור ישראל שכל חוב שלהם הוא הכל זכות כי כל מה שעושין פסלנו' ושאר דברי חוב הכל כדי שיוכ' לעשות שידוך עם ת"ח או לעשות צדקה ; ויוצא בזה הכל מוכרחים וכו' ואשה צנועה היא השכינ' בסוד אשת חיל עטרת בעלה ונתקנא הס"ם ואמר עכשיו שיש להם בה"מ וקרבנות אבל אם תרצ' לנסותן תחריב הבה"מ ואני אפתנה כביכול וכו' וע"י השפחה גנב הטבעת סוד גורל כ"השעירי' אחד לה' וא לעזאזל וע"י החטא עלה בשמאל וכו' ונחרב הבה"מ וכמ"ש הרמב"ן וכו' ושלחה בספינ' וכביכול הש"י שינה א"ע בתוך שם קדו' סאל וכו' וזה סוד הויודוי תערומו' השכינה אליו י"ת איך שהוכרח' וכו' ואח"כ הוברר הדבר ששקר ענה בה ואז זכת לח' בבצרה וכו' ודפח"ח והמשל הזה נוקב ויורד והבן :

מהבעש"ט זלה"ה פי' המשנה עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות שנ' להנחיל אהבי יש וגם פסוק הישבם אוהבים את ה' כו' : לפעמים יכול להמשיך טובות ע"י הדיבורים שהיא מדבר למשל אם הוא בשביה ידבר מאותו ענין ארבעה צריכין להודות וכו' וכן בשחולה באיזה אבר ידבר באותו ענין בספירות העליונים השייכים לאותו אבר כש"ש כאב לאדם יקנר א"ע לבורא י"ת דהיינו שיקנור ... למעלות הבורא י"ת ולא ירגיש הכאב כשמדבר ד"ת על השלחן הדברי תורה הם נשמה לאותו הגשמיות של השלחן וידבר הרבה דברי תורה על שלחנו תמיד בסעודתו בחול וכ"ש בשבת בערב שבת בתפלת מנחה וקבלת שבת מעלין כל אותן הדיבורים והמצות של כל השבוע שאז הוא עליית העולמות : שמעתי ממורי הבעש"ט זלה"ה ביאור מוסר למוכיח שיזהר בעצמו על פי משל שנכנס חכם אחד לכרך שיש בה בתי זונות וביקש לחקור מהות אנשי הכרך אמר אלך אל בית הזונ ששם רבים מצויין ויש להבחין מעניני הסיפורים ודיבורים כי הלשון הוא קולמוס הלב וכך היה שזה סיפר מה עשה עם הזונה פ' וכן חבירו כו' עד שחרה לו עד מאד וכאשר הרגישו בו שהוא חסיד מפורסם נתנו לו כל אחד מתנה הגונה שיכפרו פניו במנחה למחר עשה תחבולו שיתאספו שמה שיקבל מהם מתנות על שאח"כ עשה כמעשיהם והנמשל מובן לכך ישמור את עצמו המוכיח מן הביעור והדומה לו. עוד שמעתי ממורי הבעש"ט זלה"ה ביאור גדול הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה והעולה אף שלפעמים הכנסת אורחים הוא ביטול תורה ע"י סיפורים מ"מ גדולה הכנסת אורחים כשמדבר יחשוב ברמז קול ודיבור וידבר ביראה ואהבה ויחשוב שזה מדבר עולם הדיבור מפיו אז מעלה הדיבורים. פי' המצא לנו בבקשתינו כי יחשוב שהוא אינו רק כלי ומחשבתו ודיבורו הם עולמות המתפשטים פי' עולם הדיבור שהיא השכינה מבקשת מעולם המחשבה על הדיבורים האלו וכשימשוך אור הבורא י"ת במחשבתו ודיבורו יהיה בקשתו שיתפשט השפע מעולם המחשבה אל עולם הדיבור ויבוא ג"כ באותו ענין שהוא מדבר מה שצריך לו ויעש' לו בקשתו וזהו המצא לנו בבקשתינו שיהיה הוא י"ת נמצא באותן הבקשות. האדם כשידבק עצמו להדיבורים הדיבורים ימליצו בעדו והוא שלא תהי' כוונתו

לשום

לשום דבר רק לדבק עולם הדיבור לעולם המחשבה וזהו פי׳ ג׳ ספרים נפתחים בר״ה ספר הוא לשון דיבור סיפור של צדיקים שכוונתם אינו כ״א לייחד עולם הדיבור לעולם המחשבה נכתבים לאלתר להיים פי׳ שהם מתדבקי׳ לאלתר להיות חיים בינונים שכוונתם לייחד וגם בשביל שיעש׳ הקב״ה רצונם בינונים תלוים ועומדים עד יוה״כ שאז הוא התגלות עולם המחשבה ויש לבל המחשבה עליה ונעשה ג״כ מחשבתם: כתב המחבר הרב הגאון החסיד הקדוש מו׳ יעקב יוסף הכהן זלה״ה וז״ל שמעתי ממוהר״ן זלה״ה בירוש על דברי מורי הבעש״ט זלה״ה שיכוין בבל דיבור הבנע׳ והבדלה והמתקה פירוש שיצא ממדת הגבורה שלא ללמד חוב על בני אדם רק שיכנס ברחמים וילמוד זכות על כולם גם שרואה דברי כעירות מחבירו ירגיש שהוא לטובתו שיבחין בעצמו שיש בו שמץ מנהו וישיב בתשובה ממנה גם במחשבה וזהו טובתו שאלו היה יתי׳ היה סובר שהוא חסיד משא״כ עתה וג״ל שזהו פי׳ לא טוב היות האדם לבדו מטעם זה רק אעשה לו עזר כן כנגדו שיבחין שיש בו שמץ מזה והבן ולכך אם ע״י שכן רע מבלבל תפלתו או תורתו או שאר ביטול יתן לב שהוא לטובתו שלא היה בכונ׳ ישרה ושלחו לו ביטול זה להרגיש ויתחזק יותר וביוצ׳ בזה ישמע הכם ויוסף לקח והעיקר להבין שהש״י בב״מ ובכל עסקיו א״כ גם בסיפורי דברים יוכל להרגיש עניני הבורא י״ת במו בלימודו ותפלתו וגם ביאר ענין נעשה ונשמע שהוא בכל אדם ובכל זמן כי ע״י עשיה כפשטא יוכל לשמוע ולהבין איך יתנהג בו לעבודת הש״י והוא בין בתפלה יעשה עשיה כפשטא ואח״כ ישמע וכן בתורה ע״י דביקות עשיה יהי׳ אח״כ שמיעה להבין וכן בכל ענינים גשמיים והבן והעיקר להסיר העצבות ולאחוז בשמחה וסיפר מה שהלם לו כשהיה בא״י והיה נבוך אם לצאת לח״ל מחמת טעמים הכמוסים לו כו׳ עד שרא׳ בחלום שאחד סיפר לו שיש במה רופאים הנותנים רפואות ע״י משקה מר אך זה הרופא יותר טוב שנותן רפואה ע״י משקה מתוק מדבש והוא ענין הנ״ל שע״י תענית וסיגופים נובר העצבות ומלמד חוב על בני עולם שאינן עושים במעשיו ומניחין חיי עולם כו׳ וכמעשה דרשב״י ובנו שיצא ממערה הנזכר בש״ס דשבת עד שיצאה ב״ק חזרו למערתכם כו׳ והוא רפואה ע״י מים מרים משא״כ רפואה זו בדרך זה שית לב אף בכל דבר מגונה שרוא׳ בחבירו שהוא לתועלות עצמו וידינהו לזכות וכנ״ל הוא ע״י משקה מתוק מדבש לעורר רחמים בעולם ועל כל אדם שידע שהש״י הוא בב״ד פרטי ויתנהג כנ״ל אז הוא רפואה מתוקה בלי שום סגוף ויערב לו ויבושם ודפח״ת:

עוד שמעתי ממוהר״ן זלה״ה פי׳ הש״ס בת תחלה סי׳ יפה לבנים ר״ל בכל מדריגה שיש לו יתן לב לידע שעדיין הוא בבחינת בת ואז הוא סימן יפה לבנים שילך ממדריגה למדריגה הנק׳ בנים והבן ודפח״ת: עוד שמעתי ממוהר״ן ז״ל וקווי ה׳ יחליפו כח כי ע״י מחשבה יוכל לעבוד ה׳ וז״ש יחליפו רע בטוב כדי שיהי׳ להם כח לעבוד ה׳ וכו׳: שמ״מ איך לעצור נקביו אם נתעורר לו באמצע תפל׳ עכ״פ יעצור ויתפלל ויחשוב שיש נקראים קטנים ויש גדולי׳ כי הקטנים להראותו שהוא בקטנות ולמתק וכו׳ והגדולים להתגדל ולהתפאר נתכוון לכך מראין לו זה שישפיל את עצמו וזהו שארז״ל ותתחלחל המלכה שנצרכה לנקבים והענין כו׳ וזה צריך לפנות דהפוסקים כו׳. מזמור לדוד אמרו רבותינו כל מקום שנ׳ מזמור לדוד מנגן ואח״כ שורה עליו שבינה מזמור להביא רוח הקודש לדוד׳ וכל שנאמר בו לדוד מזמור שרתה עליו שכינה ורוח הקודש ואח״כ אמר שירה והנה באמירתו ספר תהלים יש לנו לבוש ולהבלם דאימתי רוח הקודש שורה עלינו קודם האמיר׳ או אח״כ ע״כ יראה לומר בקדוש׳ בטהר׳ באימ׳ ביראה:

מהבעש״ט וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק דהיינו כמ״ש האר״י ז״ל בעת אשר שלט האדם באדם לרע לו לברר ניצוצי חיות ממנו שהוא הממשלה וחיות הרשעים וע״י ששלטו באדם הישר ובירר מהם הניצוצות אז הוסר מהם החיות והממשלה ונתרומם קרנות צדיק וז״ש שואל ממנו וגו׳ וד״ל שיסורי הצדיק הוא כדי שישאל ממנו י״ת ויתפלל שהם קשותי ויחודי השבינ׳ ואז אתנה גוים נחלתיך שע״י ברורין יתרומם קרנך כאמור כאשר האדם הוא מדבר באהבה ויראה הלא השכינה משתוקקת לדברים אלו כמו האם המשתוקקת

שידבר

שידבר בנה דבר של שכל כדי שתחשב בפני בעלה כך כשהדיבורים באים למעל מכח האדם מקושטים בזה הכח נולד התפארות גדול והמלכים אומרים מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ולכך עדיף שיאמר תיבה אחת בתפל׳ באהב ויראה׳ כי בזה מעורר שכל המלכים אומרים שירה להקב״ה וגם הוא מעורר כל העולמות כשהוא עובד להקב״ה כל העולמות עובדין אותו י״ת כמ״ש וכל קומה כו׳ והבן. הרוצה לקבל עליו עול מלכות שמים בשלימות יפנה מחשבותו מהרהורים ואפי׳ כשהוא אוכל ושותה ישים מחשבתו כדי שיהי׳ חזק לעבודתו י״ת צריך להגביר תענוג הרוחני על תאות הגשמי ומזה יהי׳לו יותר כח מרוחניות המאכל וזהו מה יפית ומה נעמת אהב׳ בתענוגים פי׳ שיהי לך אהבה בתענוגים לישרי לן מר ר״ל דבר מר כדי שיהי׳ גילה ברעד׳ והשיב ויילן דמיתנן :

מהבעש״ט זלה״ה הפך לבם לשנוא עמו כי המצריים היו חוטאים בלא״ה והיו ראויים לעונש וז״ש דן אנכי כבר הוא נידון וכו׳ ודפח״ה האמנה הוא הדביקות :

מהבעש״ט זלה״ה איתא בתקונים כי ג׳ אבות תקנו חטא אדה״ר מה שחטא בע״ז שע וש״ד שהוא סוד פגם בג׳ קוין לפי מה ג״שמעתי ממורי הבעש״ט חטא עבודה זרה תיקן אברהם שהוא קו האמצעי תיקון ת״ת ישראל והושלך לכבשן האש פסילי אלהיהם תשרפון באש יצחק תיקן ש״ד קו שמאל יעקב תיקן גילוי עריות שהוא קו ימין בסוד ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא כו׳ ואל תתמ׳ איך אברהם תיקן קו האמצעי ולא קו החסד שהוא מדתו כי זה סוד משארז״ל יעקב פדה אברהם מכבשן האש שהוא ע״ד הנ״ל כי בו כלול הכל שנ׳ איש תם יושב אוהלים כתרגימו גבר שלים וז״ש אנכי ה׳ אלהיך שבו נכללו כל תרי״ג מצות וזה סוד כולם בחכמ׳ עשית רק החסד שבו כלול ת״ת ודי בזה . פעם נאמר דרשו את ה׳ בהמצאו קראיהו בהיותו קרוב וארז״ל דקאי על עשרת ימי תשוב׳ ופעם נאמר ובקשתם משם את ה׳ אלהיך ומצאת כי תדרשנו משמע כל זמן ; שתדרשנו כמו שכתב אשר לו אלהים קרובים אליו כה׳ אלהינו בכל קראינו אליו הפי׳ הוא דהנה היום בזמן הגלות הוא בקלות נענה בתפל״ה ולהשיג רוח הקודש יותר מבזמן הבית כמשל המלך כשהוא בבית מלכותו אי אפשר להתקרב אליו כל כך כמו כשהוא בדרך ש ז יוכל להתקרב אליו כל מי שירצה אפי בן כפר שאינו הגון לבוא לפני המלך בבית מלכותו ובדרך בפונדק שלו יכול לבוא לפניו ולדבר עמו כך היום בגלות כשהאדם מחשב בדביקות הש״י ב״ה אזי שורה עמו ושוכן אצלו בכן ראוי לאדם שיהרחק עצמו מן התאות ומחשבות זרות בכדי שלא יפרוד ממנו י״ת רק יעשה כל מעשיו לשמו י״ת וזהו הרחק משכן רע ר״ל ממי ששוכן אצלך הרחק הרע אין דיבור בלא מחשבה כי מקודם הוא חושב מה שידבר והנה כשחושב קודם התפל׳ מה שידבר ולפני מי ידבר בוודאי תפול עליו יראה ובושה שיהיה ירא מהדיבורים עצמם כשנותן אל לבו שהעולם הדיבור היא השכינ׳ כ״י מדברת בו והיא כלולה מכל המדות יראה ואהבה והתפארות וכן כולם כידוע ואיך לא יהי׳ לו יראה ובוש׳ כשירע שמעורר השכינ׳ וכל המדות כו׳ וזהו עושי דברו שעושים מדיבור מעשה . ועתה ישראל מה ה׳ אלהיך שואל מעמך כ״א ליראה׳ כו׳ ולדבקה בו פי׳ כמו השר אפי׳ הוא גדול שבכל שרי מלוכ׳ בעמדו לפני המלך הוא בעיניו כמו קטן ואינו רוצה שיעשו לו שום כבוד מחמת גדלו ושררותו כמו שעושים לו כשהוא בביתו בפ״ע כי אז עושים לו כבוד ובושים ויריאים ממנו אמנם כשהוא לפני המלך הוא וכל מדותיו נתבטלו מפני יראתו ובשתו מפני המלך וז״ש מה ה׳ שואל מעמך פי׳ שתהי׳ במדריגת מה ע״י לדבקה בו . בספר קיצו׳ חובת הלבבות זכור שתקות אנוש רמה ופלגשו ושמה ראומה פי׳ הבעש״ט דקאי על ענוה פסולה פי׳ שמתגאה בענות שלו ורוצה להראות שהוא עניו וז״ש ופלגשו ענוה פסול׳ הנק׳ פלגש ושמה ראו מה פי׳ ראו שאני במדריגות ובחונת מה ותלד את טבח ע״ז היצה״ר טובה אותו ועל ענין ענוה פסולה הנ״ל משל מבעש״ט זלה״ה לאחר שהיה לו כל המעלות ומדות משבחות אלא שהי׳ בעל גאוה גדול ואמרו לו העולם הרי יש לך כל המעלות משובחות אלא שיש לך חסרון זה שאתה בעל גאות התלמד

עצמך

עצמך להיות עניו ושוב לא יחסר לך שום מעלה ועשה כן והתלמד להיות עניו כו' ופעם א הקניטו אדם א' אמר לו שוטה שבעולם מה אתה חשוב לנגדי כיון שאני עניו ג"כ א"כ לא יחסר בי שום מעלה כו' והוצא מזה כו':

מהבעש"ט זלה"ה מה נורא המקום הזה אין זה כ"א בית אלהים וזה שער השמים וקשה דכפל ענין הוא היה אדם עומד נגדו וראה חומר אין זה כי אם כ"א בית אבנים הזה שייך לומר בלשון זה אין זה כ"א בית אלהים ולא כיון בתחלה חומר הבל כיון שמוס הדם לא היה עומד נגדו נתכחשו ויהו הלשון אין זה כ"א בית אלהים הנ"ל מה נורא המקום הזה ודאי זה בית תפלה וכו' ע"כ הגמ' מכר ז ר' ינאי הלל על דנית ניה דרתא ותרעא לדרתא עביד ופי' דהצ"ה ריות בית שער לירתא יהגר יהוש מיבעיב היה נטמן בבית עבד י"ד בנה יעסק בתורה קודם בהן לתקן ורנה כל הי"ד בנה לא הרגיש יראה כזו ברבנים כתן בהכ המוליה מיקוס בגמ"ק ע"כ אמר כך מכת שהני רואה מה נורא המקום הזה אני גוזר והוויי אין זה כ"א בית אלהים זהו עיקר הבית והדרתא כמו ביתי בית תפלה וזה פי' תלמודי בבידי יב ת עבד הוא שער השמיים לבד ותרעה לדרתא ומעשה בחסיד גדול א' שנסע אל הבעש"ט זלה"ה להיות אצלו ביוה"כ ובעי"כ מחיית בלא נודיין נכס לקנות בום המחיול בית והבן ויתכוה ובבולת בשביל הסוסים ולא הלכו הסוסים כל היום המתיול וכל הלילה ע"כ הוצרכו בשוך נעמוד חוץ לעיר בערב ה' נרשות רסיסים וגהו ביין נעפ ליסן וכשעידו לאו שסיה נהת הכוכבים ורית עדיין רחוק פרסה מעיר והולך החסיד להיות ביוה"כ בעיר ובפדה כי לא היה יכול אפי' לילך גם ברגליו והיה החסיד בצער גדול מאד והתפלל בהכנעה רבה תה"כ מולתי יוה"כ נסע החסיד לעיר וקבלו הבעש"ט זלה"ה בסבר פנים יפות ביחוד ושמחה רבה והי' מדבר מגחיוון על לבו ואמר לו שתפלתו הועילה להעלות כל התפלות של עם שבסדות וירד מ... חוב על פי הדיבור מהגה מוה' דוב בער דברית הגמון כוגם ברית השער וח"א וירד מלרימה היינו בקליפות הנוס ע"י קרי והאח בא לו ע"פ הדיבור שפגם בריה הלשון הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב וק' מ"ע הוא מייבל התורה מזהב ופז ודבש כו' ע"ק מהו הגם עבדך דגם מיבעי בפלה היה דוד קרא לנפשיה חסיד כד"א שמרה נפשי כי חסיד אני ואיך יאמר גם עבדך נזהר בהם ובפרט דקרא יותר קשה בשמרם עקב רב דמי' דפירש בשביל רב השכר אלא הענין אמר זה באמירו אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס וי"ל ע"פ שאיתא בב' הלא דישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג ישבעו ויתענגו ומקשה הלא בעני' נפקי עה"ז התענוג הוא קודם השביעה והנ"ל יתענגו וישבעו ופי' דיש בעסקי עה"ז תענוג בלא שביעה לעולם ושבועה ואחר השביעה סוף קץ התענוג כי' בענין עסק קבוץ תאוות ור"ל יש תענוג מה שהיה עשיר יותר מעשרו אבל אין לו שביעה כד"א אוהב כסף לא ישבע כסף ואכילת המאכלי' ומעדני עה"ז אחר השביעה שוב אין לחדש העונג כי נפש שביעה תבוס נופת והכלל דבש הרבות ע' יכ"ז בעסקי עה"ז הכל בייחוד התורה הוא כך כי בואו אינו אדם גדול בתורה אם ישקבו אתו נפרש הלכה עמוקה והשה תהלה היא אך לו כירוג ע"כ פשוטיו שבעים נעשות אבל ... מר כו' נשן יתענג ... אם הוא אדם גדול בתורה הפי' בתחלת הענין יש לו העונג מפני שיכול לשכל בהבייה ולמצוא דחיות ופירוקים מכל הצדדים והנה השבת לא ניתן לתענוג אכול ושתו לבד הנה נעסוק בתפלה ותורה כדפרש"א ג"כ וקראת לשבת עונג ול"ק וקראת לתפלה ושתיה עונג דא"כ מי שהוא עני דקיי"ל עשה שבתך חול כו' א"כ מהו העונג שלו הנה העונג שלו יהיה מהשבת בעצם הבית דהנר שבת דולק בו לפני האדם הוא ביום אור היום הוא רואה לבית מושב אור כי השבירות ... שהוא קדש קדשים ותוך לבית התהום שבת היא בתי' שביב הוא האם הוהם דומם אור הקדוש וכל רוגזין וכל דינין וכל בולהון קמין הם חוץ להתהום וגם סוד רביה יתירה כמ"ש בסידור האריז"ל ע"פ יש את איפה ביתגת הלין בייתין לו ברתה בכל שבת דאלף הלין אור כבוד הוס' נשמה יתירה ועי"ז כי עבד נחתן קרקה להחזיר נוברתל היתן הכתרים עדים שהתגלו בהעא ענג וזהו כלל תפלרת כרתבו נתה לו כו' ע"ב ע"כ חרז"ל ע"פ שבת ונפש בין שבת הנדה נכם פי' כמו שהעשיר תרגיש יותר בצער העני יותר מן עני בתולדתו כן הצדיק שהיה לו נשמה יתירה ואור גדול וקדוש בשבת מרגיש יותר בנחת השבת מה נאבד ממנו יותר מהדיוט ע"כ עיקר התענוג להצדיק יהיה מהשבת ועסק התורה ותפלה בקדושה ובטהרה בשבת וז"ש כ' טעם הל"ך ההה הקב"ה אמר רב כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים וקשה מ"ע ל"ק כל המענג עצמו בשבת הלה מיא שבת שמת דקב"ה ופי' כל המענג להקב"ה של שבת ע"י עסק תורה ותפלה שלו בכוונה גדולה כמ"ש הפרדס כי בהיות הבל פיו של אדם כה מתהלל מגמתו א"כ כפי שיעור טהרתו תהיה ביאור הבלתו והנה בשבת שיש באדם תוס' נשמה יתירה ממקום גבוה א"כ יש כח בתפלתו לעלות ולהעלות עמה גם התפלות של חול ועי"ז תענג להקב"ה של שבת ע"י תורה ותפלה שלו לזה נותנין לו נחלה בלי מצרים

והנה

והנה השבת ניתן לישראל כדי שיהיו פנוין לעסוק בתורה כמרז"ל אמרה תורה כו' א"ל קב"ה זווג א' יש לי ושבת שמה וז"ש ישמחו במלכותך שומרי שבת וקורא עונג ומה יהיה העונג האמיתי להתענג בו את השבת ישבעו ויתענגו פי' ע"י התורה שמטבעה מה שהאדם שבע ממנה יותר יש לו תענוג או יותר וז"ש הנחמדים פי' דברי תורה נחמדים מזהב ומפז רב כי זהב וכו' אע"ג דיש תענוג להעשיר מהם ר"מ יש חסרון שאין בהם שביעה משא"כ דברי תורה ומתוקים מדבש ונופת צופים שאחר השביעה שיש אין לו תענוג כמ"ש בדבש פן תשבענו והקיאתו משא"כ בתורה נא' כי נעים כי תשמרם בבטנך גם עבדך נזהר כו' כמ"ש השל"ה בשם מהר"ש כדאוה ז"ל דנזהר י"ל לשון זוהר הרקיע כי כל התכיות הגוף מיות אינם מזככים את האדם לא גופו ולא נפשו כ"ש חכמת הפילוסופיא אשר עליה נא' כל באיה לא ישובון ולא ישיגו אורחות חיים כי נפת תטופנה כו' ואחריתה מרה כלענה כי באה אל מות ביתה כו' אבל חכמת התורה הקדושה מזככת הגוף והנשמה כי ע"כ אדה"ר קודם חטא ארז"ל עקיבו היה מכהה גלגל חמה כי חמה נבראת לשמש העולם והוא נברא לשמש את קונו וע"י זה היה אור זהרו ע"י עסקו בתורה כמשה רע"ה שנא' בו כי קרן עור פניו כי ת"ש ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר ויצו ה' אלהים על האדם מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע כי אע"ג דאין מקרא יוצא מידי פשוטו ששם אותו הקב"ה בגן עדן שבארץ אעפ"כ פי' בזוהר הקדוש כי גן רומז לגן סדרים שבתורה ולפי הזוהר הפי' פרושה ויטע ה' אלהי' גן פי' הגן סדרים שבתורה הוא בעדן מקדם פי' גם הקב"ה שהוא קדמונו של עולם היה עדן ותענוג ושעשועים מזאת התורה שקדמה לעולם כמ"ש ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים יום יום פי' רז"ל אלפים שנה קודם שנברא העולם נבראת התורה וישם שם את האדם אשר יצר פי' הקב"ה היה מלמדו תורה כמ"ש לעבדה ולשמרה לעבדה זו מ"ע ולשמרה זו מל"ת ויצו ה' אלהים על האדם לאמר פי' אמר לו ולמדו האיך יהיה שמיעתו ולמודו בתורה כי האומר ד"ת יש לו לומר דברים שילמוד השומע מהם עצה והכרה והשגה איך לעבוד הש"י והשומע ד"ת לא יאמר זה הכלל היה טוב וזה הפשט לא היה טוב כ"כ נמצא הולך מהם הלימוד בלי שום לימוד ליראת הש"י כ"א בטוב ורע וע"ז התורה חוגרת שק ואומרת עשוני ככנור שמנגנין בו בבית משתאות וז"ש הקב"ה לאדה"ר ויצו ה' אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן פי' מכל אומן התורה שאלמדך תהיה אכול תאכל שיהיה לך אכילת הנפש לרעבון הנפש המשוקקה לעבודתו י"ת כמ"ש כי נמצאו דבריך ואוכלם ויהיה דיבורך לי לששון ולשמחה, ואכילתי את

המגילה כו' אבל ומעץ הדעת טוב ורע פי' שתפיס דעתך לבד לומר זה יהיה פשט טוב משא"כ זה לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות פי' תתקשר בקליפת דיעתא כי זהו מפיתוי הנחש הן במלמד הן בשומע והנה ע"כ בג"ע היה אדה"ר ועזרו מלובש בזווג דנהורא כי היה הדברים מרכבה לקדושה עליונה וענין זה אכתוב לך ע"פ מה ששמעתי מיודי ז"ל ע"פ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ככל אשר אני מראה את תבנית המשכן כו' וכן תעשו והק' הלא דהל"ל ועשו לי בית להיות מקדש ע"ק ושכנתי בתוכם בתוכו הל"ל ע"ק מהו הדיוק ככל אשר אני מראה אותך וגם מאי קאמר תבנית המשכן ע"ק ואו דוקא תעשו הל"ל כן תעשו ובסוף מלאכת המשכן נאמר וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אותם משה ופרש"י ויהי נועם ה' א' עלינו ומעשה ידינו כוננו עלינו יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם למגם דהנה במלאכת משכן שהיה מלאכת קודש חביבה מראה יתירה שכל אדם איך היה מבוח לדור ההוא שלא היו אומנים בדבר לעשותה דהנה אם יהיה מלך כלי כסף מצויר בתכלית הדקות בשכל גדול אם יראהו לאומן חכם גדול ויתפשהו בציור שכלו אפשר יעשה כמוהו משא"כ אם יראה המלך הכלי לחד שאינו אומן ואומר המלך הוא ויאמר לאומן כלי כזה ראיתי עשה כיוצא שבוודאי שזה הרואה כיון שאינו אומן יחסיר ויעדיף בספרו לומר לאומן וגם האומן יחסיר ויעדיף כיון שלא ראה הכלי כ"ש אם לא יראה המלך כלי כלל כ"א כלי מצויר על נייר ויאמר לו שיספר ויצירו לאומן אפשר שיצא הכלי מקולקל והנה כן כה משרע"ה לא היה אומן וגם לא הראה לו המשכן וכלים במתת כ"א כמ"ש במדרש דהקב"ה הראה למרע"ה אש אדומה אש לבנה אש ירקרקת אש תכלת וא"ל עשה לי משכן א"ל משה להקב"ה רבש"ע מנין לי כל האשות הללו א"ל וראה ועשה כתבניתם כו' תכלת וארגמן ותולעת שני ושש כי הנה בנין המשכן ע"כ נכתב בתורה ונשנ' הע"ג די"ל מקמ"מ מאי דהוה הוה אלא היא ללמוד אותנו שכל גדול לעבודת הבורא ית"ש איך יוכל אדם לעשות א"ע מרכבה לקדושה עליונה כי כל מה שנגלה לנו הזהר וכתבי האריז"ל מבנין העולמות העליונים והשיות של פרקי המרכבה ושל ראיה שמראה ליה דיבור תג"ה נה"מ והתיקון עליונים הוא שהאדם בעשותו מצוה או לומד תורה או מתפלל יעשה עצמו מרכבה לקדושה עליונה גוף לנפש ונפש לרוח ורוח לנשמה ונשמה להקב"ה כמ"ש כי כל פה לך יודה עד וכל קומה פי' וכל השיעור קומה לפניך תשתחוה כדפי' השל"ה ז"ל ע"פ עין תחת עין כו' יד תחת יד רגל תחת רגל כו' כי הנה עין האדם נק' עין וכן יד ורגל והרי מצינו אומן הכינויים בהבורא י"ת כמ"ש הנה עין ה'

ה' אל יראיו אמנו אל שועתם היד ה' תקנו ועמדו רגליו ביום ההוא והרי אין לו י"ת דמות הגוף ופי' כי כמו המשכיל את האבן, וכתב שלו והם מדמין לו התימות לאבן אומר זהו בוודאי תבנית האבן שאלו היה האבן עומד לפניו אע"פ שהאבן הוא אדם ברמ"ח אברים והכתב הוא לאותיות אעפ"כ ע"י הכתב והאותיות נדמה לו כאלו האבן עומד לפניו כן באלו האותיות יש לאיעלה מדה עליונה שהוא משגיח על כל העולם להטיב וק' עין וה'ו הן גם שם דמות עין שלו אך האדם כשמקדש עינו שנהתם בו כנ"ש תהפך כאויר היתם שלא לראות בתורה ואותיות הקדושים הם הוא עין שלו מרכבה למדה עליונה בג' עין וכן יש מדה עליונה האזין רכילות ומקשיב קהנות וכשהאדם מקדש אזניו לשמוע ד"ת אז הם אזניו מרכבה למדה האזן העליון וכן יש מדה עליונה שנתנת לעולם הכתב אלהי בג' בד"מ יד וכשהאדם יקדש ידיו לעשות עתקן מצות מעשיות וצדקות אז ידיו הם מרכבה למדה עליונה הנק' יד וז"ש ע"כ רקידה התורה במגל בההיכו ומתכב מימו אבל לבלם הרבה דברים שהם נזק לגוף רכוי שבת ונפש ופי' וחייל כי בא"ז זה האדם הנתבל היה ויקדש איבריו להיות מרכבה לקדושה עליונה עין שלו מרכבה תחת עין יד תחת יד ורגל תחת רגל בנין המשכן ע"כ היה צריך בצלאל לידע צירוף אותיות שבהן נבראו שמים וארץ כי בנין המשכן ע"כ ה"ה שהיה מעתיקים כה במשכן הזה משכן ובנין כל העולמות כמעתיק כתב מכתב שמעתיק אות באות כן היו מעתיקים מקדש העליון במשכן הזה ע"כ נעשה המשכן בחכמה בתבונה ובדעת כמו בנין העולם שנאמר בו ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו כו' ויש מלאכות שהיו נעשים במעשה ויש ע"י מחשבה כמ"ש ולחשוב מחשבות והמורה שהוא סוד נעלם לא ה"ה יכו. הפי' ... לגבותם כמ"ש ס' יהגה פרק ש לי מעשה המנורה באייה ומקשה ס'ו׳

וכל זה הי' להראות לעם בני ישראל כי כמו שיכולין להעתיק מקדש העליון וכל צרופי השמות במשכן הזה שהוא מדברים דוממים וגשמיים עצים ואבני' וזהב וכסף ונחשת כ"ש האדם שהוא עיקר משכן ה' כי היכל ה' המה וכמ"ש ויטוש משכן שילה אהל שכן באדם וכמ"ש לא בחרתי בעיר ואבחר בדוד כ"ש שיוכל האדם לעשות עצמו מרכבה לקדושה עליונה להעתיק בעצמו ובאיבריו כל העולמות וצירופי שמות והנהגות עליוני' וכל זה הי' ללמד דעת לבני ישראל וז"ש ועשו לי מקדש פי' איני אומר יעשו לי בית להיות מקדש אלא ועשו לי תיבת המקדש העליון יעתיקו הם כי ושכנתי בתוכם פי' יהי' שריית שכינה על עושי המלאכה שתיבת שיקחו דברי לעשות יכוונו לעשות כתבניתו העליון כי ראה מופת על זה ככל אשר אני מראה אותך פי' אני מראה איתך ולא את עושי המלאכה אלא שאתה תלמדם ומה אני מראה אותך לא משכן ממש כ"א את תבנית המשכן כו' ותראה נפלאות וכן ממש תעשו בלי שום חסרון אע"כ שיהי' שריית שכינה על עושי המלאכה וז"ש וירא משה את כל המלאכ' והנה עשו אותה כאשר צוה ה' דייקא כן עשו ויברך אותם משה ואמר להם זה השכל ה"פ ויהי נועם פי' השכינה שנק' נועם על ה' אלהינו ודאי הי' שורה עלינו והראי' ומעשה ידינו כוננ' עלינו שנעשה בתכלית נבון כהוייתו בעולמות העליונים ע"כ יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם פי' בנין זה המשכן שהעתקתם פה כל מקדש העליון וכל ציור העולמות הוא ללמדכם לכל ימות עולם שבכל עת שתרצו לעשות מצוה תעשו עצמיכם מרכבה לקדושה עליונה להעתיק בעצמיכם שתשרה שכינה בכם שאתם מקדש והיכל ה' תהיו נעשים מרכבה להשכינה בעשותיכם המצוה וז"ש דוד המלך ע"ה גם עבדך נזהר בהם פי' אינו אומר גם על עצמו אלא ה"פ כי עד עתה דיבר משבחי התור' הקדושה תורת ה' תמימה כו' עד הנחמדים מזהב כו' ועתה אמר גם עוד מעלה נסתרת יש להתורה ומהו עבדך נזהר בהם לשון זהר הרקיע פי' התורה מזכבת הנשמה והגוף בשמרם ע"י שאני שומר התורה בקדושה עקב רב פי אפי' העקב יכול להיות רב כמו עקיבו של אדה"ר שהיה מכהה גלגל חמה:

שנו חכמים בלשון המשנה ברוך שבחר בהם ובמשנתם ר' מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי הוא לו כו' קשה מ"ט קתני שנו חכמים בלשון המשנה דאם הוא משנה ה"ל להתחיל כמו כל המשניות ע"ק מה שייך כאן ברוך שבחר בהם ובמשנתם דזה ה"ל למיתני או בתחלת כל המשניות בריש מס' ברכות או בסוף כל המשניות ע"ק מה שייך לכאן ר' מאיר אומר כו' ע"ק דקאמר זוכה לדברים הרבה ולא מפרש מה הם הדברים הרבה וקאמר ולא עוד אלא שכל העולם כולו הוא כפל לשון כל העולם וכו'

וכו' וק' דהל"ל כל העולם לחוד או העולם כולו ובן תמהו המדקדקי' בנוסח תפלת ר"ה גם כל העולם כולו חל כלפניך כו' וי"ל דלכאורה יקשה לכל הלומדי תורה הלומדי' הגמרא והמשנה הקדושה והיאך דיעות שונות כמשנ' ר"א זה מתיר וזה אוסר זה מכשיר וזה פוסל זה מטמא וזה מטהר ויקשה הא התורה הקדושה ניתנה למשה רבינו ע"ה מסיני מפי הגבורה א"כ כמו שהקב"ה ב"ה וב"ש הוא אחד יחיד ומיוחד כן הו"ל להיות בתורה דיעה אחת ימאין ולאין יהיו כל אותן הדיעות בגמרא ובמשניות וח"ו תיפוק מיני' חורבה שיעלה על לב אדם לומר דהתורה נשתכח' מישראל ע"כ כל תנא אמר לפי סברתו שלמד מן הי"ג מדות שהתורה נדרשת וח"ו יבואו לומר שאין התורה ברורה בידינו אבל האמת אינו כן כי באמת כמו שהמשנה שנויה אצלינו בצורתה בלשונה כן היא שנויה אצל הקב"ה במרום באותו הלשון, עם אותן התנאים הקדושים כמרז"ל כשעלה משה למרום מצאו להקב"ה שהיה דורש במס' פרה ואומר ר' אלעזר אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתים וחכ"א כו'. אתמה מרע"ה כו' א"ל הקב"ה זהו ר"א בן הורקנס שמכריע כל חכמי ישראל בכף מאזנים אמר מרע"ה י"ר שיצא מחלצי א"ל הקב"ה ודאי שיצא מחלציך הה"ד ושם האחד אליעזר כי זהו חלק תורתו מחלק נשמתו כמרז"ל התורה קדמה לעולם כמ"ש ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים יום יום שהם אלפיים שנה קודם שנברא העולם היתה התורה הקדוש' שעשועים לפניו י"ת ומהו התורה הם הם נשמותיהם של ישראל כי ישראל ר"ת יש ששי' רבוא אותיו' לתורה ויש ששים רבוא אדם לישראל כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם פי' כי תשא כשתרצ' למנות א"ת ר"ת אותיות תורה רא"ש ר"ת ששים רבוא אותיות וכך הם בני ישראל לפקודיהם וזשארז"ל נמלך הקב"ה בנשמותיהם של צדיקים כשברא העולם כי המה היוצרי' יושבי נטעים עם המלך במלאכתו וייצר ה' אלהים את האדם פי' במדה כל היצירות נמלך ה' אלהים את האדם עם הנשמות של צדיקים ועכ"א בעיבית אוהב עמו ישראל וכשחרית הבוחר בעמו ישראל באהבה ומהו האהבה כי שמע ישראל ה' אלהינו פי' הי' אלהינו פי' ה' אלהינו ה' אחד כשהי' יחיד בעולמו הי' מיוחד אלהותו עלינו וענין זה פי' במג"ע משה קיבל תורה מסיני משה ר"ת מחלקת שמאי הלל פי' שלא תאמר מחמת תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן מחמת זה רבתה מחלקת כ"א מחלקת זה קיבל משה מסיני כי הלל מימין משה ע"כ הוא מצד החסד ע"כ ב"ה תמיד יקולא שמאי משמאל משה ע"כ ב"ש הם תמיד להומרא ומה דהשיב במס' עדיות מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה מפני שמדת החסד כלול מדה"ד וכן מדה"ד כלול בחסד פי' כי הלל כולל כל הנשמות של ישראל מצד החסדים ושמאי כולל כל הנשמות מצד מדת הגבורה ומשה כולל כולם מצד מדת הרחמים נעשה אדם בצלמנו נעשה ר"ת נמלך עם שמאי הלל והם הם בעצמם מצד אברהם יצחק יעקב אברהם הוא מצד מדת החסד יצחק מצד פחד יצחק מדה"ד יעקב כולל מצד מדת הרחמים כמ"ש בזהר משה מלגיו יעקב מלבר וזהו שאומרי' וקרא זא"ז ואמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות כו' בס' הקנה דא"ל המלאך דצבאות הוא ר"ת צירוף בן ארבעי' ושתים תיבות פי' ע"ד שפי' מהרמ"א ע"פ ארך היריעה שמונה ועשרי' באמה ורחב ארבע באמה ע"ש וע"ד משל כי כמו הרב הרוצ' להסביר לתלמידו שכל גדול ועמוק שהמציא בתלמודו והנה עמוקות השכל היא ניצוץ אחד של אור המאיר בכל ההלכה אך הרב א"א לו להסביר לתלמידו השכל העמוק הזה בתחלת העיון אלא תחלה מעמידו בפשט ההלכה ודקדוקיה ופלפוליה בהרחבה ובדיבור רחב עד שנפתחים שערי העליון והאמת והצדק בלב התלמיד אז יוכל להסביר לו גם שכל העמוק בדבורים מעטים עד שמבין ניצוץ השכל העומק בדיבור א' לבד כי הקב"ה ב"ה וב"ש מפני שאין באפשר לשום נברא להשיג שכל של ניצוץ נקודה הראשונ' שהו' יוד של שם הוי' ב"ה כמ"ש בזהר דהוא דחילו דכולא ע"כ נעשה מילוי ומילוי מלואי' שעי"ז נבנו עולמות התחתוני' ובהרחבה גדולה וכן הוא באותיותי' של תור' הנאמנים כולם על שם הויה ב"ה ששרשם י' של שם שהוא הדביקות האמיתי שעי' ההרחב' מושג אח"כ הניגון הקדוש הראשון וז"ש קדוש ראשון נגד מדת חסד לאברהם קדוש ב' נגד מדת הגבורה דיצחק קדוש ג' נגד מדה"ר דת"ת

ישראל

ישראל ה' הויה פשוט צבאות פי' מן השם הפשוט ירד למילוי ומילוי המילוי שהם מ"ק אותיות שע"י יבנו כל העולמות כי פשוט הוא ד' אותיות הוי' ומלא הם יוד אותיות המילוי ומלא דמלא הם כ"ח אותיות הם מב' אותיות איך הידיעה של נוטה שמים כידיעה הם שמונה ועשרים באמה ורוחב הם ד' באמה וז"ש ע"י ה' צבאות של נוטה שמים כידיעה הם שמונה ועשרים באמה ורוחב הם ד' באמה וז"ש ע"י ה' וצבאות על צירוף בן ארבעים ושתים תיבות הוא מב"ב וע"י עילות הנגלים מו"ג גם הנבחר במ"ש ע"כ בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ע"ש ובעם הדיעות השונות במשנה כדפי' במ"ע בשם הש"רי אוה"ה דע"כ נקראת התורה תורת אמת וכן משכטי ה' אמת וכן דיין הדן דין אמת דכסק הרמב"ם בהל' סנהדרין דברוצח או שאר חייבי מיתות אע"ג דמטין ע"פ שנים לחיוב דדנו בכ"ג י"ב מזכין וי"א מחייבין זכאי י"א מזכי וי"ב מחייבין כו' מוסיפין דיינים עד ע"א ולבסוף ל"ו מזכין ול"ה מחייבין זכאי ל"ה מזכין ול"ו מחייבין או א' אומר איני יודע דנין אלו כנגד אלו עד שיראה אחד מן המחייבין דברי המזכין ופסק הרמב"ם דאם לא רבו לו שום זכות מתחלה וכל הסנהדרין אמרו חייב הרי הוא זכאי אע"ג דברובא לחובה להוד הוי חייב כ"ש באמר כולם חייב ופי' ע"פ הש"רי אוה"ה דע"כ נק' משפט ה' משפט אמת ולא משאר לשונית כגון משפטי יושר או נכון אלא להורות כמ"ש הנביא ראיתי ה' צבאות וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו ומקשי בגמרא וכי יש ימין ושמאל לפניו אלא אלו מימינים לזכות ואלו משמאלים לחובה וקשה דבשלמ' בבני אדם שדיעותם קצרות להבין ולידע האמת בתחלה ע"כ צריך מימינים ומשמאלים מזכין ומחייבין כדי שיתקיים הדין ע"פ רוב דיעות אבל להקב"ה ב"ה יב"ש שהוא מגיד מראשית דבר אחרית וא"כ למה ליה מימינים ומשמאלים ואמר תיכף כך הוא הדין הנכון אלא הקב"ה ב"ה וב"ש מראה לנו ברחמי' שאין דינו לבאי עולם בחק ובלי טעם אלא נתברר הדין ע"י ויכוח של מימיני' ומשמאליך ע"כ נק' משפטי ה' אמת כי כל האלפא ביתא מן א' עד ת' הם צבאות ומרכבות קדושות עליונות ולהורות כי כל הלבבות ומרכבות מן

א' עד מ' שהוא אמצע האלפא ביתא הי' מימיני' לזכות וכל הצבאות ומרכבות מן מ' עד ת' היו משמאלים לחובה ונגמר הדין ע"י מדה הממוצעת במדה"ר וע"י ויכוח ע"כ נק' משפט אמת ע"כ להיות לנו שתורתינו הקדושה היא אינה חוקה בלי טעם אלא הכל נתברר ע"י ויכוח ע"כ הכתיב לנו התנא רבינו הקדוש בקבל' עד משרע"ה מפי הגבורה שמות התנאים והחכמים וחלוקי הדיעו בהמשנ' לומר וללמד לנו שהוא תורת אמת וכל דין מדיני המשנה נתברר ע"י ויכוח ע"כ כפסק הרמב"ם דבאמרו כל הסנהדרין חייב הוא זכאי כיון שלא נתברר הדין ע"י ויכוח אפשר שבולם טעו וז"ש שנו חכמים בלשון המשנה פי' למדו ותנו ושנו חכמים ושמות התנאים בלשון המשנה זה מתיר וזה אוסר זה מטמא וזה מטהר ואל יקשה לך הלא כבו שהקב"ה הוא אחד כן ה"ל להיות דיעה אחת במשנ' אלא ע"כ צ"ל ברוך שבחר בהם ובמשנתם פי' הקב"ה בעצמו לימד המשנה כן עם שמות התנאים שהיו חלק נשמתם ושרשם שבמרכב' העליונ' וכמ"ש בשם הקדושים שם התנא הוא הוית התנא והדין שאומר הוא השכל שלו והשם הוית פי' באיזה ענין היא מדבר אם באהבה או ביראה או רחמנות או בנצח או בהודיה או בהתקשרות או איזה ממשל' ובין שם הוית מנוקד בניקוד כפי' ההיא והוא מקשר הוית עם המוחין ובשלומד בדחילו ורחימו הוא מקשר עצמו להתנא ולומד אצלו פי' לשרשו ואזי שבמרכבה עליונה כמ"ש בזהר כי תנאים בהכוך אתוון הם יתנים כמ"ש ואתנים מוסדי ארץ בכ"א רמ"א כל העוסק בתורה לשמה דע כי נק' תורה ההיא בורה דרך לעבודת ה' דנגבת הלכה יהנה בענין בכך ההלכה מה שאומרים הלכה כר' מאיר או הלכה כר' שמעון וכן בגמרא ג' שנים נחלקו ב"ש וב"ה אלו אמרו הלכה כמותינו ואלו אמרו הלכה כמותינו יצאה בת קול ואמר' אלו ואלו דברי אלהים חיים והלכה כב"ה א"כ נראה לכאורה דברי ב"ש הם לבטל' ואיך אמר דאלו ואלו דברי אלהים חיים וכו' מהרמ"א ז"ל ואוסיף נופך וגם להסביר ע"ד משל ומליצ' דלכאור יקשה דמי לנו גדול מר"א בן הורקנס שהי' מכריע כל חכמי ישראל והקב"ה אמר הלכ' משמו קודם בואו לעולם ומרע"ה ביקש שיצאו מחלציו והרי

אנחנו רואים דאין הלכ׳ כר״א ברוב התלמו׳ ובנד׳ אמרו הלכ׳ כר״א בארבע׳ ע״ש אי בסדר טהרות כו . וא״כ וכי ח״ו היה תורתו של ר״א לבטלה כיון שאין הלכ׳ כמותו וכן יש להקשות על ב״ש דהוי מחדדי טפי כו׳ וכן בפלוגתא דר׳ עקיבא ור׳ ישמעאל דר״ע דריש בכל התור׳ רבוי ומיעוטי ר׳ ישמעאל דריש בללי ופרטי והלכ׳ כר״ע ואפ״ה רגילות לפרש בכלל ופרט משום דהיא דרש׳ שגור׳ כמ״ש התי״ט בב״מ פ״ד משנה ב׳ ע״ש ובשבועות פ״ג משנ׳ ה׳ וא״כ וכי ח״ו דברי התנא שאין הלכה כמותו יהיו לבטלה אלא אפתח׳ במשל פי ויהיה מובן כל זה בסייעתא דשמ״א דהנה מלכותא דארעא כעין מלכות׳ דרקיע והנה אצל מלך ב״ו יש לו עבדים השוכנים חוץ לחצר המלך ויש עבדים שהם בהצר המלך ויש לו גם שרים גדולים וכל אחד מן השרים ממונא על איזה עירות לשרת את המלך עצמו יש מנעילו ויש מלבישו מלבוש מיוחד ויש שנותן הכתר בראש המלך והנה יש עוד מינוי אחד דהיינו להדליק נירות בפלטין המלך והנה טרקלין של מלך הוא מקום רחב ידים כמרז״ל טרקלין עשר על עשר והנה רוב הנרות שמדליקין השרים בטרקלין לפני המלך גורם התענוג ושעשוע והדו׳ למלך וכמ״ש בש״ע א״ח סי׳ רס״ג סי׳ ח׳ ב׳ לענין נר שבת ב׳ או ג׳ בעלי בתים אוכלים במקום א׳ י״א שכ״א מברך על מנורה שלו וכ׳ המג״א הטעם דכל מה דמתוסף אורה יש שלום בית ושמחה יתירה להנאת אורה בכל זוית וזויות א״כ גם השר הזוכה להדליק נרות בזויות טרקלין ג״כ גורם שעשוע ושמח׳ להמלך אך הזוכה להדליק נרות נגד שער המלך ובשער של מלך יש מחיצה של זכוכית לבינה ובהירה א״כ מהאור הגדול הזה הזורח לחוץ נהנים אפילו כל עבדי המלך אשר בחצר המלך וגם חוץ להצר כ״ש שמגיע מזה תענוג ושעשוע והדוה להמלך אשר עבדיו נהנים מגודל אורו והנה אותן הי״ג מדות שהתורה נדרשת בהן מקל וחומר פי׳ שלמידין הימרא להבא מהתם או קולא וכגון ומה תמיד שאינו ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת נמצא נותן מה שבמקרא של תמיד גם בפסח הוא במדליק נר שאינו דולק בנר דולק

כ״ש גזירה שוה דיש גזירה שוה מופנה משני צדדים כמו דאמרינן גז״ש נאמר מועדו בתמיד דוחה את השבת נמצא אותו המקרא שיש בו מופנה הרי היא בדרך כש״ל כמו נר דולק דע״כ נק׳ מופנה ע״ש אור העודף ויוצא בראשו ולומד מזה את המקרא שאינו מופנה הואיל ושוה לו בגזירה שוה הרי הוא מוסיף אור גדול וקדוש למעלה בשרשם שבמרכבה עליונה כ״ש במופנה משני צדדים ע״י התקרבות ובטישות האורות זב״ז נולד למעלה אור גדול וכד ש ע״ב לא גמיר איניש גז״ש אא״כ גמיר לה מרביה כי רב ר״ת ר׳ ראשית חכמה ב׳ בינה וכן נר ר״ת נ׳ נש״ב ר׳ ראשית חכמה וכן היקש אז״ל אין מושיבין על ההיקש וזה השכל י״ל באדה״ר שארז״ל כמ״ש ניתן בו דיעה מעין דוגמא של מעלה ולקח ב׳ אבנים והקישן זב״ז ויצא מהן אור פי׳ ע״ד רמז דאותיות התור׳ נק׳ אבנים וע״ש׳ היקש בלימוד התורה כענין מקשה תעשה המנורה דא לדא נקשן וגרם אור גדול וקדוש למעל׳ בהיכל מלך מלכו של עולם וע״כ נק׳ ריבוי ומיעוט וריבוי פי׳ כס׳ הקנה ריבוי האור הבהיר הנדלק והמתנוצץ לכל צד וכל דבר שהי׳ בכלל האיס׳ ויצא מן הכלל ללמד גבירתו ויכלתו כו׳ עמ״ש בפ׳ הי״ג מדות והנה זהו הנמשל דכל תנא או אמורא אע״פ שאין הלכה כמותו אעפ״כ ע״י לימוד תורתו בקדושה ובטהר׳ ע״י המדות שהתור׳ נדרשת בהן גורם אור גדול וקדוש ושעשוע וחדוה למלך הכבוד בהיכל עליון אך התנא שזכה שתהי׳ הלכה כמותו הרי הוא בנמשל כמו השר שזכה להדליק נרות ואורות גדולות נגד שער היכל המלך ששם דרך הלוני השער הולך האור הגדול הקדוש ומתפשט בכל העולמות וע״כ נקרא הלכ׳ ע״ש הליכת האור כדאית׳ הד׳ שיקול הדעת דהוא דבר שנהלקו בו תנאים או אמוראים או גאונים וסוגיין דעלמא אזלא כחד מניהו סוגיין דעלמא היינו הליכת האור ועל כן נא׳ כדוד וה׳ עמם וארז״ל שהלכ׳ כמותו בכל מקום פירוש שהוא רמז למדת המלכות והבן וזשארז״ל ג׳ שנים נחלקו ב״ש וב״ה אלו אמרו הלכ׳ כמותינו פי׳ סוגיין דעלמא הליכות האור ואלו אמרו הלכ׳ כמותינו יצאה בת קול ואמר׳ אלו ואלו דברי אלהים חיים פי׳ ב׳ הכתות ע״י עסקם בתור׳ כנ״ל

כנ"ל בק"ו ובנז"ש ובהיקש כו' גרמו אור גדול וקדוש למעל' אבל והלכ' כב"ה פי' הליכת האור מעולם לעולם שעל' ידו נוכל אנחנו לילך לדביקות ועבודת הבורא ית"ש הוא כב"ה כ"ש בשאר תנאי דפליגי אהדדי אע"ג דהלכתא כחד מנייהו כתב רבינו הקדוש במשנ' במס' עדיו' פ"א משנה ה' ולמ' מזכירין דברי היחיד בין המרובין הואיל ואין הלכ' אלא כדברי המרובין שאם יראו' ב"ד את דברי היחיד יסמוך עליו שאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו עד שיהי' גדול ממנו בחכמ' ובמנין כו' ועיין בת"י עי"ל ענין הלכ' דעב"א הלכ' כר"מ דבכתבי האריז"ל הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכ' וקש' מנפ"מ אם הריעו לה' כל הארץ הוא ר"ת הלכ' אם לאו י"ל דקש' מ"ט אומרים לשון הלכ' כר"מ או הלכ' כר"ש ולמ' אין אומרים הנכון או הישר או הצדוק כר"מ או כר"ש אך ענין פי' הלכ' פירשו בגמ' סוף נדה תני דבי אליהו כל השונ' הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העה"ב שנ' הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות נמצא הלכ' הוא נגזר מן הליכ' פי' כי כל התור' ומצותי' והלכותי' הם עצות גדולו' וקדושו' איך לבוא לדביקות הש"י נמצא כיון דהלכ' הוא כהאי תנא א"כ דבר קדוש הם הליכ' לעבודת הבורא י"ת אם כן השונים ההלכות יש להם להיות גדולים וקדושי עליון שהרי הם עוסקים בהליכות עולם לעבודת הבורא י"ת ומ"ט אנחנו רואים קצת משוני הלכות שאינם על מדריג' זו אך התנאי הוא כמ"ש הפוסקים דאין התור' נקנית במי שלומד מהוך עדונין אלא במי שממית עצמו עלי' וז"ש האריז"ל הריעו לשון תרועם בשבט ברזל פי' כשמשבר לה' בשביל ה' כל הארץ כל הארציות והגופניות אז הוא ר"ת הלכ' פירוש אז הוא הליכ' לעבודת הש"י ר"ל שלהליכ' זו צריך לשבר כל הארציות והחומריות:

וז"ש בפו חכמים שיות התלים האוכלין ויתירין בלשון המשנ' כי ברוך שבחר בהם ובמשנתם שזו חלק תורתם וחלק משנתם ושיחתם נמלך הקב"ה בבריאת העולם כמ"ש ברע"מ נעשה אדם בצלמנו נעשה ר"ת נמלך עם שמאי הלל שהם כלל כל הבריות של ישראל. וז"ש ר' מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה פי' ק"ו הדברים ויה שתלוה להזכיר שם האומר כי כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאול' לעולם כל שכן העוסק בתורה לשמה דע"כ נק' התורה תורה לשון מורה דרך פי' שמורה לנו הדרך איך לבוא לדביקות הש"י זוכה לדברים הרבה וענין לימוד לשמה כמ"ש בס' כתר שם טוב אהא דאיתא בגמ' פ' תלמידי' הי"ל להלל עד קטן שבכולם ריב"ז כו' לא הניח דבר גדול ודבר קטן דבר גדול מעשה מרכבה והעולה משם שהלמוד יהי' להיותו מרכבה לו י"ת ע"י התורה וכו' כי קב"ה ואורייתא כולא חד ונמצא האומר דבר תורה ומשים בהדיבור ההוא כל כוונתו והרי הכוונה היא הנשמה נמצא מקשר נשמתו בחיות אור פנימי של דבר תורה ההוא והרי הוא מרכבה להש"י ורבן יוחנן בן זכאי עשה גם מהויות דאביי ורבא מעשה מרכבה וז"ש העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה מיירי משכר עה"ב שעל זה נאמר עין לא ראתה כו' ע"כ סתים וקתני ועי"ד שכי' הפרדס הקדוש אהא דארז"ל כשעלה משה למרום מצאו להקב"ה מצאו לר"ע וכ"ד אלף תלמידי' וכו' ר"ע דורש כתרי אותיות א"ל משה להקב"ה רבש"ע הראיתני תורתו הראיני שכרו הראהו שהיו סורקין בשרו במסרקות של ברזל ושוקלין בשרו במקולין א"ל זו תורה וזו שכרה א"ל שתוק כך עלה במחשבה והקשה הפרדס הקדוש חדא ק' דמרע"ה בקש הראיני שכרו ולמה הראהו סריקת בשרו הלא זה אינו שכרו אלא עונש ומשרע"ה אמר כן לו י"ת רבש"ע זו תורה וזו שכרה א"ל שתוק כך עלה במחשבה הרי קשה גם על המחשבה ויהו הלשון שתוק וכו' דיש ג"ע עליון וג"ע התחתון והנה יש צדיק הזוכה בדינו ליכנס לג"ע התחתון ובכנוים להעלותו למדריגה יותר עליונה מדקדקים עליו יותר ויותר ע"כ הוא היא"ש שבטו צריך לגדור נדבות לגאל הבו מקטרוג כי כל י"ב חדש רואה בסוד משפט רשעים כו'. והנה ר"ע שהיה צדיק גדול וקדוש בשמו הי' הולך מסוף העולם ועד סופו ונהרג על קידוש ה' רצה הקב"ה להעלותו תיכף בשעת מיתתו לג"ע העליון שנק' עולם המחשבה ויה שצדיק אחר אינו זוכה כמה שנים אחר מותו והרי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא חטא קל ע"כ הוצרך להותן העונשים כדי שיתעלה תיכף כאשר יצאה ב"ק ואמרה אשריך ר"ע כו': וז"ש דמשרע"ה שאל הראיני שכרו והרי שכרו של צדיק גדול כר"ע וודאי נא' עליו עין לא ראתה כו' ולא יתכן להגיד למרע"ה א"א לך לראות שכרו אשר ע"כ הראהו שסורקין בשרו כדי שיבין משרע"ה האיך שע"כ הולך לעונשים האלה כדי שיזכה תיכף לג"ע העליון שנק' עולם המחשבה ולכאורה לא הבין מרע"ה עכ"א זו תורה וזו שכרה א"ל שתוק כי לא הבנת האמת כי ר"ע זה כך ע"ה במחשבה רצוני להעלותו לעולם עליון ולג"ע עליון הנק' עולם המחשבה ע"כ צריך לכל זה : וז"ש כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה

הרבה שהוא שכר עה"ב ע"כ לא פירש מה הם הדברים הרבה ולא עוד אלא שכל העולם שלו כדאי הוא לו כדפירש מהרמ"א ז"ל ביעקב שבמה שבית עבר י"ד שנה ולא שכב ועסק בתורה לשמה והראו לו שכל העולם כולו כדאי הוא לו ויפגע במקום פי' מהו שהשיב אכל עולם השכל הר המוריה ולא רצו להשיבותו ללכת הוא להר המוריה אלא נעקר הר המוריה ובא לקראתו להראותו שכל העולם השפל כדי הוא לו והשוב מכל עולם הגלגלים הוא השמש כי בא השמש שקעה לו חמה פתאום שלא בעונתה כדי שילין שם להראות שכל עולם הגלגלים כדי הוא לו והנה מלאכי אלהים עולים וי ם בו להראות שכל עולם המלאכים כדי הוא לו ולז"א כל העולם כולו שכולל כל העולמות אלא והנה ה' נצב עליו נשתרו כדפי' בזהר ע"פ הן בקדושיו לא יאמין ובמלאכיו ישים תהלה כברא דאבא וחזיא רחמין ליה ותשבחות הבינותא דילי' לא מהימן ליה באברין דלהון אלא הנהו גופייהו נפרין ליה פי' ע"ד משל הנ"ל דקשיא דהל"ל הן בקדושיו לא יאמין בלא י' דיהמין הוא כועל יוצא ע"ק דהל"ל ובמלאכים ישים תהלה ע"כ פי' דה"ק הן בקדושיו פי' בצדיקים לא יאמין לא יתן הקב"ה נאמנות לשום מלאך לגומרו ולא יבטיח מלאכים אחרים אלא אפי' ובמלאכיו של הצדיק שנבראו ע"י מעשיו ישים להם שפע מיינו ע"י הפ"ה ישים בהם תהלה ולא יאמינם בשמירת הצדיק אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו שמרו כמ"ש ביעקב והנה ה' נצב עליו לשמרו וע"פ הנ"ל מספי דיעות שיש במשניות י"ל ע"כ כל הנחלים הולכים אל הים פי' ת"ת נק' נחל שהוא כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק וה"פ ע"ד רמז כי' הכם זה ההולך מעיל או כבר מביא ראיה מן התורה כענין כל הנביאים שמביאו שלא לפרש כפירים כו' חוץ מן התשובה בנזיר הנקת הוא כת"א חף האשם בנזיר כתנחת כהנים ע"ש וכסייר כפול מביא ג"כ ראיה מן התורה וזה מורה והים איננו מלא כי' אינו ח"ו במלואו וטוב כי אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת שכל ת' מביא לעצמו ראיה מן התורה ומעמיד דבריו וכי ח"ו כל הדברים יגיעים כי' כיון שנהיר בדברים בטלים הוגעתם ה' בדבריכם וכי ח"ו גם דברי תורה כן יאמר שלתה ח"ו לא יוכל איש לדבר דבר כזה אלא כי לא תשבע עין לראות את התורות עליונים שיש בעולם עליון ע"י ב' הדיעות כו' ולא תמלא אזן משמוע השירה שע"י שני הדיעות כי בתורה ב' הדיעות יש להם שורש עליון בי"ד ק הנ"ת וע"י הויכוח והתכרע' מתברר האמת מה שהיה הוא שיהיה ר"ת יפה שהוא מחלקת שמאי הלל ביניהם נתקבו מסיני ויה בנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש· הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים למי נפנה לימין ואין עוזר כו' האם נמכר ע"ש מיני לעבדים

לאו ה' ואלו לעבדים נמכרנו החרשתי אעפ"כ הנמכר לעקר משפחת גר או דודו או בן דודו יגאלנו וקרובי אם אפשו הן אתה נותרת קרוב ה' לכל קוראיו אם אפשו הן אהה נבחרת כמו שכתבתי בתורתך בסוף הנ"ח קללות והתמכרתם שם לעבדים ולשפחות ואין קונה והא"פ"כ עבדים הנהגו כמו ש בעלנו הדונים זולתך והרי כתוב בתורתך לא תסגיר עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו עמך ישב בקרבך בטוב לו לא תונו והרי אנחנו כשה שוה אליך כמ"ש ה' עוזי ומנוסי אליך גוים לעזרה יבואו כשה כבודך לא תסגירנו לאדון הגר הגר הסידר הזה הנהגו עודים לנ"ך ולבני כשה כבודך נח"ל כמ"ש קנה אותנו והא הדרת בלהה ונהיה עבדים לך אנה שולחן הבינו אוי לנו שגלו מעל שולחן אביהם אעפ"כ והאי ה' הצדיק מה נתאונן כו' נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה מעי מעי אוחילה פי' על בני יוצאי מעי קירות לבי הומה לי לבי לא אחריש כי קול שופר שמעה נפשי דכמו שבעה"ז תוקעין בשופר כן בעולם עליון בשופר גדול יתקע וקול זה השופר שמעה נפשי לפנים היו נביאים השמים ופ'ח ועתה לא נשאר כ"א קול שופר שמעה נפשי תרועת מלחמה שבר על שבר נקרא לא די לנו בשבר החורבן בה"ק כמ"ש מה אעידך כו' כי גדול כים שברך אלא הגז רות רעות ועניות כי שודדה כל הארץ פתאום שודדו אהלי כי רגע יריעות אין אדם בטוח בחייו ועושרו כמו לפנים בארץ הקדושה שהיה איש תחת גפנו ובפרט הו כי נהרות ויים עד מתי אראה נס אשריע קול שופר ולא שיכל גדול שלעתיד לבוא הו עד מתי אומר בקדושה מתי תמלוך בציון כו' הראה נס למתי אראה כנסת נס הרים הרהו כו' מימתי התעה קול שופר ב"ע"ל וגם קול של הגאולה כמ"ש וביום שמחתכם כו' ותקעתם בחצוצרות כו' ושופר כמ"ש בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' מתי יבוא משיח מתי יבנה בה"ק מתי נשמע קורא הדפה מכי הקב"ה תהילה לבנים ממה"ש מתי נשמע שופר של משיח מתי יבואו האובדים בארץ אשור כו' או עד מתי אראה נס הוא שכורסין בסכינה לרוץ לכרום לעתקי ים וכן אנחנו גלי ים עברו עלינו כו' מתי יקויים כל ישבי תבל כנסת נס הרים תראו הם תו"ה ענך' הרי נשף כמ"ש תנו לה' אלהיכם כבוד בטרם יחשיך ובטרם יתנגפו רגליכם על הרי נשף ויפרוש הנס לצורדם במעמקי ים כמ"ש ואת רודפיהם השלכת במצולות כמו אבן במים עזים ותקוע שיכל הגדול שעי"ז יבואו האובדים בארץ אשור ראיתי את הארץ והנה תוהו ובוהו ואל השמים ואין אורם ראיתי ההרים והנה רועשים וכל הגבעות התקלקלו ראיתי והנה אין האדם פי' לא יחרד כמו מלאכים יחפזון כשתוקעין בשופר גם בעולם העליון אלא ע רבן גמליאל גוזרני עליך שתבוא אלי בזיקך ובזיוך ביזה"כ

ביוה"כ שהל להיות בחשבונך מלה"ד לב"ת שהתחו בו שלשים יום ביאמין מעות ועשו הכרזה ל' יום על קרקעותיו כדי שיתיילא ויאמין מעות לפרוע לב"ת והלך והביא מוניטא דשקרא וכו' ה אח"כ ללות עוד ונתנו לו ג"כ מימשא דשקרא כן אנחנו מעבירין בשופר ל' יום להביא הכסף לשלם בר"ה וביוה"כ וזהו הרמז שלא לו רבן רב של כל העולמות גמליאל יגומל הסד החדים טובים גוחרני כו' שתבוא במקלך להציל עליך מיד השטן והאספינים האוחים והקולים לקדם בריעים ובמיקלות ומשוקך שהם מעש"ע ובזמן שבא כמ"ש וצרת הכסף בידך וקמת ועלית אל המקום כסף שיש עליו צורה של מעשה אז באמת יזכו ולקחו שפע גדול ועושר רב כמ"ש ונתת הכסף בבקר ובצאן ביין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך אבל כאשר אומרים לא נכחד מאדוני כי תם הכסף אל אדוני כו' ע"ד רמז אין כוסף למצותיו לא נשאר לפני אדוני בלתי אם גויתינו ואדמתינו ועכשיו גלינו מארצינו ונתרחקנו מעל אדמתינו ולא נשאר לנו בלתי גוייתינו נפשות צוארינו כיצחק ע"ג מזבח ונאמר קנה אותנו ואת אדמתינו בלחם וכאשר רואים שאין להם כסף לוקחים מוניטא דשקרא שהם הכ"ב אותיות התורה שהם מטבע של מלך וכגעו בכולן ואומרים אוידוי בדכך א"ב אשמנו בגדנו כו' וזהו הפרשון מוניטא דשקרא וכברולים להזור וללות נוהגים להם ג"כ מוניטא דשקרא שהם א"ב של אשמנו מכל עם בושנו גלה כו' יופי אדמתינו כו' צרות רבות כו' תעינו כי תבוא ואמרת אשימה עלי מלך שום תשים עליך מלך מקרב אחיך תשים עליך מלך ואנחנו רוצים שאתה תהיה מלכינו ודוד עבדך כמו שהיום בר"ה כל באי עולם עוברים לפניך כבני מרון בחיילות של בית דוד לא תוכל לתת עליך איש נכרי אין אנחנו רוצים במלכות הרשעה וחיילותיהם והיה כשבתו על כסא מלכותו כי ע' כסאות יש להקב"ה מעין כסא מלכיות שבטולם ע"י שישראל הם בגלות והם כסאו ע"כ ותנשא מלכותך ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת כי תהיה לאיש שתי נשים כו' והי' הבן הבכור רמז בני בכורי ישראל יכיר לתת לו פי שנים כהו ה ושלשת אבל באמת איזה ספר כריתות אמכם הן בעונותיכם נמכרתם ובפשעכם שולחה אמכם ואנחנו הבכור בני אהובה אלו ב' ימים דר"ה הם מפני כי דיני ממונות גומרין בו ביום בין לזכות בין לחובה דיני נפשות גומרין בו ביום לזכות וביום שלאחריו לחובה ויותר מזה עושה לנו אב הרחמן שתלוין עד יום הכפורים ועתה בר"ה השנה יש לנו דיני ממונות ודיני נפשות מי יעני מי יעשר מי ימות כו'.

ואנחנו עומדין לפני כסא דין ומשפט היש לנו טענות היש לנו זכות צדקה וגמילות חסדים וכמו שבודקין עדים בשבע חקירות כן נבדוק עצמינו באיזה שבוע באיזה שנה באיזה חדש באיזה בחדש באיזה יום באיזה מקום עברנו עבירות כי מודה ועוזב ירוחם אם נמצאו דברי העדים מכוונים אעפ"כ פותחין בזכות כן אב הרחמן אע"פ שנמצאו דברי המשטינים מכוונים אעפ"כ פתח לנו לזכות האם ח"ו מופלא שבב"ד יפתח לחובה כמו בחרבן בהמ"ק של' היה חד' כאויב נגד ימינו אלו המיימינים היו כ"כ ואין חולקין על מופלא שבב"ד זה א"א אבל בקשנו שלא תשמע דברי המשטינים העדים זוממין השובבים הכסא שהרי קי"ל אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות כמו מליצת הש"ס ביוה"כ וכ"ש חובה משתקין אותו של' ועד לא יענה בנפש יגבר ה' בשגן הוי מאיימין על העדים שלא כדיני ממונות דיני נפשות דמו ודם זרעיותיו לסוף נבראה אדם יחידי ללמד שכל המאבד נפש אחת מישראל כאלו אבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא ע"כ נבקשה רחמים אחד בעד חבירו והדין הוא אם מצאו לו זכות ואם לאו מעבירין את דינו למחר וכן לנו בדיננו בר"ה ואף אם נגמר הדין ח"ו שמינו בתשובה אחד עומד על פתח ב"ד והשם דגל בידו כו' אומר תמיד יש לי ללמד עליו זכות הלה מניף בסודרין והשם כן ומעמידו ואפי' הוא אומר יש לי ללמד על עצמי זכות כו'. נחפש זכות על חבירינו ועל עצמינו ובקשה שיצאו מלאכי יושר ויניפו בסודרין הוא הטלית של ציצית ואפי' אין לנו זכות כ"א ק"ש שחרית וערבית ותפלת ציצית והסודרין וטלית של מצוה כ"ש שישראל יש להם זכות גדול מאד ישראל עיקר אבל בך מאמין וקבלת עול מלכות שמים אין לנו אלוה אחר מבלעדיך אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו כו' הלא אלהים יחקר זאת בסוף הסליחות והתחינות אומרים מי שענה לכל הצדיקים והחסידים והתמימים והישרים הוא יעננו רחמנא דעני לעניי עננא כו' פי' אנחנו אין אנו לא צדיקים ולא חסידים ולא ישרים אלא רחמנא דעני לעני עננא לתבירה לבא עננא.

כה אמר ה' התבוננו כו' מהשרש השנים הקודמות וקראו למקוננות ותבואינה ואל החכמות שלחו ותבואנה ותמהרנה ותשנה עלינו נהי ותרדנה עינינו דמעה ועפעפינו יזלו מים כי קול נהי נשמע מציון משכינתא קדישא דאתקריאת ציון איך שודדנו בושנו מאוד כי עזבנו ארץ פי' עזבנו ארץ הקדושה הכן תפן אבל ה' אלהינו דורש אותה תמיד כי השליכו משכנותינו את ירושלים ובהמ"ק ואין הנהגו נגד שער השמים שיעלו תפלותינו והמלאכים מלאכי רחמים מלאכי יושר היוצאים מן השופר ומן התקיעה ומן השברים ומן התרועה ומן התקיעה ומן תקיעה שברים תרועה תקיעה ומן תקיעה שברים תקיעה תרועה תקיעה אפשר שישארו ולא יוכלו לעלות וזהו ויי"ר תופש כמ"ש כי שוף השמים כו' ע"י מה ישוטט המלאכים ע"י יוליך את הקול פי' האדם צריך להוליך את הקול ובפי מה יוליך הקול

הקול ע"י ובעל הכנפיים שיהא על"א הכנפים נה' הידועה שהוא ירא"ה ואהב' דחילו ורחימו בסוד כנפיים וגדפין וח"ש ובעל הכנפיים הידועים יהיה כמגיד דבר כד"ז אליהו הנביא המלאך הלוחם שיוצא ג"כ מן השופר קשר"ג ג' אליהו הנביא ז"ל אימתי תבוא לבשריני אימתי יבוא משיחנו אימתי יבנה בהמ"ק ויושב אימתי נשב על שלחן אבינו או לבנים שגלו מעל שלחן אביה' ח"ו התבוננו כי יש מקטריגים הסובבים הכסא ובנפש יקושו עלינו לבלענו חיים כרין בכתב ויהי היום הוא יום ראש השנה ויבואו בני אלהים הם בעלי הדין להתיצב על ה' ויבואו גם לרבות לילית לפרוש השילה והנה הן במצרים נתעו וירא ישראל והנה מצרים נוסע אחריהם ויצעקו בני ישראל אל ה' ועתה השטן השונא הגדול נוסע אחרינו עם חיילותיו לבלענו חיים ליה תשתהו נתנפל לפני כסא הכבוד ונשאל מה יהא בסוכינו כי ע"כ יש חרדה ובכיה ערב יוה"כ לעת ערב שאז שעה אחרונה של עשרת ימי תשובה וביוה"כ ליה ליה רשותא לאסטנויי ע"כ בא השטן בכל כחו לקטרג על כל אדם ויתגלה ח"ו ע"כ בוכים אנשים ונשים וטף ורצוי לעשות כן בכל שעה מעשרת ימי תשובה דאחז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב כ"ש וק"ו כל שעה ושעת מזל לעשות נחת רוח ליוצרינו ולבכות בכיה של שמחה על שזכינו לעמוד לפני המלך היושב על כסא רם ונשא ויכון בחסד כסאו וישב עליו בשמחה ולשמח להקב"ה שמחה גדולה ועי"ז ימתקו מעלינו כל הדינים ועי"ז נעורר אבינו מלכינו הוא השעה הזאת שעת רחמים ועת רצון לפניך תתכנו יהדותינו בשופר כמרז"ל למה אומרים בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות שתמליכוני עליכם זכרונות שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר אין אנחנו יודעים הכוונות כ"א שתם לכוון לקיים מצותיך שדי עשינו את שלנו תקיף עשה את שלך אל תשב עימנו בדין ע"כ נקראים תרועה לשון מיקום התרעה לכתוח לנו שערי תשובה. או יאמר התבוננו מקומי כרנבות של בנים אלו ומשנים קדמוניות ע"כ והשנה עלינו דייקא נהי כו' הע"ג דאמר בזהר נוחין הב כרסה זה היה בשנים יהם שפרנסה היה בשופי משא"כ עתה שע"י מיעוט פרנסה א"א לעבדו י"ת להחזיר בנינו לתלמוד תורה ע"כ תנוקות של בית רבן התפללו עבור אביכם ואמותיכם שיזכו לגדלכם לתורה לחופה ולמעש"ט:

מי יעורר את אברהם שבא חסידא הוא ושרה את הנפש גויים ונכרים אשר עשו להכניסם תחת כנפי השכינה ע"י **לימוד עמהם תורה ועבודת אלהות ועתה ירצה שיהיו מוכיחין בניו בני בתוכו וסומכין מתחת כנפי השכינה ללמוד עמהם כתב ולשון ושכר פסול של עע"ז לממהות הכל פי תשבר הבל שאין בו חשש כי עלה מות בחלונינו באותן הצדיקים שהיו**

פותחין חלונות הרקיע בתפלתם בא באחרונותינו של הגלות שלוחות העליונים נהגרות עולל מחוץ אשר חכמתו היה בחוץ תרונה בחורים מרהובות מבתי כנסיות ובתי מדרשות מקום שהיו מרחיבין את ההלכות אבל בימינו כנעיעים ונגולים כו' בנותיו כזויות מחוטבות תבנית היכל אוריד דמעות עדי יהיו כנחל ויגיעו לקברות שני שרי אליך משה ואהרן בהר ההר ואמר היש תורה חגרה שק, נשרפו גויליך.

רבש"ע התפלל אתה בעד בניך כמרז"ל הקב"ה מתפלל כי אתה רחמן ואת"ה צדיק כמ"ש צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו וגו' הם יש עליו תלונה מלין הרי טוב ואם לאו צריך להיות מליץ אחד מני אלף מן הקב"ה שהוא אחד מני אלף מן עו"ס בסוד' אלף הכתר בינה

וז"ש משרע"ה האנכי הריתי את העם הזה אבל באמת הם בניך נלמוד מתשרע"ה מבשר שלנו גואל צדק כי מי לנו גדול במעש"ט מתנו ואף עפ"כ כשבא עליו תשות יד החזק כשנכספה נפשו לעבור את הירדן לבוא לארץ ישראל לבוא לטובת ישראל ופשט את ידיו כעני בפתח לפני כסא הכבוד ואמר רבש"ע אין בי שום זכות תן לי צדקה ומתנת חנם כמ"ש מושת ידינו כי ימוך אחיך ומטה ידו והחזקת בו קחה בידינו כי מטה ונחתר מה אנו מה צדקותינו נפשוט ידינו לפני כסא הכבוד ונאמר אין לנו אפי' מנחת עני אין בנו לא תורה ולא צדקה ולא ג"ח כ"א ידים ריקניות מהר יקדמונו כי דלונו מאד ח"ו ידענו כי אין בנו מעשים צדקה עשה למען שמך. ע"כ פותחין עם תינוק ס' ויקרא כי כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה מנחה ועתה ישראל שלם ממלכת כהנים כהני היכן אינון ולאבא אגיד הרבה הרבה ענג נך והרוצה שיקיים כי חלה גם ילדה ציון את בניה בגלל אלדו בנים כמ"ש ויסעו מבית אל פי' מבית אל דווקא מבית המקדש שהרב ויהי עוד כברת ארץ לבוא אפרתה כרש"י לשון כביר מהלך רב ותלד רחל השכינה בנין' כד"מ רחל רצונה לילד ותקש בלדתה שיקיים כי חלה גם ילדה ציון את בניה כ בגלות בבל היו ע' שנה נגד ע' קולות שבמזמור יענך ה' ביום צרה והת"כ והתליע' זכר ועתה כה אמר ה' קול ברמה נשמע כמה מאות קולות נהי בכי תמרורים רחל מבכה לא קאמר בוכה אלא מבכה כל העליונים על בניה ה' ממרום ישאג שאוג מתתא לעילא ומעילא לתתא. שאו נס ציונה לגלות שם התפלות העיזו אל תעמודו כי רעה אנכי מביא מצפון ושבר גדול עלה אריה נסתלק מיכאל שנק' אריה ממליצתו על ישראל מסובכו באיל בסבך בקרניו כמ"ש ובעת ההיא יעמוד מיכאל העומד על בני עמך והיתה עת צרה אשר לא נהיית מהיות גוי עד עת ההוא ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר וקשה לרש"י משום דיעמוד מיכאל יהיה עת צרה בתמיה ע"כ

ע"כ פרש"י ישתתק כאלם שירא' הקב"ה דן בעליו ויאמר האיך
תחבר אויב גדולה כזו בשביל ישראל והיתה עת צרה בפתאום
של יעלה וקטגוריא בת"ח בזוזי ובזוזי דבזוזי לי"ה ישתוק הלא
נתחר אנ ה' כאמרת היום וה' האריך שלא יתאלכנה בחומה
אחרת כמו בימי יחזקאל כשרצו הזקנים להחליפו באלוה אחר
השיב הקב"ה ביד חזקה אמלוך עליכם כן לי"ה ירצה להחליפנו
באומה אחרת ישתכל ויראה השפרש שבין ישראל ההדוטים
בכל מיני קדושות לבין אוה"ע ואם הכעדן והסמגול ישתתק
הינהג שהרשות ביד בעל דין ללמוד לו זכיותיו איזה הם הזכיות
אשר ללמוד לו תפלה ברורות תלמוד תורה ברורה תשובות
ברורות צדקות זכות וברורות אין לנו זכות כ"א רק הקול קול
יעקב קול התורה תינוקות של בית רבן הבל שאין בו חטא
תפכ"ל בכו בכיה גדולה והתפללו בעד הניכם ותינוקיכם
שתגדלכם לתורה ולמעש"ט ותע"כ שאיני כדאי להתפלל על
עצמי כ"ש על אחרים כי אני אומר שאני הטוב ח"ו ואפי' הטוב
אין מי יקרא בצדק איש טוב נכשל כיהדק כשמכשפשים במעשיו
בקשו רחמים בעד הטובים שבכם וזקנים בעלי השיבות
וה"ת שלא יהיו נתפסים בעון הדור ונגידים אשר יהם
מתכלכלים רבים שלא יענו ולא יעדרו ח"ו חב יוליך בניו
בימים האלה לבה"כ אכבר שהוליכו כמו ת"ל הת לחק בנו
לעקוד' שיהיה נתפס בעונו ע"כ עשו תשובה גדולה והתפללו בעד
בניכם בקשו לס"ן שיחוס עליכם כי הבל פיכם אין בו חטא
כ"ש דמעותיכם אע"כ שיש בתלהייה גבור תעב"כ צריכים
הנס לגזור לו מכל הצדדים כן עשו עזר להנ"ץ יבל הצדדים
ממזרח ומערב מצפון ומים הקמו בחדש שובר בכסא אז
מתכסות הלבנה ובפיתא קדישא הרמוזה נגדה כי חק לישראל
הוא כשהו מקבלת הק מזונות בשביל ישראל הוא יעבכם
ויסורין לאלהי יעקב כי עתה בגלות הזה יקבלים צרי או"ה
וזא"כ ישראל כל מי שלא נכנס בהמ"ק בימיו כאלו נחרב
בימיו א"כ בכנה שנחרב בהמ"ק אוך הוו ביריות בר"ה
ויוה"כ וכן הנהגו שלא בנה בהמ"ק בימינו ע"כ יש בכיה
והרעולרוה גדול לכל אדם בעי"כ לעת ערב כי אז בא השטן
לקטרג על כל אחד בכה גדול מכני שהוא שעה תחיה של
עבי"ת דבוה"כ לית ליה רשותא לאסטוני ע"כ נתודה נפיש
התודה שידעת בה כי מודה ועוזב ירוחם כי ע"כ כתה
הקב"ה התורה בבית ולא באלף שהוא לשון ארור וב' הוא
לשון ברכה נתודה כייה ברכות לא ברכנו בשוגג וגזלנו
אבינו שבשמים כי הנהנה מהעה"ז בלא ברכה מעל וגוזל ע"כ
כתב התורה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ
בראשית היא לשון ברכה שעיקרו מלך רשעים בייס וארץ הוא
עולם אם יש לך ח"ו גז"ד שיש עתו שבוע' הכהנו יחזירין לך
כמרז"ל שהתיר לו נדרו בירשה הגיז קשר בסלע ותלוו בין

קרניו שלא יכוף השעיר ראשו ולא ידע אם הלבין הלשון ויצוו
כל ישראל עליכן הנה עתה שיש ספק אם הלבין הנה אנחנו
בחשך וצלמות מי יודע אי משך הדין ראשו או בניו או
פלוגתו מעבכי פתקן עד אחתיו ירקשו לרחמים כמה חרב
חדה מונחת על צואריהם ואעפ"כ לא ימנעו עצמן מן הרחמים
כתיב כי ימוך אחיך ומטה ידו והחזקת בו קחה בידינו כי
מטה אף הם היינו תופחים הלא ראינו כי חטא לך אם
האדם בחטא הוא שם ועתה הני שב ומתודה אם און
פעלתי לא אוסיף :

רבש"ע אתה אמרת ליונה אתה חסת על הקיקיון אשר לא
עמלת בו ולא גדלתו שבן לילה היה ובן לילה אבד
ואני לא אחוס על נינוה העיר הגדולה אשר יש בה הרב'
יחתים, עשרה רבוא האדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו
ובהמה רבה לייה לא תחוס ותרחם עלינו שיש בנו דעת כאדם
נאייר באברהם אבינו והאמין בה' ויחשביה לו צדקה ועתה
הלכו כמה זמני הגאולה ואנחנו מאמינים . כתיב כי תקנה
עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעי יצא ובגלותו ב"ד בגניבתו
הכתוב ידבר ואף אנחנו אם נמכרנו לעבדים כלו כמה ברעין
ולא יצאנו לחירות ואם אדוניו יתן לו אשה כו' ואם אמור
יאמר העבד אהבתי את אדוני ואת אשתי והנה כן הש"ס נתן
לנו ונסים יתלו בנו לילית הלשנה בהעת הולאת שז"ל וכ"ש
כי ינצו אנשים וקרבה אשת האחד והחזיקה במבושיו כו' האם
אנחנו אמרים אהבתי את אדוני ואת אשתי ח"ו אין אנחנו
רוצים את הגר הצולר הזה ואת השבחה שמא א"ז ומיהבים
הותך כמ"ש והשבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל
מאודך :

כה אמר ה' התבוננו וקראו כו' ותרדנה עינינו דמעה דאיתא
בתיקוני' אית היכלין דנגונא דלא מתפתחין אלא בנגינא
כד"א ויהי כנגן המנגן ואית היכלא דדמעה דלא מתפתחא
אלא בדמעה כד"א ותפתח ותראהו והנה נער בוכה ותחמול
עליו ותפלה בדמעה הוא מרוצה להקב"ה כמ"ש בזהר עד דלא
יכול לאתרחם בשפיותיה והנה כמו בחורבן בהמ"ק דא"ל קב"ה
לירמיה לך וקרא לאבות ומשה היודעים לבכות כן אנחנו צריכים
כמרז"ל לא היה דוד ראוי להמות אלא כדי להראות יחיד כו'
והנה כמו דוד אע"פ שארז"ל כל האומר דוד חטא טועה כו'
אעפ"כ התענה כ"ב שנה ובכל יום הגיר תבל כלחם אכלתי
כו' ושקוי בבכי מסכתי והנהגו השובבים לפני
כסא הכבוד היום כבני תרון שארז"ל כהילות של בית דוד
לייחד יחודים דוד לבכות ולשוב מהנזם וכן רבים ילמדו
ימשפי כעגל דוד המדבר בהם לבים ועשה הכהן להשיב
רבים מעון קשר ידו בברזל ושובב מהגיה ישראל ולעק והכה
עד שחזרו כולם בתשובה ובכו שמו כמ"ש בידהם כו' וכן
אנחנו

אנחנו נשיה מקים אתרע' לשוב מהעתיקו ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן בשלו בגלות כד"א ואעבור עליך ואראך ונגה עליך עת דודים כו' ואת ערום ועריה:

מהבעש"ט היכה ישבה בדד כי השכינה נק' אשת תכלה וצריך להכרת לאשת הזורה וא"ש איך ה' ישבה בדד השכינה עיר דוד ה' אחרונה שלא היה ביחוד עם דודה עם יהו בכה תבכה בלילה ר"ל בנשארה בלילה בלי חבור היום עד לבסוף השיבנו ה' אליך ונשובה ונשובה ונשוב ה' חדש ימינו כקדם ותבן והש"י יכפר.

מהבעש"ט ויהי ערב ויהי בוקר והענין כי יתרון האור נמשך מן החשך וכו' ודפח"ח. הנה אדונים קשים שלנו הם עלינו בכעס אם גם חרה תהיה עלינו ח"ו בכעס א"כ מי יקרבינו כמרז"ל ע"פ ודבר ה' אל משה פנים אל פנים ושב אל המחנה ותדרשו דבר ה' א' משה שישוב אל המחנה א"ל אני בכעס ואתה א"כ מי יקרבם אליה בימות בית הבחירה ארשב"ג כו' לא ראינו שינה בעינינו ואיך אנחנו ישנים כזה מאות שנים עורו ישנים כו'. נאחר במנחת עני אשה ריח ניחוח אך כנו לא תורה ולא צדקה ולא ב"ח אלא בידים ריקניות כעני בפתח דופק הלא בצערינו השכינה מצטערת אר"מ בזמן שאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת קלני מראשי אם כן היקום מצטער על דמם של רשעים ק"ו על דמם של צדיקים

מהבעש"ט זלה"ה כל המענג את השבת ר"ל ש' בת כו' ע"י העינוג שבת שיש במלכות הנק' בת וקבלה אל ג' אבהן הנק' ש' וז"ש אז תתענג על ה' נותן לו נחלת יעקב בלי מצרים שבתות ש' משולש והענין פי' הידיעה והבחירות חפשית רבחירה ע"פ אני ה' לא שניתי דיש להרגז הקושי' בהקשו כל הראשונים ח"ל למה לא ברא הקב"ה את העולם קודם ה' אלפים שנה דהרי פעולה טובה מהעדר ולמה השתנה רצונו רצה קודם עת שברא לבד לא קודם דהרי אינו י"ת בעל שנויים והתירוץ על זה דאף י"ת אינו דומה לבשר ב"ו שההכנה שיש לו עתה לא היה לו מקודם אלא הכנתו היא קנינה וגם הוא בעל הסרון מלה"ד דמפני דצריך מקום לדור ע"כ כשקנה חכמה לבנות לו בית תיכף בונה לעלמו בית אבל הוא י"ת הכנתו עלמיות לא קנייניה וגם אינו בעל חסרון ויש לומר דהרצון לברוא העולם לא נתחדש לו זה הרצון בעת בריאתו העולם אלא כמו שהוא הדמן כן הי' רצונו וקדמה דלא הי' ברצונו לברוא העולם בעת שברא אותו לא קודם לכן ומ"מ כשברא העולם נברא בעתו ובזמנו כמו שהיה ברצונו הקדום לברוא אותו בעת ההיא דווקא א"כ לא היה שינוי רצון והרא' דהרי שלם שכולו שבת שיהיה לע"ל וצדיקים יושבים ועטרותיה' כו' ונשגב ה' לבדו ביום ההוא ודאי מעלתו גדול' מן מעלת העולם כשהוא עתה ופעולה טובה כזו גם כן טובה מהעדר ולמ' לא הקדימו הקב"ה אלא שיהא בעתו ובזמנו כמו שדרך השבת לבוא דווקא אחר ששת ימי החול וכן הוא בענין בריאתו של עולם דאע"פ שידע דפעולה טובה מהעדר אעפ"כ רצונו הי' מנגד לידיעה כי מקדמת דנא הי' רצונו לברוא העולם דווקא בעת הזאת שיהיו ימי המעשה וקודם לכן הי' בדרך משל עולם שכולו שבת ונמשך אחר הרצון ולא תקשה הלא פעולה טובה מהעדר כי הקב"ה אינו בעל הסרון שיצטרך הפעולה ההיא לטובתו. וז"ש את הכל עשה יפה בעתו גם את העולם וז"ש עיוק והתשכל יבין והנה כן ברא הקב"ה את העולם דלא יקשה אדם איך שייך שכר לצדיק ועונש לרשע הלא ידע אל ויש דיעה בעליון שצפה והביט עד סוף כל הדורות וידע שזה יהיה צדיק א"כ מוכרח הוא להיותו צדיק ולא יתכן לו שכר וגם ידע שזה יהיה רשע ולא יתכן לעונש כיון שלא היה יכול לשנות ידיעתו ית"ש. וי"ל אף שיש לו י"ת ידיעה מ"מ הרצון שלו י"ת שייטיבו מעשיהם כי ע"כ נתן לנו כל התורה ומצותי' והרצון בעלמו מנגד לידיעה מתחלת המחשבה ויוכל אדם להמשך אחר רצון הש"י וצוויו ולא אחר הידיעה שהרצון יכריח הידיעה כיון שאין הפך לרצון ה' בידיעה זו ובמעשה זה והידיעה היא שלא לרצון ואם ירצה אדם ייטיב מעשיו כמו שהוא רצון של הש"י ולא יוריד וישפל לעצמו הידיעה כי הידיעה של רע היא הרע בעצם שיש הס"מ שנבראת לנסיון הצדיקים כמ"ש כי מנסה ה' אלהיכם אתכם כי העוה"ז הוא עולם הנסיון שהנשמה נשלחת שם להיותה בנסיון בעוה"ז דאם יעשה התשובה הרי ימה אחר הידיעה ואם לא יעשה הרי ימשך אחר הרצון והש"י המנגד לידיעה שע"ז נאמר תבא ריח נחוח לה' נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני והבן היטב

מהבעש"ט זלה"ה במקום גילה שם תהא רעדה כי' מוהר"י בעש"ט זלה"ה כי בגשתי מקום שיש יראה אין גילה ובמקום גילה אין יראה כ"א בעבודת ה' נתגא במקום יראה יש אהבה וגילה וזהו גם בענין ערובי חצירות בשבת דפי' האריז"ל עירוב רוח צירוף ע"ב ריו שהם חסד וגבורה וידוע דהחסד היא בחינת אהבה וגבורה בחי' יראה ולעבודת הש"י צריך אדם לעירוב ב' המדות האלו וכמו שהיה בבריאת העולם כמ"ש בראשית ברא אלהים בתחלה עלה במחשבה לברוא העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שתף מדה"ר והקדימו למדה"ד שנ' ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים פי' ע"ד שכ' בע"ח בשם הר' גדליה בשם הרב ז"ל דבתחלה היה בחינת יראה בספירות ע"כ לא רצה העולם לרדת ממדריגתו להשפיע להעגול שלא תתפגם קדושתו וכן לא רצה העגול התחתון לעלות לעליון שלא יתבטל ממציאותו וזהו בחי' עלה במחשב' לברוא במדה"ד שהוא במדת יראה ואחר התיקון היה

שנכללו

שנבראו בירדת אהבה שהעילה הרד ותשפיע והעלול יעלה ויקבל וז"ש ביום עשות (רמז אהבה ויראה) ה' אלהים ארץ ושמים שתף ויראה דהיינו בחי' אהבה והקדימו למדה"ד שהוא בחי' יראה דאעב"כ נ"ל בחינת יראה שלא יעלה העלול למעלה ממדריגתו וכן שלא לרדת העליון למטה יותר מהראוי והם ע"י שם מ"ב ושם ע"ב שלא יעלה ולא ירד כל אחד חוץ מתחומו כ"א עד תחום הראוי לו ע"כ קורא דמבוי שהיא לתעלה מכ' אמה ימעט וכן מלמטה מעשרה טפחים הקורה מו לחיין שאחרו גבהן לא כתות מעשרה טפחים וכן 'כי הנ"ל שהעיל' ירד והעלול יעלה אתרינן כי תקרה יורד וסותם וגוד אסיק מחיצתא וזהו ענין העיר ב דקודם שעירבו ונשתתפו נ"ל בחינת יראה לאחוד דהיינו שלא להכנים מהמבוי להצירות ומהחצירות לבתים דכיון דהחצירות והמבוי הם רשות לכל החצירים צריכין אנו להשתתפו ברה"ר ותלקו של כל יחיד לעצמו שהוא ביתו הוא בלבד הלי' ע"כ נ"ל בחי' יראה מלהכנים מהמבוי ומהחצירות לבתים דה"ל כמערב הול בקדש ושלא להוציא מהבתים להצירות ולמבוי דה"ל כמוליא קדש להול דשמא יסעה ויוליא גם לרה"ר גמורה אבל אם ערבו ונשתתפו שהרמ"ז היא כלומר שכולנו מעורבים ואוכל אחד לכולנו וכמו שהנהגו שוים במקום זה שנשמר לכולנו כך כלנו שוין בכל מקום שאחז כל אחד לעצמו והרי כולנו רשות אחד ובמעשה זה לא יבואו לטעות ולדמות שיוכל להוציא מר"ה לרה"ר גמורה וגם ברמז עירוב הוא ע"כ רי"ו בה נח אהבה משותף לבחינת יראה אזי מותר להכנים מה ובוי לחצירות ולבתים ומהבתים לחצ' ולמבוי אבל בחינת היראה נ"ל שלא להוציא לחוץ מהמבוי לרה"ר גמורה ועפ"ש ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר פי' ע"י מה יוכל מרכבה אל אלהי ישראל כמעשה לבנת הספיר אם מוכך הומרו כמעשה לבנת הספיר שיהי' עירוב ושתופי גוף ונפש וגם עשה כמעשה לבנת הספיר שמכונן הספיר כד"א וככעיס יפוצץ סלע וכמש' שבת ד' פ"ה ע"ב פי' התוס' הסלע ספיר מפוצץ הספירים וכן ברמז יפוצץ היצה"ר אם ברזל הוא מתפוצץ ועי"ז יזכה ש הי' וכעצם השמים למוהר כת"ש ומשכילים יזהירו כזהר הרקיע כו' נופים הליכות ביתה פי' טכיה הנשמה של כות ביתה פי' הליכות והתגיעות של עולם העליון שהוא ביתה איך שם הוא התנועה של מלאכי מעלה במהירות גדול לעבודת הש"י כמרז"ל ע"פ ועוף יעופף מיכאל ברגע מ' גבריאל בשתים ספי' כל העולם ע"כ גם היא ראוי ולהם עצלות לא תאכל:

ויקח לו יעקב מקל לבנה רמז להור היתיה העולמות כת"ש ע"פ בכל הארץ יצא קום כי תבלת הנרמוס הוא קו כי כל קו יש לו ימין ושמאל כי מהרוחב יבואו ימין ושמאל ומהגובה מעלה ומטה ומהאורך פנים ואחור וזהו יש מאין יש ר"ת ימין ושמאל וזה הקו הוא הקו שבאמצע האלף וכל זמן שהיה יפר כית רהתים יוי ני' הוי"ה וכשנתעקם הוא דין כת"ש בכתבי האריז"ל ובתיקונים וכן בתרגן בהמ"ק השב ה' להשחית חומת בת ציון ע"כ נטה קו וקו הנ"ל נקרא בדרך משל מקל לבנה כותז לאור עליון התהיה העולמות לבנה ר"ת ל"ב נתיבות החכמה לה הנותן שבע היות ולהלוהית וחיות לכל העולמו' ויפצל בהן פצלות ע"ד רמז התחיל להפריד הקליפות לבוצין וכסוין מכל הגול' ע"כ אמר לבנות כי' לגלות האור כניתי שנק' לב"ן וז"ם מחשוף הלבן ה בן ר"ת ל"ב נתיבות התכיה

וז"ש אשר על המקלות על דייקא להוריד שפע אור לובן עליון ויצב את המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים פי', מקום שרהטים ורצים שבע עליון שנק' שקתות המים של ירידת שפע אור עליון אשר תבאן הצאן פי' ישראל שנק' צאן מרעיתי אדם מפני ששרשם הם מאותיות התורה ונשמתם הם מטעמים ונקודות צאן ר"ת צירוף אותיות נקודות וז"ש לשתות לנכח הצאן נגד שורשי הנשמות שלמעלה בעולם עליון ועי"ז מחשוף הלבן נתגלה לו ל"ב נתיבות החכמ' ר"ת הלבן ועולמות עקודים נקודים וברודים שבמחשבה ותלדן הצאן עקודים נקודים ע"ד רמז ה"פ דקשה מ"ט מקדימין במבטא הנקודה קודם לאות כגון קמץ אלף ול"ק אלף קמץ אלא מפני שאות בלי נקודה אין לו תנועה וגם אין להם לאותיות חיבור כ"א ע"י הנקודות שהם התניעות וז"ש ותלדן הצאן עקודים פי' ע"י מה עקודים האותיות יתחדו נקודים ע"י הנקודות הם הצאן ר"ת צירוף אותיות נקודת ע"י הנקודים שהם הנקודות מצטרפים האותיות:

ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש במעשהו וקשה כיון דאינו משלם כ"א כמעשהו של אדם א"כ מהו החסד ועיין פרושו בס' כתר שם טוב חלק א' עי"ל ע"פ מה שכתבו המפרשים ע"פ ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד והקשו דהרי פרושו הוא הי' הוה ויהי' וא"כ הל"ל מלך בקמץ קודם בענין הי' הוה ויהי' ותירצו דהנה אדם לקיבוץ שנותיו כמ"ש ספחות נצת ימי יום א' נק' לו זמן כ"ש שבוע או חדש או שנה כ"ש ז' שני שמטה אף חמשים שנה נק' אצלו עולם דלפי קיצור שנותיו כמ"ש

כמ"ש ימי שנותינו ע' שנה כו' אבל הקב"ה כשם שהוא א"ס כך הם שנותיו כד"א אין קצבה לשנותיך ואין קץ לאורך ימיך כו' ע"כ אמרו קדמונינו כי אלף בעיניך כיום אתמול כו' יומו של הקב"ה הוא אלף שנה וידוע מרז"ל דשיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב נמצא דהמלכות של עתה הוא זמן קצר נגד הא"ס דאין קצבה לשנותיו ושיתא אלפי שני שיעמוד העולם הוא מלכותו של עתה הם כמו שיתא יומי משא"כ מלך בקמ"ץ שהוא היה וימלוך שהוא יהי' שהוא לעולם ועד ומלת לעולם ועד קאי אשניהם אמלך וימלוך ע"כ אסמכינהו להדדי. עוד תירצו דהרי לכאורה קשה איך יצוייר תואר מלכות קודם בריאת עולם דהרי אין מלך בלי עם ופירשו דהקב"ה אינו משער המצטרף כענין אב ובן אדון ועבד שלא יצוייר תואר אב אלא כשיש לו בן ותואר אדון אלא כשיש לו עבד אבל הקב"ה י"ת כשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולם שהוא ע"י התורה שקדמ' לעולם שהיתה כלי אמונתו של הקב"ה כמ"ש ואהי' אצלו אמון והתורה רושם אלוהות והעולם רושם ואע"פ שהי' עדיין במהשב' ובכח היה הוד והדר לעוז וחדוה ושעשוע כד"א ואהי' שעשועים יום יום והיה המלך המרומם לבדו מאז אע"פ שהיה עדיין בהם ולא יצא עדיין מן הכח אל הפועל היה מדת מלכות במחשב' והי' השעשוע בעצמותו ע' שהוא פועל הכם ויכול לעשות הכל כל יכול לברוא עולם גדול כזה וצדיקים והסידים ושרפי מעלה ואופנים וחיות הקדש אבל המשובח והמבואר והמתנשא בשבח בפועל מימות עולם וכמ"ש בעין החיים פקודא כו' ואית דאיהו איקרי הכם בכל מיני הכמות ומבין בכל מיני תבונות כו' אלא דקודם דברא עלמא אתקרי בכל אינון דרגין על שם בריין דעתידין להבראות דאי לא הוו בריין בעלמא אמאי אתקרי רחום אלא על שם בריין דעתידין כו'. דאי לא יתפשט נהוריה על כלל בריין איך ישתמודעין ליה ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו פירוש שקודם בריאת עולם היה הקב"ה נק' חכם דיין רחום רק שהיה בכח **על שם העתיד אבל עתה הוא בפועל אחד** שהאציל העולמות ואין הדבר שלם אם אינו נ"כ בפועל עכ"ל ע"ש:

וז"ש ה' מלך בסגול פי' שהוא מלך עתה בפועל מזה אנחנו יודעים ה' בקמ"ץ פי' היה קודם הבריאה וימלוך פי' יהיה לעולם ועד וז"ש קודם זה ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך פי' מדחזינן שהקב"ה ייחס לעצמו תואר מלכות גם קודם הבריאה על ששיער במחשבתו הקדושה שהוא יכול לברוא העולם כזה והיה שעשוע וחדוה לפניו כו' שמע מיניה דהעולם הוא פעולה חשובה ונכבדת ע"כ ישמחו השמים ותגל הארץ בשביל זה והנה העולם נקרא עולם חסד יבנה והצדיק ארז"ל דהרי הוא כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית כמרז"ל ע"פ וכל העם נצב עליך מבקר עד ערב וכי ס"ד תורתו מתי נעשית אלא כל דיין הדן דין אמת לאמיתו אפי' שעה א' מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שותף להקב"ה במ"ב כו': וז"ש ולך ה' החסד פי' אע"פ שאתה ה' בעצמך ובכבודך בראת העולם שנק' עולם חסד יבנה אעפ"כ כי אתה תשלם לאיש הצדיק כמעשהו כאלו הוא עשה וברא ויצר עמך בשותפות את העולם:

מהבעש"ט זלה"ה בראשית ות"י בחכם שהוא אות א' בזה ברא אלהים א"ת כי כל אותיות הם לבושין זל"ז כי א' נתלבש' תוך אות ב' כי ב' ב' אלפין ג' ג' אלפין וכו'. וראשית הבריאה היה ע"י אות א' שהוא חכמה כמ"ש ואאלפך חכמה וברא הכל ע"י חכמה כמ"ש כולם בחכמה עשית כי נתפשטו האותיות מלמעלה למטה ובזה ברא כל הנבראים ע"י כ"ב אותיות מא' עד ת' וכל הנברא ע"י אות שהוא קרוב למאציל הוא יותר עליון עד כי הנברא מאות ת' שהוא אות אהרון מברי' זו היא שפל ברי' מכל הנבראים כ"א שיקרב אדם את עצמו להש"י ויוכלל מן אות ת' לאות ט' בסוד תשרק עד שיקרב אל אות א' ששם אלופו של עולם וזש"ה ומבטן שאול שועתי אליך וגו' הרי רוחניות י"ת

י"ת בתוך אות א' ונתעטף בו וברא אור מן אות א' והוא אור אצילות ואח"כ נתעטף עם אות א' באות ב' וברא עולם הבריאה כמ"ש בכנפי יונה ואח"כ חזר ונתעטף עם אית ב' בתוך אות ג' וברא עולמות למט' מעולם הבריאה עד שנתעטף באות ת' וברא עולמות התחתונים שנק' מלכות שבמלכו' וז"ש בראשי' בחכמ' שהוא א' ברא אלהים את השמים שהוא כ"ב אותיות מן א' עד ת' ובתוכו רוחניותו י"ת שנק' שמים שנתעטף ונתלבש הקב"ה בתוך כ"ב אותיות אלו וברא את הארץ שהוא כל ענייני חומר הארץ שהוא ע'י ד' מאות לבושין מן א' עד ת' שהוא ארץ תחתיות שאין למטה ממנו ואח"כ חזר הקב"ה ונסתתר בכמה כסויין ובכמה קליפין דאינון תוהו ובהו וחשך ותהום כמ"ש בתיקונים וז"ש והארץ היתה תוהו ובוהו כו' ר"ל לאחר שנתלבש בד' מאות לבושין שהיא אות ת' ובאלו לבושין ברא הארץ חזר ונסתתר בכמה קליפין. וזש"ה והארץ היתה תוהו ובהו וגו' כי צפה וראה שיהיה דורות הרשעים וגנז אור הנ"ל ונסתתר מן חייביא בכמה קליפין אבל לגבי צדיקייא שנקראים אלהים כמ"ש במשה ראה נתתיך אלהים לפרעה וכן יעקב ויקרא לו אל אלהי ישראל וכיוצא בשאר צדיקייא לא אסתתר מהן הקב"ה לכך ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ר"ל מיד בשעולה במחשבה של אנשי הדעת נק' אלהים שהקב"ה שנק' אור מסתתר שם אז נתפרדו ונתגלה אורו י"ת וז"ש ,יהי אור והבן והש"י יכפר. אשר יעשה אותם האדם וחי בהם היינו לזכך חומרו כמו הנוך ואליהו שנעשו מלאכים חיים ונעשו מחומר צורה ויש בחי' שאחר עלותו למעלה חוזר ויורד כדי להעלות מדריגות התחתונים בסוד רחצתי את רגלי כו' וזה רצוא ושוב ונק' קטנות וגדלות ובכל ירידה צריך אזהרה איך לחזור ולעלות שלא ישאר חו כמו שנמצא שיש כמה שנשארו: ממוהר"נ קאסוויר להוכיח לב"א שאינן מקיימין שויתי ה' לנגדי תמיד גם בעסקן בסחורה ומשא ומתן וב"ת האיך אפשר זה הא בהיותו בבה"כ ומתפלל אפשר לו להשוב בבל מיני סחורות ומשא ומתן ה"ה ה"נ אפשר בעסקן במשא ומתן ,"ם שויתי ה' כו':

בגמ' כל תפלה שאין בה מתפלת פושעי ישראל אינה תפלה כו' כמו בי"א סממני הקטורת וק' וכי ס"ד שיהפשו דווקא אחר פושעי ישראל להיותן אצל התפלות דבאם לאו כו' ופי' דה"פ ע"פ משל למה הדבר דומה דעץ לח אינו יכול להיותו דולק כשהוא לבדו אבל כשמדלקין עשרה עצים יבישים א"כ גם כשישים עמהן עץ א' לח ידלוק ג"כ כמו היבישים והנה בנדון זה ג"כ כשיש עשרה צדיקים המתפללים בדביקות עצום ובהתלהבות גדול גם כשבאים פושעי ישראל אזי מתלהב לבבם להתפלל בכוונה גדולה ובדביקות עצום וזהו הפירוש כל תפלה שאין בה מתפלות פושעי ישראל פירוש שע"י התפלה שלהם יעוררו גם את הפושעי ישראל שיתפללו כשאין פועלים זה אין תפלתם תפלה: איש א' צדיק הי' חולה זמן רב וכשהי' עובר דרך שם הבעש"ט נתנו לו פדיון וביקש ממנו תלמידו מהבעש"ט שיבקש רחמים עליו שיעמוד מחליו איש זה כי הוא איש צדיק וגם העו"ם מתרעם עליו שקיבל פדיון ואינו מועיל וא"ל הבעש"ט יהיה עדיין חולה ויהיה שוכב על ערש דוי והפציר בו תלמידו לרבו הבעש"ט כו' וא"ל דבעש"ט זלה"ה הנה אגי"ה לך שיש ביער כמה רקים ובוזזים ורוצים להרע במה אנשים מערים של ישראל וזה האיש ע"י יסורין הוא מגין עליהם וכי כבר נשלחו אנשי מלחמ' לבקש אותן הרוצחים ואחר שלש' ימים בשיביאו לעיר אותן הריקים ובוזזים אסורים בכבלי ברזל אז יעמוד זה האיש בריא כאולם וכן הי' תיכף כשהביאו לעיר אותן הפוחזים והיו רצים כל אנשי העיר לראותם עמד גם זה האיש תיכף מחליו ג"כ: מהבעש"ט זלה"ה בכל יום ב"ק יוצאה מהר חורב ומכרזת כו' הקשה מה"נ אם א"א לשמוע הכרוז א"כ הכרוז למה ואם אפשר מ"ט לא נשמע וכן שמ"מ ביאור משנה עין רואה ואזן שומעת כו' ופי' מצד

שהוא

שהוא עין ראוי לראות מסוף העולם ועד סופו ואזן ראוי לשמוע הכרוזין של מעלה רק שעונותינו מבדילין מצד שהנשמה בגלות יצה"ר וג' קליפות של ערלה מסבבין הראיה והשמיעה וצריך שישבר הקליפות ואז יוכל לשמוע ולראות ומורי זלה"ה יוכיח שראה מרחוק ושמע הכרוזין כאשר נתברר לאמיתו וא"כ אפשר ואפשר לשמוע ולראות כו': איש א' חכם גדול ובקי בכל הש"ס ופוסקי' הי' בעיר שהיה הבעש"ט דר עם ולא הי' נשמע לדברי הבעש"ט ולא האמין בהשגתו הגדולה והבעש"ט היה חושק מאוד לקרבו אליו והנה פעם א' למד זה החכם הלכה עמוקה ודיבור תוספו' א' ולא הבין את דברי התוספות ונתקשה מאד בעיון גדול כמה שבועות להבין את דברי התוס' ולא עלתה בידו ונצטער מאד ע"ז והנה בלילה א' ראה בחלומו והנה מעלין אותו לעולמו' עליונים וראה שמעלין אותו היכל לפנים מהיכל עד שכהו עיניו מלראות גודל האורות עליונים והי' סוגר עיניו עד שהכניסהו להיכל פנימי א וא"ל פתח עיניך ופתח עיניו וראה הרבה חכמים גדולים וצדיקים יושבים ועוסקים בתורה והבעש"ט זלה"ה יושב בראש כולם וא"ל הבעש"ט זלה"ה למה אתה מתקשה כ"כ להבין את דברי התו' הלא הפשט הוא כך וכך וכו' ובבוקר כשניעור משנתו לקח הגמ' והי' מעיין בדבור התוס' הנ"ל ורא' שהפשט הוא בה"ר כממש כאשר א"ל הבעש"ט זלה"ה והנה אעפ"כ היה סובר שמא הוא חלום לבד והנה כשבא שבת קדש הלך על סעוד ג' להבעש"ט זלה"ה ותיכף כשבא לבית הבעש"ט א"ל ברוך הבא וא"ל היית מעיין בפשט התוס' אשר אמרתי לך אם פשט זה אמיתי כו'. ומזמן ההוא והלאה הי' משמש את הבעש"ט ז"ל ונעש' חסיד גדול כל זה שמעתי מאנשי אמת: מהבעש"ט זלה"ה כי ממנגד כל תור' שאין עמה מלאכ' כו' וביאר דיש ג' מיני דיבור שהם ג' מיני זווג א' זווג המלך ומטרוניתא ב' זווג בן המלך וזוגתו ג' זיוג דעבד ושפחה כו' והנה הדיבור בתורה ובתפלה שהוא הזווג קב"ה ששמש באבר חי דהיינו עם המוחין שהם י"ת הו"ב דחילו ורחימו יהיה נמשך ע"י אות ו' על הדיבור שהוא ה' כו' יעו"ש: מבעש"ט איזהו חכם הלומד מכל אדם אפי' מאדם רע שרואה דבר עבירה בו ולומד ממנו שמצד אחרות יש בו שמץ מנהו ג"כ וצריך להקן עצמו משמץ זה שבו ואז גורם טהרה לזולתו כו' וז"ש יאת תורת המוציא רע מרעתו ביום טהרתו של עצמו וכמדומה ששמ"מ סגנון זה:

שמ"מ שיעלה הפנימיות של שלא לשמה ודפח"ח:

מהבעש"ט יראת חעונש שהוא יראת הצוניות מורה על ידו י"ת פשוטה לקבל שבים ומתעורר ליראה פנימית הנק' אהבה לקבל באהבה ואז יפטור מיראה הצונית ודפח"ח:

מהבעש"ט ז"ל פי' משנה דאבות והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה כו' וכל דבריהם כגחלי אש וביאר כי הראשונים נהגו לומר מלתא דבדיחותא קודם הלימוד והטעם כי יש קטנות וגדלות בעולם שנה נפש וע"י מלתא דבדיחותא עולה מהקטנות ומתדבק בגדלות והנה בזמן הגדלות שיש בעולם דהיינו שיוכל ללמוד ולהתפלל בדחילו ורחימו ויודע כי הוא מדבר עם המלך הגדול ומדבק בו י"ת אין תענוג גדול יותר מזה והוא בהי' הגדלות משא"כ בימי הקטנות שיש בעולם אז צריך האדם מלחמה כדי שיוכל להתקרב אליו י"ת וזהו עיקר השכר שיש לאדם שעוש' על צד ההכרח וגם שלא יוכל לעשות הטוב בפועל מ"מ בלבי צפנתי אמרתיך ומבחוץ יעש' ענינים גשמים וזשאר"ז בענין תורה ומלאכ' שיגיעת שניהם משכחת עון וגם ע"י ספורים שמספר עם חבירו יכול לעשות עי"ז יחודים ופי' בש"ס דר"ה שהי' נחמי' מספר עם המלך ואז הי' מתפלל להש"י וד"ל וכיוצא בזה הרבה ובזה יובן והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים ר"ל כשהם בגדלות ועוסקין באור תורה ותפל' שהם מתלהבין באור אש ממש פשיטא דתהוי מתחמם כנגד אורן אבל הוי זהיר בגחלתן ר"ל כשהם בימי הקטנות שאין בהם איר להתלהב באור פנימי ואז נק' גחלת בלי אור וירצה התלמוד ללמוד ממנו

ממנו מה שעוסק בגשמיות ואינו יודע מה שמקיים הרב אז בלבי צפנתי אמרתיך לעסוק בגשמי ומכוין בפנימי ורוחני והתלמיד ילמוד ממנו מה שנגלה לו עסקו בגשמי ויענש שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב ר"ל שמקרב ז' מדריגות שכל א' נכלל מעשרה ונק' ע' קרב שמקרב ז' מדריגות אלו לשרשן והתלמיד אינו יודע מזה וסובר שהרב עוסק בגשמי כפשוטו ודפח"ח: וענין החיות רצוא ישוב כי ע"י ביטולו מעבודת ה' בזמן עפק מו"מ ואכילה כו' ינות הנשמ' וכח השכלי יתחזק לחזור ולעסוק בעבודת ה' אח"כ וזהו והחיות רצוא ושוב וכל זה כשאדם עושה במשקל שכלו הקדש שאינו מבטל מעסק התורה ועבודת ה' כ"א קצת זמן מה כדי שתנוח כח הנשמה ולא תתבטל הנשמה ממציאות זה נק' עובד ה' בגשמי וברוחני כל ימיו מאחר שהגשמי היא כסא לרוחני:

שמ"מ ענין מ"ז האיך להעלות הפנימי' ולתקנם והצונית יתפרדו ואם אינו יודע דרך פרט עכ"פ ידע דרך כלל שבכל דבר ודבר יש בו יחוד ב' שמות הוי' אד' וכו' ודפח"ת: וכעין זה שמעתי ממנו סוד רומח וכו' וביאר פלונתא ב"ש וב"ה כלה נאה וחסידה או כלה כמות שהיא: מהבעש"ט ז"ל ביאור פ' כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה פי' שיעש המעשה שעושה בכל איבריו עפ"י הדעת ובזה יש התפשטות הדעת בכל איבריו כך בכללות העולם יש צדיק כמו משה סוד הדעת ושאר אנשים שבדורו כשהם היבור א' עמו נקראו כולם דור דיעה והוא סוד תחיית המתים ומשיח משא"כ ההיפך כשיש פירוד בניהם נפרדו מהחיצות ומהדעת ואז היא סיבת הגלות מצרים ופרעה סוד הערף אחורי הדעת ובזה תבין במ"ש כל המבזה ת"ח כו' אכן נודע הדבר שהלשינו על משה ונפרדו מהדעת וזה סיבת הגלות ובזה יבואר מה ששמעתי פי' הפ' יכרת ה' כל שפתי חלקות פי' ע"י שפתי חלקות כורת ח"ו ומפריד בין ב' אותיות הוי' ודפח"ת:

שמ"מ ענין נז"ש אם שוה רק בבתי' א' יליף זה מזה וכו' ודפח"ת:

שמ"כ ושבית שביו כו' א"כ מרצון המן יש לידע איך לעשות בחישוק וזרירות רצון מרדכי והבן. מהבעש"ט זלה"ה שיש יחודי בדיבור בין בדיבור תורה ותפלה ובין בדיבור עם חבירו בשוק ויוכל לחברו ולהעלותו לכ"א לפי מדריגותו יש ע"י דיבור דקדושה ויש ע"י דיבור חול שיש בו כ"ב אותיות כו' ושמ"מ שאם אדם מוכרח לדבר עם חבירו או לשמוע מחברו דברים מעלמא יוכל להעלותו ג"כ ע"י שיתן דעתו כי השמיעה הוא ע"י הנשמה שהוא חלק אלוה ממעל ויכוין לחברה ולייחדה וכו': שמ"מ כי בשבת יש למעט הלימוד רק לייחד והבן: שמ"מ הני תרי בדחי שהם בני עה"ב שידעו להרים ולהניף כל בני העולם כו ודפה"ת:

מהבעש"ט זלה"ה פי' פ' הנה החשך יכסה ארץ וכו' ועל כל פשעים תכסה אהבה כי היסוד הוא עיקר ושורש דבנין ואם היסוד רעוע כל הבנין נופל כך האדם אם היסוד רעוע כמו אדם שיש לו גסות הרוח אז כל מעשיו הטובים נבנו על היסוד רעוע משא"כ ביסוד נכון גם השנאה ופשע תכס' אהב' ודפה"ח: שמ"מ כי התענוג שיש לבעל עבירה נמשך מן הניצוצות של מלכים קדמאין שנפלו בשבירה בקליפת נגה וכו' ודפח"ת: שמ"מ כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטילה וגוררת עון כו' כי התור ותפל' צריך שיהי' עם המוחין ואחר שנסתלקו המוחין בסיום תורה ותפל' הקטנו' שהוא הכעס והמחלוקת ולה"ר ולכך יעסוק אז במלאכה כו'. וז"ש וכל תורה שאין עמה מלאכ' וכו': וגוררת עון וכו' ודפח"ת: שמ"מ עד שדרשה בן זומא וכו' כי הדרש' משבר הקליפות ודפח"ת: מהבעש"ט זלה"ה פי' המשנה מטלטלין נר חדש כו'. רש"א כל הנרות מטלטלין ובזהר אמרו כי בשבת יוצאין כל הנשמות מהגיהנם חוץ ממחללי שבת ובזה יובן מטלטלין נר חדש ר"ל נשמת הקרויה נר שלא נתלכלכה בצואת עונותיו מטלטלין ומוציאין אותה מהגיהנם בשבת אבל לא ישן שנתיישן בעונותיו ר' שמעון אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מנר הדולק בשבת שמחלל השבת שדולק נשמתו בגיהנם ג"כ בשבת מדה כנגד מדה ודפח"ת: מהבעש"ט זלה"ה בשם כתבי הרמב"ם שהשיב תשובה למדינ' א' שכפרו בתחיית המתים ותשיבתו נוצחת לחם כי השכל נעש' מברירת הדמים כו' יעו"ש והנה הר"מ מקוצי

הלק

הלק על הרמב"ם ומנה בין הלאוין אזהר' לנסי הרוח כי נגלה אליו האלקים בחלום כו כי השביר' כו' וההיפך השכחה כו יעו"ש וביאר הוא כאשר יש עבירות בדם או האדם הוא בבחינת אחוריים גי' תשכח כי הזכיר' נמשך משמות זכור והשכחה מאחוריים דאו"א גי' תשכ"ה כמ"ש ביחודים וכמו שהוא בפרטות אדם א' כך הוא בכללות שנמשך הגלות מהשכחה ומהזכירה בא הגאולה זכור ה' חיבת ירושלים כו' אתה תקום תרחם כו' ודפח"ה: מהבעש"ט זלה"ה כשרוצין ליפרע העונש למי שראוי לעונש אזי נוטלין ממנו בדריגת הבטחון ע"כ ראוי להתפלל לפניו י"ת שיתחזק בבטחון בו וזהו והאמין בה' ויחשבי' לו צדקה ר"ל כשזכה אברהם למדריגת האמנה ובטחון בה' אז ויחשביה לו צדקה באלו זכה לזה מצד הצדקה ולא שראוי לכך. להנצל מיצה"ר הם ג' דברים תפל' דורן ומלחמה והוא להלחם נגד מ"ז עד שיקשר כ"א בשרשו בכל ג' קוין ואז מקבל דורן זה של הם"ז ונתקרבה אל הקדושה מאבינו שבשמים כשעוסק בתור' נק' איש וכשיורד ומדבר עם המוני עם נק' אשה ולשהוא מקבל בשמחה מעלה שני מדריגות אלו למעלה. וז"ש אחור וקדם צרתני כשהוא בסוד אחור ועולה למדריג' הנק' קדם מעלה גם מדריגות הנק' אחור: בימי הבעש"ט זלה"ה היה פעם א' עצירות גשמים וראה אדם אחד הדיוט שצועק ומתפלל ואומר פסוק זה ועצר את השמים ולא יהיה מטר ולא גער בו מפני שראה שתפלתו מקובלת למעלה ואח"כ כשכבר ירדו גשמים קראו ושאל אותו מה הי' דעתך בקראך זה הפסוק ועצר את השמי' ולא יהי' מטר א"ל ה"פ ועצר לשון וסתם את השמים ולא יהיה מטר למעלה ב"א כל המטר ירד למטה וכן הרגום ואסתם הרגומו ועצרית והיוצא מזה כו': פעם א' היה שובת הבעש"ט והיה בשבת בכפר א' עם בנין שלו בהגיע את השלש סעודות גם המחזיק הכפר קיבץ כמה אנשים הכפרים וישב ואכל ושתה עמהם בזמירות שירות ותשבחות וראה הבעש"ט זלה"ה שהוא מקובל מאד למעלה וקראו אחר הסעודה ושאל אותו מאיזה טעם אתה עושה זה לבזבז כ"כ על סעודה ג' והשיב הנה שמעתי העולם אומרים תצא נשמתי בין אנשים מישראל

והנה שמעתי שבשבת יש לכ"א מישראל נשמה יתירה ובמוצאי שבת יצאה ממנו ואמרתי גם אני תצא נשמה יתירה שלי בין אנשים מישראל ע"כ אני מאסף אנשים מישראל כו' והנאתו הדבר מאד:

מהבעש"ט זלה"ה פי' על מה שאמרו בזהר שדנין את האדם בכל היכל והיכל ומגרשין אותו מההיכל פירוש כי הדיבורים נקראים היכלות שהשכל שורה בהן והאדם המתפלל הוא הולך מאות לאות ומתיב' לתיבה וכשהוא אינו כדאי מגרשין אותו דחיינו שזורקין לו מחשבה זרה וממילא הוא בחוץ וזהו וימלך באדום בלע בן בעור אדום נק' התלהבות האדם שהתפלל בהתלהבות לשון אדמה לעליון דומי' תהל' והבן ושולטת עליו מ"ז נק' בלע לשון כרית' בן כשהוא מבין את זאת המ"ז מה היא בעור מבער אותה שמבחה בא להתלהבות הבורא י"ת בידוע ושם עירו כלומר מפני מה נתעורר עירו לשון התעוררת דנהב' שנותן אל דעתו ומשים אל לבו שזהו נתינת הדין ר"ל שדנין אותו וזהו פירוש כו' הבה לנו עזרת מצר שהוא הגזר' באה. מבח הצרה בתפל' צריך לשים כל כחו בהדיבורים וילך כך מאות לאות עד שישכח מגופניות ויחשוב שהאותיות מצטרפי' ומתחברים זע"ז וזהו תענוג גדול דמה אם בגשמיות הוא תענוג גדול מכ"ש ברוחניות וזהו עולם היצירה ואח"כ יבוא לאותיות המחשבה ולא ישמע מה שהוא מדבר וזהו בא לעולם הבריא' ואח"כ הוא בא למדת אין שנתבטלו אצלו כל כוחותיו הגשמיים וזהו עולם האצילות מדת חכמה: בשם הבעש"ט זלה"ה דאם אדם בא לסכנה וצריך לנום אזי יתן ח"י גדולים בשביל נרות לבה"כ ויאמר בפה מלא אני מנדר חי גדולים לנרות בשביל נשמת רבינו מאיר בעל הנס אלהא דמאיר ענני אלהא דמאיר ענני אלהא דמאיר ענני ובכן יר"מ ה' או"א כשם ששמעת את תפלת עבדך מאיר ועשית לו ניסים ונפלאות בן תעשה עמדי ועם כל ישראל עמך הצריכים לניסים נסתרים ונגלים אבי"ר:

מהבעש"ט זלה"ה כשתופיס את הכוס וחינו לוולג עליו בזיכתו אין עושה בהם כוסס וכן סיימי

מיוזרי הבעש"ט בענין התפלה וכוונתה ויהודים שלריך לקבל ה"ע

א"ע בהם וידוע שהאדם הוא עולם קטן ובהתעוררות דלתתא יתעוררו למעלה לתתא ומשיכו למטה עד מדריגת של אדם זה המתכוין זה ומקבל השפעה: מהבעש"ט זלה"ה והכהנים הלוים שכל שפע הכהן היא בב' בחינות דהיינו אהבה שמאהבתו משפיע לעולם התחתון וכהי' נמשל לשום שיה השפע בעצמו שירדה מעולם העליון לשרות בעולם התחתון וכן בשתוף הראשון היה בחינת אהבה ובחינת שתוף הכל בשם ה' בלתי פירוד כלל שאהבה שאהב את ישראל הוא בעצמו השתוף כו' וד"ל והנה ע"ז נתהוו כל העולמות ואלולי זה לא הי' יכול להתגלות מלכותו י"ת בעולמות ובלעדי אלהותו לא היו יכולין העולמות להתקיים רגע א' אך ע"י השתוף יכולים העולמות לסבול אלהותו י"ת והנה אע"פ ששם הי' אהבה ושתוף הכל ברגע א' אעפ"כ בעולם העשי' צריך לזה ב' כלים כי כן דרך העולמות שמה שבעולם העליון הוא אחדות פשוט בעולם התחתון נראה בהתחלקות קצת והוא מצד הכלים אבל מצד האמת מה שהוא בעולם העליון הוא גם כאן אחדות פשוט כמו המחשב' שהיא בלב בלבד ואח"כ שרוצה לגלותה ע"י קול ודיבור יש לה כמה כלים נפרדים ה' כנפי ריאה והשנים והקנה ואח"כ מדיבור לעשיה נראה הפירוד עוד יותר ובאמת הקים הכהנים הינו שבה פרוד גם בעולם התחתון כמ"ש ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה פי' כי הנה תכלית הכל הוא היראה כי אם אין יראה אין חכמה סגולה הטובה כלל ותכלית חכמה היא יראה וגם שצריך לעבוד הש"י באהב' ויראה א"ל להכום כ"א יראה וממילא תשרה עליו אהבת הבורא י"ת כי דרכו של איש כו' ובמדת יראה שהיא חכמה כלול הכל בלי שום פירוד וכיון שרואה המשכיל שכל קיומו והיותו של עולם התחתון הוא מהעליון שאלולי עולם העליון היה עולם התחתון אפס מוחלט א"כ הוא דבוק לש"ס העליון וכמו ששם הכל אחדות פשוט בגדלו גם כאן ע"י מדת היראה ובזה מייחד עולם התחתון לעולם העליון ויכול להעלות ממדריגה למדריגה עד שאם כולם שם הכל אחדות פשוט והבן הבחינה שיבחין אדם א"ע אם יש לו יראה בשלימות יבין זה ממשל הם א' מן השרים בשעה שעומד לפני המלך יעבורו לפניו דבר שהוא הגדולה שבתאות שאם לא היה עומד לפני המלך הי' מתאוה לתאוה ההוא עכ"ז במעמדו לפני המלך מרחיק א"ע מלהתאות לדבר ההוא ודבר זה הוא מפני שכ"כ גדלה עליו הבושה והאימה מפני המלך עד שאינו רוצה א"ע בתאותיו וכולם בטלו ממציא' נגד יראת המלך כמרז"ל למה צדיק דומה לפני הקב"ה כנר לפני אבוקה כיון שרגא בטיהרא דלא מהני ואינו עושה פעולתו כלל כן מדותיהם אינם עושים שום פעולה בתאוות העולם כי תמיד הם בטלים ממציאותם מיראת הקב"ה וז"ש מה ה' שואל מעמך שתהיה במדריגת מה שאינו יותר ותתאוה לשום דבר וע"י מה תזכה לזה ע"י כ"א ליראה כו' והבעש"ט מש' לבן מלך שהי' בין אנשי הכפר ובא לו אגרת שלוחים מאביו ורצה לשמוח והי' בוש ויקרא מאנשי הכפר וצוה לתת להם יין והם שתו בשמחתן והוא שמח בשמחת אביו רק המותר והצורה של אנשי סגולה

מהבעש"ט במדרש מה ראה קרח לחלוק על משה פרה אדומה ראה ותמוה ופירוש בשם הבעש"ט זלה"ה

שאלוהו תלמידיו על ענין פרה אדומה היכן הוא רומז במצוה זו לבא יזה לעבודת הש"י תמיד כמו שייד הבעש"ט זלה"ה שכל המצות הם נצחיות בכלל הי' שבכולל הם בזמן ובתשובה בכל הם תמיד נצחיים כי התורה היא אלהותו ואלהותו נצחיו' כמו שהותרס כל תלמידי הבעש"ט ז"ל בשמו שכל התור' צריכה להתגלות תמיד בכל זמן בדרך הנ"ה ושכל שיש ללמוד מכל מ"ע ראייתה ושאלוהו על פרה אדומה שאפי' בזמן בהמ"ק לא נהג אלא לעיתים רחוקות כ"ש בזמננו ביותר פרה גו עמקן כו' וגם מה שמטהרת טמאים ומטמאה טהורים ורבינו הבעש"ט זלה"ה שזהו ענין הגבהות שתחלה אם האדם יתנהג בדרך לא טוב והוא רחוק מהש"י התחלת תיקונו הוא ע"י הגבהות ושלא לשמה כמו להתפארות [או עוה"ב שזהו ג"כ גבהות נסתר שחושב שראוי שישלם לו הש"י שכר טובו וחושב הוא שעושה איזה דבר לתענוג ובאמת מגדיעו בלתי כח הבורא י"ת אינו והאיך יהכן לקבל שכר רק שתחלה א"א לבא לזה וא"ו יטהר בהגויות והותר לו לאחוז הגבהות והזכירו ע"ש שלא לשמה ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה ובלשמה צריך להיות זך ונקי מכל שיג וגאות כ"א יתערב בו גבהות יתועב לפני ה' וזה כי' כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו כו' קרבן ראשית כו' על המזבח לא יעלו כי' שהר"ן בשאור ודבש לגבהות שהם מרתיחים ועולים כמו הגבהות שמגביה לב האדם והם דיני הקטנות כי קטן רוצה להיות גדול והדיוט קופץ בראש ואמר הכתוב לא תקטירו ממנו אשה לה' לעבוד ע"י גבהות רק קרבן ראשית ר"ל ראשית ההתקרבות להש"י מותר להיות בגבהות אבל אח"כ אל המזבח העליון לא יעלו לריח ניחוח לה' שאין נחת רוח לפניו י"ת בגבהות ח"ו כי תועבת ה' כל גבה לב אפי' בכל דהו נמצא הגבהות מטהרת הטמאים וכו' וענין הזה אפי' בצדיקים שכבר הם טהורים הוא נוהג תמיד ע"ד הנ"ל שצריך להתקרב להש"י בגבהות ושפלות כי קודם שרוצה האדם להתקרב להש"י ע"י איזה מצוה גדולה ותורה או תפלה נמצא שעדיין הוא מרוחק ונקרא לערך הקירוב שיתקרב אח"כ ע"י העובדא שעתיד לעשות נקרא עתה ע"ד הכינוי טמא למרוחק מהש"י וא"א להתקרב להש"י אם לא יהיה לו גבהות פי' דיש קטנות וגדלות

וגדלות בקדושה ולעומת זה בשע"ת דבשע"ת קטנות הייש שהיצה"ר אומר לו הלא איך ראוי לעשות מ ור גדולה ועבודה כזו וע"כ שצריך שיגבה לבו בדרכי ה' כמרז"ל במשנה למה נברא אדם יחידי שנ"ל עלי העולם עומד כו' דאל"כ יאמר לו יצרו שהיה איך ראוי להתקרב אליו ע"י עבודה זו כו' לזה צריך להתאים בגאות ושיגבה לבו בדרכי ה' להתקרב דווקא וא"כ ע"י גאות זה יטהר ויקרב א"ע להש"י כשיעש' העבודה של תורה או מצוה ואח"כ בעת העבודה שעוש' או אח"כ צריך להשפיל יתכן נגד גבהו' וישפל א"ע לפני הש"י ולפני כל וזהו קטנות שבקדוש' שלא ידומה לו שהוא גדול מחבירו כשיראה שהם אינם עושים עבודה זו ונשא הגאות בשעת מעשה המצוה שאז הוא נקרא טהור והגאות מטמא טהורים ח"ו והגאות נק' פרה שמכרה ומגדל דעת האדם והדוריה מצד הקליפה גם ע"כ משליך אל תוך שריפת הפרה עץ ארז ואזוב ושני תולעת דכרב"י מי שמתגאה כארז כו' ישפיל כאזוב ופסק הרמב"ם שי' של ארז הרבו חיה פי' כנ"ל שהגבורות וגדלות שיקח לעצמו לעשיית המצוה יהי' מחד וישוער בהיר ובידה ואח"כ תיכף ישפיל כאזוב ונקרא זה פרה אדומה המטהרת טמאים כו' ולזה אמר במדרש מה ראה קרח לחלוק על משה פי' האיך ראה וחשב שיהיה לנשא ההנשאות ח"ו הלא ידעו הכל ענותנותו עד שהעיד עליו הכתוב והאיש משה עניו מאד כו' וא"כ איך חשדו בעון הגאות והא קרח פקח היה והשיב המדרש פרה אדומה ראה ר"ל שראה שנים יודע הגאוה מוכרחת להיות לכל צדיק לעבודת הש"י כו' והיא מטהרת טמאים כו' וחשב קרח נהיפך כי מה שהתנשא הוא ואהרן להתקרב להש"י לא היה מחמת הגאות היותר המטהרת טמאים והרחוקים רק נתערבה בהם הגאות האסור שיטמאה הטהורים ועי"ז נשא לבם להתקרב להש"י הוא ואהרן יותר מכל העם ולהיותו נחשבו שזה היה מצד גאות כי באמת משרע"ה היה בתכלי' השפלות כמו שהעיד התורה עניו ואפ"כ הי' משתרים בגאות בכוונה דברי' שעשה בהי' מלך על ישראל רק הי' זה לעבודת הש"י ולהדריך העם לעבודת הש"י כי לא היה אפשר בלתי זה שהיה מלך שיהיה איש אשר יצא לפניהם ואעפ"כ לא רצה לקבל זה בתחלה שהירב ואמר ש"ת נא ביד תשלח עד שהכריחו הש"י וקרח אע"פ שחכם היה והיה לו רוה"ק עכ"ז מחמת קנאה' שהוא מצד הגאות חשב בטעה דשתמשו בגאות האסור וזה שכרש"י ע"פ כי כל העדה כולם קדושים ונודע את אלו כו' הרבה יותר מדאי לקחתם לעצמכם גדולה שהוא תריכות וכפל לשון אלא ה"ק רבה הן, הרית שיותר להתאים בגאות בתחלת עשיית המצוה ועבודה כו' הנה שהשד לתפס בגבורות האסור גם לאחר עשיית המצוה וז"ש יותר מדאי וכן לקחתם לעצמכם לא בשביל עבודת ה"ת וקרא על עצמו לא דימה שיהי' לו גאות רק חשב שמה

שלבו נוטה לזה להיות ממש הכל הוא מצד האמת כנ"ל ויגבה לבו בדרכי ה' כי זאת הגאוה היתרה ולא רצה לתלות הפחיתות בו בגאותו האסור ובהריגת היוסר של הגאות המותר רוא בטעה רק חשב להיפך מפני הקנאה של הרע שהפך לבו לאמר על רע טוב ועל טוב רע ולא התיין שמפי הדיבור עשה משה הכל וזהו פרה אדומה ראה כנ"ל ולפיכך אמר משה רב לכם בני לוי באמת אני רואה שלא כאשר אתם סוברים שהגאות שלכם הוא לש"ם ובלי הוא מצד הרע לא כן כ"א רב לכם ר"ל הגדולה נק' רב ויצר הוא לכם למעוכם לא ליתן הש"י ולזה נהלקו קרח וכל עדתו כי זה דבר עמוק וצריך לזה התבונה לתלות החסרון חמיד בו ולהפוך תמיד בכניעה ושפלות אפי' לדבר מצוה כן ואולי הוא מצד הגאות של הקליפה לעשות מצוה שאינה מוטלת עליו ושיוכל לעשות ע"י אחר ולא יחשוב שהוא ראוי לה יותר מחבירו כי זהו גאות ואפי' משה לא רצה חפץ להשתלה לישראל ואמר שלח נא ביד תשלח אע"פ שהוא דבר מצוה ללכת בשליחו' הש"י וללמוד לישראל תורה ואין מצוה גדולה מזה אעפ"כ חשב שאהרן ראוי לזה יותר עד שהכריחו הש"י לזה וצריך האדם ללמוד מזה ולא להתקוטט בעבור מצוה שיש בה צד שררה ולבנות מזה ואם יהי' ראוי לה הש"י יכריח כל העולם להזמינו לידו הרבה זו וכדומה וצריך לשקול דבר זה תמיד בשכל זך וצדק ולשאול מהש"י ע"ז עזר שיעזרנו שלא ישטנו היצה"ר בזה לצד ההיפך ח"ו רק ידריכנו הש"י בדרך האמת והטוב והבעש"ט זלה"ה פירש למה ע"י מכת בכורות יצאו ממצרים כו' וכאשר לקו בכור השפחה והוסר הקליפ' ממילא יצאו מהגלות ולכך היקדשו בכורי ישראל שהוא השכל אלא שאח"כ שיהי' על מדריגה אחת כי החיות רוא ושוב בסוד קטנות וגדלות וזהו שעשו עגל ולקח הש"י תמורת הבכורים שבט לוי כי האותיות לוי ל' ו' וכו' וזהו בני קהת גרשון ומררי וכו' וכאשר האדם בסוד הקטנות ויודע מזה מוליד נשמות גרים כי ג' היא ג' קין, דרך ר' עליין, דכסופין יש מלכות וכו' ודפה"ח והבעש"ט זלה"ה הבינו אל נור ת'בנם בי' שכבר נזכר שכל תפלות האדם יהיו לתועלת השכי' שנק' תפלה כמ"ש ואני תפלה שהוהלת ותפ'ת מדודה שימלא חסרונה וכל מה שנחסר לאדם הכל היא בשביל החסרון שבשכינה וצריך האדם שיתפלל למלא חסרונה שיה ובתיקון לתעלה ממילא נתקן למטה שגם הוא א' מאיברי השכינה כי מלכותו בכל משלה ואין לך מקום פנוי ממנה אך הלב יודע מרת נפשו שאין העינים שוות שאם ח"ו יש לאדם היזק צער גדול ותפלתו הוא על צערו והיטו משים על לבו שצער זה הוא בשכינה ויותר היה ראוי שיתפלל עליה כי ממנה פנה ויתד שהכל בה או שהוא מתפלל ובתוך כך נזכר שצריך להגיה את עצמו ולהתפלל על השכינה

רק

רק שאינו יכול להתאפק על צער בניו ואם יאמר שהוא מתפלל על השכינה ובוחן לב הוא יודע שאין זה האמת אפשר שח"ו נדחה מכל וע"כ יתפלל כפשוטו לפי מה שהאדם הוא במדריגה בעת ההיא רק שיהי' פיו ולבו שוין כי דובר שקרים לא יכון כשישראל מתפללים ומתדבקים א"ע להש"י קלא נפיק נאנה ורחמה בנות כו' כלומר מי שאינו ראוי ליחוד זה ולא מיהא לי' ינא וחזו נאינה ומי שראוי לזה ומיחא לי' ירהה חזו ורחינה וכששומעין הקליפות קול הזה אז רוצים לבטל האדם הזה בתפלתו במ"ז מהענוג הזמן והאדם מתדבק באהבת ויראת הבורא י"ת ובזה מעלה ניצוצי חיות שבתוך הדבר ההוא ואומר בלבו מה לי לדבק בחומריות הדבר מוטב אדבק בהויתו שהוא כח מהוהות הש"י שהוא החכמה כמ"ש כולם בחכמ' עשית וכן באכילה ושאר תענוגים מתענוגי הזמן כמו בשבת וי"ט יהי' בתענוג רוחני שבדבר ההוא שהוא החיות של הדבר ולא לחומריות הדבר בע"י שהוא דבוק בתענוג רוחני נזכר הא' הש"י שגם הוא י"ת דבוק בתענוג רוחני שאין הנאתו יכולין להשיגו אבל כשהוא דבוק להומריות הוא מרוחק הש"י והנה יש ב' אהבות א' שהאב אוהב מעשה בנו שחכם ומתפאר במעשה החכמה שעושה או בדבר החכמה שדבר והב' שאוהב את בנו בע"ש וכל מה שמדבר לבניו הכל הגון בעיניו בשביל אהבתו אותו והנה באהבת הש"י על ישראל ישנה א' הנ"ל כשהצדיק עושה מצות ותעש"ע הכל בחכמה נפלאה ויעלה ניצוצות הקדושים מה שבדומם לה"מ ואז הש"י אוהב מעשיו מאד ובזה מקשר גם הזוגות העולמות להש"י שהש"י שורה בכל מעשיו וזה יתקן לגירי עי"ז בביאת משיח בב"א כמ"ש ומלאה הארץ דעה וכו' והאהבה ב' הנ"ל הוא כשהצדיק בעיניו מקושר להש"י והש"י אוהבו יאהד אותו בעצמו אע"פ שאינו עושה מעשיו בחכמה כיון הרחמן רק רוצה בתמימות גדול ומקושר להש"י לכן הש"י אוהבו וזה נק' עיזות כניזיות העליוני' שהצדיק הוא העולם מהבעש"ט זלה"ה קרא דאחז"ל וכו' הקריב שהקריב את ישראל לאביהם שבשמים כו' ולאהור' קשה דא"כ לזכות יחשב לו שעל ידו נתקרבו לאביהם שבשמים וזה אינו לגנאי אבל זכרו וכו' מורי הבעש"ט זלה"ה כי בענין קשוטי הכלה שמקשטין אותה בכייה מיני לבושין כדי שיביאו לקירוב הזוג ע"י שתשא חן בעיניו ע"י הקשוטין ובעת הזוג אומז"ל מלבושיהן בקירוב בשר כו' ומבשרי אחזה אלוה כביכול בהתפלה היא השכינה כלה עליונה והשושבין הוא הצדיק שעל ידו נעש' היחוד וזווג עליון בתפלה מעומקא דלבא מייחד התפלה שהיא הכלה לאלהי ישראל והוא זווג עליון וע"כ קודם הזווג צריך לקשטה בכייה קשוטין מלבושין וכו' וצריך שתדע מכם לבושין הגורם לקשוט וע"כ נודע מה שאמרו כי הפרי הוא הצדיק והלבוש אל הפרי הוא המוץ ותבן הרשעים שא"א בטבע הבריא' להוציא הפרי בעצמו בלתי לבושי המוץ והבן כ"א לעתיד לבוא שאחז"ל עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת ובעת אשר שלט האדם באדם לרע לו של הפליט והטעם בכתבים להוציא ניצוצי קדושה הויתו ע"ש ולדברינו הנ"ל מבואר כי הרשע הנק' לבוש ויתלבש להצדיק כדי שיקרא ממילא א"כ הוא קשוטי לבושי השכינה שגורם להתפלל ויתלבש ונעשה יחוד דקבלה שהיא הכלה עם דוד' וכהפך נעשה היחוד אז כביכול הופשט מלבושי' ויתפרדו כל פועלי און וכתב הרב הגאון המחבר מ' יעקב יוסף הכהן זלה"ה ע"כ תוכן דבריו ורגם שאין זה לשונו ודבה"ת מהבעש"ט זלה"ה כי תיקון בעלי תשובה העיקר הוא על ידי גדולי הדור שיכולין להעלותו ולקשרו בשרשו וכו' הנה ה' רוכב ע"ע קל כו' הנה ה' רוכב על אותו האדם שעבר עבירה ורוח עבה והמורה בעיניו אף שהיא קלה בעלם ואחז"ל ע"י תשובה זדונות נעשו לו כזכיות כי הנה השב צריך שיהי' נתעב אצלו הדבר שנכשל בו כי אע"פ שכהעבר עדיין לא חטא אחז"ל אל יאמר אדם אי אפשר בבשר חזיר כו' א"ת כשהבא צריך שיהי' נמאס מיום אצלו הדבר ההוא וזהו נעשים לו כזכיות שאליהם אין יצה"ר כך להעבירו' לא יהי' לו יצה"ר

מהבעש"ט זלה"ה הוי ממעט בעסק ועסוק בתור' קשה דהר' הוי ממעט בעסק דרך ארץ ועסוק בתור כי עסק ר"ל דהוא עסק התור' וצ"ל האמת הוא כך דשמעתי ממורי הבעש"ט על קושית הט"ז א' המרב' וא' הממעיט ובלבד שיכוין כו' למה שוין במכוין וכו וביאור כי צריך ללמוד ולהתפ"ל עם מוחין משא"כ כו' וא"כ אם ממעיט כדי שיהיה לו מוחין לכוין היטיב שוה למי שיש לו מוחין טובים שיוכל להרבות וז"ש ובלבד שיכוין וכו וז"ש הוי ממעט בעסק היינו בתור' כדי שיוכל לעסוק בתור' להעמיק בדחילו ורחימו ויחשוב שעולם הדיבור מדבר בו וזולתו א"א לדבר במ"ש אדני שפתי תפתח וג"כ מחשבתו א"א להיות כ"א ע"י עולם המחשב' כי הדיבור של ישראל הוא עולם הדיבור בביכול המחי' העולם ומחשבתן הוא עולם המחשב' ועה"ז מקבל אותיות הדיבור דרך אמצעות המדות חסד דין רחמים לפי שעה"ז יש בו שטח וגבול צריך לקבל ע"י המדות והנה קדוש' שבת במוסף בכתר שאנחנו מעלין עולם הדיבור בעולם המחשב' ועם הבהירות גדול עד שאין נראה התחלקות המדות במשל

כמשל השמש שאין יכולין להסתכל בו מחמת גודל הבהירות שבו והאור היוצא ממנו יכולין להסתכל בו ולהשיגו ולהנות ממנו לסיבת מיעוט בהירותו כי אלו היה באור בהירות. כמו בעמש לא היו יכולים ג"כ להשיגו כמו כן שמש ומגן ה' צבאות וסוד השבת ובזוהר מהו שבת שמא דקב"ה ואחז"ל בא שבת בא מנוח' פי' כי הקב"ה נק' מנוח' שאין שייך בו תנוע' כי תנוע' לא שייך כ"א בדבר שהוא בזמן ובמקום אבל הקב"ה הוא א"ס ואינו נעתק ממקום למקום וגם אינו בגדר זמן והנה בשבת במ"כ בקדוש' כתר שאנו מעלין עולם הדיבור בעולם המחשב' ושם הבהירות גדול עד שאין נראה התחלקות המדות לפ"ז לא ישאר היות לעה"ז התחתון ועה"ז הוא צורך גבוה כי אין מלך בלא עם ע"כ תיכף שאנו אומרים איה מקום כבודו ואיה הרמז הג' שעה ראשונות שאין שם התחלקות המדות תיכף אחר זה אנו אומרים ממקומו הוא יפן ברחמים דהיינו להשפיע טובו לכאן לפי שאין מלך בלא עם: ענין השבת היא שמתגלה השורש והענפים חושקים אליו כי' שיום השבת היא יום קדוש שמאיר ומתגל' בהירות מקדוש שהוא הש"י קדוש הקדושים ומאיר על הברואים בי' כי ענין רוחניות של הכל היא מה שנאצל במחשב הקדום' וזהו הוית של הכל ואח"כ כשנברא' הכל בפעל ע"י השתלשלות אעפ"כ אותו הרוחניו' נשאר למעל' נעלם בשרשו וההוית שבברואי' הי' הוית קטן מאד שנגבם ישוכל להתלבש בגשמיות ואחר שנגמר הכל בים ו' אלו הי העולם נשאר בזה הבריא' לא הי' יכול להתקיים לזאת אחר גמר כל מעש' בראשית הבהיק הש"י בהירות הבריא' הנעלמת דהיינו ממה שהיו הברואים במחשבתו הוי' רוחניית מאד והבהיק זיו הדרי מסוף העולם עד סופו בכל מעש' בראשית והעיקר בהאדם שהיא מבחר הברואים הש"י הבהיק אליו משרשו הנעלם שבמחשבת הש"י ב"ה וזהו ענין מה הי' העולם חסר מנוח' ר"ל הש"י נקרא מנוח' כו' בא שבת בא מנוח' היינו בהירות הוייתם של הברואים הנעלמת שהוא

מעצמותו י"ת ואז נתמלאו השק ורצון אליו כמו התינוק שהולך אחר מעשה נערות ושובה באביו ואח"כ כשרוא' את אביו מחמת חשקו אליו משליך הכל ומתדבק בו ורץ אליו מחמת שהוא נתח מנתחיו כן כביכול כשהש"י מבהיל זיו הדרו אל הברואי' אז מגמת פניהם אליו בתשוק' גדול' וזה רצונו שמקוה מהם וזה סיבת קיומם וזה ענין השבת שהוא השבה אל השורש ר"ל השורש מאיר על הענפים והענפים חושקים ומתענגי' בו ונכספי' אליו והוא אחדות הש"י וז"ש בזהר רזא דשבת איהו שבת דאתאחדת ברזא דאחד דהא כורסייא יקירא ברזא דאחד פי' כי הברואים נקראים בכליות כסא להש"י כמ"ש השמים כסאי והברואי הם רבים מצד חצוניותם אבל מצד פנימיותם הם א' ואימתי הם א' כשהם דביקים ותשקם למחשב' אחת לדביקות הש"י נמצא כל מגמת הפנים רצון אחד והשק א' ולהדבק באחד והדביקות כזה היא המאחד' ומקשר' הש"י עם הברואים שיתקיימו ע"י הש"י שהוא א' וזה ההתקשרו' נק' ברית לזה נק' השבת ברית עולם שאז הוא זווגא דקב"ה ושכינתי' שר"ל קב"ה נק' אלהות הנעלם מהברואים ושכינתי' הוא אלהות השוכן בתחתונים והתקשרות שניהם היא ביום השבת וכבר ידעת שתמיד כמו שהיה פעם א' מתעורר באותו הזמן תמיד ובפרט בענין יום השבת מוכרח להיות כן כי כטובו מחדש בכל יום תמיד מ"ב וכל יום נברא יום א' ונברא ברואים בכל יום מרצה"מ עד בא יום השבת ומתעורר המקום ליתן הויות להם כמו שהיה בעת הבריא. ענין פריסות סוכת שלם הכי' הוא כי סוכה ר"ל שהוא סוכה ברוח הקדש ולשון צפיה שהוא ענין הבהירות המתגל' כדי שעי"ז ישתוקקו הנשמות אליו ועיני כל אליו יצפו ושלום הוא ענין התקשרות הברואים בבורא י"ת כי זהו שלימות ושלום הכל א' וענין שנקרא סוכה הוא כמו סכך שיש בו נקבים ומתנוצץ אור השמש בו דרך הנקבים כמרז"ל כוכבי חמה וכוכבי אור כמו כן הבהירות של הש"י מתגל' לכל אחד וא' לפי ערכו

לא

לא׳ בניצוין קטן ולא׳ גדול מזה ולזה נק׳ סוכה ועיקר יום השבת הוא להתדבק בהש״י ע״י תפלה ותור׳ ולזה קורא בזוהר האי יומא יומא דנשמתין ולא יומא דגופא ר״ל שמאיר שורש הנשמות על הנשמות שבגופים והם נכספים אליו וזה נק׳ תוספות שבנשמ׳ יתיר׳ וכ״ז נרגש לברי לבב : מחבעצ״ט זלה״ה עקילתא לסילתאי ואנהתי׳ בכוותא דרקיע ר״ל שנתחבר בין הסידים ואנשי מעש׳ סבר שזה יגרום פרנסתו כמו ששמעתי ממורי הבעש״ט זלה״ה תואר ראובן שמעון לוי יהודה יששכר זבולון ראו שאני בן למקום ובזה יהי׳ שמעו הולך וגדול שהוא לוי שנתחבר להסידים ויודו וישבחו אותו ויהי׳ מבחינת יששכר וזבולין שהיא יעסוק בתור׳ והם יפרנסו אותו ודפח״ח : מהבעש״ט זלה״ה מכל פשעי הצילני חרפת נבל כו׳ דנודע דאם אדם מלמד חוב על איזה רשע ופוסק עליו את הדין ואומר שראוי הוא שיבוא עליו פורעניות כזה וכזה אזי זה הדין בעצמו פוסק על עצמו אע״פ שאין בו עביר׳ זו מ״מ אפשר שיש לו כאלו עט׳ עביר׳ היינו המתנא׳ גאלו בא על א״א הבועב כאלו עע״ז ואפשר שבאלו שלו היא חמור אצלו יוהר מעביר׳ עצמו של אותו רשע כי מדקדקין עליו יותר משא״כ אם דן אותו לזכות ואומר שהוא מגושם הרבה ויש לו חומר עכור עד שא״א לו לכבוש את יצרו וכיוצא מן הזכותי׳ שאפשר לדונו אזי מלמד הזכות הזה על עצמו וז״א מכל פשעי הצילני שחרפת נבל אל תשימני שלא אחרף מימי לנבל ואלמד עליהם זכות ובזה תציל אותי מכל פשעי שזכות זה יהי׳ עלי נ״ב ודפח״ח : שמעתי ממורי הבעש״ט זלה״ה הלומד ואינו מבין או מתפלל ואינו מבוין פרושו הוא בבחינת המל׳ לבדה משא״כ במבין מקשר מל׳ בבינה וז״ש מי זאת עולה מן המדבר ולפי הנ״ל י״ל כי יש בדיבור ב׳ בחינות א׳ הדיבור ב׳ פירוש הדיבור ופירוש הדיבור הוא במחשב׳ בינה עולם המחשב׳ והדיבור עצמו הוא במל׳ ושניהם מי זאת עולה מן המדבר וק״ל ובזה יובן ויקחו לי תרומ׳ ר״ל שיקחו להעלות תרומ׳ מל׳ אל הבינ׳ שנק׳ לי ע״ד אם אין אני לי מי לי כו׳ . והיינו ע״י כל איש אשר ידבנו לבו שמבוין בלבו פירוש המלות והוא במחשב׳ שנק׳ בינה ע״ז עולה דיבור אל הבינ׳ והבן שהיא בב׳ פנים הנ״ל וא״ש . כל המחשבות בכללן בז׳ עינים כנגד ז׳ ימי הבנין כגון אהבה ויראה וכו׳ ובכל בחינ׳ יש טוב ח״ו ט׳ לכן כשנופל לו מ״ז יעיין מאיזה בחינ׳ היא ויאמר מה עשיתי שלקחתי הלק מעולם המחשב׳ וזרקתי אל מקום הטנופת ומזה יבנע עד לעפר ויביא זאת המחשב׳ * למדת אין ואח״כ יחשוב אם אני אוהב הדבר הזה או אני מתענג מזה כמה יש לי לאהוב הש״י וכן ליראה אותו וליבוש מבניו ופארו וכו׳ וכן לנצח המד׳ הזאת ולהתקשר בהש״י וע״ז יבוא לעולם המחשב׳ שהוא למע׳ מהזמן וכן כשחושב א״ע ליש ומבקש גדליו אז אין הקב״ה יכול להתלבש בו שהוא י״ת א״ס ואין כלי יכול לסובלו משא״כ כשחושב א״ע לאין כו׳ : שמעתי ממורי הבעש״ט זלה״ה ביאור מוסר הכנע׳ נגד הגאו׳ למלך שהיה לו ב׳ בנים ושלח א׳ למדינ׳ אחרת בכבוד גדול ולאחד שלח בבזיון כדי שילמד הכנע׳ וענוה וכן היה עד שאח״כ כבש זה עם הענו׳ יותר מדינות מחבירו ע״י בכבוד ומלחם והוא ע״י מעש רב ואם האדם ירצה לעשות הכנ׳ שישר׳ עליו אלהות אזי עיקר הכל שיבין וישיג מאד שאין בו אלא האלהות המחיה אותו ובלתי זה הוא כאפס ממש ואז יש הכנ׳ שיכול לשרות עליו כי הקב״ה ברא העה״ז ובתוכו האדם בצלמו כדי שישר׳ בו כמרז״ל נתאוה להיות לו דירה בתחתונים ולמה עשה כן הלא המלאכים הם כ״א שריש עירם ואורות יפות ומצוחצחות עד מאד עכ״ז יש לו י״ת יותר תענוג מן האדם כמשל הצפור המדברת לפני המלך אפי דברי שטות יש להמלך יותר תענוג מכל מליצות השרים המשוררים כך האדם חומרי כשמעל׳ במחשבתו עולמות עליונים המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו רעד׳ אחזתם שם מיראתו של הקב״ה **ונרא׳ אור גדול מצוחצח וכ״ז**

נגלה

נגלה ע"י האדם שבעולם השפל אזי יש התפארות גדול להקב"ה וזהו אין אשה דהיינו החומר אלא ליופי ר"ל שהיופי היינו התפארת עליון מתגדל מאד מזה :

שמעתי ממורי הבעש"ט זלה"ה שהאדם נקרא צדיק בסוד צדיק יסוד עולם כשיש לו תענוג גדול בעבודת השי"ת כי מבשרי אחזה אלוה ונצח והוד היא מצד האמנה בו י"ת וכו' ודפח"ח : מהבעש"ט זלה"ה שאם יראה מ"ז אם מענין הרהורי תאות המשגל ידבק בשרשו שהוא חסד וכיוצא בזה ובכוד ה' הסתר דבר: מהבעש"ט זלה"ה הן בסדר הלימוד הן בתפלה ומבין פשט ההלכ' בלימודו אז מקשר מל' שהוא דיבור אל הבינ' שהוא מחשב' וז"ש אדני אלהי' אתה החלות שהיה מקשר הדיבור אד' אל המחשבה שהוא הויה בניקוד אלהים והבן . יחשוב אדם בדבור שעולם הדבור מדבר בו עולם גדול כזה שבו נבראו כל העולמות כדאי' בהבראם שהוא בה' מוצאות הפה ועי"ז יחשוב בתפארתו י"ת כל היות העולמו כדאי' בהבראם שהוא בה' מוצאו' הפה ועי"ז יחשוב בתפארתו י"ת . כל חיות העולמות הוא מהדיבור והוא הוא עולם היראה ובביכול שכינ' מצמצמת א"ע ושורה בדבורו בפיו כדאי' בס' יצירה קבען בפה ואם הדבור הוא כך מה הוא עולם המחשבה ועוד אורות מצוחצחות אשר א"ס וחקר כשיתחיל לחשוב יאמר בלבו כי זה גומצום עולם המחשבה במוח מדת חו"ב עולם גדול כזה ראוי לבייש לפניו : כ' הרב הקדוש הגאון מ' יעקב יוסף הכהן ז"ל וז"ל הקשה מורי ע"פ ואהבת את ה' מה זה לו י"ת לתועלת שנאהבנו יתייש כמונו אם יאהב למלך גדול ונורא מה זה נחשב לכלום ושמעתי ממנו פירוש נפלא על קושיא זו כי בריאת העולם היה ע"י דין שהוא סוד הצומצום כנודע לכך דיני ויסורי האדם הם נ"ת אל הנשמה והיות הרוחניות וכשאדם מקבל היסדין באהב' ובשמח' שהוא בחינת החיו' והיוה"י הוא מקרב ומקשר ומדבק הגוףאל הנשמ' שהוא ההיות והרה חיות ונתבטל הדין וח"ו בהיפך דות' הגוף שלו מן ההיות לכך אמר עצה היעוצ' לאדם ואהבת את ה' אלהיך שהוא בחינ"דין לקבלו בשמח' ולקשרו אל הויה שהוא הנשמ' ע"י אהבת והבן ודפח"ח. עוד יש להרץ ע"פ ואהבת קושית; מורי הבעש"ט זלה"ה וע"פ מה ה' אלהיך שואל מעמך כ"א ליראה קושיית הפולסופין כי המלך ב"ו א"צ לצוות כי מעצמו יריאין מלפניו וגם הקב"ה א"צ לצוות על היראה זו יראת העונש שמעצמן יריאין מעונש מית' ויסורין הגם כי יש רשעים שגם מעונש מיתה ויסורין אין יראים הטעם הוא שאותן רשעים כבר הם מתים בחיים ואם היראה הוא להם מחמת מיתה ועוני א"כ כשכבר מתים סר היראה מהם שאהבתם ויראתם הי' תלוי בדבר בטל דבר בטילה אהב' ויראה' שלהם משא"כ הצדיקים יש להם אהב' ויראה' פנימית אשר על זה באו הכתובים ואהבת את ה' אלהיך שהוא לאהוב היסורין ועוני החשוב כמת וגם ליראה' את ה' אלהיך שהיא גם אחר שבא ופגע בו מדה"ד ועל כרחך היא מצד כבודו וגדלו י"ת שאין הפסק לאהב' ויראה זו :

מהבעש"ט זלה"ה ע"פ מהרי שלש' סאים קמח סלת וארז"ל הוא אמר קמח והיא אמרה סלת מכאן שהאשה עיניה צרה באורחים והקושיא מפורסמת ופי' הבעש"ט ע"פ משל שהארי צוה ואמר לגוריו אריות קטנים בנים שלו ואמר להם תדעו שאתם הגבורים אשר מעולם וכל הבריות מחויבים התייראות מכם פעם א' הלכו האריות הקטנים לסבב את העולם בבטחונם על גבורתם שא"ל אביהם ובאו לפלטין אחד חרב ובו הי' כל מיני ציורים וראו ציור א' על הכותל והנה שמשון הגבור עומד והורג את הארי וישסעהו כשסע הגדי וכאשר ראו זה האריות הקטנים בירחו בבהל' אל אביהם וא"ל הלא אדונינו אבינו אתה אמרת לנו שאנחנו הגבורים אשר מעול' כו' והרי ראה ראינו שם זה הציור אשר נבהלנו מאד כי ראינו אדם א' עומד והורג את הארי וישסעהו כשסע הגדי והשיב להם אביהם אדרבא מזה נודע גודל גבורתכם שזה אירע פעם א' בעולם שאדם א' הי' גבור מאוד ועש' פלא חוץ מהטבע להרוג את הארי ע"כ מציירים אותו לחידוש ולפלא . וז"ש כיון שכתבו בתורה צדקות ונדיבות שרה שהוא אמר קמח והיא אמרה סלת מכאן שאשה אחרת עיניה צרה באורחים :

כתיב כי יקרא קן צפור כו' שלח את האם כו' ופי' בתיקונים כדי לעורר זמי' דיימא קב"ה כל עופא מעורר רחמין ז"ל עופין דילי' ולית

ולית מאן דמעורר רחמים על בני בהאי שעתא יימא קב"ה למעני למעני אעשה אנה קן וצברין קדושין רבוני דעלמא אימת תבתח היכל קן צפור ויצא משם משיח מלובש בלבושי נקמא אימתי ירוחם משיח כמ"ש במדרש כונן שהוא ביסורין גדולים בשלשלאן דברזל ובלבי בית דוד נביאי ישראל מנחמי' אותו שיצא לחירות ושלשלאות דפרזל שעליו מתנתקות אימת מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון ועריכת נר לבן ישי משיחך אימתי יעמוד מיכאל על ההר ויקרא ובא לציון גואל א"מ עשה למענך אם לא למעננו אם אין בינינו זכות ואין בינינו צדיקים ובעלי צדקות וגם אין לנו זכות אבות כמ"ש ל"ת תנחום רגלם שתכלה זכות אבות ח"ו הלא אתה אבינו ואתה צדיק ובעל צדקה גדול עם כל ברואיך כמ"ש לך ה' הצדקה עושה צדקות עם כל בשר ורוח וכמ"ש כי אברהם לא ידענו כו' אתה ה' אבינו גאלינו מעולם שמך עשה למען שמך עשה למען כסא כבודך עשה למען שכינתך ואם השכינה וחיילותיה עומדים לפני כסא כבודך וגם הסט"א וחיילותיה שהם החוחים והקוצים הסובבים השושנה העליונה הלא ודאי הוא כבודך שתזכה בדין אנחנו ושכינת עוזך ואל ישמחו שונאינו יבושו כל עובדי פסל כו':

רבש"ע אין אנחנו מחיילותיו של הס"ם המכונים בשם נגע רע ר"ת נפילים גבורים ענקים רפאים עמלקים אלא אנחנו מחיילות של שכינת עוזך ואנחנו עוברים לפניך כבני מרון אנחנו מחיילות של בית דוד זרעו של יצחק ועקידת יצחק לזרעו ברחמים תזכור וכמ"ש איש על דגלו באותות לבית אבותם והרי אנחנו חתומים בכנפי מציה הכר נא למי החותמת כתיב וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך אף אם הוא גר או תושב כשקבל עליו שלא לעע"ז ואוכל נבילות אעפ"כ מצווין להחיותו א"כ גם אנחנו אם אין בנו כ"א שאין אנחנו עע"ז כמ"ש אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר הלא אלהים יחקר זאת כו' ואם אנחנו כופרים בע"ז הלא ארז"ל הכופר בע"ז כמודה בכל התור' נמצא אנחנו מודים בתורתיך ובך ואף כי גרים ותושבים אנחנו עמך תושיענו ואע"פ שאינו כדאי ולא ראוי ולא זכאי להמליץ על עצמי כ"ש על אחרים כמרז"ל יבוא זכאי ויכפר על החייב ואני חייב ולא זכאי אעפ"כ הלא ארז"ל אע"פ שהנדון אומר יכול אני ללמד על עצמי זכות כו' כ"ש על ישראל כתיב והבאתי אותם בארץ אויביה' או אז יכנע לבבם ואנחנו כבר נכנעים מאד ואז ירצו עונם וזכרתי את בריתי יעקב כו':

כתיב ויהי בימים הרבים ההם כו' ויאנחו ותעל שועתם וגם אנחנו נאנח בשברון מתנים אנחה השוברת חצי גופו של אדם ואף כי על חורבן בהמ"ק שנגנו בה מ"מ צרות חדשות נאנח עליהם מלאכי מעל יבכיון על דאבוני אנחנו אין כחנו אלא בפינו תולעת יעקב משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה' פי' כי אם הן תגזור גזירת כגון עצירת גשמים או רעב אבל איך תוכל לסבול גודל הרחמנות מאנקת אביונים כי אינך כמלך ב"ו שאינו יודע עתידות אבל אתה מגיד ורוא' מראשית אחרית ורוא' הרחמנות ומלך רחמן אתה ע"כ עתה אקום קודם בא הגזרה אקום להושיע יאמר ה' כ"ש שתושיע מצר' שכבר ראה מתי ינחם את משיח מכל יסוריו שסבל ואת אבילי ירושלים והעיר האביל כו':

האדם יודע מה נתבטל כל השנ' מ"ז בגופו בשעת תור' ותפל' מי יתן והי' כלי נחש' ומזרק ושטף ח"ו כלי חרס אינו יוצא מדפיו וצריך שבירה לב נשבר ונדכ' אלהים לא תבז' הגוף העולה על המזבח בשרוא' אין דבר אז תגיע בשבר ואת' עלית על המגדול של כה"ג האם אתה רוא' כל המסטינים הסובבים הכסא שאת' תיקע כמו שהיו הראשונים רואים לזמר עריצים להברי' ההוהים כו' ע"כ נק' יום תרוע' לשון מוקש אתרעא בעני בפתח דופק פתחו לי שערי צדק פתח לנו שערי רחמים כי בידך מפתח שערי רחמים זה השער לה' צדיקים יבואו בו.

יומא כ"א משנה ה' מסרוהו זקני ב"ד לזקני כהונה והעלוהו לעליי' בית אבטינס והשביעוהו וכו' ואמרו אישי כ"ג אנו שלוחי ב"ד ואת' שלוחנו ושליח ב"ד משביעי' אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך הוא פי' ובוכה כו' וכי על שחשדוהו לצדוקי ליתן הקטר מבחוץ והנה עתה חרב בהמ"ק ואין כ"ג ולא קטרת אבל התפלות הקדושות הם במקום קטורת כמ"ש תכון תפלתי

קטורת

קטרת לפניך וראוי שלא תתן מבחוץ אותם יחודים קדושים עליוני' דקה מן הדק' הנק' קטרת וגם אתה לא תשנה ח"ו כי אם לא היית שלוחינו לא היינו חוששים כי המתפלל וטעה סימן רע לו אבל אתה שלוחינו וש"ץ שטעה סי' רע לשולחיו וח"ו הרי אתה מכשיל לבורנו כי הב"נ הי' בעון פרש' ז' והוא' אפר פרה כ' ש עת' התפל' קטר' שלנו והרי אנחנו מוטבעים ועומדים בן המצנ' כתנאים הקדושי' מישראל מבד שלמ"ה ושלמט' כמה חרב חדה מונחת על צואריהם ומזלם חזי ואעפ"כ לא ימנעו עצמם מן הרחמים והם יבכו בלב שלם הרא ראש השנ' הוא י"ט ובמטנ' יו"ט של ר"ה הוא יום שמח' ע"כ אנו ים שהיינו ומ"ש האריז"ל לבכות הוא עבור גזרת שבינ' וכו' וכדי שידונינו הש"י לטוב' והוא שב לבו אבלו משמנים ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם והבכיה שבוכין הוא בבכי' של שמח' על שהחיינו והגיענו ע"כ ראוי כיון שהוא יום שמח' ראוי לזכור ירושלים כמ"ש אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי שקבלנו זה בשבוע' וקלל' כמ"ש אם אשכחך ירושלים כו':

מהבעש"ט זלה"ה ז' מדריגות יש בנפש א' שיודע כיצד מדריגתו והיינו מתפלל כו' ב' שיודע ומתפלל מעל' וכו' ג' שהוא יודע מדותיו וסובל שחוק לתפלה מיינו זהו גוף' דהה"ר ומשל ע' זה לאשה עניה אחת שהיה לה ביצה אחת ועשתה בה מחשבה גדולה בסברה שתגדלנה זו תבוא בשכל לקנות עי"ז כרם ושאר צאן ובקר ועושר רב הל כי"ד שתשים הביצה תחת תרנגולת הבירה ותלד אפרוח ומן האפרוחים יהיו לה ביצים וכן האפרוחים כו' ובהליכה בשמחה ושמחה לחשבונה' בביצה הנ"ל נפלה הביצה מידה ונשבר' ונשארה ריקה יכלו כו' כן הוא ראשית מה שהוא יודע כו' משא"כ היודע מהדר לעלות כו' ודבה"ה מהבעש"ט זלה"ה כל רודפים להשגה בין השרים הפריצי' שיודיע שמו כו' אבל הסכך הוא האותיות והליצות וא"ע יש שכל רודפים השגות בין עבדי בין כרוחני לפי ערך בין השרים שהיו בסכך הם להיות ברי ר וגבול זה או ברי ר חוץ שכנגדו.

מהבעש"ט זלה"ה כל עוסק בתורה ובתפלה שהוא צריך שיתיחד עם עולם המחשבה שהוא בינה כו' והזהיר מאד ללמוד ד' שלחן ערוך בלי שום כו' וללמוד עם קטנים וכ"ש הגדולים כי יחוד יחודים ללמוד זה התורה מפתחות מישראל כ"ח כבירה לבחון דין אזי יעיין היטב במפרשים וכן בסדר הלימוד כן בתפלה אם הוא מבין פי' המלות בתפל' ומבין פשט ההלכ' בלימודו אז מקשר מלכות שהוא דיבור אל בינה שהוא מחשב' והפח"ת א"ע אדני הוי' אתה ההלכ' כו' שהיה מקשר הדיבור אדני אל המחשב' שהוא הוי' בניקוד אלהים ורבן שמעתי מהחסיד א' ששמע הרב מ' דוב בער זלה"ה מימש הגדול ש' הרב הקדוש הבעש"ט וכל העם נוסעים אליו ופועל בתפלתו פעולות גדולות ונוראות והנה הרב מ' דוב בער זלה"ה היה חריף גדול ובקי בכל הש"ס ובכל הפוסקים והי' לו עשר ידות בחכמ' הקבל' והי' מתמי' על דבר השמועה מגודל מעלת הבעש"ט ונעשה א' נתיישב בדעתו לנסוע אל הבעש"ט כדי לנסותו כו' ומחמת שהרב מ' דוב בער זלה"ה היה מתמיד גדול בלימוד תיכף כשהי' בדרך יום ושנים ולא הי' אפשר לו להתמיד בלימודו כמו בביתו התחיל להתחרט על שנסע והנה אח"כ כשבא אל הבעש"ט זלה"ה וסבר שישמע ממנו תורה והבעש"ט זלה"ה סיפר לו מעשה א' איך שנסע דרך כמה ימים ולא הי' לו עוד לחם ליתן להערל שלו בעל העגלה ונזדמן לו גוי עני א' גם שק להם וקנ' ממנו הלחם כדי לפרנס הערל בעל העגלה שלו עוד מעשיות כאלה ואח"כ ביום השני בא עוד אל הבעש"ט וסיפר לו איך שבדרך לא היה לו עוד שחת לתת להסוסי' ונזדמן לו כו' והנה כל המעשיות שסיפר הבעש"ט זלה"ה הי' בהם חכמ' גדול' ורבה לתבין והנה ה"ה הרב מ' דוב בער שלא הבין זה ע"כ בא לבית אכסניא ואמר למשרתו שלו הייתי רוצה לנסוע היום תיכף לביתי רק מפני שהיום רב יחד ע"כ נלין פה עד שהזרה והעבל' מאור הלבנה אזי נסע לדרכינו והנה בחצות לילה כשהכין הרב מ' דו"ב ה"ע לנסוע אז שלח הבעש"ט הז' משר' שלו לקרות אותו והלך אל הבעש"ט זלה"ה ושאל אותו הבעש"ט יכול אתה ללמוד והשי' כן וא"ל הבעש"ט וכן שמעתי שאתה' יכול ללמוד ושאל אותו הבעש"ט יש לך ידיעה בחכמ' הקבלה א"ל כן ואמר הבעש"ט למשרת שלו קח לי ספר עץ החיים והראה' הבעש"ט להרב מ' דו"ב מאמר א' בספר עץ החיים א"ל הרב מ' דו"ב הנה אקח לעיין ולהתיישב כו' ואח"כ אמר להבעש"ט ז"ל את הפשט במאמר הזה וא"ל הבעש"ט איך יודע כלום וחזר בו כו' וא"ל להבעש"ט הפשט הנכון כמו שאמרתי ואם יודע מעלתו פשט אחר יאמר ותשמע האמת עם מי וא"ל הבעש"ט עמוד על רגליך ועמד והנה במאמר הזה היה כמה שמות מלאכים ומיד שאמר הבעש"ט זלה"ה זה המאמר נתמלא כל הבית כולו אורה ואש היה מלהטת סביבותיו וראו בחוש את המלאכים הנזכרים וא"ל לה"ה הרב מ' דוב בער ז"ל אמת שהפשט כמו שאמרת אבל הלימוד שלך היה בלי נשמה ותיכף ומיד צוה הרב מ' דוב בער את המשרת שלו לנסוע לביתו והוא נשאר שם אצל הבעש"ט ולמד אצלו חכמות גדולות ועמוקות כל זה שמע משה קדוש הרב מש"ה

מ' דוב בער זלה"ה

ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעולה ויאמר אלהים יראה לו השה לעולה בני קשה למה שאל רק האש והעצים ע"ק מ"ש השיב אלהים יראה' לעולה בני ה"ל עוד"ה בני וי"ל דבגמ' פסחים פ' אלו דברים ת"ר הלכ' זו נתעלמ' מבני בתיר' כו' ולא ידעו אם פסח דוח' שבת קראו להלל כו' התחיל מקנטרן כו' שאלוהו שכח ולא הביא סכין כו' וירושלים לאחר שכלו בחומה מלכי יון רוי רה"ר א"ל בני נביאים הן כו' למחר מי שפסחו טלה תוחבו בצמרו מי שפסחו גדי תוחב' בין קרניו ומקשי והא קעביד עבודה בקדשים ומשני כדהלל דלא מעל אדם בעו'תו מיניו דלא הוי מקדישה עד שבא לבהמ"ק וז"ש יצחק שא' תהל' ויקח בידו את האש כו' ויבקע עצי עו"ה וישם על יצחק והקשה לו יצחק ויאמר הנה האש שאתה נושא וא"א לומר שאתה בעצמך תהי' והעצי' והעצים אני נושא ועולה הוי ק"ק ויש בה מעילה מיהיים ה"כ מוכרח לומר שיהיה שה לעולה ה"כ ואיה השה לעולה והשיבו ויאמר אלהים יראה לו השה כי' אפשר שהאמת עיקר דאלהים יראה לו רשה ורש להו לעולה בני פי' היינו אותו עולה בני דהוה מעת דכבר הקדשתיך להיות עולה אלא לעולה בני כי' שם הקדשתיך וכדהלל

הלומד לשמה כוונתו תהיה לדבק א"ע בגלויות האותיות של התורה שהוא היותו מרכבה להקב"ה שהוא הי' החיים ותענוג התענוגים שבתוך האותיות הוא אור א"ס ובאור פני מלך חיים וזהו בשמ"ת הבעש"ט ענין לשיה לשם ראות עליה כי' לאור א"ס יתברך רגוז בו : תבעש"ט זלה"ה הכל בהשגחה פרטית ממנו י"ת ובבחינה אחיין בזה רוח בדין יכות שתי' ומשועבד אל הקליפה היושבה ויסתיר ענייני השגחת השי"ת ולעתיד בימי המשיח יעביר רוח הטומאה ויתגלה השגחתו י"ת בפרטות וזהו אין בין העה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות : מבעש"ט זלה"ה מהו באדם חסדים וגבורות פי' כשיושב האדם בכלותו וגריעותו נק' גבורות וההיכך גודל מעלת חסדי השי"ת עליו ועם כל אדם נק' חסדים

בס' חרדים אלה המצות עשה התלויות בלב ואפשר לקיימן בכל יום יאוצר יאלוה מחנום יאמין מאיוחיך מיתליא מאין מאיוס משגיח מנהג מושל ואחין מיהודיך מיגילא מרוממות מולכך משיך מיקדשך מילתיך מאכייך מבתוקק יאהבתך משורר משירות מהודאות מלפניך מזכירך מאהבה מינוע משכבו מתעורר מאות מדביקותיד מיליכך מק"ש נ ילא מנה מחבע מעיקים מתכלל יקדשך מיקהלות מדמה מדלכיך מבהירה מטוב משיתך מבטחו מתבונן מגדולתך מזכיר מהדיך מיואתה תגרים מקבל תעול מלכות מעול מצות משבח מלך מחונן מבח מזכירך משבחך מתשומתיו מיסוריו מרבלה מאהבה מפייתה מכספם מעשיו מתשובה מתעלה מתודה תל מערלת מלב מכשר מורא מאב מאם מכבדם מאהב מריעיו מגירים מדייכם מזכות מלכעום מלדבר מרעת מריעיו משנאך מגוכך מהבדיך מגע מקבל מדבקי מוכיחים מברך מחולים מבקש מריתיו מחזירם מתשובה מקדש מקנאו מיוחד מחותריית מהותיות מלך משייר מכילה מלדעיו מלהטיות מזקנו מתגעף מכבות מורח מסתכל מציצית מזכירים מצותיך מקדש מהבבת מוהיו מתפילין מזכיר מתמידות ומשבת משים מגונו מקדש מעין משכינתך משים מזיזה מכתהו מזכיר מתבלתך אלאתו מביתו מבואו משים מכבשו מהוע משולם מקדושה משולשת מתענג משבת מעלייתו מקדישתו מוכתר מכתר מאור מקודש מתפארת מעוזו מוכלל מכפייה מתוספות מוב"ת משבת מובטל מייהגו מעצביות מגוכיות מתכבע מגשמיות מקדש מחשבת מוה ו מתעורר מרוחנות מתלבש מנשמה מפדי משיג מרשגות מתורה מבודותיה משים מנכבו משכן מתמיד מקדש מלך מדביקותו מדמה מאור מסביבו מתכסע מתוכו מושבו מתענף מתכות מורה מלעד מטבעו מתעורר מרחם מאהבה

במרא הרוצה ליזכות יהנה כאלישע כו' והרוצה שלא ליזכות אל יהנה כשמואל הרמתי הקשה א"כ כיון שהוא דבר רשות דהרוצה לעשות כך עושה והרוצה לעשות כך עושה אם כן לאה ליה לבעל מסדר רגילה לאכתביה ע"ק דהלא בבא משזתא מאידך או כיכא מריבא דכיון דקאמר הרוצה ליזכות ירנה כאלישע את לא שמעינן דהרוצה שלא ליזכות כו' הו כיבא מש פא וכי' דרנה רעשיר הנית, לדקה רוא עושה מצוה דנתן תתן לו כו' כרוה תפתח את ידיך לאחיך כו' אבל העני המקבל את הצדקה לכאורה אינו עושה שום מצוה רק אם העני המקבל את הצדקה מקבל בכוונה זו כלומר כיון שאני צריך לקבל וכגון שאין מעשה ידיו מספיקים לו על זה אריו כל הצריך ליטול והינו נוטל הרי זה שופך דמים ובכוונה היו נו מתקיים אשר דינר אפילו אלף נותנים לו כאחת הר"ז יטול א"כ כשמקבל העני בכוונה זו כיון שאני צריך ליטול הריני מזכה את העשיר העושה עמי צדקה נמצא גדול המעשה יותר מן העושה שהרי העני המקבל יכול לקבל ביום אחד צדקה מכמה אנשים יותר ממה שהנותן יכול ליתן וזה הרז"ל כן בפי' ע"פ האיש אשר עשיתי עמו היום בועז אשר עשה עמי לא נאמר אלא עשיתי עמו דיותר ממה שבעה"ב עושה עם העני העני עושה עם בעה"ב והנה העני המקבל צדקה לש"ם כו' ראוי לו שלא לקבל צדקה אלא מאנשים צדיקים ושיזכו על ידו אבל לא מאנשים רשעים כדמצינו באלישע דמאנשים צדיקים קיבל צדקה אבל מנעמן לא רצה לקבל דאע"פ שנעשה גר תושב לא רצה לקבל ממנו דלא היה כדאי שיזכה ע"י אלישע וזהו פי' הגמרא הרוצה ליזכות

להגות יראה כאלישע כירוש שיתכוין בלקחו הצדקה כדי לזכות את העשיר הנותן לו א"כ לא יקבל צדקה אלא מהגוני ישראל הצדיקים שהם כדאי לזכות ע"י ולא יאחר כיון שאמוה הוא ליקח צדקה על דרך זה ה"כ ירדוף אחר זה לקחת דווקא כו' ע"כ אמר אע"כ רדפות בידו והרואה שלא להגות אל יראה כשאול: אמרתי דמצינו שלא היה נוהג אחבריו'

ת ו ש ל ב ע

אשירה ואזמרה ואודה בקול נעים לאל ראשון ואחרון "הנותן חלקנו בתורה ביושר וכשרון "רני רני השיטה בשיר ורון "נא קומי עלזי חבצלת השרון "האל יושיע תהיה לעם חבר קרא שמם ישראל וישורון "כבוד מרום מראשון בית מקדשנו יכונן וישיב לויים לשירן ולזמרן ולעבודתם בית אהרן "הכל יודו ויברכו וישבחו לשמי עליונים ותחתונים העוברים לבניו כבני מרון "כלה כולם יפארון ויסוררין אין כאל ישורון "יושם על לב לזכרון "גודל אהבת עוז הדרת מלך בישורון "דום הוחילו לאלהים עד נשיב לבצרון להודות על כל הטוב והכשרון "לברך על הפלימי' והתוגמרין "בירה נזכה ותשיב העבודה לייקדשינו ולשכת הגזית לסנהדרין "תבנה ותכונן מקדש והיכל ומזבח וארון "וירננו שוכני עפר ויקיצו ישיני חברון "רנה ואהלה בראש ההרים השר במהדר יהדרון "הנה גדול יהי כבוד הבית האחרון במהרה בימינו אמן

בעזר הבורא אשר במאמרו ברא שחקים :
נשלם ספרי כתר שם טוב בשני חלקים :